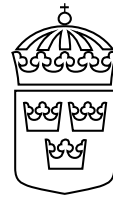

Regeringens proposition

2016/17:17

Genomförande av det omarbetade asylprocedurdirektivet

Prop.
2016/17:17

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 6 oktober 2016

Stefan Löfven

Morgan Johansson
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I denna proposition behandlas genomförandet i svensk rätt av det omarbetade asylprocedurdirektivet som behandlar gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd.

Regeringen föreslår bland annat att det ska preciseras i lag att en asylansökan kan anses uppenbart ogrundad om de uppgifter som utlänningen åberopar saknar betydelse för prövningen av ansökan eller om uppgifterna saknar tillförlitlighet. Det föreslås också att vid beslut om avvisning med omedelbar verkställighet ska den behöriga migrationsdomstolen pröva om verkställigheten ska avbrytas i avvaktan på domstolens slutliga prövning av ett överklagande. Under denna prövning ska beslutet inte få verkställas. Samma sak ska gälla om ett beslut av Migrationsverket att neka ny prövning överklagas och det är första gången utlänningen begär ny prövning. När det gäller ensamkommande barn ska ett beslut om avvisning med omedelbar verkställighet inte få verkställas förrän tidigast en vecka efter det att barnet fick del av beslutet. Detsamma ska gälla när ett ensamkommande barn nekas ny prövning.

Regeringen föreslår också att det ska anges i lag att ensamkommande barn alltid ska ha rätt till ett offentligt biträde i asylärenden och ärenden om ny prövning. Ensamkommande barn ska också omedelbart efter förordnandet av god man informeras om vem som har förordnats som god man. Informationen ska även lämnas till barnets boende och till barnets offentliga biträde om ett sådant har förordnats.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn	13
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll	14
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige	16
3	Ärendet och dess beredning	17
4	Det gemensamma europeiska asylsystemet	17
4.1	Första etappen i det gemensamma europeiska asylsystemet	17
4.2	Andra etappen i det gemensamma europeiska asylsystemet	19
4.3	Pågående EU-arbete	20
5	Skyddsbehövande i svensk rätt	20
5.1	Flyktingar och andra skyddsbehövande	20
5.2	Upphållstillstånd och statusförklaring	22
5.3	Beslut om avvisning eller utvisning och hinder mot att verkställa sådana beslut	23
5.4	Nya omständigheter och ny prövning	24
5.5	Förfarandet	25
5.6	Särskilda förfarandebestämmelser när den asylsökande har utvisats på grund av brott	28
5.7	Ärenden med säkerhetsaspekter	29
5.8	Tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige	30
6	Svensk rätt anpassas till det omarbetade asylprocedurdirektivet	31
6.1	Allmänt om direktivet och dess genomförande i svensk rätt	31
6.2	Grundläggande principer och garantier	32
6.2.1	Rätt till prövning av ansökan	32
6.2.2	Ansökningar som görs för underåriga	35
6.2.3	Information och rådgivning i förvarsanläggningar och vid gränsövergångsställen	36
6.2.4	Rätt att stanna kvar i medlemsstaten under den tid beslutande myndighet prövar ansökan	39

6.2.5	Garantier för sökande	40	Prop. 2016/17:17
6.2.6	Krav som ställs på prövningen av ansökningar.....	44	
6.2.7	Personlig intervju.....	46	
6.2.8	Läkarundersökning	51	
6.2.9	Kostnadsfritt rättsligt bistånd eller biträde vid överklaganden	52	
6.2.10	Sökande i behov av särskilda förfarandegarantier	56	
6.2.11	Garantier för ensamkommande barn	59	
6.2.12	Insamling av uppgifter om enskilda ärenden	67	
6.3	Förfaranden i första instans	68	
6.3.1	Ogrundade ansökningar	68	
6.3.2	Begreppen första asylland och säkert tredjeland	71	
6.3.3	Efterföljande ansökan	73	
6.4	Förfarande för återkallande av internationellt skydd	77	
6.5	Rätten att stanna kvar under tiden som ett överklagande provas	78	
7	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	87	
8	Kostnader och andra konsekvenser	88	
9	Författningskommentar	90	
9.1	Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)	90	
9.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn.....	97	
9.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll	97	
9.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.....	98	
Bilaga 1	Det omarbetade asylprocedurdirektivet	99	
Bilaga 2	Sammanfattning av departementspromemorian Genomförande av det omarbetade asylprocedurdirektivet (Ds 2015:37)	135	
Bilaga 3	Promemorians lagförslag	136	
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanser	145	
Bilaga 5	Lagrådsremissens lagförslag.....	146	
Bilaga 6	Lagrådets yttrande	156	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 oktober 2016....	159	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),
2. lag om ändring i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn,
3. lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll,
4. lag om ändring i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

8 kap.

19⁴ §

Migrationsverket får besluta att verkets beslut om avvisning enligt 17 § första stycket får verkställas även om det inte har *vunnit* laga kraft (avvisning med omedelbar verkställighet), om det är uppenbart att det inte finns grund för asyl och att uppehållstillstånd inte heller ska beviljas på någon annan grund.

Migrationsverket får besluta att verkets beslut om avvisning enligt 17 § första stycket *1 eller 2* får verkställas även om det inte har *fått* laga kraft (avvisning med omedelbar verkställighet), om *de uppgifter som utlännings åberopar saknar betydelse för prövningen av ansökan eller saknar tillförlitlighet*, och det därmed är uppenbart att det inte finns grund för asyl och *det är uppenbart* att uppehållstillstånd inte heller ska beviljas på någon annan grund (*uppenbart ogrundad ansökan*). *Migrationsverket får också besluta om avvisning med omedelbar verkställighet om en asylansökan avvisas med stöd av 5 kap. 1 b § första stycket 1 eller 2.*

I 12 kap. 7 § finns närmare bestämmelser om verkställigheten av beslut om avvisning med omedelbar verkställighet.

12 kap.

6 §⁵

Polismyndighetens beslut om avvisning får verkställas även om det har överklagats. Detsamma gäller för Migrationsverkets beslut enligt 8 kap. 17 § andra stycket.

Polismyndighetens beslut om avvisning får verkställas även om det har överklagats. Detsamma gäller för Migrationsverkets beslut enligt 8 kap. 17 § *första stycket 3 eller* andra stycket.

7 §⁶

Migrationsverkets beslut om avvisning enligt 8 kap. 17 § första stycket eller utvisning får verkställas även om beslutet inte har *vunnit* laga kraft, om

Migrationsverkets beslut om avvisning enligt 8 kap. 17 § första stycket *1 eller 2* eller utvisning får verkställas även om beslutet inte har *fått* laga kraft, om

1. utlännings har förklarat sig nöjd med beslutet (nöjdförklaring), eller

2. Migrationsverket enligt 8 kap. 19 § har beslutat att verkets beslut om avvisning får verkställas trots att det inte *vunnit* laga kraft.

2. Migrationsverket enligt 8 kap. 19 § har beslutat att verkets beslut om avvisning får verkställas trots att det inte *fått* laga kraft.

⁴ Senaste lydelse 2014:198.

⁵ Senaste lydelse 2014:655.

⁶ Senaste lydelse 2014:198.

Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §, får ett beslut om avvísning eller utvisning inte verkställas innan ansökan har prövats och då avslagits genom ett beslut som har *vunnit* laga kraft eller innan ett beslut att avvisa ansökan enligt 5 kap. 1 b § har *vunnit* laga kraft.

Första stycket gäller inte om Migrationsverket har beslutat om omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 19 § *eller om utlänningen har utvisats på grund av brott. I dessa fall får beslutet om avvísning eller utvisning verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har prövats i en instans och då avslagits.*

Första stycket hindrar inte att utlänningen överlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §, får ett beslut om avvísning eller utvisning inte verkställas innan ansökan har prövats och då avslagits genom ett beslut som har *fått* laga kraft eller innan ett beslut att avvisa ansökan enligt 5 kap. 1 b § har *fått* laga kraft.

Första stycket gäller inte om Migrationsverket har beslutat om omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 19 §. *Då gäller i stället att beslutet om avvísning får verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har avslagits eller avvisats av Migrationsverket. Om beslutet om avvísning överklagas ska den migrationsdomstol som ska pröva överklagandet pröva om verkställigheten av avvísningsbeslutet tills vidare ska avbrytas (inhibition). Beslutet om avvísning får inte verkställas innan denna prövning har gjorts. Ett avvísningsbeslut som gäller ett ensamkommande barn får dock aldrig verkställas förrän tidigast en vecka från den dag då barnet fick del av beslutet.*

Första och andra styckena hindrar inte att utlänningen överlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

8 b §

Om en utlänning har utvisats på grund av brott gäller inte 8 a § första stycket. Då gäller i stället att beslutet om utvisning får verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har avslagits eller avvi-

⁷ Senaste lydelse 2014:198.

sats av Migrationsverket.

Första stycket hindrar inte att utlänningen överlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

Att avbryta verkställighet (inhibition)

Inhibition

10 §⁸

Har en utlännings överklagat ett beslut om att avvisas med omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 19 §, ska Migrationsverket pröva om verkställigheten av beslutet tills vidare ska avbrytas (inhibition).

Även i andra fall när Migrationsverket omprövar ett avvisningsbeslut ska verket pröva frågan om inhibition.

När Migrationsverket omprövar ett avvisningsbeslut ska verket pröva om inhibition ska beslutas.

13 §⁹

Om det i andra fall finns särskilda skäl till det, får Migrationsverket besluta om inhibition.

Bestämmelser om inhibition finns också i 16 a och 18–20 §§.

Om det i andra fall finns särskilda skäl till det, får Migrationsverket besluta om inhibition.

Bestämmelser om inhibition finns också i 8 a, 16 a och 18–20 §§.

19 §

Om utlännings i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som vunnit laga kraft återoppar nya omständigheter

1. som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 1, 2 eller 3

Om ett beslut om uppehållstillstånd inte kan meddelas enligt 18 §, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning om utlännings i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft återoppar sådana nya omständigheter som

1. kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 1, 2 eller 3 §, och

⁸ Senaste lydelse 2014:198.

⁹ Senaste lydelse 2014:198.

§, och

2. *dessa omständigheter inte kunnat åberopas av utlänningen tidigare, eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare,*

ska Migrationsverket, om beslut om uppehållstillstånd inte kan meddelas enligt 18 §, ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning.

Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, ska Migrationsverket besluta att inte bevilja ny prövning.

Beslutet om avvisning eller utvisning får inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om ny prövning ska ske eller, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § och en sådan ansökan inte tidigare under utlänningens vistelse i Sverige har prövats genom ett lagakraftvunnet beslut. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan och besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

Av 16 § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige framgår att första stycket inte gäller under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 om utlänningen endast åberopar sådana omständigheter som kan ligga till grund för skyddsbehov enligt 4 kap. 2 a §.

2. inte kunnat åberopas av utlänningen tidigare, eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare.

Första stycket gäller inte om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § och en sådan ansökan inte tidigare under utlänningens vistelse i Sverige har prövats genom ett beslut som har fått laga kraft. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan och besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

19 a §

Om utlänningen i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som har fått laga kraft åberopar sådana nya omständigheter som avses i 19 § första stycket, får beslutet om avvisning eller utvisning inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort om ny prövning ska ske.

Om Migrationsverket beviljar ny prövning får beslutet om avvisning

eller utvisning inte verkställas innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har fått laga kraft. Om Migrationsverket inte beviljar ny prövning och beslutet gäller ett ensamkommande barn får beslutet om avvisning eller utvisning verkställas tidigast en vecka från den dag då barnet fick del av beslutet.

Om utlänningen överklagar ett beslut att inte bevilja ny prövning och frågan om ny prövning inte har avgjorts tidigare, ska den migrationsdomstol som ska pröva överklagandet pröva om inhibition ska beslutas. Beslutet om avvisning eller utvisning får inte verkställas innan denna prövning har gjorts.

13 kap.

1 §¹⁰

Migrationsverket får inte besluta om avvisning eller utvisning av en utlänning som har ansökt om asyl i Sverige eller vägra en utlänning begärd statusförklaring utan att det förekommit muntlig handläggning hos Migrationsverket. Muntlig handläggning ska även annars företas på begäran av utlänningen, om inte en sådan handläggning skulle sakna betydelse för att avgöra asylärendet. Handläggningen kan ske i form av en muntlig förhandling eller i annan form.

Om en utlänning har ansökt om asyl i Sverige får Migrationsverket avgöra ett ärende utan muntlig handläggning endast om utlänningen förklaras vara flykting enligt 4 kap. 3 § första stycket. Handläggningen kan ske i form av en muntlig förhandling eller i annan form.

14 kap.

5 §¹¹

Migrationsverkets beslut att inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § får överklagas till en migrationsdomstol. Detsamma gäller verkets beslut att inte bevilja

Migrationsverkets beslut att inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § får överklagas till en migrationsdomstol. Detsamma gäller verkets beslut att inte bevilja

¹⁰ Senaste lydelse 2009:1542.

¹¹ Senaste lydelse 2013:648.

18 kap.

1 §¹²

Offentligt biträde ska förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i mål och ärenden om

1. avvisning, dock inte hos Polismyndigheten om inte utlänningsen enligt 10 kap. 1 eller 2 § hållits i förvar sedan mer än tre dagar,

2. utvisning enligt 8 kap. 6 eller 10 § eller 11 § andra stycket,

3. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, om beslut om inhibition meddelats av Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen eller om ny prövning beviljats,

4. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, dock endast när det gäller fråga om förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § och utlänningsen hållits i förvar sedan mer än tre dagar, och

5. hemsändande enligt 23 kap. 2 §.

Offentligt biträde ska alltid förordnas i mål och ärenden enligt första stycket 1 och 2 för barn som har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet. Offentligt biträde ska också förordnas för ett barn som saknar vårdnadshavare här i landet om ny prövning har beviljats barnet.

Offentligt biträde ska alltid förordnas för barn som hålls i förvar enligt 10 kap. 2 §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet.

1 a §¹³

I mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring ska på utlänningsens begäran offentligt biträde förordnas om utlänningsen befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att *utlänningsen inte kommer att beviljas yrkad statusförklaring*

I mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring *och beslut att inte bevilja ny prövning* ska på utlänningsens begäran offentligt biträde förordnas om utlänningsen befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att *överklagandet inte kommer att bifallas.*

Offentligt biträde ska alltid förordnas i mål enligt första stycket

¹² Senaste lydelse 2014:655.

¹³ Senaste lydelse 2009:1542.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn

Prop. 2016/17:17

Härigenom föreskrivs¹ att 3 § lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn ska ha följande lydelse.

3 §

Ansökan om god man får göras av Migrationsverket och av socialnämnden i den kommun där barnet vistas. Överförmyndaren får också självmant ta upp frågan.

God man *skall* förordnas så snart det är möjligt.

I ett ärende om förordnande av god man *skall* överförmyndaren ge barnet tillfälle att yttra sig, om det kan ske.

En god man ska förordnas så snart det är möjligt.

I ett ärende om förordnande av god man *ska* överförmyndaren ge barnet tillfälle att yttra sig, om det kan ske.

Överförmyndaren ska omedelbart efter förordnandet informera barnet om vem som har förordnats som god man. Informationen ska även lämnas till barnets boende och till det offentliga biträdet om ett sådant har förordnats för barnet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (omarbetning), i den ursprungliga lydelsen.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

I ärenden enligt denna lag gäller följande föreskrifter i utlänningslagen (2005:716) i tillämpliga delar:

- 1 kap. 3 b § om EES-medborgare,
 - 1 kap. 13 § om skyndsam handläggning,
 - 3 a kap. 2 § om familjemedlemmar till EES-medborgare,
 - 4 kap. 1–4 §§ om flyktingar och andra skyddsbehövande,
 - 5 kap. 1–1 c, 2 a–d, 3–10, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd,
 - 5 a kap. 1–4 och 6 §§ om ställning som varaktigt bosatt,
 - 6 kap. 3 § om arbetstillstånd,
 - 6 a kap. 1–11 §§ om EU-blåkort,
 - 8 kap. 12 och 13 §§ om utvisning av EES-medborgare och sådana medborgares familjemedlemmar,
 - 8 kap. 14 § om utvisning av utlänningar med permanent uppehållsrätt, EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren och EES-medborgare som är barn,
 - 8 a kap. 2 § första stycket om sådana hänsyn som ska tas till anknytningen till det svenska samhället, om fråga uppkommit om utvisning av en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige,
 - 9 kap. 8 § om fotografi och fingeravtryck,
 - 10 kap. 1, 2, 4–11 och 17 §§ om förvar och uppsikt,
 - 12 kap. 1–5, 13 a och 21–23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,
 - 13 kap. 1–7 §§ om muntlig handläggning hos förvaltningsmyndighet,
 - 13 kap. 10 § om motivering av beslut,
 - 13 kap. 11 § om tolkersättning,
 - 13 kap. 12 § om rättelse av beslut på grund av oriktig uppgift,
 - 13 kap. 15 och 16 §§ om DNA-analys,
 - 16 kap. 1 § andra stycket om Migrationsöverdomstolen,
 - 17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter,
 - 18 kap. 1 § andra stycket om 18 kap. 1 § andra och tredje offentligt biträde för barn, och styckena om offentligt biträde för barn, och
 - 19 kap. 1–4 §§ om kostnadsansvar.
- Skyldigheten enligt 17 kap. 1 § utlänningslagen att lämna uppgifter gäller vid tillämpningen av denna lag även i förhållande till regeringen.

¹ Senaste lydelse 2014:589.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Härigenom föreskrivs att 16 § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §

Migrationsverket ska inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § första stycket eller 19 a § första stycket utlänningslagen (2005:716) om de omständigheter som utläningen åberopar till stöd för att ny prövning ska beviljas endast är sådana omständigheter som kan ligga till grund för skyddsbehov enligt 4 kap. 2 a § utlänningslagen.

Migrationsverket ska inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § första stycket eller 19 b § första stycket utlänningslagen (2005:716) om de omständigheter som utläningen åberopar till stöd för att ny prövning ska beviljas endast är sådana omständigheter som kan ligga till grund för skyddsbehov enligt 4 kap. 2 a § utlänningslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

3 Ärendet och dess beredning

Europaparlamentet och rådet antog den 26 juni 2013 direktiv 2013/32/EU om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (omarbetning), i fortsättningen kallat det omarbetade asylprocedurdirektivet. Direktivet trädde i kraft den 19 juli 2013 och skulle vad avser merparten av bestämmelserna vara genomfört i medlemsstaterna senast den 20 juli 2015 och i sin helhet senast den 20 juli 2018. Direktivet finns som *bilaga 1*.

Artikel 33.2 a i direktivet, som reglerar möjligheten att avvisa en ansökan om internationellt skydd om en annan medlemsstat har beviljat sökanden sådant skydd, har genomförts i svensk rätt genom en ändring i 5 kap. 1 b § utlänningslagen (2005:716), förkortat UtL, som trädde i kraft den 1 augusti 2014.

Inom Justitiedepartementet har departementspromemorian Genomförande av det omarbetade asylprocedurdirektivet (Ds 2015:37) utarbetats. En sammanfattning av promemorian och promemorians lagförslag finns i *bilagorna 2* och *3*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. En sammanställning över remissvaren finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju2015/05334/L7).

Propositionen innehåller regeringens överväganden och förslag för att genomföra det omarbetade asylprocedurdirektivet.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 11 augusti 2016 att inhämta Lagrådets yttrande över de förslag som finns i *bilaga 5*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 6*. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 6.3.3 samt i författningskommentaren. Regeringens lagförslag har utformats i enlighet med Lagrådets synpunkter. I förhållande till lagrådsremissens lagförslag görs också en språklig ändring i 3 § lagen om god man för ensamkommande barn.

4 Det gemensamma europeiska asylsystemet

4.1 Första etappen i det gemensamma europeiska asylsystemet

EU har sedan 1999 arbetat med att skapa ett gemensamt europeiskt asylsystem som grundar sig på en fullständig tillämpning av FN:s konvention från 1951 angående flyktingars rättsliga ställning (Genèvekonventionen) och dess tilläggsprotokoll från 1967 (New York-protokollet). Arbetet med att skapa det gemensamma europeiska asylsystemet har bedrivits i två etapper. Den första etappen slutfördes 2005 då skydds-

grundsdirektivet¹, asylprocedurdirektivet², mottagandedirektivet³, Dublinförordningen⁴, Eurodacförordningen⁵ och massflyktsdirektivet⁶ hade antagits.

Skyddsgrundsdirektivet utgör kärnan i det gemensamma europeiska asylsystemet. Det innehåller kriterierna för när en person ska anses vara i behov av internationellt skydd och bestämmelser om de rättigheter som följer med att internationellt skydd beviljas. I direktivet finns ett antal definitioner, bl.a. följande.

Med *internationellt skydd* avses flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande.

Med *flykting* avses en tredjelandsmedborgare som med anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp befinner sig utanför det land där han eller hon är medborgare och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av det landets skydd, eller en statslös person som av samma skäl befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill återvända dit och som inte omfattas av undantagen i direktivets artikel 12.

Med *flyktingstatus* avses en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som flykting.

Med *person som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande* avses en tredjelandsmedborgare eller statslös person som inte uppfyller kraven för att betecknas som flykting, men där det finns grundad anledning att förmoda att den berörda personen, om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland, eller, i fråga om en statslös person, till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada enligt artikel 15 (med vilket avses a) dödsstraff eller avrättning, b) tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning av en sökande i ursprungslandet, eller c) allvarligt och personligt hot mot en civilpersons liv eller lem på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt) och som inte omfattas av undantagen i

¹Rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet.

²Rådets direktiv 2005/85/EG av den 1 december 2005 om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus.

³Rådets direktiv 2003/9/EG av den 27 januari 2003 om miniminormer för mottagande av asylsökande i medlemsstaterna.

⁴Rådets förordning (EG) nr 343/2003 av den 18 februari 2003 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en asylansökan som en medborgare i tredje land har gett in i någon medlemsstat.

⁵Rådets förordning (EG) nr 2725/2000 av den 11 december 2000 om inrättande av Eurodac för jämförelse av fingeravtryck för en effektiv tillämpning av Dublinkonventionen.

⁶Rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta.

direktivets artikel 17.1 och 17.2 och som inte kan, eller på grund av sådan risk inte vill begagna sig av det landets skydd.

Med *status som alternativt skyddsbehövande* avses en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som en person som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande.

Med *ansökan om internationellt skydd* avses en ansökan om skydd som ges in till en medlemsstat av en tredjelandsmedborgare eller statslös person och där det finns skäl att anta att personen söker flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande och att denne inte uttryckligen ansöker om en annan typ av skydd som ligger utanför skyddsgrundsdirektivets tillämpningsområde och som kan omfattas av en separat ansökan.

Asylprocedurdirektivet, som i fortsättningen kommer att omnämnas som det första asylprocedurdirektivet, innehåller bestämmelser om de förfaranden som ska tillämpas för beviljande eller återkallande av flyktingstatus. Mottagandedirektivet innehåller bestämmelser om mottagandet av asylsökande. Dublinförordningen innehåller kriterier för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en asylansökan som en medborgare i tredjeland har gett in i någon medlemsstat och Eurodacförordningen innehåller bestämmelser om jämförelse av fingeravtryck för att underlätta tillämpningen av Dublinförordningen. Massflyktsdirektivet innehåller bestämmelser om tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer.

4.2 Andra etappen i det gemensamma europeiska asylsystemet

De rättsakter som ingår i det gemensamma europeiska asylsystemet (utom massflyktsdirektivet) har omförhandlats och omarbetade versioner har antagits. Omarbetningen har syftat bl.a. till ökad harmonisering och till att flyktingar och alternativt skyddsbehövande i största möjliga utsträckning ska behandlas lika när det gäller såväl innehållet i det internationella skyddet som förfarandet för att bevilja och återkalla skyddet.

Den 13 december 2011 antogs det omarbetade skyddsgrundsdirektivet⁷. De definitioner som redogjorts för i avsnitt 4.1 kvarstår oförändrade i det omarbetade direktivet.

Den 26 juni 2013 antogs det omarbetade asylprocedurdirektivet⁸, det omarbetade mottagandedirektivet⁹, den omarbetade Dublinförordningen¹⁰ och den omarbetade Eurodacförordningen¹¹.

⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (omarbetning).

⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (omarbetning).

4.3 Pågående EU-arbete

Den 6 april 2016 kom EU-kommissionen med ett meddelande till Europaparlamentet och rådet för en reform av det gemensamma asylsystemet. Det övergripande syftet är att frångå ett system, som på grund av sin utformning eller bristfällig tillämpning lägger ett oproportionerligt stort ansvar på vissa medlemsländer och främjar okontrollerade migrationsflöden. Man vill i stället övergå till ett rättvisare system som ger säkra och ordnade vägar till EU för tredjelandsmedborgare som är i behov av internationellt skydd.

I meddelandet konstaterar EU-kommissionen att det förekommer olika behandling av asylsökande inom det gemensamma asylsystemet. Skillnaderna beror delvis på den handlingsfrihet som medges i det omarbetade asylprocedurdirektivet och i det omarbetade skyddsgrundsdirektivet. EU-kommissionen lyfter fram fem prioriterade områden, varav ett område syftar till att åstadkomma mer konsekvens i EU:s asylsystem. Bestämmelserna i det gemensamma asylsystemet ska stärkas och harmoniseras ytterligare för att säkerställa en mer jämlik behandling inom hela EU.

För att uppnå detta syfte presenterade EU-kommissionen den 13 juli 2016 förslag på en ny förordning om inrättande av ett gemensamt asylförfarande inom hela EU som ska ersätta det omarbetade asylprocedurdirektivet och en ny förordning som ska ersätta det omarbetade skyddsgrundsdirektivet.

5 Skyddsbehövande i svensk rätt

5.1 Flyktingar och andra skyddsbehövande

De centrala bestämmelserna om skyddsbehövande i svensk rätt finns i 4 kap. UtL. Där finns definitioner av tre kategorier skyddsbehövande: flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande.

⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/33/EU av den 26 juni 2013 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd (omarbetning).

¹⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (omarbetning).

¹¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 av den 26 juni 2013 om inrättande av Eurodac för jämförelse av fingeravtryck för en effektiv tillämpning av förordning (EU) nr 604/2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat och för när medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter begär jämförelser med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, samt om ändring av förordning (EU) nr 1077/2011 om inrättande av en Europeisk byrå för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa (omarbetning).

Alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande omfattas av samlingsbegreppet *andra skyddsbehövande*.

I 4 kap. 1 § UtL definieras begreppet *flykting*. Definitionen motsvarar i allt väsentligt den som finns i artikel 1 A 2 i Genèvekonventionen, reviderad genom New York-protokollet, och i skyddsgrundsdirektivet. Med flykting avses i utlänningslagen en utlänning som befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd (4 kap. 1 § första stycket UtL). Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen riskerar att utsättas för förföljelse eller om utlänningen riskerar att utsättas för förföljelse från enskilda och inte kan antas bli erbjuden ett effektivt skydd som inte är av tillfällig natur. Vid bedömningen av om skydd erbjuds beaktas endast skydd som ges av staten eller av parter eller organisationer som kontrollerar hela eller en betydande del av statens territorium (4 kap. 1 § andra stycket UtL). Första och andra styckena gäller även för en statslös utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort (4 kap. 1 § tredje stycket UtL).

I 4 kap. 2 § UtL definieras begreppet *alternativt skyddsbehövande*. Definitionen motsvarar i allt väsentligt den som finns i skyddsgrundsdirektivet och har sin bakgrund i FN:s konvention från 1984 mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (FN:s tortyrkonvention) och artikel 3 i den europeiska konventionen av den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Med alternativt skyddsbehövande avses i utlänningslagen en utlänning som i andra fall än som avses i 1 § (dvs. flyktingdefinitionen) befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att 1. det finns grundad anledning att anta att utlänningen vid ett återvändande till hemlandet skulle löpa risk att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, eller som civilperson löpa en allvarlig och personlig risk att skadas på grund av urskillningslöst våld med anledning av en yttre eller inre väpnad konflikt, och 2. utlänningen inte kan, eller på grund av sådan risk som avses i 1 inte vill, begagna sig av hemlandets skydd (4 kap. 2 § första stycket UtL). Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper sådan risk som avses där eller om utlänningen löper sådan risk genom handlingar från enskilda och inte kan antas bli erbjuden ett effektivt skydd som inte är av tillfällig natur. Vid bedömningen av om skydd erbjuds beaktas endast skydd som ges av staten eller av parter eller organisationer som kontrollerar hela eller en betydande del av statens territorium (4 kap. 2 § andra stycket UtL). Första och andra styckena gäller även för en statslös utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort (4 kap. 2 § tredje stycket UtL).

I 4 kap. 2 a § UtL definieras begreppet *övrig skyddsbehövande*, som är en skyddskategori som saknar EU-rättslig eller annan internationell

bakgrund. Definitionen infördes i utlänningslagen i samband med genomförandet av det första skyddsgrundsdirektivet, men har sitt ursprung i äldre svenska bestämmelser. Med övrig skyddsbehövande avses i utlänningslagen en utlänning som i andra fall än som avses i 1 och 2 §§ (dvs. definitionerna av flykting och alternativt skyddsbehövande) befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon 1. behöver skydd på grund av en yttre eller inre väpnad konflikt eller på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet känner välgrundad fruktan för att utsättas för allvarliga övergrepp, eller 2. inte kan återvända till sitt hemland på grund av en miljökatastrof (4 kap. 2 a § första stycket UtL). Första stycket 1 gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper sådan risk som avses där eller om utlänningen löper sådan risk genom handlingar från enskilda och inte kan antas bli erbjuden ett effektivt skydd som inte är av tillfällig natur. Vid bedömningen av om skydd erbjuds beaktas endast skydd som ges av staten eller av parter eller organisationer som kontrollerar hela eller en betydande del av statens territorium (4 kap. 2 a § andra stycket UtL). Första och andra styckena gäller även för en statslös utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort (4 kap. 2 a § tredje stycket UtL).

Av 4 kap. 2 b och 2 c §§ UtL framgår när en utlänning är utesluten från att anses som flykting eller annan skyddsbehövande och av 4 kap. 5 och 5 a §§ UtL framgår förutsättningarna för att en utlänning ska upphöra att vara flykting eller annan skyddsbehövande.

5.2 Uppehållstillstånd och statusförklaring

Flyktingar och andra skyddsbehövande som befinner sig i Sverige har enligt 5 kap. 1 § första stycket UtL rätt till uppehållstillstånd. I vissa fall kan dock uppehållstillstånd vägras en flykting med stöd av 5 kap. 1 § andra stycket UtL. Som huvudregel ska enligt 5 kap. 1 § tredje stycket UtL uppehållstillståndet vara permanent eller gälla i minst tre år.

En utlänning, som med återopande av skyddsskäl ansökt om uppehållstillstånd, ska enligt 4 kap. 3 § UtL förklaras vara flykting (flyktingstatusförklaring) om han eller hon omfattas av definitionen i 1 § och inte är utesluten från att anses som flykting enligt 2 b §. Flyktingstatusförklaring får dock vägras under vissa förutsättningar. En utlänning, som med återopande av skyddsskäl ansökt om uppehållstillstånd, ska enligt 4 kap. 3 a § UtL förklaras vara alternativt skyddsbehövande (alternativ skyddsstatusförklaring) om han eller hon omfattas av definitionen i 2 § och inte är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande, eller övrig skyddsbehövande (övrig skyddsstatusförklaring) om han eller hon omfattas av definitionen i 2 a § och inte är utesluten från att anses som övrig skyddsbehövande. Förutsättningarna för att bevilja flyktingar och andra skyddsbehövande statusförklaring korresponderar med förutsättningarna för att bevilja dessa utlännningar uppehållstillstånd. Prövningen av såväl status som

uppehållstillstånd bör enligt förarbetena till utlänningslagen ske i ett sammanhang (prop. 2009/10:31 s. 98).

Även en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd i Sverige på någon annan grund än skyddsskäl får ansöka om statusförklaring och ansökan ska då enligt 4 kap. 3 c § UtL prövas enligt 3 eller 3 a §.

I 4 kap. 5 b och 5 c §§ UtL anges förutsättningarna för att återkalla en flyktingstatusförklaring, en alternativ skyddsstatusförklaring eller en övrig skyddsstatusförklaring.

5.3 Beslut om avvisning eller utvisning och hinder mot att verkställa sådana beslut

Om en ansökan om uppehållstillstånd avslås eller avvisas eller om ett uppehållstillstånd återkallas och utlänningen befinner sig i Sverige, ska det enligt 8 kap. 16 § UtL samtidigt meddelas beslut om avvisning eller utvisning, om inte särskilda skäl talar emot det. Detta gäller dock inte om ansökan avvisas för att det fattats ett beslut om överföring enligt Dublinförordningen.

I vissa situationer får beslut om avvisning eller utvisning inte verkställas. Bestämmelser om detta finns i 12 kap. UtL. När en fråga om avvisning eller utvisning prövas med anledning av att utlänningen t.ex. saknar de tillstånd som krävs för att få uppehålla sig i landet ska, enligt 8 kap. 7 § UtL, hänsyn tas till om utlänningen på grund av bestämmelserna i 12 kap. inte kan sändas till ett visst land eller om det annars finns särskilda hinder mot att beslutet verkställs. Enligt 5 kap. 11 § UtL får ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas om det finns ett hinder, som inte är bestående, mot att ett avvisnings- eller utvisningsbeslut verkställs.

Enligt 12 kap. 1 § UtL får avvisning och utvisning av en utlänning aldrig verkställas till ett land om det finns skälig anledning att anta att utlänningen där skulle vara i fara att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Verkställighet får inte heller ske till ett land där utlänningen inte är skyddad mot att sändas vidare till ett land där han eller hon skulle vara i sådan fara. Bestämmelsen motsvarar vad som gäller enligt artikel 3 i FN:s tortyrkonvention och artiklarna 2 och 3 i Europakonventionen. Förbudet mot verkställighet enligt paragrafen är absolut, vilket innebär att någon avvägning mot svenska säkerhetsintressen inte kan göras.

Enligt 12 kap. 2 § första stycket UtL får avvisning och utvisning av en utlänning inte verkställas till ett land om utlänningen riskerar att utsättas för förföljelse i det landet eller om han eller hon inte är skyddad i det landet mot att sändas vidare till ett land där han eller hon löper risk för förföljelse. Förbudet mot verkställighet enligt denna paragraf är inte absolut. Undantag får enligt paragrafens andra stycke göras om utlänningen genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige och det inte är möjligt att verkställa avvisningen eller utvisningen till något annat land. Undantag får dock

inte göras om den förföljelse som hotar i det andra landet innebär fara för utlänningens liv eller annars är av särskilt svår art. Undantag från förbudet mot verkställighet till ett land där utlänningen riskerar att utsättas för förföljelse får enligt paragrafens tredje stycke också göras om utlänningen har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här i landet och det inte är möjligt att sända honom eller henne till något annat land. Bestämmelserna i 12 kap. 2 § UtL motsvarar i stort vad som gäller enligt artikel 33 i Genèvekonventionen.

Enligt 12 kap. 3 § UtL får ett beslut om avvisning eller utvisning av en utlänning som avses i 4 kap. 2 § första stycket, i fall av väpnad konflikt, eller 2 a § första stycket inte verkställas till utlänningens hemland eller till ett land där han eller hon riskerar att sändas vidare till hemlandet, om det finns synnerliga skäl mot det.

5.4 Nya omständigheter och ny prövning

I 12 kap. 22 § första stycket UtL anges som huvudregel att ett beslut om avvisning eller utvisning som inte har meddelats av allmän domstol upphör att gälla fyra år från det att beslutet vann laga kraft. Under vissa förutsättningar kan en utlänning ändå beviljas uppehållstillstånd eller beviljas ny prövning av frågan om uppehållstillstånd, trots att beslutet om avvisning eller utvisning inte upphört att gälla.

Av 12 kap. 18 § första stycket UtL framgår att om det i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft kommer fram nya omständigheter som innebär att 1. det finns ett hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 § (se avsnitt 5.3), 2. det finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlänningen, eller 3. det finns medicinska hinder eller någon annan särskild anledning att beslutet inte bör verkställas, får Migrationsverket bevilja utlänningen permanent uppehållstillstånd om hindret är bestående. Om det endast finns ett tillfälligt hinder mot verkställighet får verket enligt 12 kap. 18 § andra stycket UtL bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Barn får enligt 12 kap. 18 § tredje stycket UtL beviljas permanent eller tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt första stycket 3 även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer. Enligt 12 kap. 18 § fjärde stycket UtL ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas vid bedömningen enligt första stycket 3 av om det finns någon annan särskild anledning att ett beslut inte bör verkställas, om det står klart att uppehållstillstånd på grund av stark anknytning skulle ha beviljats enligt vissa angivna paragrafer om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

Utöver Migrationsverkets egen skyldighet att utan yrkande beakta verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 § UtL har utlänningen en möjlighet att enligt 12 kap. 19 § första stycket UtL få en ny prövning av ett beslut som fått laga kraft. Det är fallet om han eller hon i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning åberopar nya omständigheter (dvs. omständigheter som inte har prövats tidigare) som

kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 1, 2 eller 3 § och dessa omständigheter inte har kunnat åberopas av utlänningen tidigare, eller om han eller hon visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat dem tidigare. Migrationsverket ska då, om verket inte kan meddela beslut om uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § UtL, ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning. Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda ska Migrationsverket enligt 12 kap. 19 § andra stycket UtL besluta att inte bevilja ny prövning. Beslutet om avvisning eller utvisning får enligt 12 kap. 19 § tredje stycket UtL inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om ny prövning ska ske eller, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har fått laga kraft. Bestämmelserna i första stycket gäller enligt 12 kap. 19 § fjärde stycket UtL inte om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § eller 2 a § och en sådan ansökan inte tidigare under utlänningens vistelse i Sverige har prövats genom ett lagakraftvunnet beslut. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan och besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

5.5 Förfarandet

En ansökan om uppehållstillstånd av en utlänning som vistas i Sverige ges enligt 4 kap. 20 § andra stycket utlänningsförordningen (2006:97), förkortad UtlF, in till Migrationsverket. Enligt 5 kap. 20 § UtL är det Migrationsverket som meddelar beslut om uppehållstillstånd. Migrationsverket får dock inte bevilja uppehållstillstånd för en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott (se avsnitt 5.6). Beslut om uppehållstillstånd får också i vissa fall meddelas av Regeringskansliet. Enligt 4 kap. 6 § UtL meddelas beslut om statusförklaring av Migrationsverket. Migrationsverket får dock inte bevilja statusförklaring för en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott (se avsnitt 5.6).

I 1 kap. 3 § UtL definieras *asyl* som ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning därför att han eller hon är flykting eller alternativt skyddsbehövande. Av 1 kap. 12 § UtL framgår att en ansökan om uppehållstillstånd som grundar sig på sådana omständigheter som anges i 4 kap. 2 a § UtL (dvs. definitionen av övrig skyddsbehövande) ska handläggas som en ansökan om asyl.

Handläggningen av ärenden regleras dels av de allmänna bestämmelserna i förvaltningslagen (1986:223), förkortad FL, dels av bestämmelserna i 13 kap. UtL. Bestämmelser som är av intresse för handläggningen av asylärenden är bl.a. bestämmelser om muntlig handläggning, kommunikation och beslutsmotivering. I 14 § första stycket FL föreskrivs att en sökande, klagande eller annan part som vill lämna uppgifter muntligt i ett ärende som avser myndighetsutövning mot någon enskild ska få tillfälle till det, om det kan ske med hänsyn till arbetets behöriga gång. Enligt 13 kap. 1 § UtL får Migrationsverket inte besluta om avvisning eller utvisning av en utlänning som har ansökt om

asyl i Sverige, eller vägra en utlänning begärd statusförklaring, utan att det har förekommit muntlig handläggning hos verket. Muntlig handläggning ska även annars företas på begäran av utlänningen, om inte en sådan handläggning skulle sakna betydelse för att avgöra asylärendet. Handläggningen kan ske i form av muntlig förhandling eller i annan form. I 13 kap. 3 § UtL anges att de omständigheter som behöver klarläggas noga ska utredas vid den muntliga handläggningen och vidare att utlänningen ska få tillfälle att redogöra för sin ståndpunkt och att uttala sig om de omständigheter som åberopas i ärendet. I 13 kap. 4 § UtL anges att vid en muntlig förhandling ska utlänningen höras och att myndigheten får bestämma att även andra personer än utlänningen ska höras vid förhandlingen.

Enligt den allmänna bestämmelsen om kommunikation i 17 § FL får ett ärende inte avgöras utan att den som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom eller henne själv och han eller hon har fått tillfälle att yttra sig över den, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Myndigheten får dock i vissa i paragrafen angivna fall avgöra ärendet ändå. Underrättelseskyldigheten gäller med de begränsningar som följer av 10 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL.

När Migrationsverket inleder ett ärende om återkallelse av statusförklaring ska utlänningen enligt 13 kap. 9 a § UtL underrättas. En statusförklaring får inte återkallas utan att utlänningen har fått tillfälle att yttra sig.

Beslut om bl.a. uppehållstillstånd och statusförklaring ska enligt 13 kap. 10 § UtL vara skriftliga och alltid innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet.

I 18 kap. UtL finns bestämmelser om att offentligt biträde ska förordnas i vissa fall. I lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn finns bestämmelser om god man i vissa fall för den som är under 18 år och som är utländsk medborgare eller statslös.

Under vissa förutsättningar får en asylansökan avvisas, dvs. inte sakprövas. Så är fallet enligt 5 kap. 1 b § första stycket UtL om sökanden 1. i en annan EU-stat har förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande, 2. i ett land som inte är en EU-stat har förklarats vara flykting eller har motsvarande skydd, om sökanden kommer att släppas in i det landet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas vidare till annat land där han eller hon riskerar förföljelse (s.k. första asylland), eller 3. kan sändas till ett land där han eller hon inte riskerar att utsättas för förföljelse, inte riskerar att utsättas för dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, är skyddad mot att sändas vidare till ett land där han eller hon inte har motsvarande skydd, har möjlighet att ansöka om skydd som flykting, och har en sådan anknytning till det aktuella landet att det är rimligt för honom eller henne att resa dit (s.k. säkert tredjeland). Vissa undantag från denna bestämmelse finns i 5 kap. 1 b § andra stycket UtL. Bestämmelserna i Dublinförordningen avgör vilken medlemsstat som ska pröva en asylansökan. Om en asylansökan lämnas in i Sverige men en annan medlemsstat är ansvarig för prövningen ska den sökande överföras dit. Asylansökan ska då avvisas enligt 5 kap. 1 c § andra stycket UtL.

Enligt 4 kap. 3 b § UtL får frågan om statusförklaring inte prövas om asylansökan avvisas enligt 5 kap. 1 b eller 1 c § andra stycket UtL. Om en utlännings asylansökan har avvisats enligt 5 kap. 1 b § första stycket 2 eller 3 UtL, ska utlänningen, enligt 4 kap. 4 § UtL, få en särskild handling av vilken det framgår att de skäl för asyl som han eller hon har anfört inte har prövats i sak i Sverige.

Migrationsverkets beslut om avvisning eller utvisning, avslag på en ansökan om uppehållstillstånd och återkallelse av uppehållstillstånd får enligt 14 kap. 3 § UtL överklagas till en migrationsdomstol. Detsamma gäller enligt 14 kap. 14 a § UtL verkets beslut att avvisa en asylansökan med tillämpning av 5 kap. 1 b § eller 1 c § andra stycket och enligt 14 kap. 6 § UtL verkets beslut i fråga om statusförklaring eller återkallelse av statusförklaring. Migrationsdomstolens beslut får enligt 16 kap. 9 § UtL överklagas till Migrationsöverdomstolen där det enligt 16 kap. 11 § UtL som huvudregel krävs prövningstillstånd. Prövningstillstånd meddelas enligt 16 kap. 12 § UtL om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Migrationsöverdomstolen, eller om det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet. Handläggningen hos domstolarna regleras av bl.a. bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen (1971:291), förkortad FPL, och bestämmelserna i 16 kap. UtL. Förfarandet hos domstolen är enligt 16 kap. 5 § UtL skriftligt men i handläggningen får ingå muntlig förhandling i en viss fråga när det kan antas vara till fördel för utredningen eller främja ett snabbt avgörande av målet. I en migrationsdomstol ska muntlig förhandling hållas bl.a. om en utlänningsom för talan i målet begär det samt förhandlingen inte är obehövlig och inte heller särskilda skäl talar emot det.

Om en utlänningsom har ansökt om uppehållstillstånd som flyktning enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § UtL, får enligt 12 kap. 8 a § UtL ett beslut om avvisning eller utvisning inte verkställas innan ansökan har prövats och då avslagits genom ett beslut som har fått laga kraft eller innan ett beslut att avvisa ansökan enligt 5 kap. 1 b § UtL har fått laga kraft. Detta gäller dock inte om Migrationsverket har beslutat om omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 19 § UtL eller om utlänningsom har utvisats på grund av brott. I dessa fall får beslutet om avvisning eller utvisning verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har prövats i en instans och då avslagits. Migrationsverket får enligt 8 kap. 19 § UtL besluta om avvisning med omedelbar verkställighet, dvs. att ett beslut om avvisning får verkställas även om det inte har fått laga kraft, om det är uppenbart att det inte finns grund för asyl och att uppehållstillstånd inte heller ska beviljas på någon annan grund.

Om en utlänningsom har överklagat ett beslut om att han eller hon ska avvisas med omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 19 § UtL ska, enligt 12 kap. 10 § UtL, Migrationsverket pröva om verkställigheten av beslutet tills vidare ska avbrytas (inhibition). Även i andra fall när Migrationsverket omprövar ett avvisningsbeslut ska verket pröva frågan om inhibition.

5.6 Särskilda förfarandebestämmelser när den asylsökande har utvisats på grund av brott

Enligt 5 kap. 20 § andra stycket UtL får Migrationsverket inte bevilja uppehållstillstånd för en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott. Om Migrationsverket finner att en sådan utlänning bör beviljas uppehållstillstånd, ska verket inte besluta i ärendet utan med ett eget yttrande lämna över detta till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut om uppehållstillstånd hade kunnat överklagas. I 12 kap. 16 b § UtL anges förutsättningarna för att den som utvisats på grund av brott ska kunna beviljas uppehållstillstånd.

Enligt 4 kap. 6 § andra stycket UtL får inte Migrationsverket bevilja statusförklaring för en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott. Om en sådan utlänning ansöker om statusförklaring och Migrationsverket finner att han eller hon bör beviljas statusförklaring, ska verket inte besluta i ärendet utan med eget yttrande lämna över detta till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut om statusförklaring hade kunnat överklagas.

Enligt 12 kap. 8 a § andra stycket UtL får ett beslut om utvisning på grund av brott av en utlänning som ansöker om uppehållstillstånd som skyddsbehövande verkställas när en ansökan om uppehållstillstånd har prövats i en instans och då avslagits.

Av 12 kap. 19 a § första stycket UtL framgår att om en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott återoppar bestående verkställighetshinder enligt 1, 2 eller 3 § (se avsnitt 5.3) och dessa omständigheter inte kunnat återopas av utlänningen tidigare, eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha återopat omständigheterna tidigare, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till prövning. Är förutsättningarna inte uppfyllda ska verket enligt 12 kap. 19 a § andra stycket UtL besluta att inte bevilja prövning. Utvisningsbeslutet får enligt 12 kap. 19 a § tredje stycket UtL inte verkställas innan verket har avgjort frågan om prövning ska ske eller, om prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har prövats i en instans och ansökan då avslagits. Enligt 12 kap. 19 a § fjärde stycket UtL gäller vad som sägs i första stycket inte om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § och en sådan ansökan inte tidigare under utlänningens vistelse i Sverige har prövats genom ett lagakraftvunnet beslut. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan. Av 12 kap. 20 § UtL framgår att om det i ett ärende som avser en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott kommer fram sådana skäl som kan ligga till grund för uppehållstillstånd enligt 16 b §, ska Migrationsverket inte fatta beslut i ärendet utan med eget yttrande lämna över detta till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut i fråga om uppehållstillstånd hade kunnat överklagas. I ett sådant ärende får Migrationsverket besluta om inhibition.

Det finns två olika typer av säkerhetsärenden: säkerhetsärenden enligt utlänningslagen och säkerhetsärenden enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, förkortad LSU. De flesta säkerhetsärenden handläggs enligt utlänningslagen.

Enligt 1 kap. 7 § UtIL utgörs säkerhetsärenden enligt utlänningslagen av ärenden där Säkerhetspolisen av skäl som rör rikets säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet förordar att en utlänning ska avvisas eller utvisas, att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska avslås eller att en utlännings uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska återkallas, att en utlänning inte ska beviljas statusförklaring eller att en utlännings statusförklaring ska återkallas, att en utlänning inte ska beviljas resedokument, eller att en utlännings ansökan om ställning som varaktigt bosatt ska avslås eller att en utlännings ställning som varaktigt bosatt ska återkallas. Därtill är ett ärende hos Migrationsverket om huruvida ny prövning ska beviljas enligt 12 kap. 19 eller 19 a § ett säkerhetsärende om beslutet om avvisning eller utvisning har fattats i ett säkerhetsärende. För säkerhetsärenden enligt utlänningslagen gäller med några undantag samma bestämmelser som för motsvarande ärenden som inte är säkerhetsärenden enligt lagen.

Bestämmelserna i lagen om särskild utlänningskontroll är avsedda för kvalificerade säkerhetsärenden, dvs. ärenden som är av sådan karaktär att deras utgång har särskilt stor betydelse för den nationella säkerheten. En utlänning får enligt 1 § LSU utvisas ur landet enligt den lagen om det är särskilt påkallat av hänsyn till rikets säkerhet, eller om det med hänsyn till vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han eller hon kommer att begå eller medverka till terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott.

Beslut om utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll meddelas enligt 2 § första stycket LSU av Migrationsverket på ansökan av Säkerhetspolisen. Enligt 2 § tredje stycket LSU gäller att om Säkerhetspolisen har ansökt om utvisning enligt 1 § och utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt, ska ansökningarna handläggas tillsammans enligt lagen. Detsamma gäller om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd, statusförklaring, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt under handläggningen av ärendet om utvisning. Även en ansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt som görs av en utlänning som är utvisad enligt 1 § eller har meddelats motsvarande beslut enligt äldre lag ska enligt 2 § fjärde stycket LSU handläggas enligt denna lag om utlänningen befinner sig i Sverige.

Migrationsverkets beslut enligt lagen om särskild utlänningskontroll i fråga om utvisning, uppehållstillstånd, statusförklaring, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt får enligt 2 a § första stycket LSU överklagas till regeringen. Har Migrationsverket beslutat att en utlänning som har ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt inte ska utvisas enligt lagen, ska enligt 2 b § LSU ett överklagande från utlänningen handläggas enligt

utlänningslagen, om inte Säkerhetspolisen överklagar Migrationsverkets beslut. När Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning överklagas, ska verket enligt 3 § första stycket LSU skyndsamt lämna över handlingarna i ärendet till Migrationsöverdomstolen. Migrationsöverdomstolen ska enligt 3 § andra stycket LSU med ett eget yttrande lämna handlingarna vidare till regeringen. I yttrandet ska det enligt 3 § tredje stycket LSU särskilt anges om det finns hinder enligt 12 kap. 1, 2 eller 3 § UtL (se avsnitt 5.3) mot att beslutet verkställs. Finner Migrationsöverdomstolen att sådant hinder mot verkställighet finns, får regeringen inte avvika från den bedömningen. Om regeringen handlägger ett ärende om utvisning och utlänningsansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt ska regeringen enligt 3 a § LSU upphäva det överklagade beslutet och överlämna ärendet till Migrationsverket för handläggning. Beslutar regeringen att en utlänningsansökan inte ska utvisas enligt lagen om särskild utlänningskontroll och har utlänningsansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt, får regeringen enligt 3 b § LSU överlämna ärendet i dessa delar till Migrationsverket för prövning enligt utlänningslagen.

I 5 § LSU anges de föreskrifter i utlänningslagen som i tillämpliga delar gäller i ärenden enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Bland dessa föreskrifter finns bl.a. bestämmelser om flyktingar och andra skyddsbehövande, verkställighetshinder, muntlig handläggning och motivering av beslut. Enligt 13 § första stycket LSU ska som huvudregel ett beslut enligt denna lag verkställas så snart det kan ske efter det att beslutet fått laga kraft. I 10 och 13 a §§ LSU finns bestämmelser om verkställighetshinder och inhibition. Enligt 13 b § första stycket LSU ska Migrationsöverdomstolen som huvudregel hålla muntlig förhandling innan den yttrar sig enligt denna lag. I 27 § LSU finns bestämmelser om rätt till offentligt biträde.

5.8 Tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige trädde i kraft den 20 juli 2016. Lagen är tidsbegränsad och gäller till och med den 19 juli 2019. Lagen innehåller bl.a. bestämmelser om tidsbegränsade uppehållstillstånd för alla skyddsbehövande utom kvotflyktingar, och begränsade möjligheter till anhöriginvandring för skyddsbehövande som har tidsbegränsade tillstånd. Dessutom är det inte möjligt att bevilja uppehållstillstånd till övriga skyddsbehövande under den tid som den tidsbegränsade lagen gäller. Som en följd av detta är det inte heller möjligt att bevilja ny prövning om de omständigheter som utlänningsansökan åberopar till stöd för att ny prövning ska beviljas endast är sådana omständigheter som kan ligga till grund för övrigt skyddsbehov enligt 4 kap. 2 a § UtL.

6 Svensk rätt anpassas till det omarbetade asylprocedurdirektivet

6.1 Allmänt om direktivet och dess genomförande i svensk rätt

Syftet med det omarbetade asylprocedurdirektivet är enligt artikel 1 att fastställa gemensamma förfaranden för beviljande och återkallande av internationellt skydd enligt det omarbetade skyddsgrundsdirektivet. Omarbetningen av direktivet har bl.a. syftat till att beslut om internationellt skydd ska fattas snabbare, vara rättvisare och hålla högre kvalitet. Medlemsstaterna får enligt artikel 5 i det omarbetade asylprocedurdirektivet införa eller behålla förmånligare bestämmelser för förfaranden för beviljande och återkallande av internationellt skydd, förutsatt att de är förenliga med direktivet. Av skälen till det omarbetade asylprocedurdirektivet framgår att skyldigheten att införliva direktivet med nationell lagstiftning endast bör gälla de bestämmelser som utgör en innehållsmässig ändring i förhållande till det första asylprocedurdirektivet. Det första asylprocedurdirektivet genomfördes i svensk rätt genom författningsändringar som trädde i kraft den 1 januari 2010.

Det omarbetade asylprocedurdirektivet är tillämpligt på ansökningar om internationellt skydd (dvs. status som flykting eller alternativt skyddsbehövande), till skillnad från det första asylprocedurdirektivet vars utgångspunkt är att det är tillämpligt endast på asylansökningar (vilket enligt direktivet är ansökningar om skydd som flykting enligt Genèvekonventionen). I svensk rätt gäller dock samma förfaranderegler för alla ansökningar om uppehållstillstånd där skyddsbehov åberopas. Regeringen delar därför promemorians bedömning att direktivets vidgade tillämpningsområde inte kräver några förändringar i författningshänseende.

En genomgående ändring i det omarbetade asylprocedurdirektivet med anledning av det vidgade tillämpningsområdet är att begrepp som t.ex. *asylsökande*, *asylansökan* och *återkallande av flyktingstatus* har ersatts med *sökande*, *ansökan om internationellt skydd* och *återkallande av internationellt skydd*. I detta sammanhang bör därför påpekas att begreppet *asylansökan* i svensk rätt motsvarar begreppet *ansökan om internationellt skydd* i det omarbetade asylprocedurdirektivet och kommer att användas vid redogörelse för svensk rätt.

Begreppet *person eligible for subsidiary protection* översattes i det första asylprocedurdirektivet med *alternativt skyddsbehövande*, vilket också är det uttryck som förekommer i svensk rätt. I den svenska versionen av det omarbetade asylprocedurdirektivet översätts *person eligible for subsidiary protection* med *subsidiärt skyddsbehövande*. Det är endast den svenska översättningen av begreppet i direktivet som har ändrats och direktivet har inte i detta avseende ändrats i sak eller innehåll. För att inte onödigt komplicera texten kommer i det följande endast begreppet *alternativt skyddsbehövande* att användas även när det redogörs för eller hänvisas till artiklar i det omarbetade asylprocedurdirektivet.

Förvaltningsrätten i Malmö, Migrationsverket och UNICEF anser att en allmän översyn av utlänningslagstiftningen bör göras där större hänsyn tas till det omarbetade asylprocedurdirektivets processer och begrepp. Förvaltningsrätten i Malmö framhåller att en materiell och lagteknisk översyn är mycket angelägen. Regeringen delar uppfattningen att det finns behov av att se över utlänningslagen i tekniskt hänseende och anser att det finns anledning att återkomma till den frågan i ett annat sammanhang.

Barnombudsmannen anser att vissa ändringar bör göras i utlänningslagen med anledning av att FN:s konvention om barnets rättigheter, förkortad barnkonventionen, ska bli svensk lag. Barnrättsutredningen har i ett betänkande (SOU 2016:19) föreslagit att barnkonventionen ska göras till svensk lag. Betänkandet har remitterats och förslagen kommer därefter att beredas inom Regeringskansliet. Det finns inte någon anledning att i detta ärende göra några författningsändringar med anledning av att barnkonventionen föreslås bli svensk lag.

Det omarbetade asylprocedurdirektivet innehåller bestämmelser kring säkra ursprungsländer och några remissinstanser yttrar sig avseende den frågan. I svensk rätt finns inte någon reglering kring säkra ursprungsländer och någon sådan ordning föreslås inte heller i detta ärende. Det saknas mot den bakgrunden anledning att närmare gå in på frågor rörande säkra ursprungsländer. I det följande kommer inte någon fullständig redogörelse för bestämmelserna i det omarbetade asylprocedurdirektivet att göras. De bestämmelser som inte tas upp är bl.a. bestämmelser om förvar, om vilka krav som ställs på beslut av den beslutande myndigheten, om vilka skyldigheter som åligger sökanden och om räckvidden för offentligt biträde. I promemorian görs bedömningen att flertalet av det omarbetade asylprocedurdirektivets bestämmelser redan är uppfyllda genom gällande rätt eller är frivilliga att genomföra. Regeringen delar denna bedömning och dessa bestämmelser kommer att beröras endast i den mån remissinstanserna har invänt mot promemorians bedömning. Vidare kommer vissa krav i det omarbetade asylprocedurdirektivet att hanteras i form av förordningsändringar. Dessa kommer endast i undantagsfall att tas upp här.

6.2 Grundläggande principer och garantier

6.2.1 Rätt till prövning av ansökan

Regeringens bedömning: Det omarbetade asylprocedurdirektivets bestämmelser om rätt till prövning av ansökan kräver inte några författningsändringar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Svenska Röda Korset* och *UNHCR:s regionkontor för de baltiska och nordiska länderna (UNHCR)* anser att tidsfristen för registrering av en ansökan bör framgå av lag. *Svenska Röda Korset* anser också att tidsfristen för överlämnande av en ansökan från en myndighet till Migrationsverket bör lagregleras. *Migrationsverket* menar att det

omarbetade asylprocedurdirektivet ger rättigheter på ett tidigare stadium än svensk rätt och anser att direktivets regler om ansökan om internationellt skydd därför bör få en tydlig reglering. Migrationsverket anser också att direktivets möjlighet till en utsträckt registreringstid vid ett stort antal asylansökningar bör utnyttjas. *Lunds universitet* framför att Migrationsverkets handbok för migrationsärenden inte kan läggas till grund för bedömningen att det råder normharmoni mellan det omarbetade asylprocedurdirektivet och svensk rätt.

Skälen för regeringens bedömning: Det omarbetade asylprocedurdirektivet innehåller bestämmelser om rätt till prövning av ansökan om internationellt skydd (artikel 6). Nytt är att det omarbetade direktivet innehåller bestämmelser om registrering av en ansökan. Direktivet anger att en ansökan om internationellt skydd ska diarieföras senast tre arbetsdagar efter det att ansökan gjorts om ansökan görs vid en myndighet som är behörig att registrera den. Om ansökan görs vid en myndighet som kan förväntas få ta emot sådana ansökningar men som inte är behörig att registrera dem, ska diarieföring ske senast sex arbetsdagar efter det att ansökan gjorts. Nytt i det omarbetade direktivet är också att det finns en skyldighet för de andra myndigheter som kan förväntas få ta emot ansökningar om internationellt skydd att ha relevant information och att personalen ska erhålla nödvändig utbildning. De ska instrueras att upplysa sökande om var och hur ansökningar om internationellt skydd kan lämnas in (artikel 6.1). Till skillnad från tidigare anges i det omarbetade direktivet att en person som har ansökt om internationellt skydd ska ha en faktisk möjlighet att lämna in sin ansökan så snart som möjligt (artikel 6.2). Liksom tidigare gäller dock att det får ställas som krav att ansökningar om internationellt skydd ska lämnas in personligen och/eller på angiven plats (artikel 6.3). Det är däremot nytt att en ansökan om internationellt skydd ska anses ha lämnats in när en blankett har lämnats in av sökanden (artikel 6.4). Nytt är också att tidsfristen för diarieföring får förlängas till tio dagar om ett stort antal personer samtidigt ansöker om internationellt skydd med följderna att det blir svårt att respektera föreskriven tidsfrist (artikel 6.5).

En asylansökan ska enligt 4 kap. 20 § UtIF ges in till Migrationsverket. Om en person ansöker om asyl hos Migrationsverket sker samtidigt en registrering av ansökan. Enligt Migrationsverkets handbok för migrationsärenden ska en sökande som uppsöker någon av verkets ansökningenheter i syfte att söka asyl ha blivit registrerad innan han eller hon lämnar lokalerna. Det som utgör tre olika moment i det omarbetade asylprocedurdirektivet – ansökan om asyl, registrering av ansökan och inlämnande av ansökan – utgör normalt ett sammanhållet moment hos Migrationsverket. En skriftlig asylansökan som getts in till Migrationsverket är en allmän handling (jfr 2 kap. 3 § första stycket tryckfrihetsförordningen, förkortad TF) på vilken bestämmelserna om allmänna handlingar är tillämpliga. Bestämmelser om registrering av allmänna handlingar finns i 5 kap. OSL. Av 5 kap. 1 § första stycket OSL framgår att en allmän handling som huvudregel ska registreras så snart den kommit in till eller upprättats hos en myndighet. De undantag som föreskrivs torde normalt inte vara relevanta för en asylansökan. Justitieombudsmannen har uttalat att handlingar som omfattas av registreringskyldighet ska registreras så snart det är praktiskt möjligt, normalt samma dag som –

eller senast dagen efter – handlingen kom in eller upprättades (JO 2002/03 s. 491). Det finns alltså redan i dag krav på att allmänna handlingar, som asylansökningar, ska registreras omgående. En handling ska alltid registreras som inkommen den dag handlingen kom in till myndigheten. Detta gäller även om själva registreringsåtgärden inte sker samma dag som handlingen faktiskt kom in. När det gäller ansökningar om asyl som görs hos andra myndigheter än Migrationsverket kan följande konstateras. Polismyndigheten och Säkerhetspolisen har en skyldighet enligt 7 kap. 2 § UtIF att omedelbart underrätta Migrationsverket om det uppkommit en fråga om avvisning eller utvisning som ska prövas av verket, vilket normalt är fallet då en utlänning ansöker om asyl. Därutöver gäller att svenska myndigheter har en allmän serviceskyldighet som följer framförallt av 4 § FL. Bestämmelsen innebär att varje myndighet ska lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde. Hjälpen ska lämnas i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov och myndighetens verksamhet. Frågor från enskilda ska besvaras så snart som möjligt. Om någon enskild av misstag vänder sig till fel myndighet bör myndigheten hjälpa honom eller henne till rätta. Även personer som inte har ställning som part ska få denna service. Myndigheter som typiskt sett kan komma i kontakt med personer som vill söka asyl är Polismyndigheten (särskilt gränspolisen), Tullverket och Kustbevakningen och det ligger inom deras serviceskyldighet att hänvisa personen i fråga till Migrationsverket. I praktiken finns ett nära samarbete mellan Migrationsverket och andra myndigheter. Den person som säger att han eller hon söker asyl försätts normalt i omedelbar kontakt med Migrationsverket, som sedan tar emot och registrerar asylansökan enligt vad som redovisats ovan. Bestämmelserna om registrering av allmänna handlingar och myndigheters serviceskyldighet är grundläggande regler som gäller inom hela den offentliga förvaltningen. Det förekommer även i andra situationer att enskilda vänder sig till fel myndighet och då blir hänvisade rätt. Regeringen anser att den reglering som finns innebär att en asylansökan kommer att registreras inom den tid som direktivet föreskriver. Det är inte lämpligt att införa särskilda regler om diarieföring för just asylansökningar. Att, i likhet med vad *Svenska Röda Korset* föreslår, införa en tidsfrist inom vilken andra myndigheter ska hänvisa en asylsökande person till Migrationsverket, bör inte heller genomföras. Det är inte heller nödvändigt att, såsom *Svenska Röda Korset* och *UNHCR* föreslår, ange tidsfristen för registrering av ansökan i lag. *Migrationsverket* anser att det bör finnas en tydligare reglering kring en asylansökans inledande och menar att det omarbetade asylprocedurdirektivet ger rättigheter på ett tidigare stadium än svensk rätt, bl.a. när det gäller rätten att stanna kvar i landet under prövning av ansökan. Regeringen konstaterar att utgångspunkten enligt gällande ordning är att sökanden i samband med att ansökan görs ska komma i åtnjutande av de rättigheter som han eller hon är berättigad till enligt direktivet eftersom ansökan om asyl och registrering av ansökan normalt sett utgör ett sammanhållet moment hos Migrationsverket. Det kan också konstateras att det av skälen i direktivet framgår att syftet med registreringen är att personer som ansöker om internationellt skydd ska komma i åtnjutande

av sina rättigheter och uppfylla sina skyldigheter enligt direktivet. Regeringen anser att detta syfte är tillgodosett genom gällande svensk rätt. Några författningsändringar är därför inte nödvändiga. *Lunds universitet* framför att Migrationsverkets handbok för migrationsärenden inte kan läggas till grund för bedömningen att det råder normharmoni mellan det omarbetade asylprocedurdirektivet och svensk rätt. Regeringen konstaterar att ett EU-direktiv är bindande för medlemsstaterna med avseende på det resultat som ska uppnås. Det är dock upp till staterna att bestämma form och tillvägagångssätt för genomförandet (artikel 288 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, förkortat EUF-fördraget). Genomförandet av ett direktiv behöver således inte alltid resultera i författningsändringar.

Migrationsverket anser att möjligheten i det omarbetade asylprocedurdirektivet till en utsträckt registreringstid vid ett stort antal asylansökningar bör utnyttjas. Regeringen anser däremot att det är viktigt att ha som utgångspunkt att en asylansökan ska registreras så snabbt som möjligt och den utgångspunkten bör gälla även om ett stort antal personer ansöker om asyl samtidigt. Möjligheten att besluta om en förlängd tidsfrist för registrering av asylansökningar bör därför inte utnyttjas.

Sammanfattningsvis kräver bestämmelserna i direktivet om rätt till prövning av ansökan inte några författningsändringar.

6.2.2 Ansökningar som görs för underåriga

Regeringens bedömning: Det omarbetade asylprocedurdirektivets bestämmelser om ansökningar som görs för underåriga kräver inte några författningsändringar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Barnombudsmannen* anser att en socialnämnd ska kunna ansöka om asyl för ett barn när barnet har omhändertagits med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Barnombudsmannen föreslår också att det ska tydliggöras att ett omhändertagande med stöd av LVU ska utgöra en särskild omständighet i prövningen av barnets särskilda skäl till uppehållstillstånd.

Skälen för regeringens bedömning: Det omarbetade asylprocedurdirektivet innehåller bestämmelser om ansökningar som görs för underåriga (artikel 7). Enligt direktivet ska en underårig ha rätt att lämna in en ansökan om internationellt skydd för sin egen räkning om han eller hon har rättslig handlingsförmåga enligt den berörda medlemsstatens rätt. En ansökan för en underårig person får även göras av den underåriges föräldrar, andra vuxna familjemedlemmar eller av en vuxen person som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten har ansvar för den underåriga. Även en företrädare får ansöka om internationellt skydd för barnets räkning (artikel 7.3). I fråga om ensamkommande barn ska de

lämpliga organ som avses i artikel 10 i återvändandedirektivet²⁷ ha rätt att lämna in en ansökan för det ensamkommande barnet (artikel 7.4). Bestämmelserna är nya i förhållande till det första asylprocedurdirektivet.

I svensk rätt kan ett barns vårdnadshavare alltid ansöka om asyl för barnets räkning, liksom en god man som förordnats enligt lagen om god man för ensamkommande barn. Om en god man inte är förordnad är, enligt 18 kap. 3 § UtL, den som är förordnad som offentligt biträde för ett barn som saknar vårdnadshavare i Sverige ställföreträdare för barnet och kan i egenskap av sådan ansöka om asyl för barnet i det mål eller ärende som förordnandet avser. I 18 kap. 4 § UtL finns därutöver bestämmelser om skyldighet för god man eller offentligt biträde att ansöka om asyl för ett barns räkning, om detta inte är uppenbart obehövt.

Regeringen anser att gällande svensk rätt uppfyller direktivets krav i fråga om vem som kan ansöka om asyl för en underårig person. Något krav på att en socialnämnd i vissa fall ska kunna ansöka om asyl för ett barn, i likhet med vad *Barnombudsmannen* föreslår, ställer direktivet inte upp, även om en sådan ordning skulle kunna övervägas. Att införa en sådan ny ordning är dock inte nödvändigt för direktivets genomförande. Enligt regeringens mening krävs det inte heller i övrigt författningsändringar i detta avseende. Socialnämnden ska redan enligt vad som gäller i dag höras om Migrationsverket överväger att vägra uppehållstillstånd för ett barn och dess vårdnadshavare och barnet är omhändertaget med stöd av LVU. Socialnämndens yttrande bör också tillmätas stor vikt (jfr prop. 1996/97:25 s. 268). Enligt regeringens mening är denna ordning tillräcklig för genomförandet av direktivet.

När det gäller frågan om barns särskilda skäl till uppehållstillstånd kan konstateras att Migrationsverket har ett utredningsansvar och en skyldighet att se till att barnets asylskäl blir belysta. Vidare finns det enligt 5 kap. 12 § UtL en möjlighet att bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för ett barn som behöver vård med stöd av LVU. Det finns inte skäl att, i likhet med vad *Barnombudsmannen* anför, i detta lagstiftningsärende ytterligare reglera vilken verkan vård med stöd av LVU ska ha vid prövningen av frågan om uppehållstillstånd.

6.2.3 Information och rådgivning i förvarsanläggningar och vid gränsövergångsställen

Regeringens bedömning: Det omarbetade asylprocedurdirektivets bestämmelser om information och rådgivning i förvarsanläggningar och vid gränsövergångsställen kräver inte några författningsändringar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

²⁷ Europaparlamentets och rådets direktivet 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna.

Remissinstanserna: *Lunds universitet* anser att rätten att ansöka om asyl på ett språk som man förstår inte är tillräckligt garanterad genom promemorians bedömning och att det omarbetade asylprocedurdirektivets krav på språklig kompetens vid gränsövergångar och i förvarsanläggningar bör ges en tydligare utformning. *Svenska Röda Korset* anser att förvarstagna ska tillhandahållas tolkning som är tillräcklig för att säkerställa tillgång till asylförfarandet. Svenska Röda Korset framhåller också att organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning ska ha tillträde till förvarsanläggningar.

Skälen för regeringens bedömning: Nytt i det omarbetade asylprocedurdirektivet är att direktivet innehåller bestämmelser om information och rådgivning i förvarsanläggningar och vid gränsövergångsställen (artikel 8). Om det finns indikationer på att personer som hålls i förvarsanläggningar eller som finns vid gränsövergångsställen kan vilja ansöka om internationellt skydd ska information om möjligheten att göra detta lämnas. Tolkning ska tillhandahållas i den utsträckning som behövs för att underlätta tillgång till asylförfarandet (artikel 8.1).

Svenska myndigheter har enligt 4 § FL en allmän serviceskyldighet som innebär att varje myndighet ska lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde. Hjälpen ska lämnas i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov och myndighetens verksamhet. Frågor från enskilda ska besvaras så snart som möjligt. Om någon enskild av misstag vänder sig till fel myndighet bör myndigheten hjälpa honom eller henne till rätta. Även personer som inte har ställning som part ska få denna service.

De svenska reglerna om myndigheternas serviceskyldighet innebär att om det finns indikationer på att en person som hålls i förvar eller som finns vid ett gränsövergångsställe kan vilja söka asyl ska han eller hon få information om möjligheten att göra detta. Det får också anses ingå i serviceskyldigheten att i någon mån undersöka vad den enskilde vill för att sedan kunna hjälpa honom eller henne till rätta. Eftersom svenska är myndighetsspråk i Sverige kan det dock inte generellt anses att en myndighet ska bistå med tolkning när den berörda personen inte har något ärende hos myndigheten. När det gäller de myndigheter som inom ramen för sin verksamhet möter utlänningar som befinner sig vid gränsövergångsställen eller i förvar kan dock ställas krav på att de även på annat språk än svenska ska kunna undersöka om utlänningen vill söka asyl och hänvisa honom eller henne rätt. Så sker också redan i praktiken. På förvarsanläggningar i Sverige är personalen anställd av Migrationsverket och i deras dagliga verksamhet ingår att de måste kunna kommunicera med den enskilda förvarstagna. En utlänning som är tagen i förvar kan också under vissa förutsättningar placeras i häkte och då är det Kriminalvårdens personal som utlänningen i första hand har kontakt med. Även i Kriminalvårdens verksamhet ingår att personalen måste kunna kommunicera med de enskilda häktesplacerade. Vid gränsövergångsställen är Polismyndigheten (gränspolisen) den myndighet som en utlänning först kommer i kontakt med och myndigheten har stor erfarenhet av att möta personer som kan tänkas vilja söka asyl. Ett nära praktiskt samarbete finns uppbyggt mellan gränspolisen och Migrationsverket, där gränspolisen hänvisar utlänningar som vill söka asyl vidare till Migrationsverket.

Direktivets krav på tillhandahållande av tolkning innebär inte ett krav på att en tolk ska användas, utan kan uppfyllas genom att någon annan språkkunnig bistår med den tolkning som behövs.

Lunds universitet anser att det omarbetade asylprocedurdirektivets krav på språklig kompetens vid gränsövergångar och i förvarsanläggningar bör ges en tydligare utformning. Det kan dock konstateras att direktivets krav i denna del avseende tolkning endast gäller i den utsträckning som behövs för att tillgång till asylförfarandet ska underlättas. Därutöver innehåller direktivet ytterligare bestämmelser som reglerar rätten till tolk under asylförfarandet när en person väl har ansökt om internationellt skydd (jfr artikel 12.1 b i det omarbetade asylprocedurdirektivet). Direktivets bestämmelser om rätt till tolk under förfarandet motsvaras i svensk rätt av 8 § FL och 50 § FPL. Regeringen anser, med hänsyn till det anförda, att det är tillräckligt att hänvisa till myndigheternas serviceskyldighet när det gäller rätten till tolk innan en asylansökan görs. Svensk rätt uppfyller kraven i artikel 8.1 i det omarbetade asylprocedurdirektivet och några författningsändringar krävs inte heller i övrigt.

Det omarbetade asylprocedurdirektivet innehåller en bestämmelse om att organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning till sökande ska ha faktiskt tillträde till sökande som befinner sig vid gränsövergångsställen och i transitzoner (artikel 8.2). Sverige har inte sådana särskilda gränsförfaranden som finns i en del andra medlemsstater. En person som ansöker om asyl vid ett svenskt gränsövergångsställe hålls därför inte kvar vid gränsen eller i en transitzon. Artikel 8.2 i direktivet kräver därför inte några författningsändringar för svensk del. *Svenska Röda Korset* framhåller dock att organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning till sökande ska ha tillträde även till förvarsanläggningar. Enligt artikel 23.2 i det omarbetade asylprocedurdirektivet ska en juridisk rådgivare eller en annan rådgivare som bistår eller företräder en sökande ha tillträde till områden med begränsat tillträde som bl.a. förvarsenheter för att kunna rådgöra med sökanden. Detta gäller med vissa begränsningar genom en hänvisning till artikel 10.4 i det omarbetade mottagandedirektivet. I den artikeln anges att begränsningar i tillträdet till förvarsanläggningar endast får införas om det enligt nationell rätt objektivt är nödvändigt av hänsyn till säkerhet, allmän ordning eller den administrativa driften av förvarsanläggningen. Tillträdet får inte begränsas mycket kraftigt eller omöjliggöras helt. Begränsningarna motsvarar i princip vad som gäller enligt det första asylprocedurdirektivet. Av svensk rätt följer att den som för talan i ett mål eller ärende får anlita ombud eller biträde (9 § FL och 48 § FPL). En utlänning som hålls i förvar ska, enligt 11 kap. 4 § UtlL, ges möjlighet att ta emot besök och på annat sätt ha kontakt med personer utanför lokalen. Denna rätt inkluderar kontakter med ombud och biträde. Enligt bestämmelsen får ett visst besök eller en viss kontakt dock vägras om det skulle försvåra den verksamhet som rör förvaret. Den enda begränsning som det kan vara fråga om är enligt förarbetena att det av rent praktiska skäl inte går att genomföra besöket eller kontakten i den omfattning och på de tider som önskas (prop. 1996/97:147 s. 48). Enligt 10 kap. 20 § UtlL får Migrationsverket i vissa fall besluta att en utlänning som hålls i förvar ska placeras i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest. I sådana fall ska, enligt 11 kap. 2 § UtlL, häkteslagen (2010:611) gälla i tillämpliga delar.

Utlänningen ska dock, utöver vad som följer av häkteslagen, ges möjlighet att ha kontakt med personer utanför inrättningen och även i övrigt beviljas de lättnader och förmåner som kan medges med hänsyn till ordningen och säkerheten inom inrättningen. Enligt 3 kap. 1 § häkteslagen får besök äga rum i den utsträckning som det lämpligen kan ske. Ett besök får dock vägras om det kan äventyra säkerheten och detta inte kan avhjälpas t.ex. genom att besöket övervakas eller genom att besökaren visiteras. Regeringen konstaterar att svensk rätt ger organisationer och personer som tillhandahåller sökande rådgivning tillträde till förvarsanläggningar. Inskränkningar i den rätten kan dock göras på grund av säkerhetsskäl eller för det fall verksamheten vid förvarsanläggningen skulle försvåras. Enligt regeringens mening är den svenska regleringen förenlig med bestämmelserna i det omarbetade asylprocedurdirektivet. Inte heller i övrigt krävs det några författningsändringar.

6.2.4 Rätt att stanna kvar i medlemsstaten under den tid beslutande myndighet prövar ansökan

Regeringens bedömning: Det omarbetade asylprocedurdirektivets bestämmelser om rätt att stanna kvar i medlemsstaten under den tid beslutande myndighet prövar ansökan kräver inte några författningsändringar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Lunds universitet* anser att det finns anledning att tydligare garantera skyddet mot att flyktingar inte utvisas eller avvisas dit där de riskerar förföljelse (principen om non-refoulement) och att den principen måste uttryckas mer explicit i lagstiftningen utifrån artikel 9.3 i det omarbetade asylprocedurdirektivet.

Skälen för regeringens bedömning: I likhet med vad som gäller enligt det första asylprocedurdirektivet gäller enligt det omarbetade direktivet att sökanden som huvudregel ska ha rätt att stanna kvar i medlemsstaten till dess att den beslutande myndigheten har fattat beslut om ansökan om internationellt skydd (artikel 9.1). Undantag får dock göras om sökanden kommer att överlämnas eller utlämnas till en annan medlemsstat enligt skyldigheter i enlighet med en europeisk arresteringsorder eller på annat sätt, eller till ett tredjeland, internationella brottmålsdomstolar eller tribunaler (artikel 9.2). Även detta överensstämmer med vad som gäller enligt det första direktivet. Nytt är dock att det uttryckligen anges att sökanden får utlämnas till ett tredjeland endast om de behöriga myndigheterna är säkra på att ett utlämnande inte direkt eller indirekt kommer att resultera i avvisning eller utvisning i strid med medlemsstatens internationella och unionsrättsliga åtaganden (artikel 9.3).

I 12 kap. 8 a § första stycket UtL anges att ett beslut om avvisning eller utvisning av en utlänning som har ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller som annan skyddsbehövande som huvudregel inte får verkställas innan ansökan har prövats och då avslagits genom ett beslut som

har fått laga kraft eller innan ett beslut att avvisa ansökan enligt 5 kap. 1 b § UtLL har fått laga kraft. Av 12 kap. 8 a § tredje stycket UtLL framgår att första stycket inte hindrar att utlämningen överlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd. Några andra situationer när en asylsökande inte har rätt att stanna kvar i landet under den tid som beslutande myndighet prövar ansökan finns inte i svensk rätt (för reglering vid överklagande, se avsnitt 6.5).

När det gäller utlämning för brott finns ett särskilt skydd för den som ska utlämnas i 7 § lagen (1957:668) om utlämning för brott. Enligt denna bestämmelse får en person som på grund av sin härstamning, tillhörighet till viss samhällsgrupp, religiösa eller politiska uppfattning eller annars på grund av politiska förhållanden löper risk att i den främmande staten utsättas för förföljelse inte utlämnas, om förföljelsen riktar sig mot hans liv eller frihet eller annars är av svår beskaffenhet. Detsamma gäller om han eller hon i den stat till vilken han eller hon skulle utlämnas inte åtnjuter trygghet mot att sändas till en stat, i vilken han eller hon löper en sådan risk. Detta gäller oavsett om den eftersökte är asylsökande eller inte. Vidare får varken utlämning eller överlämnande enligt en europeisk eller nordisk arresteringsorder ske i strid med bestämmelserna i Europakonventionen om t.ex. förbud mot tortyr. Att en sådan prövning måste göras innan en utlämning kan ske framgår av rättspraxis (se bl.a. NJA 2007 s. 574 och NJA 2009 s. 280). När det gäller överlämnande innehåller såväl lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder som lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder uttryckliga bestämmelser om att överlämnande inte får ske om det skulle strida mot bestämmelserna i Europakonventionen.

Lunds universitet anser att förbudet mot att avvisa eller utvisa flyktingar dit där de riskerar förföljelse (principen om non-refoulement) måste uttryckas mer explicit i lag utifrån artikel 9.3 i det omarbetade asylprocedurdirektivet. Regeringen konstaterar dock att principen om non-refoulement kommer till uttryck i angivna lagar och att det också i övrigt är vedertaget i svensk rätt att ett beslut om överlämnande eller utlämnande inte får ske i strid mot den principen. Att principen om non-refoulement ska beaktas följer också redan i dag av Sveriges internationella och unionsrättsliga förpliktelser. Regeringen anser att det inte är nödvändigt för direktivets genomförande att ytterligare reglera principen i svensk rätt. Några författningsändringar är därmed inte nödvändiga.

6.2.5 Garantier för sökande

Regeringens bedömning: Det omarbetade asylprocedurdirektivets bestämmelser om garantier för sökande kräver inte några författningsändringar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Lunds universitet* anser att det finns anledning att närmare utreda om undantagen i 17 § FL och 18 § FPL (angående kommunikation) överensstämmer med artikel 12.1 d i förhållande till artikel

10.3 d i det omarbetade asylprocedurdirektivet. Enligt Lunds universitet bör det också anges att information om tidsramar ska lämnas till sökanden. *Barnombudsmannen* anser att det bör införas en bestämmelse i utlänningslagen som stadgar att barn ska ha rätt till information i ärenden som rör dem. Enligt *Barnombudsmannen* bör också kravet på att anlita tolk vid samtal och skriftliga översättningar, inklusive hörseltolk, tydliggöras. *Civil Rights Defenders* och *Riksförbundet för Social och Mental Hälsa* anser att det bör tydliggöras att rätten till kommunikativt stöd ska garanteras alla som har en kommunikativ funktionsnedsättning och att det bör anges i utlänningslagen att Migrationsverket har ett ansvar att uppmärksamma kommunikativa svårigheter. Skyldigheten att erbjuda tolk eller kommunikativt stöd bör också förtydligas och det bör anges att någon bedömning i det enskilda fallet inte ska göras. De sistnämnda remissinstanserna anser även att det bör övervägas om sökanden ska bekräfta att han eller hon har fått information och på vilket sätt information har lämnats.

Skälen för regeringens bedömning

Direktivets bestämmelser

Det omarbetade asylprocedurdirektivet innehåller bestämmelser om garantier för sökanden (artikel 12). De garantier som räknas upp i artikeln innebär bl.a. att sökanden, på ett språk som han eller hon förstår eller rimligen kan förväntas förstå, ska upplysas om det förfarande som kommer att följa och om sina rättigheter och skyldigheter under förfarandet. Sökanden ska också upplysas om den tidsram och de medel som står till förfogande för att lägga fram fakta (artikel 12.1 a). Sökanden ska även, närhelst det är nödvändigt, få hjälp av en tolk som kan framföra sökandens argument till behöriga myndigheter. Det ska anses nödvändigt att tillhandahålla tolk åtminstone när sökanden genomför en personlig intervju och adekvat kommunikation inte kan säkerställas utan tolk (artikel 12.1 b). Vidare anges att sökanden och dennes juridiske rådgivare ska ha tillgång till viss information som den beslutande myndigheten har tagit hänsyn till vid beslutsfattandet. Det gäller den information som avses i artikel 10.3 b (bl.a. information om den allmänna situationen i sökandens ursprungsland) och information som tillhandahålls av de experter som avses i artikel 10.3 d (artikel 12.1 d). Den sistnämnda artikeln är ny i förhållande till det första direktivet.

Information till asylsökande

Migrationsverket har enligt 8 kap. 10 f § första stycket UtL en skyldighet att informera en asylsökande person om förfarandet. Information ska även lämnas om utlännings rättigheter och skyldigheter och om tänkbara konsekvenser av att inte uppfylla skyldigheterna eller att inte samarbeta med myndigheterna. Informationen ska lämnas i samband med att utlännings sökanden ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § UtL eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § UtL. Samma sak gäller om Migrationsverket beviljar ny prövning enligt 12 kap. 19 eller 19 a § UtL. Enligt 8 kap. 10 f § tredje stycket UtL ska informationen lämnas på ett språk som utlännings sökanden kan förstå.

Den skyldighet att lämna information om förfarandet som Migrationsverket har får även anses innefatta en skyldighet att lämna information om aktuella tidsramar. Till skillnad mot vad *Lunds universitet* anser behöver någon särskild reglering i detta avseende inte införas. Enligt *Civil Rights Defenders* och *Riksförbundet för Social och Mental Hälsa* bör det övervägas om sökanden ska bekräfta att han eller hon har fått information och på vilket sätt information har lämnats. När det gäller denna fråga kan först konstateras att det omarbetade asylprocedurdirektivet inte ställer upp något sådant krav som remissinstanserna föreslår. Några skyldigheter att införa en sådan ordning finns därför inte. Däremot anser regeringen att det kan vara lämpligt att Migrationsverket ser till att det går att utläsa av sökandens akt att information i enlighet med 8 kap. 10 f § första stycket UtlF har lämnats till sökanden. Detta bör dock inte författningsregleras.

Barnombudsmannen anser att det bör införas en bestämmelse i utlänningslagen som stadgar att barn ska ha rätt till information i ärenden som rör dem. Regeringen konstaterar att den bestämmelse i utlänningsförordningen som reglerar rätten till information för asylsökande även gäller för barn. Barn har således rätt till information om förfarandet och om sina rättigheter och skyldigheter när de ansöker om asyl. När det gäller barn är det viktigt att informationen anpassas till barnets ålder, mognad och andra individuella förutsättningar. Någon bestämmelse som anger att barn generellt ska ha rätt till information i ärenden som rör dem, dvs. även när de inte är sökande utan endast är berörda på annat sätt, innehåller inte det omarbetade asylprocedurdirektivet. Några författningsändringar är därför inte nödvändiga och bör inte heller i övrigt göras.

Tolkning

Av 8 § FL framgår att en myndighet, när den har att göra med en person som inte behärskar svenska eller som är allvarligt hörsel- eller talskadad, vid behov bör anlita tolk. För domstolar gäller enligt 50 § FPL att tolk ska anlitas vid behov om part som ska höras inför rätten inte behärskar svenska språket eller är allvarligt hörsel- eller talskadad. Enligt regeringens mening är nu nämnda bestämmelser tillräckliga för att uppfylla direktivets krav om rätt till tolk. Bestämmelserna om tolk i förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen gäller även för översättning av handlingar (se mer om översättning i avsnitt 6.2.5). Något tydliggörande i likhet med vad *Barnombudsmannen* föreslår är inte nödvändigt.

Förvaltningslagens och förvaltningsprocesslagens regler om tolk är utformade på så sätt att tolk ska användas vid behov, vilket är förenligt med det omarbetade asylprocedurdirektivet. *Civil Rights Defenders* och *Riksförbundet för Social och Mental Hälsa* anser däremot att det finns en skyldighet att erbjuda tolk och att det bör förtydligas att någon bedömning i det enskilda fallet av om tolk behövs inte ska göras. Regeringen anser dock att det är rimligt att Migrationsverket och migrationsdomstolarna gör en bedömning av om det finns ett behov av att anlita tolk och att tolk inte bör användas om behov saknas. När det är fråga om asylärenden borde det dock vara relativt ovanligt att behov av tolk inte

finns. Enligt regeringens mening finns inte skäl att göra några författningsändringar.

Civil Rights Defenders och *Riksförbundet för Social och Mental Hälsa* anser också att rätten till kommunikativt stöd ska garanteras alla som har en kommunikativ funktionsnedsättning och att det bör tydliggöras att Migrationsverket har ett ansvar att uppmärksamma kommunikativa svårigheter. Regeringen konstaterar att bestämmelserna om tolk i förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen omfattar situationer när en person inte behärskar det svenska språket eller är hörsel- eller talskadad. Begreppet tolk har inte någon annan innebörd i det omarbetade asylprocedurdirektivet. Något förtydligande som innebär att rätten till tolk ska avse alla kommunikativa funktionsnedsättningar är inte nödvändigt för direktivets genomförande. Det bör inte heller i övrigt göras. Det kan dock nämnas att Migrationsverket genom sin utredningsskyldighet har att se till att alla ärenden blir tillräckligt utredda.

Partsinsyn

Artikel 12.1 d i det omarbetade asylprocedurdirektivet motsvaras närmast av bestämmelserna om partsinsyn i förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen. Enligt 16 § FL har en sökande, klagande eller annan part rätt till partsinsyn. Det innebär att man har rätt att ta del av det som har tillförts ärendet om ärendet avser myndighetsutövning mot enskild. Rätten att ta del av uppgifter gäller med de begränsningar som följer av 10 kap. 3 § OSL. För förvaltningsdomstolarna finns motsvarande bestämmelse i 43 § FPL.

I 10 kap. 3 § första stycket OSL anges att sekretess inte hindrar att en enskild eller en myndighet som är part i ett mål eller ett ärende hos domstol eller annan myndighet och som på grund av sin partsställning har rätt till insyn i handläggningen, tar del av en handling eller annat material i målet eller ärendet. En sådan handling eller ett sådant material får dock inte lämnas ut till parten i den utsträckning det av hänsyn till allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att sekretessbelagd uppgift i materialet inte röjs. I sådana fall ska myndigheten på annat sätt lämna parten upplysning om vad materialet innehåller i den utsträckning det behövs för att parten ska kunna ta till vara sin rätt och det kan ske utan allvarlig skada för det intresse som sekretessen ska skydda. Sekretess i förhållande till den asylsökande själv förekommer praktiskt taget bara i s.k. säkerhetsärenden. De sekretessbestämmelser som kan komma i fråga i dessa ärenden är bl.a. sekretess med hänsyn till förhållande till annan stat eller mellanfolklig organisation enligt 15 kap. 1 § OSL och förundersökningssekretess enligt 18 kap. 1 § OSL. Det finns här anledning att jämföra bestämmelsen om tillgång till information i artikel 12.1 d med den i artikel 23.1 i det omarbetade asylprocedurdirektivet. I den senare artikeln anges att en juridisk rådgivare eller annan rådgivare som bistår eller företräder en sökande ska ha tillgång till den information i sökandens akt som ligger eller kommer att ligga till grund för ett beslut. Denna bestämmelse avser all information i akten och inte bara landinformation och sakkunnigutlåtanden. Från denna bestämmelse får medlemsstaterna göra undantag för sådana fall där offentliggörande av uppgifter eller källor skulle äventyra den nationella säkerheten, säkerheten för de orga-

nisationer eller den eller de personer som tillhandahöll uppgifterna eller säkerheten för den eller de personer som uppgifterna hänför sig till eller där utredningar i samband med medlemsstaternas behöriga myndigheters behandling av ansökningar om internationellt skydd eller medlemsstaternas internationella relationer skulle äventyras. I sådana fall ska medlemsstaterna fastställa förfaranden i nationell rätt som garanterar att sökandens rätt till försvar iakttas. Bestämmelsen är i dessa delar i princip oförändrad i förhållande till det första asylprocedurdirektivet som i detta avseende har bedömts förenligt med gällande svensk rätt (prop. 2009/10:31 s. 194 f.). Det framstår som ett förbiseende i det omarbetade asylprocedurdirektivet att inte också bestämmelsen i artikel 12.1 d omfattas av redovisade undantag. Den information som avses i artikel 12.1 d omfattas också av artikel 23 och en juridisk rådgivare eller annan rådgivare till den sökande omfattas av båda bestämmelserna. Syftet med artikel 12.1 d kan inte rimligen vara att ge en absolut rätt till information vars utlämnande skulle kunna skada allmänt eller enskilt intresse. De svenska bestämmelserna om begränsning med hänsyn till 10 kap. 3 § OSL får därför, med beaktande av att sökandens rättssäkerhet ändå garanteras genom att han eller hon ska upplysas om materialet i den utsträckning som behövs för att han eller hon ska kunna ta till vara sin rätt, anses vara förenliga med direktivet.

Lunds universitet anser att det bör utredas om de undantag från kommunikationsplikten som gäller enligt 17 § FL och 18 § FPL överensstämmer med artikel 12.1 d när det gäller rätt att få tillgång till information som har tillhandahållits av experter i särskilda frågor enligt artikel 10.3 d. Regeringen noterar att artikel 12.1 d i det omarbetade asylprocedurdirektivet endast ger uttryck för rätten till partsinsyn. Någon skyldighet för beslutande myndighet eller domstol att kommunicera uppgifter och ge tillfälle till yttrande omfattas inte av artikeln. Även om Migrationsverket eller migrationsdomstolen underlåter att kommunicera en handling med den enskilde har denne rätt till partsinsyn. Den enskilde har alltså rätt att på begäran få ta del av handlingarna i ärendet eller målet med 10 kap. 3 § OSL som enda begränsning. Denna rätt kan också överlåtas av den enskilde till ett ombud. Regeringen anser att bestämmelserna om kommunikation i förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen inte strider mot det omarbetade asylprocedurdirektivet.

Sammanfattningsvis kräver det omarbetade asylprocedurdirektivet inte några författningsändringar och det bör inte heller i övrigt göras några sådana.

6.2.6 Krav som ställs på prövningen av ansökningar

Regeringens bedömning: Det omarbetade asylprocedurdirektivets bestämmelser om krav som ställs på prövningen av ansökningar kräver inte några författningsändringar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Barnombudsmannen* anser att det bör förtydligas vad som gäller i fråga om inhämtande av expertkunskap i barnfrågor. *Lunds universitet* anser att bestämmelsen i 13 § FL om remiss inte mot-

svarar vad som avses i artikel 10.3 d i det omarbetade asylprocedurdirektivet om att inhämta råd från experter. *Sveriges advokatsamfund, Svenska Röda Korset, Civil Rights Defenders och Riksförbundet för Social och Mental Hälsa* anser att en särskild bestämmelse bör införas om Migrationsverkets skyldighet att inhämta råd från experter. Dessa remissinstanser anser också att det är otillräckligt att hänvisa till 8 § FL i fråga om Migrationsverkets skyldighet att översätta handlingar och att en särskild bestämmelse om detta bör införas.

Skälen för regeringens bedömning: Artikel 10 i det omarbetade asylprocedurdirektivet räknar upp ett antal krav som ställs på prövningen av en asylansökan. Ett krav som är nytt i det omarbetade direktivet i förhållande till det första direktivet är att den beslutande myndigheten ska ha möjlighet att vid behov inhämta råd från experter i särskilda frågor (artikel 10.3 d).

I svensk rätt har varje förvaltningsmyndighet ett ansvar för att dess ärenden blir tillräckligt utredda, vilket innebär att myndigheten ska leda utredningen och se till att nödvändigt material kommer in. I en myndighets utredningsansvar ligger ofta en skyldighet att skaffa upplysningar och yttranden från andra myndigheter, kommuner, landsting, organisationer, företag eller andra enskilda. Remiss är en viktig form för detta. Vissa bestämmelser om inhämtande av yttrande genom remiss finns i 13 § FL. Migrationsverket har således, genom gällande rätt, redan i dag en möjlighet att vid behov inhämta råd från experter i särskilda frågor. Regeringen anser, i motsats till *Lunds universitet*, att bestämmelsen om remiss i 13 § FL motsvarar vad som avses i artikel 10.3 d i det omarbetade asylprocedurdirektivet. Artikel 10 i direktivet är utformad på ett sådant sätt att personalen vid den beslutande myndigheten ska ha en möjlighet att vid behov inhämta råd från experter i särskilda frågor. Artikel 10 innebär däremot inte någon skyldighet att göra detta. Regeringen anser att gällande svensk rätt ger Migrationsverket den möjlighet att inhämta råd från experter som direktivet föreskriver. Till skillnad mot vad vissa remissinstanser anför anser regeringen därför att det är tillräckligt att hänvisa till gällande rätt för att direktivets krav ska vara uppfyllt och att någon särskild bestämmelse inte behöver införas. Förvaltningslagen är också avsedd att ge vissa grundläggande bestämmelser om förfarandet i ärenden hos inom den offentliga förvaltningen. Förvaltningslagen innehåller basregler som ska kunna tillämpas hos ett flertal förvaltningsorgan på alla verksamhetsområden. Regeringen anser att det finns en fördel med den flexibla reglering som förvaltningslagen ger och att någon särskild reglering inte bör införas i detta fall. När det gäller inhämtande av expertkunskap i barnfrågor konstaterar regeringen att Migrationsverket har en särskilt långtgående utredningsskyldighet när sökanden är ett barn. Någon ytterligare reglering är inte nödvändig.

Regeringen konstaterar dock att ett jämställdhetsperspektiv är viktigt med hänvisning till att kvinnor och män kan ha olika förutsättningar och villkor i den situation de befinner sig i. Exempelvis har vissa asylsökande erfarenhet av att ha blivit utsatt för våld och sexuella övergrepp med efterföljande trauman innan eller under flykten.

Det omarbetade asylprocedurdirektivet innehåller nu även ett krav på att medlemsstaterna ska föreskriva regler för översättning av handlingar som är relevanta för prövningen av en ansökan (artikel 10.5). Den

bestämmelse som fanns i det första direktivet var fakultativ och har nu gjorts obligatorisk.

Enligt 8 § FL bör en myndighet vid behov anlita tolk när myndigheten har att göra med någon som inte behärskar svenska eller som är allvarligt hörsel- eller talskadad. Med tolk menas i lagen inte bara den som tolkar muntligt, utan även den som gör en skriftlig översättning. Det finns således redan i dag regler om översättning av handlingar i svensk rätt och dessa gäller generellt inom den offentliga förvaltningen. Till skillnad från vad *Sveriges advokatsamfund*, *Svenska Röda Korset*, *Civil Rights Defenders* och *Riksförbundet för Social och Mental Hälsa* anför anser regeringen att de regler som finns är tillräckliga för att uppfylla det omarbetade asylprocedurdirektivets krav. Det finns inte heller skäl att införa en särskild reglering kring översättning av handlingar i just asylärenden. En mer generell reglering, likt den i förvaltningslagen, är dessutom att föredra då en mer detaljerad reglering riskerar att bli begränsande. Migrationsverkets utredningsskyldighet innebär också att Migrationsverket ska utreda ett ärende så som dess beskaffenhet kräver, vilket bl.a. inbegriper en skyldighet att se till att handlingar översätts vid behov. Regeringen anser vidare att det är rimligt att den beslutande myndigheten tillåts att göra en bedömning av vilka handlingar som är relevanta att översätta. Det omarbetade asylprocedurdirektivet ger också utrymme för en sådan ordning. Sammanfattningsvis anser regeringen att kraven i artikel 10.5 i det omarbetade asylprocedurdirektivet är uppfyllda och att några författingsändringar inte är nödvändiga.

6.2.7 Personlig intervju

Regeringens förslag: Migrationsverket ska få låta bli att genomföra muntlig handläggning bara i de fall sökanden beviljas status som flykting.

Promemorians bedömning överensstämmer inte med regeringens förslag. I promemorian föreslås inte någon ändring av bestämmelserna om muntlig handläggning.

Remissinstanserna: *Förvaltningsrätten i Stockholm*, *Förvaltningsrätten i Göteborg*, *Förvaltningsrätten i Malmö*, *Lunds universitet*, *Sveriges advokatsamfund* och *Svenska Röda Korset* ifrågasätter promemorians bedömning att muntlig handläggning hos Migrationsverket kan underlåtas när en asylsökande endast ansöker om status som alternativt skyddsbehövande och beviljas det. Dessa remissinstanser anser att muntlig handläggning kan underlåtas endast när den sökande beviljas status som flykting. *Barnombudsmannen* framhåller att en personlig intervju alltid ska erbjudas ett asylsökande barn och att detta bör tydliggöras i lag. Enligt *Barnombudsmannen* bör undantaget i 1 kap. 11 § UtIL, dvs. att barn inte behöver höras om det är olämpligt, tas bort. *Barnombudsmannen* anser vidare att personliga intervjuer med barn måste utföras i barnanpassade miljöer. *Lunds universitet* anser att det finns en risk för att det omarbetade asylprocedurdirektivets krav på att intervjuer med barn ska genomföras på ett barntillvänt sätt inte uppfylls genom en hänvisning till 1 kap. 10 § UtIL. *Svenska Röda Korset* och *UNHCR:s regionkontor*

för de baltiska och nordiska länderna (UNHCR) anser att åtgärder bör vidtas för att öka kvaliteten på de tolkar som används under asylförfarandet. Ett exempel är att införa obligatoriska utbildningar. *Svenska kyrkan* och *Sveriges kristna råd* anser att de krav som ställs på tolkningen för att den ska anses kvalificerad bör preciseras och att tillgång till inspelningen av intervjun bör säkras för kvalitetssäkring. *Civil Rights Defenders* och *Riksförbundet för Social och Mental Hälsa* anser att det är nödvändigt att reglera i lag vad som gäller angående tillgång till tolk och kvaliteten på tolkningen. *Sveriges advokatsamfund* och *Svenska Röda Korset* anser att Migrationsverkets handläggning inte uppfyller kraven i det omarbetade asylprocedurdirektivet då sökanden får information om eventuella trovärdighetsbrister först i Migrationsverkets beslut. Om Migrationsverket avser att fatta beslut med hänvisning till eventuella trovärdighetsbrister bör Migrationsverket informera sökanden innan beslut fattas och ge sökanden möjlighet att komplettera sin ansökan. En bestämmelse om detta bör införas i enlighet med kraven i det omarbetade asylprocedurdirektivet.

Skälen för regeringens förslag

Personlig intervju

Det omarbetade asylprocedurdirektivet innehåller bestämmelser om personliga intervjuer (artikel 14). Enligt direktivet ska sökanden ges tillfälle att höras om sin ansökan om internationellt skydd innan den beslutande myndigheten fattar något beslut. I fråga om underåriga får medlemsstaterna dock genom nationell lagstiftning fastställa i vilka fall de ska ges möjlighet till en personlig intervju (artikel 14.1). Direktivet räknar också upp några situationer när en personlig intervju inte behöver genomföras. Detta gäller bl.a. om den beslutande myndigheten kan fatta ett positivt beslut om flyktingstatus grundat på tillgänglig bevisning (artikel 14.2 a). Det har således nu, i förhållande till det första direktivet, förtydligats att möjligheten att låta bli att genomföra en personlig intervju endast gäller när ett positivt beslut om flyktingstatus är aktuellt.

Enligt 13 kap. 1 § UtL får Migrationsverket inte besluta om avvísning eller utvisning av en utlänning som har ansökt om asyl i Sverige eller vägra en utlänning begärd statusförklaring utan att det förekommit muntlig handläggning hos Migrationsverket. I normalfallet ansöker den som söker asyl om flyktingstatus i första hand och status som annan skyddsbehövande i andra hand. Muntlig handläggning kan då inte underlåtas annat än om utlänningen beviljas flyktingstatusförklaring. I ett fåtal fall kan det förekomma att en person endast söker status som annan skyddsbehövande och inte åberopar flyktingskäl. Enligt nuvarande reglering i 13 kap. 1 § UtL kan muntlig handläggning då underlåtas om begärd statusförklaring beviljas.

Det omarbetade asylprocedurdirektivet medger undantag från muntlig handläggning endast när ett positivt beslut om flyktingstatus kan fattas. Ett flertal remissinstanser har invänt mot promemorians bedömning att gällande svensk rätt uppfyller kraven i direktivet och framhåller att det kan vara svårt för den sökande att själv klassificera sitt skyddsbehov. Det kan visa sig först vid intervjun att sökanden har flyktingskäl. Regeringen delar remissinstansernas bedömning och anser att, för att kraven i direk-

tivet ska vara uppfyllda, Migrationsverket får låta bli att genomföra muntlig handläggning bara om sökanden beviljas status som flykting. Bestämmelsen om muntlig handläggning i utlänningslagen bör därför ändras i enlighet härmed.

I 13 kap. 1 § andra meningen UtL anges att muntlig handläggning ska företas på begäran av utlänningen, om inte en sådan handläggning skulle sakna betydelse för att avgöra asylärendet. Bestämmelsen infördes i 1989 års utlänningslag (1989:529) när det inte var obligatoriskt med muntlighet i asylärenden, utan muntlig handläggning skulle genomföras om det kunde antas vara till fördel för utredningen eller om det i övrigt kunde främja ett snabbt avgörande. Den föreslagna ändringen innebär att denna mening inte längre får någon betydelse och den bör därför tas bort.

Barnombudsmannen anser att det bör tydliggöras i lag att personlig intervju alltid ska erbjudas ett asylsökande barn och att undantaget i 1 kap. 11 § UtL, dvs. att barn inte behöver höras om det är olämpligt, bör tas bort. När det gäller denna fråga kan först konstateras att bestämmelsen om muntlig handläggning i 13 kap. 1 § UtL även gäller för barn. Huvudregeln enligt utlänningslagen är således att asylsökande barn ska höras. I tidigare förarbeten påtalas också att utgångspunkten är att barn som söker asyl i Sverige ska få sin ansökan prövad i en process där deras röst hörs (jfr prop. 2009/10:31 s. 103 f.). Enligt 1 kap. 11 § UtL behöver barn dock inte höras om det är olämpligt. Detta är, enligt regeringens mening, förenligt med det omarbetade asylprocedurdirektivet som medger att medlemsstaterna fastställer i vilka fall en underårig ska ges möjlighet till en personlig intervju. Några författningsändringar är därför inte nödvändiga för att genomföra direktivet. I sammanhanget kan nämnas att Barnrättighetsutredningen i sitt betänkande SOU 2016:19 har föreslagit att olämplighetsrekvisitet tas bort och att en ny bestämmelse förs in i utlänningslagen som reglerar barns rätt att få framföra sina åsikter.

Krav på den personliga intervjun

Det omarbetade asylprocedurdirektivet ställer upp ett antal krav på den personliga intervjun (artikel 15). Ett krav som ställs upp är att det ska utses en tolk som kan säkerställa en fungerande kommunikation mellan sökanden och den person som genomför intervjun. I förhållande till det första direktivet finns det nu också ett krav på att kommunikationen ska äga rum på det språk som sökanden föredrar, såvida det inte finns något annat språk som han eller hon förstår och kan kommunicera tydligt på (artikel 15.3 c). Det kravet kan jämföras med att det tidigare inte var nödvändigt att kommunikationen ägde rum på ett språk som sökanden föredrog, om det fanns något annat språk som sökanden rimligen kunde förväntas förstå och kommunicera på. I förhållande till det första direktivet har det nu även ställts upp ett krav på att intervjuer med underåriga ska genomföras på ett barnvänligt sätt (artikel 15.3 e).

När det gäller skrivningarna (artikel 15.3 b och c) om att en sökande ska tillfrågas om han eller hon föredrar en manlig eller kvinnlig utredare respektive tolk vid den muntliga handläggningen och att detta önskemål om möjligt ska tillgodoses är det fråga om bestämmelser som kan föras in på förordningsnivå. Kvinnor och flickor, men även män och pojkar, har i flera fall utsatts för våld och sexuella övergrepp före eller under

flykten. Bland annat av den anledningen är det av betydelse att Migrationsverket kan tillhandahålla utredare och tolk av samma kön som den sökande för att denna ska kunna våga dela med sig av sin berättelse.

Enligt 8 § FL bör Migrationsverket vid behov anlita tolk när myndigheten har att göra med någon som inte behärskar svenska eller som är allvarligt hörsel- eller talskadad. När Migrationsverket genomför en muntlig handläggning med en asylsökande används i regel tolk. Flera remissinstanser framhåller att det bör ställas högre krav på de tolkar som används under asylofförandet och att kraven bör preciseras i lag. Enligt remissinstanserna bör kvaliteten på tolkarna höjas genom t.ex. utbildningsinsatser. Regeringen konstaterar att förvaltningslagen inte innehåller något krav på att en tolk som anlitas ska ha vissa kvalifikationer, viss utbildning eller vara auktoriserad. I tidigare förarbeten finns dock vägledning att hämta angående tolkars kompetens. Där anges att en myndighet måste se till att tolken är tillräckligt kvalificerad och i övrigt är lämplig för uppgiften när den anlitas. En auktoriserad tolk är oftast att föredra framför en oauktoriserad. Detta gäller framför allt i ärenden av större vikt från allmän eller enskild synpunkt (jfr prop. 1985/86:80 s. 28). Det omarbetade asylprocedurdirektivet innehåller inte några krav på kompetens eller utbildning hos den tolk som anlitas. Det enda som anges är att tolken ska kunna säkerställa en fungerande kommunikation. Regeringen anser att svensk rätt uppfyller kraven i det omarbetade asylprocedurdirektivet i detta avseende. Det åligger Migrationsverket att utse en lämplig tolk och vägledning kan hämtas ur nämnda förarbeten. Som vägledning kan också nämnas Kammarkollegiets vägledning för auktoriserade tolkar – God tolksed. Denna gäller visserligen främst för tolkar som är auktoriserade men är av värde även för andra som åtar sig tolkuppdrag. Migrationsverket har också, genom sitt utredningsansvar, en skyldighet att så långt det är möjligt förvissa sig om att kommunikationen mellan sökanden och tolken fungerar och att de förstår varandra. Regeringen anser att det inte är nödvändigt att i författning införa krav på tolkars kompetens eller krav på särskild utbildning för att genomföra direktivet. Någon sådan reglering bör inte heller införas av andra skäl.

Det omarbetade asylprocedurdirektivet innehåller inte heller någon reglering kring kvalitetsssäkring av tolkar. Någon författningsreglering med anledning av direktivet i likhet med vad vissa remissinstanser anför är således inte nödvändigt. För att ett ärende ska bli tillräckligt utrett anser regeringen dock att det är viktigt att den tolk som anlitas är kompetent för sitt uppdrag och att det finns möjligheter till kvalitetsssäkring. Detta kan ske bl.a. genom granskning av det protokoll som Migrationsverket ska föra vid den muntliga handläggningen. Utlänningen har normalt sett också ett offentligt biträde som närvarar vid den muntliga handläggningen och som har att tillvarata utlänningens intresse. Denne kan således komma med invändningar under den muntliga handläggningen om det uppmärksammas att tolkningen inte fungerar tillfredsställande. Det offentliga biträdet går normalt sett också igenom protokollet från Migrationsverkets muntliga handläggning tillsammans med sökanden efter utredningen. Vid genomgången finns möjligheter att använda sig av en annan tolk än den som varit närvarande vid utredningen, vilket kan vara till hjälp för att säkra kvaliteten. Regeringen anser att dessa

Prop. 2016/17:17 möjligheter till kvalitetssäkring är tillräckliga. Några författningsändringar är därför inte nödvändiga.

När det gäller intervjuer med barn kan framhållas att det, av 1 kap. 10 § UtL, framgår att hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt ska beaktas i alla fall som rör ett barn. Det framgår vidare av Migrationsverkets handbok för migrationsärenden att de handläggare som utreder barn bör ha stor utredningserfarenhet och ha genomgått Migrationsprogrammets utbildningar ”Barns utveckling” och ”Att utreda barn” eller inneha motsvarande erfarenheter och kunskaper. Regeringen anser, i likhet med *Barnombudsmannen*, att det är viktigt att intervjuer med barn genomförs i barnanpassade miljöer. Migrationsverket ska, inom ramen för serviceskyldigheten enligt 4 § FL jämfört med vad som föreskrivs i 1 kap. 10 § UtL, tillgodose detta. Till skillnad från vad *Lunds universitet* anför anser regeringen att svensk rätt uppfyller kravet i direktivet när det gäller att intervjuer med underåriga ska genomföras på ett barntillvänt sätt genom bestämmelsen om barnets bästa i 1 kap. 10 § UtL. Några författningsändringar är inte nödvändiga.

Den personliga intervjuens innehåll

Det omarbetade asylprocedurdirektivet innehåller en ny bestämmelse om den personliga intervjuens innehåll (artikel 16). Där föreskrivs att sökanden, vid den personliga intervjun, ska ha lämpliga möjligheter att lägga fram underlag som behövs för att styrka sin ansökan så fullständigt som möjligt. Det ska också finnas möjligheter för sökanden att förklara eventuella saknade uppgifter och/eller eventuella oförenligheter och motsägelser i sökandens utsagor.

Migrationsverket har en allmän utredningsskyldighet och i ärenden som rör asyl har Migrationsverket ett större utredningsansvar än vad som gäller i många andra ansökningsärenden (se prop. 2004/05:170 s. 155). Av 13 kap. 3 § UtL framgår att de omständigheter som behöver klarläggas noga ska utredas vid den muntliga handläggningen. Utlänningen ska få tillfälle att redogöra för sin ståndpunkt och uttala sig om de omständigheter som åberopas i ärendet. Enligt Migrationsverkets rättsliga ställningstagande angående metod för prövning av tillförlitlighet och trovärdighet (RCI 09/2013) ska sökanden, om en handläggare eller beslutsfattare identifierar trovärdighetsbrister, få tillfälle att förklara bristerna. Detta ska helst göras vid den muntliga utredningen. Om tid till detta inte finns ska en ny utredning hållas. Regeringen anser att svensk rätt uppfyller kraven i direktivet på att sökanden ska få möjlighet att förklara saknade uppgifter, oförenligheter och motsägelser. Det är, enligt regeringens mening, tillräckligt för att uppfylla direktivets krav, att möjlighet till förklaring ges i samband med den personliga intervjun. Det är dock viktigt att Migrationsverket klargör för sökanden att Migrationsverket ser att det finns trovärdighetsbrister i berättelsen. Några författningsändringar är emellertid inte nödvändiga.

Regeringens bedömning: Det omarbetade asylprocedurdirektivets bestämmelser om läkarundersökning kräver inte några författningsändringar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Svenska Röda Korset* och *UNHCR:s regionkontor för de baltiska och nordiska länderna (UNHCR)* anser att det bör införas en särskild bestämmelse om Migrationsverkets skyldighet att vid behov låta sökanden genomgå en läkarundersökning. Enligt UNHCR bör det också specificeras i lag i vilka situationer en läkarundersökning ska genomföras på initiativ av Migrationsverket. UNHCR anser även att sökandens och Migrationsverkets delade ansvar att ta fram bevisning bör framgå av lag. *Svenska kyrkan* och *Sveriges kristna råd* anser att det bör förtydligas vad som gäller i fråga om läkarundersökning och att det bör finnas en lagstadgad rätt till läkarundersökning om sökandens berättelse angående tortyr ifrågasätts. Ersättning för utgifter i samband med denna bör då också beviljas. *Flyktinggruppernas och asylkommittéernas riksråd* anser att det ska ligga inom ramen för Migrationsverkets utredningsskyldighet att se till att en tortyrutredning kommer till stånd.

Skälen för regeringens bedömning: Det omarbetade asylprocedurdirektivet innehåller, till skillnad från det första direktivet, en bestämmelse om läkarundersökning (artikel 18). Enligt artikeln ska medlemsstaterna anordna en läkarundersökning av sökanden avseende tecken som kan tyda på tidigare förföljelse eller allvarlig skada om det är relevant för bedömningen av en ansökan om internationellt skydd. Medlemsstaterna får föreskriva att sökanden anordnar en sådan undersökning. Läkarundersökningar som utförs enligt den här artikeln i direktivet ska täckas av offentliga medel (artikel 18.1). Om ingen läkarundersökning utförs på bekostnad av offentliga medel ska sökanden informeras om att han eller hon på eget initiativ och på egen bekostnad får genomföra en läkarundersökning (artikel 18.2). Resultaten ska vägas in i den beslutande myndighetens bedömning (artikel 18.3).

Migrationsverket har en skyldighet att se till att ett ärende blir tillräckligt utrett och Migrationsverket har ett större utredningsansvar i ärenden som rör ansökningar om asyl än vad som gäller i många andra ansökningsärenden. Utredningsskyldigheten är en allmän förvaltningsrättslig grundsats som gäller hos förvaltningsmyndigheter även om uttryckligt lagstöd saknas. Principen innefattas dock till viss del av bestämmelsen om serviceskyldighet i 4 § FL (jfr prop. 2004/05:170 s. 154 f.). Regeringen anser att principen om myndigheters utredningsansvar är grundläggande inom det förvaltningsrättsliga området. Det förvaltningsrättsliga området bygger också på att det finns mer generella regler och allmänna principer som kan tillämpas inom stora delar av den offentliga förvaltningen. Till skillnad från vad ett antal remissinstanser anför anser regeringen att det, för direktivets genomförande, är tillräckligt att hänvisa till den förvaltningsrättsliga reglering som redan finns. Det är således inte nödvändigt att i lag särskilt förtydliga Migrationsverkets skyldighet att inhämta läkarutlåtanden. Det bör inte heller, så som *UNHCR* anför, när-

mare specificeras i vilka situationer Migrationsverket ska ta initiativ till att genomföra en läkarundersökning. Regeringen anser att det kan vara en nackdel att ha en specialreglering som är alltför detaljerad då en sådan reglering kan bli begränsande och uppfattas som uttömmande. Det är i stället en fördel att använda sig av den allmänna och generella reglering som redan finns på det förvaltningsrättsliga området och som är mer flexibel för tillämparen. Enligt regeringens bedömning bör någon ytterligare författningsreglering inte göras. Inte heller bör sökandens bevisbörda i förhållande till Migrationsverkets utredningsskyldighet införas i lag.

I Migrationsverkets utredningsskyldighet ligger en skyldighet för verket att se till att ett ärende kompletteras med medicinsk utredning när det är relevant för bedömningen av en ansökan. Utredningsskyldigheten innebär dock inte att verket måste sköta utredningen själv utan verket kan ge anvisningar till sökanden om vilken utredning som behövs (jfr MIG 2006:1). Det finns inte skäl att, så som *Svenska kyrkan* och *Sveriges kristna råd* föreslår, införa en absolut rätt till läkarundersökning när sökandens berättelse om tortyr ifrågasätts. Migrationsverket har i stället att i varje enskilt fall överväga om ett ärende bör kompletteras med en läkarundersökning. En sådan ordning stämmer också överens med vad som föreskrivs i det omarbetade asylprocedurdirektivet. Det kan dessutom framhållas att det står den sökande fritt att lämna in medicinsk utredning till Migrationsverket om Migrationsverket inte tar initiativ till att sökanden ska genomgå en läkarundersökning.

När Migrationsverket hänvisar en asylsökande till att genomgå en utredning av en expert eller en specialist i rättsmedicin eller tortyrskador ligger kostnaderna för utredningen på staten. Ersättning betalas också av staten om ett offentligt biträde har beslutat om utredning som är skäligen påkallad för att tillvarata sökandens rätt och utredningen inte kan tillhandahållas av Migrationsverket (se 6 och 4 §§ lagen om offentligt biträde).

Sammanfattningsvis uppfyller svensk rätt kraven på läkarundersökning i det omarbetade asylprocedurdirektivet och några författningsändringar är inte nödvändiga.

6.2.9 Kostnadsfritt rättsligt bistånd eller biträde vid överklaganden

Regeringens förslag: I mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut att inte bevilja ny prövning ska offentligt biträde förordnas på utlänningens begäran om utlänningen befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att överklagandet inte kommer att bifallas.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm*, *Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Svenska Röda Korset* efterlyser en analys av varför promemorians förslag innehåller ett annat begrepp för när offentligt biträde inte behöver förordnas än vad som återfinns i det omarbetade asylprocedurdirektivet och i den omarbetade Dublinförordningen. Enligt remissinstanserna kan begreppsskillnaden uppfattas som att olika bevis-

krav ställs upp. *Förvaltningsrätten i Göteborg* anser att de olika beviskraven som ställs upp i 18 kap. 1 § första stycket och 18 kap. 1 a § UtL är svåra att jämföra och ifrågasätter om den föreslagna formuleringen är att föredra när det gäller beslut enligt 12 kap. 19 § UtL men inte avseende andra beslut, t.ex. beslut enligt 8 kap. 19 § UtL. *Förvaltningsrätten i Malmö* anser att föreslagna ändringar även bör beröra överklaganden av beslut enligt 8 kap. 19 § UtL för att kraven i direktivet ska vara uppfyllda. *Förvaltningsrätten i Luleå* anser att förslaget går utöver kraven i direktivet och ifrågasätter om ändringen är nödvändig. Enligt *Förvaltningsrätten i Luleå* bör gällande lagstiftning vara tillräcklig. Ett förtydligande skulle eventuellt kunna göras som innebär att inhibition ska ske och offentligt biträde förordnas när ett beslut om ny prövning har överklagats och överklagandet inte saknar rimliga utsikter till framgång. *Lunds universitet* och *UNHCR:s regionkontor för de baltiska och nordiska länderna (UNHCR)* anser att formuleringen i promemorians förslag är mer öppen för tolkning än skrivningen i direktivet och bör ses över. Därutöver anser *Lunds universitet* att rätten till offentligt biträde i fråga om ny prövning ska gälla även i första instans, i vart fall för minderåriga. *Lunds universitet* framhåller också att det, vid återkallelse av statusförklaring, kan finnas situationer när uppehållstillståndet återkallas men inte statusförklaringen. Rätten till offentligt biträde framstår då som osäker och kan behöva förtydligas. *Svenska Röda Korset* och *UNHCR* anser att rätten till offentligt biträde vid överklagande av beslut att neka ny prövning bör vara ovillkorlig, dvs. utan de begränsningar som föreslås i promemorian. *Förvaltningsrätten i Göteborg* och *Förvaltningsrätten i Stockholm* framhåller att det lagtekniskt är enklare om alla typer av beslut där det finns rätt till offentligt biträde samlas i 18 kap. 1 § UtL och omfattas av samma beviskrav. *Förvaltningsrätten i Stockholm* uppmärksammar även att promemorians förslag innehåller dubbla negationer och anser att en annan formulering bör väljas. *Förvaltningsrätten i Malmö* framför vissa lagtekniska synpunkter. *Civil Rights Defenders* och *Riksförbundet för Social och Mental Hälsa* anser att man behöver vidta åtgärder för att garantera kvaliteten på de offentliga biträdena.

Skälen för regeringens förslag: Det omarbetade asylprocedurdirektivet innehåller i artikel 20 bestämmelser om kostnadsfritt rättsligt bistånd eller biträde vid överklaganden. Enligt direktivet ska sökanden på begäran ha rätt till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde vid överklagande av beslut (artikel 20.1). Detta motsvarar i princip vad som gäller enligt det första direktivet. Nytt i förhållande till det första direktivet är dock att det nu uttryckligen föreskrivs att kostnadsfritt rättsligt bistånd och/eller biträde också får beviljas i första instans (artikel 20.2). Kostnadsfritt rättsligt bistånd och/eller biträde behöver inte beviljas om sökandens överklagande saknar rimliga utsikter till framgång (artikel 20.3). Här har en ändring gjorts i förhållande till det första direktivet som föreskriver att bistånd och/eller biträde kan beviljas endast om det är sannolikt att överklagandet ska godkännas.

Enligt 18 kap. 1 § första stycket UtL ska offentligt biträde förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i mål och ärenden hos Migrationsverket om avvisning och utvisning och vid verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning om inhibition meddelats eller om ny prövning beviljats. Av 18 kap. 1 a §

UtlL framgår att i mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring ska på utlänningens begäran offentligt biträde förordnas om utlänningen befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att utlänningen inte kommer att beviljas yrkad statusförklaring.

Rätten till offentligt biträde i 18 kap. 1 § första stycket och 18 kap. 1 a § UtlL är långtgående i de situationer där det är föreskrivet att biträde ska förordnas. 18 kap. 1 § första stycket UtlL innebär en presumtion för att offentligt biträde ska beviljas i uppräknade situationer. I tidigare förarbeten framhölls att ingen ska kunna avlägsnas ur landet utan att ha erbjudits bistånd av ett offentligt biträde. Framstår det dock som klart att utlänningen ska få stanna bör biträde inte utses. Förhållandena kan även annars undantagsvis vara sådana att något behov av biträde inte finns. Så kan vara fallet om det är uppenbart att någon grund för uppehållstillstånd inte finns och att det inte finns hinder mot att utlänningen avvisas eller utvisas till sitt hemland (jfr bl.a. prop. 1977/78:90 s. 67). Offentligt biträde förordnas i praktiken, enligt 18 kap. 1 § UtlL, i alla asylärenden om ansökningarna inte är uppenbart ogrundade eller på annat sätt okomplicerade. Vid genomförandet av det första asylprocedurdirektivet konstaterades dock att rätten till offentligt biträde i 18 kap. 1 § UtlL är kopplad till frågan om avvisning eller utvisning medan direktivet tar sikte på förfarandet för att bevilja eller återkalla statusförklaring. Eftersom rätten till offentligt biträde enligt direktivet gäller vid beslut om avslag i fråga om flyktingstatus även när den beslutande myndigheten har beviljat sökanden uppehållstillstånd kompletterades utlänningslagen så att rätt till offentligt biträde inte enbart skulle gälla i situationer där en asylsökande riskerar att avvisas eller utvisas utan också när en asylsökande inte beviljats begärd statusförklaring eller när en statusförklaring återkallats (18 kap. 1 a § UtlL). Rätten till offentligt biträde begränsades i dessa fall till att gälla endast om utlänningen begärde det, om utlänningen befann sig i Sverige och överklagandet inte var uppenbart ogrundat (prop. 2009/10:31 s. 194). Det omarbetade asylprocedurdirektivet medger att biträde inte beviljas om ett överklagande saknar rimliga utsikter till framgång. Direktivet ger således ett större utrymme för att underlåta att förordna offentligt biträde än vad som gäller enligt 18 kap. 1 § och 18 kap. 1 a § UtlL då offentligt biträde, enligt dessa bestämmelser, i princip kan nekas endast om en ansökan eller ett överklagande är uppenbart ogrundat. Direktivet uppställer inte något hinder mot att ha en sådan ordning. Rättssäkerhetsskäl till förmån för den enskilde innebär också att en annan ordning inte bör väljas. *Lunds universitet* och *UNHCR* anser att promemorians förslag är mer öppet för tolkning än skrivningen i direktivet. Regeringen ser dock inte någon risk för att förslaget så som det är formulerat i promemorian skulle kunna tolkas så att den regleringen ger en snävare rätt till offentligt biträde än direktivet.

Nuvarande reglering innehåller inte någon rätt till offentligt biträde i mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut att inte bevilja ny prövning. För att bestämmelserna i direktivet om kostnadsfritt rättsligt bistånd eller biträde vid överklaganden ska vara uppfyllda bör en sådan rätt införas. I likhet med vad som gäller för mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring bör rätten till offentligt biträde begränsas till de fall då utlänningen begär att ett offentligt

biträde ska förordnas och utlänningslagen befinner sig i Sverige. Vidare bör gälla att offentligt biträde endast ska förordnas om det inte är uppenbart att överklagandet inte kommer att bifallas. Regeringen anser att det finns en risk för att direktivet inte blir tillräckligt tydligt genomfört med den ordning som *Förvaltningsrätten i Luleå* föreslår. En bestämmelse i enlighet med den som föreslås i promemorian måste, enligt regeringens mening, införas för att kraven i direktivet ska vara uppfyllda. Direktivet innehåller inte något krav på att offentligt biträde ska beviljas i första instans när en ansökan om ny prövning görs. *Lunds universitets* förslag om att offentligt biträde ska beviljas redan hos Migrationsverket går således utöver kraven i direktivet och regeringen anser inte heller att en sådan ordning bör införas. *Förvaltningsrätten i Malmö* anser att föreslagna ändringar även bör beröra överklaganden av beslut enligt 8 kap. 19 § UtL för att kraven i direktivet ska vara uppfyllda. Regeringen konstaterar dock att det omarbetade asylprocedurdirektivet ger utrymme för att neka offentligt biträde vid uppenbart ogrundade ansökningar eller överklaganden, vilket motsvarar vad som gäller både enligt 18 kap. 1 § och 18 kap. 1 a § UtL. Svensk rätt är således förenlig med vad som gäller enligt direktivet och några författningsändringar är inte nödvändiga. *Förvaltningsrätten i Malmö* och *Förvaltningsrätten i Göteborg* ifrågasätter om det är lämpligt att beslut som gäller avvisning med omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 19 § UtL och beslut om ny prövning enligt 12 kap. 19 § UtL behandlas på olika sätt i fråga om offentligt biträde. Regeringen anser dock att det är rimligt att förutsättningarna för att bevilja offentligt biträde är mer begränsade när det är fråga om överklagande av ett beslut att inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § UtL än när det är fråga om avvisning med omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 19 § UtL. *Förvaltningsrätten i Göteborg* framhåller också att de olika beviskrav som ställs upp i 18 kap. 1 § första stycket och i 18 kap. 1 a § UtL kan vara svåra att jämföra med varandra. Regeringen anser dock att det är tydligt vad som avses i de olika bestämmelserna och vägledning för tillämpningen kan hämtas ur ovan angivna förarbeten. Det finns därför inte skäl att ändra bestämmelserna.

Svenska Röda Korset och *UNHCR* anser att rätten till offentligt biträde vid överklagande av beslut att inte bevilja ny prövning bör vara ovillkorlig. Regeringen konstaterar att detta går utöver vad som gäller enligt det omarbetade asylprocedurdirektivet och således inte är nödvändigt för direktivets genomförande. Utlänningslagen ger också en omfattande rätt till offentligt biträde och de begränsningar som föreslås är rimliga.

När det gäller förhållandet mellan återkallelse av uppehållstillstånd och återkallelse av statusförklaring kan konstateras att rätten till offentligt biträde, när det gäller uppehållstillstånd, är knuten till frågan om avvisning och utvisning. Rätten till offentligt biträde regleras då i 18 kap. 1 § första stycket UtL. Detta gäller även vid återkallelse av uppehållstillstånd. I fråga om återkallelse av statusförklaring regleras rätten till offentligt biträde i 18 kap. 1 a § UtL (jfr avsnitt 6.4). Regeringen anser, till skillnad från vad *Lunds universitet* anför, att något förtydligande i detta avseende inte behövs.

Civil Rights Defenders och *Riksförbundet för Social och Mental Hälsa* anser att man behöver vidta åtgärder för att garantera kvaliteten på de offentliga biträdena. Enligt lagen om offentligt biträde gäller 26 § rätts-

hjälpslagen i fråga om förordnande och entledigande av offentligt biträde. Till offentligt biträde får således förordnas advokat, biträdande jurist på advokatbyrå eller annan som är lämplig för uppdraget. Kravet på lämplighet gäller även för advokater och biträdande jurister. Ett offentligt biträde får entledigas om det finns skäl för det. Enligt regeringens mening är den reglering som i dag finns tillräcklig för att garantera kvaliteten på de offentliga biträdena. Någon ytterligare reglering i detta avseende är inte heller nödvändig för direktivets genomförande.

I avsnitt 6.2.11 finns förslag på författningsändringar avseende ensamkommande barns rätt till offentligt biträde.

6.2.10 Sökande i behov av särskilda förfarandegarantier

Regeringens bedömning: Det omarbetade asylprocedurdirektivets bestämmelser om sökande i behov av särskilda förfarandegarantier kräver inte några författningsändringar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Svenska Röda Korset, Flyktinggruppernas och asylkommittéernas riksråd, Svenska kyrkan och Sveriges kristna råd* anser att det inte är tillräckligt att hänvisa till myndigheters utredningsskyldighet och serviceskyldighet för att direktivets bestämmelser om sökande i behov av särskilda förfarandegarantier ska anses genomförda i svensk rätt och att en lagreglering bör ske. Även *Lunds universitet* anser att det är nödvändigt med författningsreglering för att direktivet ska bli genomfört i praktiken. En portalparagraf motsvarande 1 kap. 10 § UtIL bör införas för sökande i behov av särskilda förfarandegarantier. Vilka förpliktelser stödet innebär bör konkretiseras i förordningstext. *Migrationsverket* och *Svenska Röda Korset* framhåller att det är viktigt att identifieringen sker före asylutredningen. Den utredningsskyldighet som åligger verket aktualiseras dock först när skyddsskälen ska utredas medan den identifiering som ska göras enligt direktivet av personer som har behov av särskilda förfarandegarantier ska ske i rimlig tid efter ansökan och pågå under hela processen. Angivna remissinstanser anser också, tillsammans med *Svenska kyrkan, Sveriges kristna råd* och *UNHCR:s regionkontor för de baltiska och nordiska länderna (UNHCR)* att det bör lagregleras vilken myndighet som ska identifiera och besluta om att en person är i behov av särskilda förfarandegarantier. Bedömningen måste sedan också gälla hos andra myndigheter, t.ex. domstol och polis. Enligt UNHCR är det även viktigt att identifieringen sker tidigt i processen och det bör i lag anges att den initiala bedömningen ska göras i samband med att ansökan registreras. UNHCR anser därför att det är viktigt att tidsfristen för registrering av ansökan anges i lag (jfr avsnitt 6.2.1). Enligt UNHCR bör också en metod för att bedöma om en person är i behov av särskilda förfarandegarantier identifieras och direktivets skyldighet att fortlöpande bedöma sökandens behov bör anges i lag. *Flyktinggruppernas och asylkommittéernas riksråd* anser att identifieringen av personer i behov av särskilda förfarandegarantier måste förbättras och att det måste finnas ett förfarande som garanterar att asylsökande som har varit utsatta för tortyr snabbt kan identifieras.

Skälen för regeringens bedömning: Nytt i det omarbetade asylprocedurdirektivet är att direktivet innehåller bestämmelser om sökande i behov av särskilda förfarandegarantier (artikel 24). Med sådana sökande avses i direktivet en sökande som, på grund av individuella omständigheter, har en begränsad förmåga att utnyttja de rättigheter och uppfylla de skyldigheter som följer av direktivet (artikel 2 c). En bedömning av om sökanden är i behov av särskilda förfarandegarantier ska göras inom rimlig tid efter att ansökan om internationellt skydd har gjorts (artikel 24.1). Bedömningen får integreras i befintliga nationella förfaranden (artikel 24.2). En sökande som är i behov av särskilda förfarandegarantier ska få det stöd som behövs för att han eller hon ska kunna utnyttja de rättigheter och uppfylla de skyldigheter som följer av direktivet under hela asylförfarandet (artikel 24.3). Behovet av särskilda förfarandegarantier ska uppfyllas även om behovet framkommer i ett senare skede av förfarandet (artikel 24.4).

Varje förvaltningsmyndighet har ett ansvar för att deras ärenden blir tillräckligt utredda. I asylärenden har Migrationsverket en långtgående utredningsskyldighet och ansvaret är större än i många andra ansökningsärenden (se prop. 2004/05:170 s. 155). Utredningsskyldigheten blir givetvis också än mer långtgående i fall då den enskilde har svårigheter att föra sin talan. Varje förvaltningsmyndighet har även en serviceskyldighet.

Av utredningsskyldigheten och serviceskyldigheten följer att Migrationsverket ska ge sökanden stöd och vägledning under asylprocessen. I detta ligger också en skyldighet för Migrationsverket att uppmärksamma om en sökande, på grund av vissa individuella omständigheter, har behov av någon extra stödåtgärd samt att i rimlig utsträckning tillgodose detta. Migrationsverkets utredningsskyldighet och serviceskyldighet gäller under hela asylförfarandet. Regeringen delar inte *Migrationsverkets* och *Svenska Röda Korsets* uppfattning att utredningsskyldigheten aktualiseras först vid asylutredningen när skyddsskälen ska utredas.

Flera remissinstanser anser att det inte är tillräckligt att hänvisa till utredningsskyldigheten och serviceskyldigheten för att bestämmelserna i direktivet ska anses genomförda. Remissinstanserna framhåller att det är nödvändigt med en lagreglering och som exempel nämns att en portalparagraf motsvarande 1 kap. 10 § UtlL bör införas för personer som är i behov av särskilda förfarandegarantier. Regeringen konstaterar att regleringen kring myndigheters utredningsskyldighet och serviceskyldighet är grundläggande för hela förvaltningsförfarandet. Skyldigheterna regleras till viss del i förvaltningslagen. Viss lagreglering finns således, även om skyldigheterna också till viss del följer av allmänna förvaltningsrättsliga principer. Enligt regeringens mening är den lagreglering som finns tillräcklig. Det förekommer även i andra förvaltningsärenden att det finns personer som är i behov av särskilt stöd. Att införa en särreglering som ska gälla enbart i migrationsärenden är inte lämpligt och bör inte göras. Det är inte heller något som krävs för direktivets genomförande. Inte heller vilka förpliktelser stödet innebär bör specificeras i författning. Enligt regeringens mening kan det vara en nackdel att ha en specialreglering som är alltför detaljerad då en sådan reglering kan bli begränsande och uppfattas som uttömmande. Vilket stöd som ska lämnas den enskilde bör avgöras från fall till fall utifrån sökandens individuella behov. För att

uppnå en flexibilitet i tillämpningen och för att stödet ska kunna anpassas utifrån sökandens individuella behov anser regeringen att någon författningsreglering inte bör införas. Det kan också konstateras att inte heller direktivet innehåller någon närmare uppräknig avseende det stöd som kan komma i fråga för sökande som är i behov av särskilda förfarandegarantier. Det som kan utläsas är att det stöd som behövs för att sökanden ska kunna utnyttja sina rättigheter och uppfylla sina skyldigheter ska lämnas. I skälen till direktivet anges att detta kan innebära att sökanden ges mer tid för att få tillgång till förfarandet och för att kunna lägga fram det underlag som krävs för att styrka sin ansökan. Det angivna utgör ett exempel på det stöd som kan lämnas. Andra stödåtgärder kan dock tänkas komma i fråga och det är viktigt att Migrationsverket inte blir låst vid en viss tillämpning. Regeringen delar således inte *Lunds universitets* uppfattning att det bör regleras i författning vilket stöd som kan komma i fråga för en sökande i behov av särskilda förfarandegarantier. Det är inte heller något som är nödvändigt för att genomföra direktivet.

Regeringen anser, i likhet med vad flera remissinstanser anför, att det är viktigt att sökande som är i behov av särskilda förfarandegarantier identifieras så tidigt som möjligt i processen. I direktivet kommer detta till uttryck genom att det anges att bedömningen av om sökanden är i behov av särskilda förfarandegarantier ska göras inom rimlig tid efter det att ansökan om internationellt skydd har gjorts. I skälen till direktivet anges att sökande i behov av särskilda förfarandegarantier bör identifieras innan beslut fattas i första instans. Migrationsverkets utredningsskyldighet och serviceskyldighet gäller under hela asylförfarandet. Det åligger således Migrationsverket att på ett så tidigt stadium som möjligt försöka identifiera sökande som kan vara i behov av särskilda förfarandegarantier. Direktivet uppställer inte någon exakt tidsram inom vilken en bedömning ska göras. Att, så som *UNHCR* föreslår, särskilt ange att identifieringen alltid ska göras när ansökan registreras är inte nödvändigt för direktivets genomförande (se vidare avsnitt 6.2.1 för frågan om införande av tidsfrist för registrering av ansökan). Inte heller i övrigt bör någon exakt tid för identifiering anges i författning.

Enligt det omarbetade asylprocedurdirektivet får bedömningen av vem som är i behov av särskilda förfarandegarantier göras som en integrerad del i det befintliga förfarandet. Det är således inte nödvändigt att införa ett särskilt förfarande för den bedömningen. Enligt regeringens mening är det också viktigt att inte tynga det befintliga förfarandet med särskilda processer mer än nödvändigt. Att införa en ordning som innebär att bedömningen av vem som är i behov av särskilda förfarandegarantier ska göras i ett separat förfarande med ett beslut som eventuellt skulle kunna överklagas riskerar att onödigt komplicera och fördröja handläggningen. Det finns således en fördel med att göra bedömningen av vem som är i behov av särskilda förfarandegarantier inom ramen för det befintliga förfarandet. Detta gäller också utifrån att sökandens behov, enligt direktivet, ska tillgodoses även om det uppkommer i ett senare skede av förfarandet, vilket innebär att bedömningen av om en sökande är i behov av särskilda förfarandegarantier måste göras löpande. Att göra bedömningen inom ramen för det befintliga förfarandet underlättar detta. Regeringen anser vidare, med hänsyn till den bedömning som ska göras löpande, att

det åligger varje myndighet som kommer i kontakt med en asylsökande person inom ramen för asylofförandet att tillgodose sökandens eventuella behov av särskilda förfarandegarantier. I bedömningen ska berörda myndigheter anlägga ett jämställdhetsperspektiv och ta hänsyn till kvinnors, mäns, flickors och pojkars olika villkor och förutsättningar i den situation de befinner sig. Detta med hänvisning till den utredningsskyldighet och serviceskyldighet som gäller för varje myndighet och domstol. Att, så som *Migrationsverket* och *Svenska Röda Korset* anför, särskilt ange att en viss myndighet ska vara ansvarig för bedömningen och att den myndighetens beslut ska bli bindande för andra myndigheter är inte nödvändigt för att genomföra direktivet. En sådan ordning bör inte heller införas. Det är vidare inte nödvändigt att i lag ange att bedömningen ska göras löpande under ärendets gång utan detta följer redan av gällande rätt.

Att identifiera en metod för hur man ska göra bedömningen av om en sökande är i behov av särskilda förfarandegarantier krävs inte för genomförandet av det omarbetade asylprocedurdirektivet. Någon författningsreglering är därför inte nödvändig och är inte heller lämplig.

Sammanfattningsvis kräver bestämmelserna om sökande i behov av särskilda förfarandegarantier inte några författningsändringar.

6.2.11 Garantier för ensamkommande barn

Regeringens förslag: När god man har förordnats för ett ensamkommande barn ska överförmyndaren omedelbart informera barnet om vem som har förordnats. Informationen ska även lämnas till barnets boende och till det offentliga biträdet om något sådant har förordnats.

Ensamkommande barn ska alltid ha rätt till ett offentligt biträde i mål eller ärende om avvisning eller utvisning hos Migrationsverket och om ny prövning beviljats. Detsamma ska gälla i mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring och beslut att inte bevilja ny prövning, om barnet befinner sig i Sverige.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås inte att information om vem som har förordnats som god man ska lämnas till barnets boende och till det offentliga biträdet om något sådant har förordnats. I promemorian föreslås ingen ändring av lagen om särskild utlänningskontroll.

Remissinstanserna: *Lunds universitet* anser att det är tveksamt om allmänna regleringar och återkommande hänvisningar till 1 kap. 10 § UtL fullt ut möter syftet med direktivets regleringar om stärkt processuellt skydd för ensamkommande barn. *Svenska Röda Korset* anser att det finns anledning att överväga om dagens system med gode män är det mest lämpliga för att tillgodose direktivets krav. *Barnombudsmannen* anser att en god man ska förordnas omgående för ett ensamkommande barn i stället för så snart som möjligt. Enligt *Barnombudsmannen* bör även barnet alltid få tillfälle att yttra sig i ett ärende om förordnande av god man. *Sveriges advokatsamfund* anser att information om vem som

har förordnats som god man för ett ensamkommande barn bör lämnas även till barnets boende och offentliga biträde. *Riksföreningen Gode män Vårdnadshavare* och *UNICEF* anser att en ordning med jourhavande gode män som kan förordnas direkt vid barnets ankomst bör införas. Vidare anser *UNICEF* att en ordinarie god man ska förordnas inom 24 timmar efter barnets ankomst. Enligt *Riksföreningen Gode män Vårdnadshavare* bör en god man vara närvarande vid registreringstillfället. *Svenska kyrkan* och *Sveriges kristna råd* anser att undantaget som medger att god man inte behöver förordnas för ett ensamkommande barn som är på väg att fylla 18 år ska tas bort. Enligt *UNICEF* bör det i stället förtydligas att undantaget ska användas restriktivt samt vad som avses med kortare tid. Ett flertal remissinstanser, bl.a. *Svenska Röda Korset*, *Barnombudsmannen*, *Riksföreningen Gode män Vårdnadshavare* och *UNICEF*, anser att en god man bör erbjudas lämplig utbildning inför sitt uppdrag samt med jämna mellanrum fortbildas och få handledning. Enligt *UNHCR:s regionkontor för de baltiska och nordiska länderna (UNHCR)* bör det finnas ett obligatoriskt utbildningsprogram för gode män. *UNICEF*, *Svenska kyrkan* och *Sveriges kristna råd* anser att det bör förtydligas i lag vad som gäller angående fastställande av barnets ålder genom läkarundersökning, bl.a. när det gäller undersökningens inverkan och effekt på utredningen. *Sveriges advokatsamfund* och *Svenska Röda Korset* framhåller att det ska ankomma på staten och inte på det offentliga biträdet att se till att en läkarundersökning kommer till stånd när det behövs. Sistnämnda remissinstanser anser också tillsammans med *Förvaltningsrätten i Göteborg*, *Barnombudsmannen*, *Svenska kyrkan*, *Sveriges kristna råd* och *UNICEF* att principen i direktivet, om att sökanden i tveksamma fall ska bedömas som underårig, bör anges i lag och respekteras fullt ut. *Flyktinggruppernas och asylkommittéernas riksråd* anser att direktivets bestämmelse om bevislättning bör ges innebörden att sökanden ska behandlas som ett barn om det finns en möjlighet att han eller hon är under 18 år. Enligt *Svenska kyrkan* och *Sveriges kristna råd* bör det finnas en möjlighet att överklaga resultatet av läkarundersökningen. *UNICEF* och *UNHCR* anser att bestämmelser om att barnet ska ges information om läkarundersökningen och dess syfte bör införas i lag. Vidare anser *UNICEF* att det i lag även bör införas bestämmelser kring barnets samtycke. *UNHCR* anser att det bör anges i lag att det finns en delad bevisbörda mellan Migrationsverket och sökanden som gäller även i fråga om sökandens ålder. Enligt *UNHCR* bör det också förtydligas i lag att åldersbedömningarna ska bestå av helhetsbedömningar som ska göras av personer med olika kompetenser. *Sveriges advokatsamfund* anser att det bör tydliggöras i lag att ett beslut om avslag på en asylansökan inte får grunda sig på en eventuell vägran att genomgå en läkarundersökning. *Riksföreningen Gode män Vårdnadshavare* anser att ett offentligt biträde ska få företräda ett ensamkommande barn i fråga om anmälan om verkställighetshinder vid ett tillfälle. *UNICEF* anser att tillämpningen av principen om barnets bästa vid beslut om avvisning till säkert tredjeland bör tydliggöras i lag. Enligt *Barnombudsmannen* bör bedömningen av barnets bästa dokumenteras inför varje beslut som påverkar barnets liv. *Förvaltningsrätten i Malmö* har vissa lagtekniska synpunkter.

Direktivets bestämmelser

Det omarbetade asylprocedurdirektivet innehåller bestämmelser om garantier för ensamkommande barn (artikel 25). Enligt direktivet ska medlemsstaterna snarast möjligt vidta åtgärder för att säkerställa att en företrädare företräder och biträder det ensamkommande barnet. Nytt i det omarbetade direktivet i förhållande till tidigare är att det ensamkommande barnet nu omedelbart ska få information om att en företrädare har utsetts. Nu föreskrivs även att företrädaren ska utföra sitt uppdrag i enlighet med principen om barnets bästa och ha de nödvändiga sakkunskaper för detta. Det anges nu också att den som befinner sig i eller skulle kunna befinna sig i en intressekonflikt med barnet inte ska kunna utses till företrädare (artikel 25.1 a). I likhet med vad som gäller enligt det första asylprocedurdirektivet föreskrivs även att någon företrädare för det ensamkommande barnet inte behöver utses om barnet med största sannolikhet kommer att fylla 18 år innan ett beslut fattas i första instans (artikel 25.2). För att fastställa åldern på ett ensamkommande barn i samband med prövningen av en ansökan om internationellt skydd får, enligt det omarbetade direktivet, läkarundersökningar användas. Detta motsvarar vad som gällde tidigare. Nytt i förhållande till tidigare är att läkarundersökningar nu endast får användas i sådana fall där det, efter sökandens allmänna uttalanden eller på grund av andra relevanta indikationer, finns tvivel om sökandens ålder. Nu anges också att medlemsstaten ska utgå från att sökanden är underårig om det fortfarande finns tvivel om sökandens ålder efter läkarundersökningen (artikel 25.5). I likhet med vad som gällde tidigare ska ensamkommande barn få information om att en åldersbestämning genom en läkarundersökning kan komma att göras. Informationen ska innehålla upplysningar om undersökningsmetoden och eventuella konsekvenser som resultatet kan få för prövningen av ansökan. Information ska också lämnas om konsekvenserna av en vägran att genomgå en läkarundersökning (artikel 25.5 a). Det ensamkommande barnet och/eller dennes företrädare ska ge sitt samtycke till att en läkarundersökning görs för att fastställa åldern (artikel 25.5 b). Även detta motsvarar vad som gäller enligt det första direktivet. Liksom tidigare gäller också att ett beslut om avslag på en ansökan om internationellt skydd inte enbart får basera sig på att ett ensamkommande barn har vägrat att undergå en läkarundersökning (artikel 25.5 c). I direktivet anges vidare att en ansökan får nekas prövning enligt artikel 33.2 c om ett land anses vara ett säkert tredjeland enligt artikel 38 endast under förutsättning att detta är för den underåriges bästa (artikel 25.6 c). Detta är nytt i förhållande till det första direktivet. I artikel 26.6 anges nu att barnets bästa ska komma i främsta rummet när medlemsstaterna genomför detta direktiv. I det första direktivet anges i motsvarande artikel att barnets bästa ska komma i första hand när medlemsstaterna genomför bestämmelserna i denna artikel.

Företrädare för ensamkommande barn

Enligt 1 och 2 §§ lagen om god man för ensamkommande barn ska god man förordnas för barn som inte är svenska medborgare och som vid ankomsten till Sverige är skilda från båda sina föräldrar eller från någon

annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe. Det samma gäller om barnets föräldrar eller en annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, efter barnets ankomst till Sverige men innan barnet har fått uppehållstillstånd här på grund av dödsfall eller sjukdom eller av någon annan orsak upphör att kunna utöva förmynderskapet eller vårdnaden. God man ska inte förordnas om det är uppenbart obehövligt. I förarbetena till bestämmelsen anges att det vanligen kan anses vara uppenbart obehövligt att förordna en god man t.ex. för ett utländskt barn som utan sina föräldrar (eller motsvarande) vistas här i landet under en resa eller som utbytesstudent. Likaså kan det finnas skäl att underlåta att förordna god man för ett barn som inom en kortare tid kommer att fylla 18 år och inte i övrigt är i behov av någon som kan träda i hans eller hennes förmyndares och vårdnadshavares ställe. I ett fall som det senast nämnda torde det i stället vara tillfyllest att barnet förses med ett offentligt biträde enligt utlänningslagen, om så inte redan skett (prop. 2004/05:136 s. 49). Det enda undantaget från ett ensamkommande asylsökande barns rätt till en god man är alltså att barnet inom en kortare tid kommer att fylla 18 år och inte i övrigt är i behov av god man. Undantaget är förenligt med det omarbetade asylprocedurdirektivet som anger att någon företrädare inte behöver utses om det ensamkommande barnet med största sannolikhet kommer att fylla 18 år innan ett beslut fattas i första instans. Att, så som *Svenska kyrkan* och *Sveriges kristna råd* föreslår, ta bort undantaget i svensk rätt är således inte nödvändigt för direktivets genomförande och bör inte göras. Att undantaget ska tillämpas med restriktivitet följer av att undantag från att förordna en god man endast kan göras i fall där ett förordnande är uppenbart obehövligt. Något förtydligande på sätt som *UNICEF* föreslår är därför inte nödvändigt.

Enligt 3 § lagen om god man för ensamkommande barn ska god man förordnas så snart det är möjligt. Regeringen anser att bestämmelsen uppfyller direktivets krav på skyndsamt som gäller i fråga om förordnande av god man. Att, så som *Barnombudsmannen* föreslår, ändra bestämmelsen till att god man ska förordnas omgående är inte nödvändigt för direktivets genomförande och bör inte göras. Regeringen anser att det är angeläget att ett ärende om förordnande av god man för ett ensamkommande barn handläggs skyndsamt, vilket även har påtalats i tidigare förarbeten. En ordning med fasta tidsgränser för förordnande av god man har dock tidigare ansetts mindre lämplig (jfr prop. 2004/05:136 s. 31). Regeringen gör ingen annan bedömning i dag. Att införa fasta tidsgränser för förordnande av god man, som *UNICEF* föreslår, bör därför inte göras. Det finns inte heller skäl att nu inrätta någon form av jourverksamhet för gode män.

Enligt 3 § lagen om god man för ensamkommande barn ska barnet få tillfälle att yttra sig i ärendet om förordnande om det kan ske. Om yttrande ska inhämtas får bedömas med hänsyn till barnets ålder och mognad (prop. 2004/05:136 s. 49). Det omarbetade asylprocedurdirektivet ställer inte upp några krav i detta avseende och svensk rätt överensstämmer således med direktivet. Till skillnad från *Barnombudsmannen* anser regeringen att nuvarande reglering är tillräcklig.

När det gäller information till barnet om vem som har utsetts till god man kan konstateras att barnet i praktiken givetvis informeras om för-

ordnandet redan enligt den ordning som gäller i dag. Någon uttrycklig bestämmelse om detta finns dock inte i lagen om god man för ensamkommande barn. Av tydlighetsskäl bör det införas en bestämmelse om att överförmyndaren omedelbart efter förordnandet ska informera barnet om vem som har förordnats. Om ett offentligt biträde har förordnats vid denna tidpunkt bör, som *Sveriges advokatsamfund* föreslår, information om vem som har förordnats som god man även lämnas till barnets offentliga biträde och detsamma bör gälla i förhållande till barnets boende.

Till god man ska utses en rättrådig, erfaren och i övrigt lämplig person enligt 4 § lagen om god man för ensamkommande barn och 11 kap. 12 § föräldrabalken. Innan någon förordnas ska hans eller hennes lämplighet kontrolleras i den utsträckning som behövs. Vid bedömningen av om den som utses är lämplig för uppdraget ska överförmyndaren enligt 4 § lagen om god man för ensamkommande barn fästa särskild vikt vid den utsatta situation som barnet befinner sig i. I den bedömning som ska göras av om den gode mannen är lämplig ingår att bedöma om han eller hon har de sakkunskaper som behövs för uppdraget och om han eller hon kommer att utföra uppdraget i enlighet med principen om barnets bästa. En person kan inte anses lämplig som god man om han eller hon befinner sig i en intressekonflikt med barnet. Regeringen anser att gällande rätt uppfyller kraven i det omarbetade asylprocedurdirektivet när det gäller den som ska utses till företrädare för ett ensamkommande barn. Direktivet ställer inte upp något särskilt krav på utbildning för de personer som ska utses som företrädare. Att, så som vissa remissinstanser anför, införa krav på viss utbildning för gode män är således inte nödvändigt för direktivets genomförande. Enligt regeringens mening är det inte heller lämpligt att i lag införa krav på särskild utbildning. En sådan reglering skulle riskera att bli allt för inskränkande i fråga om vilka personer som skulle kunna förordnas som gode män. Regeringen anser också att det svenska systemet med gode män i sin helhet uppfyller direktivets krav på företrädare för ensamkommande barn. Det finns därför inte skäl att, så som *Svenska Röda Korset* anför, överväga om det finns något annat system som är mer lämpligt.

Det omarbetade asylprocedurdirektivet ställer upp ett krav på att barnets företrädare eller juridiske rådgivare ska vara närvarande vid den personliga intervju som ska genomföras med det ensamkommande barnet. I svensk rätt gäller enligt 8 kap. 9 b § UtIF att den som förordnats som god man för ett ensamkommande barn ska kallas till den muntliga handläggningen hos Migrationsverket. Det är lämpligt att reglera denna typ av frågor på förordningsnivå.

Läkarundersökning av ensamkommande barn

I svensk rätt gäller principen om fri bevisföring och fri bevisvärdering. Det är den asylsökande som har bevisbördan och som ska göra både sin berättelse och sin identitet sannolik. Läkarundersökningar för att bedöma en persons ålder får användas som bevismedel. Enligt 8 kap. 10 h § UtIF ska Migrationsverket, i samband med att ett ensamkommande barn ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § UtIL informera barnet om

möjligheten att genomgå en läkarundersökning för att fastställa barnets ålder.

Sveriges advokatsamfund och *Svenska Röda Korset* framhåller att det ska ankomma på staten och inte på det offentliga biträdet att se till att en läkarundersökning kommer till stånd. I detta sammanhang kan konstateras att det är sökanden som har bevisbördan för att han eller hon är i behov av internationellt skydd. Detta gäller även i fråga om sökandens ålder (MIG 2014:1). Migrationsverket har dock en utredningsskyldighet och måste se till att ärendet blir utrett så som dess beskaffenhet kräver. Läkarundersökningar är inte en utredningsmetod som Migrationsverket använder sig av för att kunna fatta beslut rörande en asylansökan från ett barn utan något som den enskilde kan genomföra för att styrka sin ålder. Migrationsverkets utredningsskyldighet är inte så långtgående att Migrationsverket har en skyldighet att erbjuda en läkarundersökning utan innebär endast en skyldighet att informera sökanden om möjligheten att genomgå en sådan (jfr MIG 2014:1). Detta är förenligt med direktivet som inte innehåller något obligatoriskt krav på att läkarundersökningar ska erbjudas i vissa situationer. Någon ändring krävs därför inte med anledning av genomförandet av direktivet. Att det finns en delad skyldighet mellan sökanden och Migrationsverket att ta fram bevisning och utreda ärendet följer av allmänna principer. Det är därmed inte nödvändigt att, så som *UNHCR* föreslår, särskilt ange i lag att det finns ett delat ansvar mellan den sökande och Migrationsverket och att detta även gäller i fråga om sökandens ålder.

Resultatet av den medicinska åldersbedömningen utgör ett bland flera bevismedel som den enskilde kan använda sig av för att uppfylla sin bevisbörda i fråga om ålder och resultatet måste värderas tillsammans med övrig bevisning (MIG 2014:1). I svensk rätt gäller den inom asylrätten internationellt vedertagna bevislätnadsregeln *benefit of the doubt*, som framgår av bl.a. *UNHCR:s* handbok om förfarandet och kriterierna vid fastställande av flyktingars rättsliga ställning enligt 1951 års konvention och 1967 års protokoll angående flyktingars rättsliga ställning. Principen innebär att en sökandes uppgifter ska läggas till grund för beslut om han eller hon gjort vad som varit möjligt för att göra sin berättelse sannolik och den inte präglas av bristande trovärdighet eller inkonsekvens. Principen gäller även i fråga om sökandens eventuella underårighet. Det innebär att sökandes uppgifter ska läggas till grund för bedömningen om de framstår som rimliga och de faktiska förhållandena inte kan klarläggas. Sista meningen i det första stycket i bestämmelsen i artikel 25.5 i det omarbetade asylprocedurdirektivet måste ses som ett uttryck för denna bevislätnadsregel. Ett flertal remissinstanser anser att principen bör införas i lag. Regeringen konstaterar dock att även om det saknas uttryckligt författningsstöd för principen i svensk rätt har det kommit till klart uttryck i förarbetena till 1989 års utlänningslag att denna bevislätnadsregel till den sökandes fördel ska tillämpas vid prövningen av huruvida någon är att anse som flykting eller annan skyddsbehövande (prop. 1979/80:96 s. 88, se även prop. 1996/97:25 s. 98 och 294). Att principen ska tillämpas följer också av praxis från Migrationsöverdomstolen (MIG 2007:12 och 2007:37). Det rör sig således om en princip som är vedertagen i svensk rätt och det finns en väl etablerad praxis rörande tillämpningen av denna princip. Regeringen anser därför,

till skillnad mot vad vissa remissinstanser anför, att det inte är nödvändigt att införa principen om benefit of the doubt i lag för att genomföra det omarbetade asylprocedurdirektivet. Vissa remissinstanser anför vidare att det bör förtydligas i lag vad som gäller angående läkarundersökningar i fråga om deras effekt och inverkan på utredningen. Regeringen anser dock att, eftersom principen om fri bevisvärdering tillämpas i svensk rätt kan någon sådan reglering som remissinstanserna förespråkar inte komma i fråga. Hur en läkarundersökning ska inverka på utredningen och vilket bevisvärde den ska tillmätas måste avgöras av den beslutande myndigheten i varje enskilt fall.

De medicinska utredningar som görs för att bedöma ålder utförs av kvalificerade medicinska yrkesutövare. Den svenska ordningen för medicinska utredningar uppfyller därmed direktivets krav. Det är inte lämpligt att, så som *UNHCR* föreslår, i lag föreskriva att åldersbedömningarna ska bestå av helhetsbedömningar som ska göras av personer med olika kompetenser. I detta sammanhang kan nämnas att regeringen den 19 maj 2016 har gett Rättsmedicinalverket i uppdrag att skyndsamt påbörja genomförandet av medicinska åldersbedömningar och omedelbart öka förmågan och kapaciteten för att möta behovet på detta område. Rättsmedicinalverket ska också redovisa processen för hur medicinska åldersbedömningar ska genomföras över tid.

UNICEF och *UNHCR* anser att bestämmelser om information om läkarundersökningen och dess syfte bör införas i lag. Som konstateras ovan anges i 8 kap. 10 h § UtIF att Migrationsverket, i samband med att ett ensamkommande barn ansöker om uppehållstillstånd som skyddsbehövande, ska informera barnet om möjligheten att genomgå en läkarundersökning för att fastställa barnets ålder. Det finns således redan i dag bestämmelser om information på förordningsnivå. Skäl att med anledning av direktivet överföra bestämmelsen till lag finns, enligt regeringens mening, inte. När det gäller frågan om barnets samtycke till en läkarundersökning kan konstateras att frågan om läkarundersökning blir aktuell i s.k. ansökningsärenden där sökanden har bevisbördan och en skyldighet att medverka till utredningen. Migrationsverket har enligt gällande rätt inte några möjligheter att genomföra en läkarundersökning mot sökandens vilja utan det står den sökande fritt att genomgå en läkarundersökning. Någon särskild bestämmelse om samtycke behöver därför inte införas för direktivets genomförande. *Sveriges advokatsamfund* framhåller att det bör anges i lag att ett beslut om avslag på en ansökan om internationellt skydd inte får grundas enbart på sökandens vägran att genomgå en läkarundersökning. När det gäller denna fråga kan konstateras att en läkarundersökning är ett bevismedel som tillför ärendet utredning. Även om en undersökning inte genomförs har Migrationsverket en skyldighet att pröva ansökan och då utifrån det material som finns tillgängligt i ärendet. En ansökan kan inte avslås enbart på grund av att sökanden inte vill genomgå en läkarundersökning. Däremot kan ofta bevisläget i ärendet rörande åldersfrågan påverkas. Att så sker kan dock inte anses vara i strid med direktivet. Någon särskild författningsreglering avseende denna fråga behöver inte införas för direktivets genomförande.

Svenska kyrkan och *Sveriges kristna råd* anser att det ska vara möjligt för sökanden att överklaga resultatet från läkarundersökningen. När det

gäller denna fråga konstaterar regeringen att ett resultat från en läkarundersökning är en medicinsk bedömning och inte ett myndighetsbeslut. Även om resultatet från läkarundersökningen har inverkan på prövningen av asylärendet har resultatet i sig inte någon rättslig verkan och det är inte bindande för den enskilde. Att införa en ordning som innebär att sökanden kan överklaga resultatet från läkarundersökningen framstår som främmande. En sådan ordning föreslås därför inte. I detta sammanhang kan dock nämnas att den enskilde har möjlighet att överklaga Migrationsverkets beslut om uppehållstillstånd som kan innehålla en bedömning av sökandens ålder. Enligt regeringens mening är denna ordning tillräcklig för direktivets genomförande.

Sammanfattningsvis krävs inte några författningsändringar för att uppfylla bestämmelserna i det omarbetade asylprocedurdirektivet om läkarundersökning av ensamkommande barn.

Nekande av prövning av en asylansökan

Enligt 1 kap. 10 § UtL ska i fall som rör ett barn särskilt beaktas vad hänsyn till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver. I 5 kap. 1 b § UtL finns bestämmelser om att en asylansökan under vissa förutsättningar får avvisas, t.ex. när det finns ett säkert tredjeland dit den sökande kan sändas. Denna bestämmelse ska, liksom alla andra bestämmelser i utlänningslagen, tillämpas med beaktande av portalparagrafen i 1 kap. 10 § UtL om barnets bästa. Det innebär att redan enligt gällande svensk rätt ska principen om barnets bästa beaktas vid bedömningen av om ett ensamkommande barn kan sändas till ett säkert tredjeland. Att, så som *UNICEF* anför, särskilt ange att bestämmelsen ska tillämpas vid beslut om avvisning till säkert tredjeland behöver inte göras. Att göra en sådan ändring riskerar också att urholka portalparagrafens betydelse. Regeringen anser att gällande rätt uppfyller kraven i det omarbetade asylprocedurdirektivet. Några författningsändringar är därför inte nödvändiga. Regeringen delar inte *Lunds universitets* uppfattning att det är tveksamt om hänvisningar till 1 kap. 10 § UtL möter syftet med direktivets krav.

Barnombudsmannen anser att en bedömning av vad som är barnets bästa bör dokumenteras inför varje beslut som påverkar barnets liv på ett avgörande sätt. Migrationsverket ska, enligt 2 § förordningen (2007:996) med instruktion för Migrationsverket, inför beslut eller andra åtgärder som kan röra barn göra en barnkonsekvensanalys. Vidare har Migrationsverket, enligt 13 kap. 10 § UtL, en skyldighet att motivera beslut som bl.a. rör frågor om avvisning och utvisning. Någon ytterligare skyldighet för Migrationsverket att dokumentera bedömningar av barnets bästa bör enligt regeringens mening inte införas.

Rätt till kostnadsfritt rättsligt bistånd eller biträde

Enligt 18 kap. 1 § UtL ska offentligt biträde förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, bl.a. i mål och ärenden om avvisning och utvisning hos Migrationsverket och i mål och ärenden om verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen om ny prövning beviljats. Av 18 kap. 1 a § UtL framgår att i mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i

fråga om statusförklaring ska offentligt biträde förordnas på utlänningens begäran om utlänningen befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att utlänningen inte kommer att beviljas yrkad statusförklaring. Den som utses till god man för ett ensamkommande barn behöver inte ha juridisk utbildning. För ett asylsökande ensamkommande barn förordnas dock i princip undantagslöst ett offentligt biträde (prop. 2004/05:136 s. 18 f.). I praktiken uppfyller därmed gällande svensk rätt kravet på kostnadsfritt rättsligt bistånd eller biträde till ensamkommande barn. Det kan ändå finnas skäl att författningsreglera ensamkommande barns rätt till offentligt biträde. I utlänningslagen bör därför föras in bestämmelser om att offentligt biträde alltid ska förordnas i mål och ärenden om avvisning och utvisning hos Migrationsverket för ensamkommande barn som har ansökt om uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov och om ny prövning beviljats enligt 12 kap. 19 § UtL. Detsamma bör också gälla i mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring och beslut att inte bevilja ny prövning för ensamkommande barn som befinner sig i Sverige. Ett ensamkommande barn som har ansökt om asyl ska också ha rätt till ett offentligt biträde om ärendet handläggs enligt lagen om särskild utlänningskontroll.

Riksföreningen Gode män Vårdnadshavare anser att det ska ligga i det offentliga bitrådets uppdrag att företräda det ensamkommande barnet vid anmälan om verkställighetshinder vid ett tillfälle. Regeringen konstaterar dock att en sådan ordning går utöver vad som föreskrivs i det omarbetade asylprocedurdirektivet och föreslår därför inte någon sådan förändring.

6.2.12 Insamling av uppgifter om enskilda ärenden

Regeringens bedömning: Det omarbetade asylprocedurdirektivets bestämmelser om insamling av uppgifter om enskilda ärenden kräver inte några författningsändringar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Sveriges advokatsamfund* och *Svenska Röda Korset* anser att det krävs en vidare analys och ytterligare förtydliganden av hur svenska bestämmelser förhåller sig till artikel 30 a i det omarbetade asylprocedurdirektivet. Remissinstanserna framhåller också att det tydligt måste framgå att överföring av personuppgifter till tredjeland aldrig får ske om det finns risk att uppgifter om enskilda ansökningar röjs till de påstådda aktörer som bedriver förföljelse eller orsakar allvarlig skada. Samma sak gäller för inhämtande av uppgifter.

Skälen för regeringens bedömning: Det omarbetade asylprocedurdirektivet innehåller bestämmelser om insamling av uppgifter i enskilda ärenden (artikel 30). Bestämmelsen innebär att medlemsstaterna, vid prövning av enskilda ärenden, inte får röja uppgifter om enskilda ansökningar om internationellt skydd till den eller de påstådda aktörer som bedriver förföljelse eller orsakar allvarlig skada. Inte heller uppgifter om att en ansökan har lämnats in får röjas (artikel 30 a). Det som är nytt i förhållande till det första direktivet är att även indirekt röjande nu omfattas.

Vid genomförandet av det första asylprocedurdirektivet bedömdes de svenska bestämmelserna om utlänningssekretess i 21 kap. 5 § och 37 kap. 1 § OSL uppfylla kraven i det direktivet. Vid genomförandet framhölls att röjande av en uppgift i ett enskilt ärende till en aktör som påstås bedriva förföljelse eller orsaka allvarlig skada typiskt sett innebär en risk för den enskilde eller dennes närstående. En sådan uppgift omfattas av sekretess och ska därmed inte röjas (jfr prop. 2009/10:31 s. 204). De svenska bestämmelserna om utlänningssekretess avser både direkt och indirekt röjande av uppgifter. Några författningsändringar med anledning av att även indirekt röjande omfattas av det omarbetade asylprocedurdirektivet behövs därför inte. *Sveriges advokatsamfund* och *Svenska Röda Korset* anser att en vidare analys måste göras av hur svenska bestämmelser, bl.a. 21 § utlänningsdatalagen (2016:27) om överföring av personuppgifter till tredjeland, förhåller sig till det omarbetade asylprocedurdirektivet. I 21 § utlänningsdatalagen anges att det ska vara tillåtet att även utan den registrerades samtycke föra över personuppgifter till tredjeland om överföringen är absolut nödvändig för vissa angivna ändamål, bl.a. för Migrationsverkets handläggning av ärenden och Polismyndighetens kontroll av utlännings vid in- och utresa. Detta ska dock bara gälla så länge sekretess inte utgör hinder enligt offentlighets- och sekretesslagen. Offentlighets- och sekretesslagen har ovan bedömts vara förenlig med det omarbetade asylprocedurdirektivets bestämmelser. Sammanfattningsvis anser regeringen att kraven i det omarbetade asylprocedurdirektivet om insamling av uppgifter om enskilda ärenden är uppfyllda i svensk rätt och att några författningsändringar därför inte är nödvändiga.

6.3 Förfaranden i första instans

6.3.1 Ogrundade ansökningar

Regeringens förslag: Det ska preciseras i lag att en asylansökan kan anses uppenbart ogrundad om de uppgifter som utlännings åberopar saknar betydelse för prövningen av ansökan eller saknar tillförlitlighet.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens men har en något annorlunda lagteknisk utformning. I promemorian anges vidare att en asylansökan kan anses uppenbart ogrundad om de skäl som utlännings åberopar är otillräckliga eller saknar trovärdighet. Regeringens förslag innehåller en annan formulering.

Remissinstanserna: *Justitieombudsmannen* anser att vissa skrivningar i promemorian kan missuppfattas och tolkas som att en ansökan alltid ska anses vara uppenbart ogrundad när de skäl som åberopas bedöms vara otillräckliga eller sakna trovärdighet. Det föreslagna andra stycket är tillräckligt för att syftet med den föreslagna ändringen ska uppnås. *Kammarrätten i Stockholm*, *Förvaltningsrätten i Göteborg*, *Förvaltningsrätten i Malmö* och *Förvaltningsrätten i Luleå* framhåller att begreppet ”trovärdighet” på senare tid mer och mer har ersatts av begreppet ”tillförlitlighet” i migrationsrättsliga sammanhang. Det bör därför övervägas

om begreppet ”saknar trovärdighet” bör bytas ut mot begreppet ”saknar tillförlitlighet”. Därtill anser Förvaltningsrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Malmö och Förvaltningsrätten i Luleå att begreppet ”otillräcklighet”, som föreslås enligt promemorian, inbegriper mer än direktivets begrepp ”uppgifter som saknar betydelse”. Att direktivet inte längre innehåller begreppet ”otillräckliga uppgifter” talar mot att införa begreppet i utlänningslagen. Förvaltningsrätten i Göteborg och Förvaltningsrätten i Malmö anser även att det bör införas en definition i 8 kap. 19 § UtL som närmare motsvarar lydelsen i det omarbetade asylprocedurdirektivet. Även *Lunds universitet* anser att man, för att precisera innebörden av begreppet uppenbart ogrundad ansökan, bör använda de termer och uttryck som används i direktivet då de är mer precisa och begränsande. *Förvaltningsrätten i Stockholm* anser att 8 kap. 19 § UtL bör innehålla en punktlista för att förbättra läsbarheten.

Skälen för regeringens förslag: En ansökan får anses som ogrundad om den beslutande myndigheten har konstaterat att sökanden inte har rätt till internationellt skydd enligt det omarbetade skyddsgrundsdirektivet. I vissa fall får en ansökan även anses vara uppenbart ogrundad om ansökan definieras på det sättet i nationell lagstiftning (artikel 32). De situationer när en ansökan kan anses som uppenbart ogrundad räknas upp i artikel 31.8. Endast de situationer som berör svensk rätt kommer att beröras här. Den rättsföljd som i det omarbetade asylprocedurdirektivet är knuten till att en ansökan anses som uppenbart ogrundad är att sökanden inte har rätt att stanna kvar i medlemsstaten under tiden ett överklagande prövas i en domstol (artikel 46.6 a).

Enligt artikel 31.8 kan en ansökan anses som uppenbart ogrundad om (a) sökanden vid inlämnandet av sin ansökan och framläggandet av de faktiska omständigheterna endast tagit med uppgifter som saknar betydelse för prövningen av hans eller hennes rätt att betraktas som en person som beviljats internationellt skydd, eller (e) sökanden har lämnat uppenbart inkonsekventa och motsägelsefulla, klart falska eller uppenbart osannolika uppgifter som motsäger tillräckligt kontrollerad information om ursprungslandet på ett sätt som gör att hans eller hennes påstående om rätt till internationellt skydd uppenbart är föga övertygande.

I förhållande till det första asylprocedurdirektivet har några av de omständigheter som kan utgöra grund för att anse en ansökan om internationellt skydd som uppenbart ogrundad tagits bort, t.ex. att det finns ett säkert tredjeland för sökanden. Några av de andra omständigheterna har formulerats om i det omarbetade asylprocedurdirektivet, t.ex. punkten (a) enligt vilken det förhållandet att sökanden har lämnat uppgifter som har en mycket liten betydelse för prövningen inte längre kan ligga till grund för att anse en ansökan som uppenbart ogrundad. Även punkten (e) har formulerats om. Enligt tidigare lydelse var det tillräckligt för att ansökan skulle kunna anses som uppenbart ogrundad att sökanden lämnade inkonsekventa, motsägelsefulla, osannolika eller otillräckliga uppgifter.

I 8 kap. 19 § UtL anges att Migrationsverket får besluta att verkets beslut om avvisning enligt 17 § första stycket (bl.a. när utlännings sökare asyl eller har en nära familjemedlem som söker asyl) får verkställas även om det inte har fått laga kraft (avvisning med omedelbar verkställighet), om det är uppenbart att det inte finns grund för asyl och att uppehållstillstånd inte heller ska beviljas på någon annan grund. När paragrafen

infördes angavs i förarbetena (prop. 1988/89:86 s. 124 och s. 198 f.) att en ansökan kan anses som uppenbart ogrundad och att omedelbar verkställighet därmed kan ske när de skäl som sökanden åberopar antingen är otillräckliga eller saknar trovärdighet, eller när sökanden kan sändas till ett s.k. första asylland. Det som då utgjorde första asylland motsvarar både första asylland och säkert tredjeland enligt nu gällande svensk rätt och det omarbetade asylprocedurdirektivet (se avsnitt 6.3.2). Bestämmelsen om uppenbart ogrundade ansökningar i 8 kap. 19 § UtL kan också tillämpas om sökanden har förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande i en annan EU-stat.

I det omarbetade asylprocedurdirektivet har den omständigheten att sökanden kan sändas till ett säkert tredjeland tagits bort som grund för att en ansökan ska kunna anses vara uppenbart ogrundad. Den omständigheten att en annan medlemsstat har beviljat internationellt skydd eller att det finns ett första asylland utgör inte heller, enligt direktivet, en grund för att en ansökan ska kunna anses vara uppenbart ogrundad. För att uppfylla kraven i direktivet måste därför utlänningslagen ändras på så sätt att en ansökan från en sökande som har förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande i en annan EU-stat eller som kan skickas till ett första asylland inte kan anses vara uppenbart ogrundad. Detsamma bör gälla för sökande som kan sändas till ett säkert tredjeland. Det bör därför preciseras i utlänningslagen vilka omständigheter som kan ligga till grund för att en ansökan kan anses vara uppenbart ogrundad.

De grunder som enligt gällande rätt kvarstår för att betrakta en ansökan som uppenbart ogrundad är att sökanden har åberopat skäl som är otillräckliga eller som saknar trovärdighet. Att en ansökan kan anses som uppenbart ogrundad på grund av att uppgifterna saknar trovärdighet stämmer överens med vad som anges i artikel 31.8 e i det omarbetade asylprocedurdirektivet. Däremot har grunden att sökanden har lämnat otillräckliga uppgifter tagits bort i det omarbetade asylprocedurdirektivet. Det kan därför ifrågasättas om svensk rätt är förenlig med direktivet och några remissinstanser anför att lydelsen i direktivet är snävare än begreppet otillräckligt. Enligt artikel 31.8 a får en ansökan anses vara uppenbart ogrundad om sökanden endast har tagit med uppgifter som saknar betydelse för prövningen av hans eller hennes rätt att betraktas som en person som har behov av internationellt skydd. Artikeltexten skiljer sig inte mycket från hur UNHCR:s exekutivkommitté formulerade sina slutsatser 1982 (Conclusion No.28 XXXIII). Exekutivkommittén skrev då att en ansökan kan betraktas som uppenbart ogrundad bl.a. om den grundas på omständigheter som saknar samband med de kriterier som gäller för beviljande av flyktingstatus. Svenska bestämmelser om asyl tillämpas med beaktande av Genèvekonventionen och hur den ska tolkas enligt UNHCR. I förarbetena till bestämmelsen om uppenbart ogrundade ansökningar framhålls att det, för att det ska vara uppenbart att grund för asyl inte finns, måste vara helt klart att utlänningslagen inte kan komma att bli utsatt för förföljelse, trakasserier eller tvingas delta i krig. En individuell bedömning måste alltid göras. Uppenbarhetsrekvisitet förutsätter även att bedömningen är helt klar och att några mer ingående överväganden inte behöver göras (prop. 1988/89:86 s. 198). Detta har också slagits fast i praxis från Migrationsöverdomstolen (MIG 2006:7). Utrymmet för att anse en ansökan om asyl som uppenbart ogrundad är mycket begrän-

sat. Regeringen anser mot denna bakgrund att innebörden av gällande svensk rätt i fråga om uppenbart ogrundade ansökningar på grund av otillräckliga uppgifter från sökanden motsvarar vad som avses i artikel 31.8 i det omarbetade asylprocedurdirektivet. Svensk rätt överensstämmer alltså med direktivet i dessa delar.

I promemorian föreslås att det ska preciseras i lag att en asylansökan kan anses uppenbart ogrundad om de skäl som utlänningen åberopar är otillräckliga eller saknar trovärdighet. *Kammarrätten i Stockholm* och flera av migrationsdomstolarna anför att begreppet trovärdighet på senare tid har ersatts av tillförlitlighet och att det begreppet bör användas i stället. Några remissinstanser anser att uttryck som närmare motsvarar lydelsen i det omarbetade asylprocedurdirektivet bör användas. Regeringen instämmer i att vedertagna begrepp bör användas när utlänningslagen preciseras. Däremot är det inte lämpligt att föra in hela texten från direktivet i svensk lag, eftersom de olika kumulativa och alternativa rekvisit som anges i direktivets bestämmelser riskerar att skapa otydlighet. För att ändå tydliggöra att svensk rätt överensstämmer med direktivet anser regeringen att en lämplig justering av ordalydelsen av lagtexten i utlänningslagen är att ange att en asylansökan kan anses uppenbart ogrundad om de uppgifter som utlänningen åberopar saknar betydelse för prövningen av ansökan eller saknar tillförlitlighet. *Justitieombudsmannen* anför att den skrivning som föreslås i promemorian skulle kunna tolkas som att en ansökan alltid ska anses vara uppenbart ogrundad när de uppgifter som åberopas bedöms vara otillräckliga eller saknar trovärdighet. Bedömningen av om en ansökan är uppenbart ogrundad ska dock även i fortsättningen göras utifrån de förarbetsuttalanden och den praxis som redogörs för ovan. Något förtydligande som tar sikte på detta behövs enligt regeringens uppfattning inte.

Rätten att stanna kvar i medlemsstaten under tiden ett överklagande prövas i domstol behandlas i avsnitt 6.5.

6.3.2 Begreppen första asylland och säkert tredjeland

Regeringens bedömning: Det omarbetade asylprocedurdirektivets bestämmelser om begreppen första asylland och säkert tredjeland är uppfyllda genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Svenska Röda Korset* anser att det vore lämpligt att svensk lagstiftning ändras på så sätt att artikel 35 i det omarbetade asylprocedurdirektivet införs och att bl.a. kravet på tillräckligt skydd framgår av lagstiftningen. Detsamma gäller möjligheten som direktivet ger att i det enskilda fallet bestrida användningen av principen om ett första asylland. *UNHCR:s regionkontor för de baltiska och nordiska länderna (UNHCR)* anser att det måste förtydligas att det skydd som ska finnas för den enskilde vid en hänvisning till ett första asylland måste vara effektivt. Om en lägre grad av skydd är tillräckligt bör det införas en definition av vilket skydd som krävs. *Lunds universitet* anser att kraven som ställs upp i artikel 38.1 och 38.2 i det omarbetade asylprocedur-

direktivet bör hanteras på lämpligt sätt för att säkerställa att direktivets krav uppfylls. Det finns även anledning att särskilt lyfta fram vikten av att barnets bästa beaktas.

Skälen för regeringens bedömning

Begreppet första asylland

Det omarbetade asylprocedurdirektivet innehåller bestämmelser om begreppet första asylland. Med begreppet avses ett land där en asylsökande person redan har erkänts som flykting eller får annat tillräckligt skydd (artikel 35). Om det finns ett första asylland för en sökande behöver hans eller hennes ansökan om internationellt skydd inte tas upp till prövning (artikel 33.2 b). Sökanden ska få tillfälle att bestrida bedömningen att det finns ett första asylland för honom eller henne (artikel 35).

Begreppet första asylland förekommer inte i utlänningslagen. Däremot finns en bestämmelse med motsvarande innebörd i 5 kap. 1 b § första stycket 2 UtIL. Den bestämmelsen infördes i samband med genomförandet av det första asylprocedurdirektivet och ansågs motsvara kraven i det då gällande direktivet (jfr prop. 2009/10:31 s. 214 ff.). Någon ändring avseende begreppet första asylland har inte gjorts i det omarbetade asylprocedurdirektivet och svensk rätt är således i överensstämmelse även med det direktivet. Enligt det omarbetade direktivet kan begreppet första asylland tillämpas inte bara när en person har erkänts som flykting, utan även om han eller hon åtnjuter annat tillräckligt skydd i ett land. I svensk rätt kommer detta till uttryck genom att utlännen ska ha motsvarande skydd som en flykting. Någon precisering, i likhet med vad *Svenska Röda Korset* föreslår, är inte nödvändigt. Att skyddet ska vara effektivt framgår av att bestämmelsen i 5 kap. 1 b § första stycket 2 UtIL kan tillämpas endast om utlännen har skydd som flykting eller har annat motsvarande skydd. Att, så som *UNHCR* föreslår, särskilt ange i lag att skyddet ska vara effektivt behövs inte.

Det som är nytt i förhållande till det första asylprocedurdirektivet är att sökanden nu ska få tillfälle att bestrida tillämpningen av begreppet första asylland. I detta sammanhang kan konstateras att ett beslut att avvisa en asylansökan ska föregås av muntlig handläggning hos Migrationsverket, eftersom ett sådant beslut som huvudregel ska förenas med ett beslut om avvisning eller utvisning (8 kap. 16 § första stycket och 13 kap. 1 § UtIL). Sökanden ska då få tillfälle att uttala sig om de omständigheter som åberopas i ärendet. Ett beslut att avvisa en asylansökan med stöd av 5 kap. 1 b § UtIL får vidare överklagas till en migrationsdomstol. Sökanden har därmed enligt gällande rätt även möjlighet att i ett överklagande bestrida tillämpningen av den bestämmelsen med hänsyn till hans eller hennes särskilda omständigheter. Till skillnad från *Svenska Röda Korset* anser regeringen att det nu tillkomna kravet i det omarbetade asylprocedurdirektivet är uppfyllt och att någon ytterligare reglering inte är nödvändig.

Begreppet säkert tredjeland

Det omarbetade asylprocedurdirektivet innehåller bestämmelser om begreppet säkert tredjeland. Begreppet kan tillämpas om den beslutande

myndigheten är övertygad om att sökanden kommer att behandlas i enlighet med ett antal uppräknade principer i det berörda tredjelandet. Principerna innebär bl.a. att det inte får finnas någon risk för att sökanden, i det aktuella tredjelandet, ska utsättas för förföljelse eller allvarlig skada enligt definitionen i det omarbetade skyddsgrundsdirektivet (artikel 38). Om det finns ett säkert tredjeland för en sökande kan hans eller hennes ansökan om internationellt skydd nekas prövning (artikel 33.2 c).

Begreppet säkert tredjeland förekommer inte i utlänningslagen. Där emot finns en bestämmelse med motsvarande innebörd i 5 kap. 1 b § första stycket 3 UtlL. Bestämmelsen infördes i samband med genomförandet av det första asylprocedurdirektivet (jfr prop. 2009/10:31 s. 214 f.) och innebär att en asylansökan kan avvisas om ett antal uppräknade förutsättningar är uppfyllda. De förutsättningar som anges i 5 kap. 1 b § första stycket 3 UtlL för när en asylansökan kan avvisas motsvarar vad som gäller enligt det omarbetade asylprocedurdirektivet om när ett land kan anses vara ett säkert tredje land.

Enligt regeringens mening uppfyller svensk rätt kraven i det omarbetade asylprocedurdirektivet avseende begreppet säkert tredjeland. Att på något ytterligare sätt, i likhet med vad *Lunds universitet* anför, hantera kraven som ställs upp i direktivet behövs därför inte. När det gäller principen om barnets bästa ska denna, enligt 1 kap. 10 § UtlL, beaktas i alla fall som rör barn. Någon särskild reglering vid beslut av nu aktuellt lag är inte nödvändigt och krävs inte för direktivets genomförande. En sådan reglering bör inte heller införas då bestämmelsen om barnets bästa i 1 kap. 10 § UtlL riskerar att minska i betydelse med en sådan reglering.

Bestämmelserna om begreppet säkert tredjeland i det omarbetade asylprocedurdirektivet kräver inte några författningsändringar.

6.3.3 Efterföljande ansökan

Regeringens bedömning: Det omarbetade asylprocedurdirektivets bestämmelser om efterföljande ansökan kräver inte några författningsändringar.

Promemorians förslag överensstämmer inte med regeringens. I promemorian föreslås att utlänningslagens bestämmelse om ny prövning ska förtydligas genom ett tillägg om att nya omständigheter inbegriper nya fakta eller uppgifter av relevans för prövningen.

Remissinstanserna: *Migrationsverket*, *Svenska Röda Korset* och *UNHCR:s regionkontor för de baltiska och nordiska länderna (UNHCR)* anser att reglerna om ny prövning i 12 kap. 19 § UtlL inte motsvarar vad som avses med en efterföljande ansökan i direktivet. Prövningen måste göras mot bestämmelser som motsvarar artikel 15 i det omarbetade skyddsgrundsdirektivet och en ändring är därför nödvändig. Vidare anser *Migrationsverket* och *Svenska Röda Korset* att verkställighetshinder som inte grundar sig på skyddsskäl bör brytas ut från prövningen av efterföljande ansökningar om internationellt skydd för att *Migrationsverket* ska kunna pröva sådana verkställighetshinder när en ansökan om internationellt skydd inte har prövats i sak. En sådan åtskillnad skulle även ge förutsättningar för att lösa den problematik som uppstår om det efter ett

lagakraftvunnet utvisningsbeslut framkommer att sökanden är medborgare i ett land mot vilket skyddsbehovet inte tidigare har prövats. *Justitieombudsmannen* anser att den föreslagna ändringen inte bör genomföras då nya fakta och uppgifter redan omfattas av begreppet nya omständigheter. Den föreslagna ändringen riskerar att skapa förvirring. *Förvaltningsrätten i Stockholm* ifrågasätter om den föreslagna ändringen är nödvändig och befarar att bestämmelsen kommer att bli svårare att tillämpa. *Förvaltningsrätten i Göteborg* och *Förvaltningsrätten i Malmö* anser att syftet med ändringen inte kommer till uttryck i den föreslagna lagtexten och att paragrafen bör omformuleras. *Förvaltningsrätten i Malmö* anser även att förslaget är svårsläst. *Lunds universitet* anser att begreppet nya omständigheter framstår som vagt även efter det förtydligande som föreslås. Enligt *Lunds universitet* är det tveksamt om det föreslagna förtydligandet har önskad effekt. *Flyktinggruppernas och asylkommittéernas riksråd* anser att det bör förtydligas att ny bevisning kan utgöra grund för att bevilja ny prövning. *Svenska Röda Korset* och *UNHCR* anser att kravet i 12 kap. 19 § UtL på giltig ursäkt bör tas bort medan *Svenska kyrkan* och *Sveriges kristna råd* anser att kravet bör tolkas mindre restriktivt. *Lunds universitet* anser att en personlig intervju bör göras vid den preliminära prövningen av en efterföljande ansökan. Enligt *Lunds universitet* bör även de krav som ställs upp i direktivet för efterföljande ansökningar gälla vid prövning enligt 12 kap. 18 § UtL. Frågor rörande överklagande och offentligt bidräde vid tillämpningen av den paragrafen bör därför utredas. *Barnombudsmannen* anser att nya omständigheter ska kunna innefatta ett omhändertagande med stöd av LVU och uppmanar regeringen att överväga om ett omhändertagande enligt LVU ska kunna medföra undantag från utvisning. *Förvaltningsrätten i Stockholm* anför, när det gäller 12 kap. 19 § fjärde stycket UtL, att sista meningen är överflödigt då det som föreskrivs där även följer av 12 kap. 8 a § första stycket UtL.

Skälen för regeringens bedömning: En efterföljande ansökan är en ansökan om internationellt skydd, som lämnas in efter att ett slutligt beslut har fattats om en tidigare ansökan (artikel 2 q). I likhet med vad som gäller enligt det första direktivet får en sådan ansökan nekas prövning om inga nya fakta eller uppgifter av relevans för prövningen av sökandens rätt att beviljas internationellt skydd, enligt det omarbetade skyddsgrundsdirektivet, har framkommit eller lagts fram av sökanden (artikel 33.2 d). En efterföljande ansökan om internationellt skydd ska, när beslut enligt artikel 33.2 d fattas, först bli föremål för en preliminär prövning av om nya fakta eller uppgifter har framkommit eller lagts fram av sökanden i fråga om dennes rätt till internationellt skydd (artikel 40.2). Att bestämmelsen om preliminär prövning har knutits till artikel 33.2 d om när en ansökan kan nekas prövning, är nytt i förhållande till det första direktivet. I likhet med vad som gäller enligt det första direktivet ska ansökan prövas på nytt om den preliminära prövningen leder fram till slutsatsen att nya fakta eller uppgifter har framkommit eller lagts fram av sökanden, och dessa på ett avgörande sätt bidrar till sökandens möjligheter att betraktas som en person som beviljats internationellt skydd (artikel 40.3). Fortfarande gäller också att det får föreskrivas att ansökan endast kommer att prövas vidare om sökanden utan egen förskyllan i det tidigare förfarandet var oförmögen att göra

gällande de nya fakta eller uppgifter som åberopas (artikel 40.4). Ett förtydligande har däremot gjorts i det omarbetade direktivet om att en ansökan som inte prövas vidare ska nekas prövning enligt artikel 33.2 d (artikel 40.5).

Efterföljande ansökan i direktivet motsvaras i svensk rätt av ny prövning. Av 12 kap. 19 § UtL framgår att Migrationsverket i vissa fall ska ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning. Enligt bestämmelsen ska ny prövning beviljas om utlänningen i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som vunnit laga kraft åberopar nya omständigheter som kan antas utgöra ett sådant bestående hinder mot verkställigheten som avses i 12 kap. 1, 2 eller 3 § UtL. Vidare ska omständigheterna inte ha kunnat åberopas av utlänningen tidigare, eller så ska utlänningen visa giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare. Något uppehållstillstånd ska inte heller kunna beviljas enligt 12 kap. 18 § UtL. Om förutsättningarna inte är uppfyllda ska Migrationsverket besluta att inte bevilja ny prövning. Motsvarande reglering för den som utvisats på grund av brott finns i 12 kap. 19 a § UtL. Enligt gällande rätt ska alltså Migrationsverket först pröva om de omständigheter som förs fram efter att ett beslut om avvisning eller utvisning har fått laga kraft är nya, dvs. inte har framförts tidigare. Om omständigheterna har förts fram tidigare ska verket neka ny prövning. Detta stämmer överens med bestämmelserna i det omarbetade asylprocedurdirektivet om att en preliminär prövning ska göras av om det finns nya fakta eller uppgifter av relevans för prövningen, och att ansökan ska nekas prövning om det inte finns några sådana nya omständigheter. Några remissinstanser anför att de svenska bestämmelserna om ny prövning inte motsvarar direktivets bestämmelser om efterföljande ansökan eftersom det i svensk rätt är fråga om en ansökan om verkställighetshinder och inte en efterföljande ansökan om internationellt skydd. Regeringen konstaterar dock att bedömningen av om ny prövning ska medges görs i förhållande till om det, enligt 12 kap. 1, 2 eller 3 § UtL, finns ett bestående hinder mot verkställighet. De hinder mot verkställighet som räknas upp i de bestämmelserna korresponderar med skyddsgrunderna i 4 kap. 1, 2 och 2 a §§ UtL. Även om det är fråga om en prövning av om det finns något verkställighetshinder, görs prövningen utifrån de förhållanden som räknas upp i artikel 15 i det omarbetade skyddsgrundsdirektivet. Den svenska ordningen kan därför inte anses strida mot bestämmelserna i det omarbetade asylprocedurdirektivet om efterföljande ansökan. Några författningsändringar i fråga om detta är således inte nödvändiga för direktivets genomförande. När det gäller kravet på giltig ursäkt i 12 kap. 19 § UtL, konstaterar regeringen att direktivet ger utrymme för att ha ett sådant krav. Att, så som *Svenska Röda Korset* och *UNHCR* efterfrågar, ta bort kravet på giltig ursäkt är alltså inte nödvändigt för direktivets genomförande och bör inte göras. Tillämpningen av kravet på giltig ursäkt är en fråga för beslutande myndigheter och kräver inte några författningsändringar. Regeringen avser att under 2017 göra en översyn av bestämmelserna om ny prövning och bl.a. analysera om utlänningslagens begrepp bör anpassas till direktivets.

Flera remissinstanser har kommenterat det tillägg som föreslås i promemorian, att nya omständigheter inbegriper nya fakta eller uppgifter

av relevans för prövningen. Bl.a. *Justitieombudsmannen* och *Förvaltningsrätten i Stockholm* ifrågasätter om tillägget är nödvändigt. Vidare anser *Förvaltningsrätten i Göteborg* och *Förvaltningsrätten i Malmö* att syftet med ändringen inte kommer till uttryck i den föreslagna lagtexten. Även *Lunds universitet* anser att begreppet nya omständigheter framstår som vagt efter det förtydligande som föreslås. *Lagrådet* har samma kritik och förordar att tillägget inte införs – mot bakgrund av att utlänningslagens gällande regler motsvarar det omarbetade direktivets krav i denna del, att någon ändring inte är avsedd och att bestämmelsen ska ses över inom kort. Regeringen delar den uppfattningen och finner inte skäl att nu föreslå en ändring av bestämmelsen om nya omständigheter.

I likhet med vad *Flyktinggruppernas och asylkommittéernas riksråd* framhåller anser regeringen att ny bevisning i vissa fall kan utgöra grund för att bevilja ny prövning. För att ny prövning ska beviljas måste dock den nya bevisningen medföra att det är fråga om en ny omständighet som åberopas. När den aktuella bestämmelsen infördes framhölls i förarbetena (prop. 2004/05:170 s. 223) att det normalt inte finns skäl att pröva hela ärendet på nytt, om de nya omständigheter eller bevis som åberopas i verkställighetsärendet endast avser att styrka redan tidigare åberopade omständigheter som hänför sig till utlännings skyddsbehov. Det kan här handla om en ny handling, exempelvis en domstolshandling eller ett brev hemifrån, som ges in för att styrka tidigare gjorda påståenden. Regeringen konstaterar att vad som anförts i tidigare förarbeten fortfarande är aktuellt, och att något förtydligande av vad som gäller i detta avseende inte är aktuellt före det att den ovan nämnda översynen av bestämmelsen genomförs.

Lunds universitet anser att Migrationsverket bör genomföra en personlig intervju med sökanden vid den preliminära prövningen av en efterföljande ansökan. Det omarbetade asylprocedurdirektivet innehåller dock inte något sådant krav. Direktivet medger i stället uttryckligen att den preliminära prövningen görs på grundval av skriftligt material (artikel 42.2 b). Eftersom prövningen enligt 12 kap. 19 § UtlL är begränsad till frågan om ny prövning ska beviljas anser regeringen att det inte finns skäl att införa krav på muntlighet vid handläggningen av sådana ärenden. *Lunds universitet* framhåller också att de krav som ställs upp i direktivet för efterföljande ansökningar bör gälla även vid prövning enligt 12 kap. 18 § UtlL. Här kan konstateras att bestämmelsen i 12 kap. 18 § UtlL inte grundar sig på EU-rätten utan är en nationell grund för uppehållstillstånd. Det omarbetade asylprocedurdirektivet ställer inte upp några krav i detta avseende. För direktivets genomförande är det således inte nödvändigt att ställa upp samma krav för prövningen enligt 12 kap. 18 § UtlL som gäller vid prövning enligt 12 kap. 19 § UtlL. Några författningsändringar är därmed inte nödvändiga och bör inte heller göras.

Migrationsverket och *Svenska Röda Korset* anser att verkställighets hinder som inte grundar sig på skyddsskäl bör brytas ut från prövningen av efterföljande ansökningar om internationellt skydd. I likhet med vad remissinstanserna anför konstaterar regeringen att denna fråga inte rör genomförandet av det omarbetade asylprocedurdirektivet. Några författningsändringar krävs således inte med anledning av direktivets genomförande och föreslås därför inte. *Barnombudsmannen* anför att ett

omhändertagande med stöd av LVU bör kunna medföra undantag från utvisning. Enligt 21 a § LVU hindrar ett beslut om vård med stöd av lagen inte ett beslut om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen. I förarbetena när den bestämmelsen infördes framhölls att det inte var rimligt att överlämna barn till vårdnadshavare som uppenbart är ur stånd att ta hand om barnet om barnets liv och hälsa därigenom kan sättas i stor fara. Vidare framhölls att det inte var rimligt att ett omhändertagande av ett barn med stöd av LVU automatiskt skulle innebära att barnet och dess vårdnadshavare fick stanna i Sverige. Det infördes dock en möjlighet att bevilja tidsbegränsat uppehållstillstånd för en utlänning som var i behov av vård med stöd av LVU (prop. 1996/97:25 s. 268). Bestämmelsen om tidsbegränsat uppehållstillstånd finns nu i 5 kap. 12 § UtIL. Om ett beslut om avvisning eller utvisning redan har meddelats uppkommer i stället en fråga om verkställighetshinder. Har nya omständigheter framkommit kan uppehållstillstånd i vissa fall då beviljas enligt 12 kap. 18 § UtIL. I förarbetena till bestämmelsen anges som exempel på nya omständigheter som kan få betydelse vid bedömningen, att ett barn är omhändertaget av sociala myndigheter och att barnets föräldrar, exempelvis på grund av bristande föräldraförmåga, inte medverkar i planeringen för barnet. Det är omständigheterna som har lett fram till ett omhändertagande som är avgörande och inte beslutet i sig som ska beaktas vid bedömningen. Barnet bör kunna beviljas uppehållstillstånd i verkställighetsärendet om de nya omständigheterna innebär att barnet vid ett återvändande riskerar att hamna i en svår situation i hemlandet i avsaknad av lämpligt omhändertagande av släktingar eller mottagningsenheter (prop. 2013/14:216 s. 23). Regeringen anser, i likhet med vad som har framhållits i tidigare förarbeten, att den omständigheten att ett barn är omhändertaget med stöd av LVU inte automatiskt ska innebära att uppehållstillstånd beviljas. De möjligheter som i dag finns att bevilja uppehållstillstånd inom ramen för det ordinarie förfarandet samt i ett verkställighetsärende är, enligt regeringens mening, tillräckliga. Några författningsändringar är således inte nödvändiga.

När det gäller den ändring som *Förvaltningsrätten i Stockholm* föreslår angående 12 kap. 19 § fjärde stycket UtIL, dvs. att sista meningen bör tas bort, konstaterar regeringen att någon ändring inte krävs med anledning av direktivets genomförande och därför inte föreslås.

6.4 Förfarande för återkallande av internationellt skydd

Regeringens förslag: Det ska förtydligas i utlänningslagen att en utlännings rätt till offentligt biträde i mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring även gäller vid överklagande av beslut om att återkalla statusförklaring.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Det omarbetade asylprocedurdirektivet innehåller bestämmelser kring det förfarande som ska gälla vid återkallande av internationellt skydd (artikel 45). I direktivet anges att bestämmelserna om kostnadsfritt rättsligt bistånd eller biträde vid överklaganden i artikel 20 ska gälla så snart den behöriga myndigheten har fattat ett beslut om att återkalla det internationella skyddet (artikel 45.4). Bestämmelserna om kostnadsfritt rättsligt bistånd eller biträde vid överklaganden har i vissa delar ändrats i det omarbetade direktivet vilket måste beaktas i fråga om återkallelse av internationellt skydd.

I 18 kap. 1 a § UtlL anges att i mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring ska på utlänningens begäran offentligt biträde förordnas om utlänningen befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att utlänningen inte kommer att beviljas yrkad statusförklaring. Såsom denna bestämmelse är formulerad kan den ge intryck av att bara avse beslut i fråga om att neka statusförklaring. För att tydliggöra att bestämmelsen även gäller beslut i fråga om att återkalla statusförklaring bör det i stället anges att ett kriterium för rätt till offentligt biträde är att det inte är uppenbart att överklagandet inte kommer att bifallas. I övrigt gäller i relevanta delar samma bestämmelser om offentligt biträde för såväl ärenden om beviljande av statusförklaring som återkallelse av statusförklaring. Några ytterligare författningsändringar är därför inte nödvändiga.

6.5 Rätten att stanna kvar under tiden som ett överklagande prövas

Regeringens förslag: Migrationsverkets beslut om avvisning får verkställas även om det har överklagats förutom när beslutet avser en asylsökande eller en familjemedlem till en asylsökande.

Utöver situationen då en asylansökan är uppenbart ogrundad ska Migrationsverket kunna besluta om avvisning med omedelbar verkställighet om en asylansökan avvisas på grund av att sökanden har förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande i en annan EU-stat eller på grund av att sökanden kan sändas till ett första asyl-land.

Ett beslut att avvisa ett ensamkommande barn med omedelbar verkställighet ska kunna verkställas tidigast en vecka från den dag då barnet fick del av beslutet.

Om Migrationsverket fattat beslut om avvisning med omedelbar verkställighet och utlänningen överklagar beslutet i fråga om uppehållstillstånd ska den migrationsdomstol som ska pröva överklagandet pröva om verkställigheten ska avbrytas tills vidare. Beslutet om avvisning får inte verkställas innan denna prövning har gjorts.

Om Migrationsverket beslutar att inte bevilja ett ensamkommande barn ny prövning ska avvisnings- eller utvisningsbeslutet inte kunna verkställas förrän tidigast en vecka från den dag då barnet fick del av beslutet.

Om en utlänning överklagar ett beslut att inte bevilja ny prövning och frågan om ny prövning inte avgjorts tidigare ska den migrations-

domstol som ska pröva överklagandet pröva om verkställigheten ska avbrytas tills vidare. Beslutet om avvísning eller utvisning får inte verkställas innan denna prövning har gjorts.

Reglerna om när ett beslut om utvisning på grund av brott får verkställas om utlänningen ansöker om skydd ska regleras i en egen paragraf.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens men har en något annorlunda lagteknisk utformning.

Remissinstanserna: *Lunds universitet* anser, med hänvisning till artikel 13 i Europakonventionen, att man som regel ska garantera sökanden en rätt att stanna kvar i landet under tiden ett överklagande prövas och att man inte ska använda sig av de undantag som föreskrivs i direktivet. Enligt *Lunds universitet* finns det också, i fråga om personer som har utvisats på grund av brott, anledning att närmare utreda om prövningsordningen och rätten att stanna kvar i landet uppfyller kraven i artikel 13 i Europakonventionen. *Lunds universitet* anser även, i likhet med *Sveriges advokatsamfund*, *Svenska Röda Korset* och *Förvaltningsrätten i Malmö*, att regeringen bör överväga om inte migrationsdomstolens prövning av frågan om inhibition ska utvidgas till att gälla alla ansökningar om ny prövning. *Förvaltningsrätten i Malmö* anser vidare att en ordning där migrationsdomstolen alltid måste fatta ett formellt beslut angående den fortsatta verkställigheten är obefogad. Enligt *Förvaltningsrätten i Malmö* bör verkställigheten vara avbruten till dess att domstolen avgjort målet eller beslutat att verkställigheten ska återupptas. Ett beslut att återuppta verkställigheten bör inte kunna överklagas. *Förvaltningsrätten i Malmö* påtalar även vissa praktiska problem. *Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Förvaltningsrätten i Göteborg* anser att det bör förtydligas att det inte är nödvändigt att fatta ett formellt beslut angående den fortsatta verkställigheten. Enligt remissinstanserna är det tillräckligt att domstolen, om förutsättningar finns, omedelbart prövar överklagandet slutligt, dvs. utan föregående interimistisk prövning. *Förvaltningsrätten i Stockholm* framhåller även att skrivningen i 12 kap. 8 a § UtL kan tolkas som att domstolen, om domstolen gör en annan bedömning än Migrationsverket, under hand ska upphäva Migrationsverkets beslut i den del som gäller omedelbar verkställighet. Om detta inte är avsikten bör det förtydligas att domstolen ska pröva om inhibition ska meddelas. *Migrationsverket* anser att den möjlighet som finns i direktivet att fastställa tidsfrister för domstolarnas inhibitionsprövning bör utnyttjas. *Barnombudsmanen* framhåller att ensamkommande barn bör erbjudas kostnadsfri tillgång till rättsligt bistånd vid undantag från rätten att stanna kvar i medlemsstaten under ett överklagande. *Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Förvaltningsrätten i Malmö* har vissa lagtekniska synpunkter.

Skälen för regeringens förslag

Direktivets bestämmelser

Det omarbetade asylprocedurdirektivet innehåller bestämmelser om överklagande och rätten till ett effektivt rättsmedel mot vissa uppräknade beslut (artikel 46). I det omarbetade asylprocedurdirektivet har det till-

kommit bestämmelser om sökandens rätt att stanna kvar i medlemsstaten under tiden ett överklagande prövas. I direktivet anges nu att sökanden ska tillåtas att stanna kvar på medlemsstatens territorium till dess att tidsfristen för utövande av rätten till ett effektivt rättsmedel har löpt ut och i avvaktan på resultatet av omprövningen (artikel 46.5). I vissa uppräknade fall får undantag från rätten att stanna kvar i medlemsstaten göras. I dessa fall ska en domstol, på begäran av sökanden eller på eget initiativ, ha rätt att avgöra om sökanden ska få stanna kvar i medlemsstaten i avvaktan på prövning (artikel 46.6). Sökanden ska tillåtas att stanna kvar på medlemsstatens territorium i avvaktan på att domstolen gör den prövningen (artikel 46.8). Undantag från rätten att stanna kvar får göras vid beslut att anse en ansökan som uppenbart ogrundad enligt artikel 32.2, utom i fall där beslutet grundar sig på att sökanden olagligt anlant till medlemsstatens territorium eller olagligt förlängt sin vistelse och, utan goda skäl, varken har anmält sig till myndigheterna eller lämnat in en ansökan om internationellt skydd så snart som möjligt. Undantag får också göras vid beslut att en ansökan inte kan tas upp till prövning enligt artikel 33.2 a, b eller d (dvs. för att en annan medlemsstat beviljat internationellt skydd, ett land kan betraktas som första asylsökländ för sökanden eller det rör sig om en efterföljande ansökan där inga nya fakta av relevans har framkommit).

Rätt att stanna kvar i landet under prövningen av ett överklagande

Enligt 12 kap. 6 § UtL gäller som generell huvudregel att ett beslut om avvisning får verkställas även om beslutet har överklagats. Av 12 kap. 8 a § första stycket UtL framgår att om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller som annan skyddsbehövande, får ett beslut om avvisning eller utvisning inte verkställas innan ansökan har prövats och då avslagits genom ett beslut som har fått laga kraft eller innan ett beslut att avvisa ansökan enligt 5 kap. 1 b § har fått laga kraft. Enligt 12 kap. 8 a § andra stycket UtL gäller inte första stycket om Migrationsverket har beslutat om omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 19 § UtL eller om utlänningen har utvisats på grund av brott. I dessa fall får beslutet om avvisning eller utvisning verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har prövats i en instans och då avslagits. I fråga om en utlänning som åberopat nya omständigheter efter lagakraftvunnet beslut gäller enligt 12 kap. 19 § tredje stycket UtL att beslutet om avvisning eller utvisning inte får verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om ny prövning ska ske eller, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har fått laga kraft. Om en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott åberopar nya omständigheter efter att ha fått en tidigare asylansökan prövad får utvisningsbeslutet enligt 12 kap. 19 a § UtL inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om prövning ska ske eller, om prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har prövats i en instans och ansökan då avslagits.

Enligt svensk rätt gäller alltså som huvudregel att en asylsökande har rätt att stanna i Sverige till dess att ett beslut att neka asyl eller att inte bevilja uppehållstillstånd efter ny prövning har fått laga kraft. Det innebär att svensk rätt i fråga om huvudregeln uppfyller kravet i det omar-

betade asylprocedurdirektivet. I detta avseende krävs alltså inte några författningsändringar för att uppfylla direktivets krav. Med hänsyn till systematiken i utlänningslagen finns dock anledning att renodla bestämmelserna om när ett beslut om avvisning får verkställas innan det har fått laga kraft.

Förutom asylsökande och deras familjemedlemmar undantas ytterligare två grupper från huvudregeln i 12 kap. 6 § UtL. Den första gruppen utgörs av utlänningslag som inte är EES-medborgare eller familjemedlemmar till EES-medborgare och som har avvisats eller utvisats från en EU-stat eller från Island, Norge, Schweiz eller Liechtenstein genom ett beslut grundat på att det finns ett allvarligt hot mot den allmänna ordningen eller den inre säkerheten och på att utlänningslag i den beslutande staten har dömts för ett brott för vilket det är föreskrivet fängelse i minst ett år, eller utlänningslag är skäligen misstänkt för att ha begått ett grovt brott eller det finns starka skäl som tyder på att utlänningslag avser att begå ett sådant brott, eller beslutet om avvisning eller utvisning har grundats på att utlänningslag inte har följt gällande bestämmelser om en utlänningslag inresa eller vistelse i den staten. Den andra gruppen utgörs av utlänningslag som inte är EES-medborgare eller familjemedlemmar till EES-medborgare och som får avvisas på grund av att det har begärts av den centrala utlänningsmyndigheten i ett annat nordiskt land och det kan antas att utlänningslag annars beger sig till det landet. Beträffande dessa grupper saknas skäl att frågå huvudregeln att ett avvisningsbeslut får verkställas även om det har överklagats. Bestämmelserna om när ett beslut om avvisning får verkställas bör därför ändras så att undantaget från huvudregeln om att ett beslut om avvisning får verkställas även om det har överklagats endast gäller för asylsökande och deras familjemedlemmar. För dessa bör fortsatt huvudregeln vara att de har rätt att stanna kvar i landet till dess att avlägsnandebeslutet har fått laga kraft.

När det gäller en asylsökande som har utvisats på grund av brott finns inte någon rätt att stanna kvar i landet efter att Migrationsverket har fattat sitt beslut. Detsamma gäller en utlänningslag som har utvisats på grund av brott och som återoppar nya omständigheter i fråga om skyddsbehov i de fall Migrationsverket beslutar att inte bevilja prövning. Vid genomförandet av det första asylprocedurdirektivet gjordes följande bedömning (prop. 2009/10:31 s. 177 f.). Om en utlänningslag som är föremål för en brottmålsprocess under processen anför sådana omständigheter som kan utgöra skäl för att erhålla uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande inhämtar domstolen i brottmålet i regel ett yttrande från Migrationsverket avseende frågan om verkställighetshinder. Eftersom bestämmelserna om verkställighetshinder i 12 kap. 1–3 §§ UtL korresponderar med bestämmelserna om flyktingar och andra skyddsbehövande i 4 kap. UtL beaktas utlänningslags skyddsbehov i dessa fall i brottmålet. Om Migrationsverket prövar en asylansökan från en person som har utvisats på grund av brott kan således de omständigheter som kan utgöra skyddsskäl redan ha varit föremål för prövning i två eller tre instanser. Om utlänningslag först i samband med att utvisningsbeslutet ska verkställas återoppar skyddsskäl har han eller hon dessutom haft god tid på sig att ansöka om uppehållstillstånd och återoppar skyddsskäl. Mot den redovisade bakgrunden ansåg regeringen att det inte var rimligt att verkställigheten av ett beslut om utvisning på grund av brott skulle behöva

avvakta en prövning i två eller tre instanser om en utlännning som kanske har vistats i Sverige i flera år plötsligt ansöker om asyl eller återoppar andra skyddsskäl bara för att undvika verkställighet. Samma bedömning gör sig gällande även i dag. Direktivet medger att man gör undantag från rätten att stanna kvar i medlemsstaten under ett överklagande om sökanden lämnar in en ansökan enbart för att försena eller hindra verkställigheten av ett redan fattat eller förestående beslut som skulle leda till att sökanden avlägsnats (artikel 31.8 g). Vidare medger artikel 72 i EUF-fördraget att medlemsstaterna gör undantag från bestämmelserna i ett direktiv med hänsyn till behovet av att upprätthålla lag och ordning och att skydda den inre säkerheten. Den brottslighet som kan leda till en dom om utvisning på grund av brott är av så allvarligt slag att den får anses omfattas av artikel 72 i EUF-fördraget. Att en asylsökande som är dömd till utvisning på grund av brott enligt svensk rätt endast har rätt att stanna kvar i Sverige under prövningen av asylansökan i första instans kan därför inte anses oförenligt med artikel 46 i det omarbetade asylprocedurdirektivet och gällande svenska regler bör i detta avseende kvarstå oförändrade i sak. Däremot bör de för att göra regelverket mer överskådligt föras över till en egen paragraf.

Inte heller en asylsökande som fått ett beslut om avvisning med omedelbar verkställighet har rätt att stanna kvar efter Migrationsverkets beslut. Migrationsverket kan besluta om omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 19 § UtIL om asylansökan är uppenbart ogrundad. Om ansökan är uppenbart ogrundad får undantag från rätten att stanna kvar i medlemsstaten göras även enligt det omarbetade asylprocedurdirektivet. För att uppnå en bättre överensstämmelse med direktivet när det gäller i vilka situationer en ansökan kan anses vara uppenbart ogrundad föreslås i avsnitt 6.3.1 att begreppet uppenbart ogrundad ansökan i svensk rätt ska preciseras i lagtexten. Förslaget innebär att svensk rätt överensstämmer med direktivet när det gäller när en ansökan kan anses vara uppenbart ogrundad och innebär också att bestämmelsen om omedelbar verkställighet i 8 kap. 19 § UtIL är förenlig med direktivet.

Förslaget i avsnitt 6.3.1 innebär vidare att en ansökan inte ska kunna anses vara uppenbart ogrundad om sökanden har förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande i en annan EU-stat eller om det finns ett första asylland för sökanden. Enligt svensk rätt ska en ansökan om asyl avvisas med stöd av 5 kap. 1 b § första stycket 1 och 2 UtIL i angivna situationer. Regeringen anser att det även fortsättningsvis bör vara möjligt att besluta om omedelbar verkställighet när en ansökan avvisas på grund av att sökanden har förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande i en annan EU-stat eller på grund av att det finns ett första asylland för sökanden. Det omarbetade asylprocedurdirektivet medger också undantag från rätten att stanna kvar i medlemsstaten i dessa situationer. En bestämmelse med denna innebörd bör därför införas i utlänningslagen.

Om en utlännning redan har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut som har fått laga kraft kan frågan om uppehållstillstånd prövas på nytt endast om Migrationsverket beviljar ny prövning. Om ny prövning inte beviljas finns inte någon rätt enligt utlänningslagen att stanna kvar under prövningen av ett överklagande. I det omarbetade asylprocedurdirektivet medges undantag från rätten att stanna kvar i medlemsstaten när en ansö-

kan inte tas upp till prövning på grund av att ansökan är en efterföljande ansökan där inga nya fakta eller uppgifter av relevans för prövningen av sökandens rätt att betraktas som en person som ska beviljas internationellt skydd har kommit fram. Ny prövning ska enligt 12 kap. 19 § UtL nekas om de omständigheter som åberopas har prövats förut, eller hade kunnat åberopas tidigare, och om de inte utgör verkställighetshinder enligt 12 kap. 1, 2 eller 3 § UtL, dvs. inte utgör grund för skyddsbehov. Bestämmelserna i utlänningslagen om när ny prövning ska nekas stämmer överens med bestämmelserna i det omarbetade asylprocedurdirektivet om undantag från rätten att stanna kvar i medlemsstaten vid en efterföljande ansökan. Några författningsändringar för att uppfylla direktivets krav i denna del krävs alltså inte.

Lunds universitet anser att man inte bör använda sig av de undantag från rätten att stanna kvar i medlemsstaten under prövning av ett överklagande som det omarbetade asylprocedurdirektivet medger. Enligt Lunds universitet är det svårt att se att användandet av dessa undantag inte innebär en kränkning av artikel 13 i Europakonventionen. Lunds universitet anser också att prövningsordningen och rätten till ett effektivt rättsmedel i fråga om personer som har utvisats på grund av brott bör utredas i förhållande till artikel 13 i Europakonventionen. Enligt artikel 13 i Europakonventionen ska var och en, vars fri- och rättigheter enligt konventionen har kränkts, ha tillgång till ett effektivt rättsmedel inför en nationell myndighet. Regeringen konstaterar att det omarbetade asylprocedurdirektivet innehåller möjligheter att göra undantag från rätten att stanna kvar i medlemsstaten i avvaktan på domstols prövning av ett överklagande i vissa fall. I dessa fall ska dock en domstol ha rätt att avgöra om sökanden ska få stanna kvar i medlemsstaten i avvaktan på resultatet av prövningen. Domstolen ska göra sin prövning på begäran av sökanden eller på eget initiativ. Sökanden tillåts att stanna kvar i medlemsstaten i avvaktan på att domstolen gör denna prövning. Regeringen anser att regleringen i direktivet är förenlig med Europakonventionen. De ändringar i svensk rätt som föreslås nedan om garantier för sökanden i de fall det inte finns en rätt att stanna kvar i landet under prövningen av ett överklagande är enligt regeringens mening tillräckliga för att garantera rätten till ett effektivt rättsmedel.

Garantier för den sökande i de fall det inte finns en rätt att stanna kvar i landet under prövningen av ett överklagande

I det omarbetade asylprocedurdirektivet anges att i de fall där undantag får göras från rätten att stanna kvar i medlemsstaten ska en domstol ha rätt att avgöra om den sökande får stanna kvar i medlemsstaten, antingen på begäran av sökanden eller på eget initiativ. Medlemsstaterna ska också tillåta sökanden att stanna kvar på deras territorium i avvaktan på resultatet av detta förfarande för att avgöra om sökanden får stanna kvar på territoriet. Av artikel 41.2 c framgår att medlemsstaterna får göra undantag från rätten att stanna kvar under avvaktan på att inhibitionsfrågan avgörs i det fall en person har lämnat in ytterligare en efterföljande ansökan i samma medlemsstat som redan fattat ett slutligt beslut om att inte pröva en första efterföljande ansökan eller ett slutligt beslut om att avslå den ansökan såsom ogrundad.

Ett beslut om omedelbar verkställighet innebär att avvisningsbeslutet får verkställas omedelbart. Enligt 12 kap. 10 § första stycket UtL ska Migrationsverket, om en utlänning överklagar ett beslut om avvisning med omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 19 §, pröva om verkställigheten av beslutet tills vidare ska avbrytas. Enligt direktivet krävs det att frågan om rätten att stanna kvar i medlemsstaten i dessa fall prövas av domstol. För att uppfylla kraven i direktivet bör därför bestämmelsen om att Migrationsverket ska pröva frågan om inhibition vid ett överklagande av ett beslut om avvisning med omedelbar verkställighet tas bort. Det bör i stället införas en bestämmelse om att i det fall utlänningen överklagar Migrationsverkets beslut om avvisning med omedelbar verkställighet, ska den migrationsdomstol som ska pröva överklagandet pröva om verkställigheten ska avbrytas tills vidare. Innan denna prövning har gjorts bör beslutet om avvisning inte få verkställas. Direktivet kräver i och för sig inte att domstol på eget initiativ prövar frågan om rätten att stanna kvar. Det kan dock ifrågasättas ur rättssäkerhetssynpunkt om det är lämpligt att inhibitionsprövningen blir beroende av om den enskilde förstår att själv begära det. Enligt nuvarande bestämmelser prövar Migrationsverket frågan om inhibition även utan yrkande när ett beslut om avvisning med omedelbar verkställighet överklagas. Vidare kan frågan om huruvida ett inhibitionsyrkande finns eller inte leda till otydlighet kring om ett beslut får verkställas eller inte. Det finns därför goda skäl att införa en bestämmelse om att domstolen ska pröva om verkställigheten ska avbrytas oavsett om något yrkande finns. Även om verkställighet inte kan ske så länge domstolen inte har prövat frågan om beslutet om omedelbar verkställighet ska inhiberas får det, med hänsyn till vikten av en effektiv process, förväntas att domstolen som har att göra prövningen gör detta skyndsamt. En effektiv process kräver också att Migrationsverket i de fall någon annan myndighet är verkställande myndighet omedelbart underrättar den myndigheten när ett överklagande kommer in och att domstolen omedelbart underrättar den verkställande myndigheten när inhibitionsfrågan är avgjord. Någon ändring av gällande regler avseende prövning av inhibition vid överklagande till Migrationsöverdomstolen behövs inte med hänsyn till direktivet och bör heller inte göras.

När ny prövning nekas kan det beslut om avvisning eller utvisning som tidigare har fått laga kraft verkställas omedelbart efter beslutet att neka ny prövning. För att uppfylla kraven i direktivet bör en bestämmelse om inhibitionsprövning vid överklagande till domstol införas även i dessa fall. Flera remissinstanser anser att man inte bör göra någon skillnad mellan om det är fråga om en ansökan om ny prövning som görs för första gången eller om det är fråga om en efterföljande ansökan om ny prövning. Direktivet tillåter undantag från rätten att stanna kvar under inhibitionsprövningen när det är fråga om en efterföljande ansökan i samma medlemsstat som redan fattat ett slutligt beslut om att inte pröva en första efterföljande ansökan eller ett slutligt beslut om att avslå den ansökan såsom ogrundad. I syfte att åstadkomma en effektiv verkställighetsprocess anser regeringen att det finns anledning att utnyttja möjligheten till detta undantag. Det är inte rimligt att verkställighetsarbetet, vid ett överklagande, ska avbrytas och eventuellt fördröjas i avvaktan på domstolens inhibitionsprövning när flera ansökningar om ny prövning lämnas in efter varandra. Om sökanden i ett sådant fall önskar att verk-

ställigheten tills vidare ska avbrytas får i stället inhibition yrkas på vanligt sätt och domstolen får då ta ställning till det yrkandet. Någon rätt för sökanden att stanna kvar i landet till dess att domstolen har tagit ställning till frågan om inhibition bör inte finnas i dessa fall. Skyldigheten för en migrationsdomstol att pröva frågan om inhibition på eget initiativ och rätten för utlänningen att stanna kvar under denna prövning bör således i fråga om överklagande av beslut om nekad ny prövning begränsas till första gången ny prövning begärs. Om ny prövning har nekats vid ett tidigare tillfälle eller ny prövning har beviljats och lett till ett nytt avslagsbeslut i fråga om uppehållstillstånd bör ett överklagande inte leda till att verkställigheten skjuts upp. Detta innebär att Migrationsverket, när ett överklagande överlämnas till en migrationsdomstol, måste informera domstolen om huruvida frågan om nya omständigheter redan har prövats. *Förvaltningsrätten i Malmö* anför att den föreslagna ordningen kan medföra praktiska problem vid tillämpningen. Regeringen anser därför att det är viktigt, för att undvika att det uppstår osäkerhet kring huruvida ett ärende kan verkställas eller inte, att Migrationsverket självmant lämnar nödvändig information. Om någon sådan information trots allt inte lämnas av Migrationsverket måste domstolen utreda verkställighetsfrågan. Detta görs lämpligen genom att domstolen tar kontakt med Migrationsverket. Regeringen anser att de skäl som *Förvaltningsrätten i Malmö* framför inte är av sådan karaktär att den föreslagna ordningen bör underlåtas.

Förvaltningsrätten i Malmö anser vidare att en ordning där domstolen alltid måste fatta ett formellt beslut angående den fortsatta verkställigheten är obefogad och anser att verkställigheten bör vara avbruten till dess att domstolen har avgjort målet eller beslutat att verkställigheten ska återupptas. *Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Förvaltningsrätten i Göteborg* anför att det inte är nödvändigt för att kraven på ett effektivt rättsmedel ska vara uppfyllda att domstolen fattar ett formellt beslut om den fortsatta verkställigheten och framhåller att det är tillräckligt med en slutlig prövning. Regeringen konstaterar, i likhet med vad *Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Förvaltningsrätten i Göteborg* anför, att det inte är nödvändigt enligt det omarbetade asylprocedurdirektivet att ett formellt beslut i verkställighetsfrågan fattas av domstolen vid ett överklagande. Däremot anser regeringen, mot bakgrund av att verkställigheten avbryts i avvaktan på domstolens beslut i verkställighetsfrågan, att det är nödvändigt med en reglering som innebär att domstolen skyndsamt ska ta ställning till om verkställigheten ska vara fortsatt avbruten eller om verkställighet ska kunna ske i avvaktan på domstolens slutliga prövning. Om en sådan reglering inte finns och man i stället skulle införa en reglering likt den som *Förvaltningsrätten i Malmö* föreslår, anser regeringen att det finns en risk för att verkställighetsarbetet skulle fördröjas. Denna risk finns trots att mål av den karaktär som här är aktuella redan i dag handläggs skyndsamt av domstolarna. Till skillnad från vad *Migrationsverket* anför anser regeringen att det inte finns skäl att införa tidsfrister för domstolarnas prövning av inhibitionsfrågan. Däremot anser regeringen att det är av största vikt att prövningen sker skyndsamt och utan onödigt dröjsmål.

Av artikel 24.3 i det omarbetade asylprocedurdirektivet framgår att i de fall påskyndat förfarande eller gränsförfarande inte får tillämpas på grund av att den sökande är i behov av särskilda förfarandegarantier och inte kan ges det stöd som behövs får inte undantag från rätten att stanna kvar under ett överklagande tillämpas utan åtminstone vissa angivna garantier i fråga om tolkning och rättsligt bistånd eller biträde. Sökanden ska också få minst en vecka för att förbereda och lägga fram sin begäran om inhibition. Vidare ska domstolen inom ramen för inhibitionsprövningen pröva den beslutande myndighetens negativa beslut med avseende på faktiska och rättsliga omständigheter. Samma garantier ska enligt artikel 25.6 i det omarbetade asylprocedurdirektivet tillförsäkras ensamkommande barn om de undantas från rätten att stanna kvar i medlemsstaten under ett överklagande.

Skyldigheten att garantera sökande i behov av särskilda förfarandegarantier de ytterligare garantier som anges ovan gäller endast om dessa sökande inte kan ges det stöd som de behöver inom ramen för den vanliga processen. Angående detta stöd anges i skälen till det omarbetade asylprocedurdirektivet att sökande i behov av särskilda förfarandegarantier bör ges det stöd som behövs, inbegripet tillräckligt med tid, för att de faktiskt ska få tillgång till förfarandena och kunna lägga fram det underlag som behövs för att styrka sin ansökan om internationellt skydd. Sökande i behov av särskilda förfarandegarantier bereds redan enligt gällande ordning, inom ramen för bl.a. serviceskyldigheten och utredningsskyldigheten, det stöd som behövs för att de ska kunna ta till vara sin rätt. Några ytterligare garantier är inte nödvändiga. Svensk rätt, med de ändringar som föreslås ovan i fråga om rätten att stanna kvar vid ett överklagande, uppfyller därmed kraven i det omarbetade asylprocedurdirektivet i detta avseende och några författningsändringar är inte nödvändiga.

När det gäller ensamkommande barn är skyldigheten att tillförsäkra ovan redovisade garantier ovillkorlig i de fall barnet är undantaget från rätten att stanna kvar i medlemsstaten under ett överklagande. Även om det är ytterst ovanligt att beslut om avvísning med omedelbar verkställighet fattas avseende ensamkommande barn är det nödvändigt att analysera behovet av lagändringar. De allmänna förvaltningsrättsliga reglerna om tillgång till tolk gäller även vid avvísning med omedelbar verkställighet och avgörande av om ny prövning ska beviljas. Direktivets krav på tillgång till tolkning när ensamkommande barn undantas från rätten att stanna kvar i medlemsstaten under ett överklagande är därför uppfyllda. Direktivets krav på tillgång till nödvändigt rättsligt bistånd eller biträde när ensamkommande barn undantas från rätten att stanna kvar i medlemsstaten under ett överklagande innebär inte att tillgången till rättsligt bistånd eller biträde ska vara kostnadsfri om inte en sådan rätt gäller enligt andra bestämmelser i direktivet. En enskild har alltid rätt att anlita juridiskt ombud inför en svensk myndighet eller domstol. Även i detta avseende är alltså direktivets krav uppfyllda. *Barnombudsmannen* framhåller att ensamkommande barn bör erbjudas kostnadsfri tillgång till rättsligt bistånd när de inte har rätt att stanna kvar i medlemsstaten under

ett överklagande. Regeringen föreslår i avsnitt 6.2.11 att ensamkommande barn ska ges rätt till offentligt biträde i större utsträckning än vad som gäller i dag. Några ytterligare ändringar är inte nödvändigt för att kraven i direktivet ska vara uppfyllda.

För att direktivets krav ska vara uppfyllda i fråga om att ensamkommande barn som undantas från rätten att stanna kvar i medlemsstaten under ett överklagande ska få minst en vecka för att förbereda och lägga fram sin begäran om inhibition bör ett beslut om avvisning med omedelbar verkställighet av ett ensamkommande barn inte få verkställas förrän tidigast en vecka från den dag då barnet fick del av beslutet. På motsvarande sätt bör i de fall ny prövning har nekats beslutet om avvisning eller utvisning som har fått laga kraft inte få verkställas förrän tidigast en vecka från den dag då barnet fick del av beslutet. För det fall barnet överklagar senare och beslutet inte har hunnit verkställas inträder på nytt ett hinder mot att verkställa beslutet fram till dess att domstolen har hunnit pröva frågan om inhibition i enlighet med vad som föreslås ovan. Inom ramen för prövningen av om inhibition ska beviljas har domstolen enligt allmänna förvaltningsrättsliga regler att göra en preliminär bedömning av utgången i målet, vilket innebär en summarisk prövning av de faktiska och rättsliga omständigheterna. Direktivets krav på att det ska göras en prövning av de faktiska och rättsliga omständigheterna inom ramen för inhibitionsprövningen i de fall ett ensamkommande barn undantas från rätten att stanna kvar i medlemsstaten under ett överklagande är därmed uppfyllda i svensk rätt och några författningsändringar är inte nödvändiga.

7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2017.

Regeringens bedömning: Det behövs inte några övergångsbestämmelser.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås att författningsförslagen ska träda i kraft den 1 januari 2016.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har något att invända mot förslaget eller bedömningen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Enligt artikel 51.1 i det omarbetade asylprocedurdirektivet ska merparten av bestämmelserna i direktivet vara genomförda i nationell rätt senast den 20 juli 2015. Av artikel 51.2 framgår att vissa angivna bestämmelser i direktivet ska vara genomförda i nationell rätt senast den 20 juli 2018. Artikel 52 i det omarbetade asylprocedurdirektivet innehåller övergångsbestämmelser som innebär att medlemsstaterna får tillämpa de lagar och andra författningar som antagits enligt det första asylprocedurdirektivet på ansök-

ningar om internationellt skydd som lämnats in och på förfaranden för återkallande av internationellt skydd som inletts före dessa datum.

I propositionen föreslås lagändringar som genomför de artiklar som ska vara genomförda i medlemsstaterna senast den 20 juli 2015. Bestämmelserna bör därför träda i kraft så snart som möjligt. Det föreslås att lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2017.

De föreslagna bestämmelserna ska tillämpas vid prövning som sker från och med den dag då de nya bestämmelserna träder i kraft. Det finns inte något behov av övergångsbestämmelser.

8 Kostnader och andra konsekvenser

Regeringens bedömning: De kostnadsökningar som förslagen i promemorian beräknas medföra ska rymmas inom befintliga anslagsramar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* anser att den ekonomiska analysen bör utvecklas ytterligare, bl.a. avseende de ökade kostnader som hänger samman med den utökade rätten till offentligt biträde vid ny prövning. *Förvaltningsrätten i Göteborg* anser att kostnadsökningen för domstolarna primärt förväntas ha sin grund i administration och handläggningsåtgärder, t.ex. ökad kommunikering och ökat beslutsfattande (inhibitionsbeslut). Något underlag för slutsatsen att kostnadsökningen kan tas inom ram redovisas inte. Även kostnaderna för offentligt biträde kan förväntas öka och frågan bör övervägas ytterligare. Även *Förvaltningsrätten i Malmö* framhåller att en ökning av biträdesförordnanden kommer att medföra merarbete för domstolarna i form av ökad kommunikering och längre handläggningstider, vilket kommer att leda till ökade kostnader. En obligatorisk prövning av verkställigheten vid överklagande av beslut om avvisning med omedelbar verkställighet kommer också att innebära en beaktansvärd kostnadsökning. *Förvaltningsrätten i Luleå* anser att den utökade rätten till offentligt biträde som föreslås vid överklagande av beslut att neka ny prövning kommer att leda till merkostnader då offentligt biträde kommer att förordnas i fler mål än vad som görs i dag. *Domstolsverket* anser att förslagen och då främst förslaget som innebär en rätt att få frågan om inhibition prövad av domstol kommer att leda till kostnadsökningar för domstolarna. Det är dock svårt att närmare förutse vilka konsekvenser förslagen får för domstolarna och därmed hur stora kostnadsökningarna kommer att bli. Effekterna av förslagen bör följas upp en tid efter genomförandet och vid behov bör domstolarna tillföras ytterligare resurser. *Migrationsverket* anser att den restriktiva inställningen till ny lagstiftning innebär att verket får en ökad arbetsbelastning med stora implementeringssvårigheter utan tydligt stöd i lagstiftningen. Kostnaderna på anslaget 1:1, avseende ökad administration, eventuellt längre asylintervjuer, utbildningsinsatser och fler informationsskrivelser, skulle kunna få effekter på 10–20 miljoner

kronor. Anslaget 1:2 bedöms kunna öka med ca 5,3 miljoner kronor, vilket framförallt beror på längre vistelsetider vid återvändande/verkställighet. Om Migrationsverket ska börja göra utskrifter av ljudupptagningar finns vidare behov av utrustning som bedöms kosta mellan 1 000 och 2 000 kronor per utredningsrum. Till följd av rätten att stanna kvar under domstols handläggning av ett överklagande förutser Migrationsverket också ökade kostnader på grund av längre förvarstider för personer som sitter i förvar. Kostnaderna för offentligt biträde kommer också att öka på grund av den utökade rätten till detta som föreslås. Ytterligare remissinstanser, så som *Flyktinggruppernas och asylkommittéernas riksråd*, *Svenska kyrkan*, *Sveriges kristna råd*, *UNICEF*, *Civil Rights Defenders* och *Riksförbundet för Social och Mental Hälsa*, anser att Migrationsverket och migrationsdomstolarna bör tilldelas ytterligare resurser för att det omarbetade asylprocedurdirektivet ska kunna genomföras och för att man ska kunna säkerställa en rättssäker process.

Skälen för regeringens bedömning: De författningsändringar som föreslås i fråga om rätt till offentligt biträde för ensamkommande barn och information till ett ensamkommande barn om vem som har förordnats som god man innebär endast kodifiering av den praktiska tillämpning som redan sker och medför inga kostnadsökningar. Inte heller ändringen som innebär att barnets boende och offentliga biträde ska informeras om vem som har förordnats som god man bedöms medföra några ökade kostnader.

När det gäller den ändring som föreslås i fråga om muntlig handläggning hos Migrationsverket bedöms att ändringen kommer att medföra visst merarbete för Migrationsverket då muntlig handläggning kommer att behöva genomföras i något fler fall än vad som görs i dag. Kostnadsökningen bedöms dock vara begränsad och ska rymmas inom befintliga anslagsramar.

Den utökade rätten till offentligt biträde vid överklagande av beslut att inte bevilja ny prövning kan förväntas medföra marginella kostnadsökningar. Kostnadsökningen kommer bl.a. att bestå av ersättning som ska betalas ut till de offentliga biträden som förordnas. Under 2015 inkom totalt 1 919 mål till migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen som rörde ny prövning enligt 12 kap. 19 § UtL. Vid kostnadsberäkningar med utgångspunkt i antal inkomna mål under 2015 bedöms att den förväntade kostnadsökningen för ersättning till offentligt biträde ska rymmas inom befintliga anslagsramar. Utöver denna kostnad anser regeringen, i likhet med vad vissa migrationsdomstolar samt *Migrationsverket* anför, att förslaget kommer att innebära vissa ytterligare kostnadsökningar. Den utökade rätten till offentligt biträde kan medföra förlängda handläggningstider i vissa mål till följd av ökad kommunikering och viss ökad administration hos domstolarna. Däremot bör handläggningen i en del mål dock kunna förenklas av att det finns ett offentligt biträde och handläggningstiden i dessa mål bör därmed kunna förkortas. Sammantaget anser regeringen att den kostnadsökning som kan uppkomma till följd av ökade handläggningstider i dessa ärenden är marginell och ska rymmas inom befintliga anslagsramar.

De ändringar som föreslås i fråga om avvisning med omedelbar verkställighet innebär en viss begränsning i förhållande till vad som nu gäller, eftersom utlänningar vars asylansökningar avvisas på grund av att de kan

sändas till ett säkert tredjeland inte längre kommer att kunna avvisas med omedelbar verkställighet. En viss kostnadsökning till följd av att dessa sökande blir kvar i landet längre kan förväntas. Denna kostnadsökning ska dock rymmas inom befintliga anslagsramar.

De ändringar som föreslås i fråga om rätt att stanna kvar i landet efter beslut om avvisning med omedelbar verkställighet eller avslag på ny prövning och rätt att få frågan om inhibition prövad av domstol kan, i likhet med vad ett antal remissinstanser anför, förväntas leda till vissa kostnadsökningar för Migrationsverket och migrationsdomstolarna främst i form av ytterligare administration och handläggningsåtgärder. Det förekommer dock redan i dag att den enskilde begär inhibition i dessa mål. Även om den föreslagna ordningen kommer att innebära visst merarbete för domstolarna får de kostnadsökningar som bedöms kunna uppkomma anses vara begränsade. Kostnadsökningarna får rymmas inom befintliga anslagsramar. *Migrationsverket* anför att kostnaderna kommer att öka till följd av att det föreslås ökade möjligheter för sökanden att stanna kvar i avvaktan på att ett överklagande prövas. Regeringen bedömer dock att kostnadsökningen får anses vara begränsad och att den ska rymmas inom befintliga anslagsramar.

Övriga föreslagna ändringar bedöms inte medföra några kostnadsändringar.

Sammantaget ska beräknade kostnadsökningar rymmas inom befintliga anslagsramar. Regeringen anser inte att den omständigheten att ytterligare lagändringar inte föreslås med anledning av det omarbetade asylprocedurdirektivet medför sådana kostnadsökningar som *Migrationsverket* beskriver. När det gäller ökade kostnader för de personer som sitter i förvar anser regeringen att dessa ska rymmas inom befintliga anslagsramar. Vidare är det inte obligatoriskt för Migrationsverket att göra utskrifter när ljudupptagning används för att dokumentera en muntlig handläggning. Regeringen anser därför att ytterligare medel för utrustning till Migrationsverket inte ska beviljas.

Konsekvenser för jämställdhet

Förslagen och bedömningarna i propositionen kan ha konsekvenser för jämställdhet då kvinnor, män, flickor och pojkar ofta har olika erfarenheter med sig från tiden före eller under flykt. Även om förslagen är könsneutralt utformade kan de komma att påverka kvinnor, män, flickor och pojkar på olika sätt då de verkställs.

9 Författningskommentar

9.1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

1 kap.

7 § Säkerhetsärenden enligt denna lag är ärenden där Säkerhetspolisen av skäl som rör rikets säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet förordar

- att en utlänning ska avvisas eller utvisas,
- att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska avslås eller att en utlännings uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska återkallas,
- att en utlänning inte ska beviljas statusförklaring eller att en utlännings statusförklaring ska återkallas,
- att en utlänning inte ska beviljas resedokument, eller
- att en utlännings ansökan om ställning som varaktigt bosatt ska avslås eller att en utlännings ställning som varaktigt bosatt ska återkallas.

Ett ärende hos Migrationsverket om huruvida ny prövning ska beviljas enligt 12 kap. 19 eller 19 b § är ett säkerhetsärende om beslutet om avvisning eller utvisning har fattats i ett säkerhetsärende.

Paragrafen anger vilka ärenden som utgör säkerhetsärenden.

Paragrafhänvisningen i *andra stycket* ändras som en konsekvens av att hittillsvarande 12 kap. 19 a § ska betecknas 12 kap. 19 b §.

8 kap.

19 § Migrationsverket får besluta att verkets beslut om avvisning enligt 17 § första stycket 1 eller 2 får verkställas även om det inte har fått laga kraft (avvisning med omedelbar verkställighet), om *de uppgifter som utlänningen åberopar saknar betydelse för prövningen av ansökan eller saknar tillförlitlighet*, och det därmed är uppenbart att det inte finns grund för asyl och *det är uppenbart att uppehållstillstånd inte heller ska beviljas på någon annan grund (uppenbart ogrundad ansökan)*. *Migrationsverket får också besluta om avvisning med omedelbar verkställighet om en asylansökan avvisas med stöd av 5 kap. 1 b § första stycket 1 eller 2.*

I 12 kap. 7 § finns närmare bestämmelser om verkställigheten av beslut om avvisning med omedelbar verkställighet.

Paragrafen, som är utformad enligt *Lagrådets* förslag, behandlar beslut om omedelbar verkställighet. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.1 och 6.5. Paragrafen genomför artikel 32.2 och delvis artikel 46.6 i det omarbetade asylprocedurdirektivet.

I *första stycket* görs bl.a. en ändring till följd av att bestämmelsen i 12 kap. 6 § ändras på så sätt att Migrationsverkets beslut om avvisning enligt 8 kap. 17 § första stycket 3 får verkställas även om beslutet har överklagats och alltså inte längre kan omfattas av ett förordnande om omedelbar verkställighet. Vidare görs en ändring som innebär att det preciseras i lag när en asylansökan kan anses vara uppenbart ogrundad, nämligen om sökanden åberopar uppgifter som saknar betydelse för prövningen av ansökan eller åberopar uppgifter som saknar tillförlitlighet. Preciseringsen innebär att en asylansökan inte kan anses uppenbart ogrundad på grund av att sökanden har förklarats vara skyddsbehövande i en annan EU-stat, eller genom förekomsten av ett första asylland eller ett säkert tredjeland för sökanden. Bedömningen att en asylansökan är uppenbart ogrundad kan endast göras efter att ansökan har prövats materiellt. I de fall sökanden har förklarats vara skyddsbehövande i en annan EU-stat, eller om det finns ett första asylland eller ett säkert tredjeland för sökanden, ska ansökan avvisas enligt 5 kap. 1 b §. Någon ändring i sak i övrigt av när en ansökan ska anses uppenbart ogrundad är inte avsedd. Av den nya andra meningen i första stycket framgår att avvisning med omedelbar verkställighet får beslutas om en asylansökan avvisas på grund av att sökanden har

förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande i en annan EU-stat, eller på grund av att det finns ett första asylsökningsland för sökanden.

I övrigt ändras paragrafen endast språkligt.

12 kap.

6 § Polismyndighetens beslut om avvisning får verkställas även om det har överklagats. Detsamma gäller för Migrationsverkets beslut enligt 8 kap. 17 § första stycket 3 eller andra stycket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om verkställighet av beslut om avvisning. Övervägandena finns i avsnitt 6.5.

Ändringen innebär att Migrationsverkets beslut om avvisning enligt 8 kap. 17 § första stycket 3 får verkställas även om beslutet har överklagats. Hittills har gällt att ett sådant beslut inte har fått verkställas innan det har fått laga kraft, om inte Migrationsverket har beslutat om avvisning med omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 19 §.

7 § Migrationsverkets beslut om avvisning enligt 8 kap. 17 § första stycket 1 eller 2 eller utvisning får verkställas även om beslutet inte har fått laga kraft, om

1. utlänningen har förklarat sig nöjd med beslutet (nöjdförklaring), eller
2. Migrationsverket enligt 8 kap. 19 § har beslutat att verkets beslut om avvisning får verkställas trots att det inte fått laga kraft.

Paragrafen innehåller bestämmelser om verkställighet av vissa av Migrationsverkets beslut. Övervägandena finns i avsnitt 6.5.

Ändringen görs till följd av att bestämmelsen i 6 § ändras på så sätt att Migrationsverkets beslut om avvisning enligt 8 kap. 17 § första stycket 3 får verkställas även om beslutet har överklagats.

I övrigt ändras paragrafen endast språkligt.

8 a § Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §, får ett beslut om avvisning eller utvisning inte verkställas innan ansökan har prövats och då avslagits genom ett beslut som har fått laga kraft eller innan ett beslut att avvisa ansökan enligt 5 kap. 1 b § har fått laga kraft.

Första stycket gäller inte om Migrationsverket har beslutat om omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 19 §. *Då gäller i stället att beslutet om avvisning får verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har avslagits eller avvisats av Migrationsverket. Om beslutet om avvisning överklagas ska den migrationsdomstol som ska pröva överklagandet pröva om verkställigheten av avvisningsbeslutet tills vidare ska avbrytas (inhibition). Beslutet om avvisning får inte verkställas innan denna prövning har gjorts. Ett avvisningsbeslut som gäller ett ensamkommande barn får dock aldrig verkställas förrän tidigast en vecka från den dag då barnet fick del av beslutet.*

Första och andra styckena hindrar inte att utlänningen överlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

Paragrafen innehåller bestämmelser om verkställighet av beslut om avvisning och utvisning när en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande. Övervägandena finns i avsnitt 6.5. Paragrafen genomför delvis artikel 25.6, 46.6 och 46.8 i det omarbetade asylprocedurdirektivet.

Ändringarna i *andra stycket* görs bl.a. till följd av att bestämmelsen i 8 kap. 19 § ändras på så sätt att en asylansökan inte ska kunna anses vara uppenbart ogrundad om sökanden har förklarats vara flykting i en annan EU-stat eller om det finns ett första asylland eller ett säkert tredjeland för sökanden. I dessa fall ska ansökan avvisas enligt 5 kap. 1 b §. Om ett beslut om avvisning med omedelbar verkställighet överklagas ska vidare behörig migrationsdomstol på eget initiativ pröva om den omedelbara verkställigheten tills vidare ska avbrytas (inhibition). Under tiden denna prövning görs får verkställighet inte ske. Domstolen ska göra prövningen skyndsamt. Om sökanden därefter skulle begära en ny inhibitionsprövning gäller vanliga regler om inhibition i förvaltningsprocesslagen. En begäran om inhibition från klaganden efter att domstolen en gång har prövat frågan om verkställigheten tills vidare ska avbrytas innebär därmed inte i sig att verkställighet inte får ske. Den nya bestämmelsen avser inte överklagande till Migrationsöverdomstolen. Migrationsverket kommer alltså med stöd av de allmänna inhibitionsbestämmelserna kunna besluta om inhibition i de fall utlänningsöverklagare eller innan ett överklagande lämnas in. Ändringarna innebär även att ett beslut om avvisning med omedelbar verkställighet som avser ett ensamkommande barn inte kan verkställas förrän tidigast en vecka från den dag då barnet fick del av beslutet.

Ändringen i *tredje stycket* innebär att inte heller *andra stycket* ska hindra att en utlänningsöverlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

I övrigt ändras paragrafen endast språkligt.

8 b § *Om en utlänningsöverlämnas på grund av brott gäller inte 8 a § första stycket. Då gäller i stället att beslutet om utvisning får verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har avslagits eller avvisats av Migrationsverket.*

Första stycket hindrar inte att utlänningsöverlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om verkställighet av beslut om utvisning när en utlänningsöverlämnas som har ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande har utvisats på grund av brott. Övervägandena finns i avsnitt 6.5.

Första stycket motsvarar delvis hittillsvarande 8 a § andra stycket. I förhållande till den paragrafen har lagts till att även situationer där verket avvisar ansökan omfattas. Detta är en följd av att bestämmelsen i 8 kap. 19 § ändras på så sätt att en asylansökan inte ska kunna anses vara uppenbart ogrundad om sökanden har förklarats vara flykting i en annan EU-stat eller om det finns ett första asylland eller ett säkert tredjeland för sökanden. I dessa fall ska ansökan avvisas enligt 5 kap. 1 b §.

Andra stycket motsvarar 8 a § tredje stycket. Bestämmelsen tydliggör att en utlänningsöverlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd utan hinder av vad som föreskrivs i första stycket.

10 § När Migrationsverket omprövar ett avvisningsbeslut ska verket pröva om inhibition *ska beslutas*.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om inhibition. Övervägandena finns i avsnitt 6.5.

Paragrafens hittillsvarande första stycke upphävs till följd av att frågan om inhibition vid överklagande av beslut om avvisning med omedelbar verkställighet nu ska prövas av migrationsdomstol enligt 8 a §.

I övrigt ändras paragrafen endast språkligt.

13 § Om det i andra fall finns särskilda skäl till det, får Migrationsverket besluta om inhibition.

Bestämmelser om inhibition finns också i 8 a, 16 a och 18–20 §§.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om inhibition.

Ändringen i *andra stycket* är en följdändring som motiveras av att det införs en bestämmelse om inhibition i 12 kap. 8 a §.

19 § *Om ett beslut om uppehållstillstånd inte kan meddelas enligt 18 §, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning om utlännings i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft återopar sådana nya omständigheter som*

1. kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 1, 2 eller 3 §, och

2. inte kunnat återopas av utlännings tidigare, eller utlännings visar giltig ursäkt för att inte ha återopat omständigheterna tidigare.

Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, ska Migrationsverket besluta att inte bevilja ny prövning.

Första stycket gäller inte om utlännings ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § och en sådan ansökan inte tidigare under utlännings vistelse i Sverige har prövats genom ett beslut *som har fått laga kraft*. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan och besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

Av 16 § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige framgår att första stycket inte gäller under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 om utlännings endast återopar sådana omständigheter som kan ligga till grund för skyddsbehov enligt 4 kap. 2 a §.

Paragrafen, som är utformad enligt *Lagrådets* förslag, behandlar Migrationsverkets prövning av nya omständigheter. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.3 och 6.5. Paragrafen genomför artiklarna 33.2 d, 40.2, 40.3, 40.4 och 40.5 i det omarbetade asylprocedurdirektivet.

Paragrafen ändras på så sätt att hittillsvarande tredje stycket upphävs. Regleringen flyttas till första och andra stycket i den nya 19 a §.

I övrigt ändras paragrafen endast språkligt.

19 a § *Om utlännings i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som har fått laga kraft återopar sådana nya omständigheter som avses i 19 § första stycket, får beslutet om avvisning eller utvisning inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort om ny prövning ska ske.*

Om Migrationsverket beviljar ny prövning får beslutet om avvisning eller utvisning inte verkställas innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom

ett beslut som har fått laga kraft. Om Migrationsverket inte beviljar ny prövning och beslutet gäller ett ensamkommande barn får beslutet om avvisning eller utvisning verkställas tidigast en vecka från den dag då barnet fick del av beslutet.

Om utlänningen överklagar ett beslut att inte bevilja ny prövning och frågan om ny prövning inte har avgjorts tidigare, ska den migrationsdomstol som ska pröva överklagandet pröva om inhibition ska beslutas. Beslutet om avvisning eller utvisning får inte verkställas innan denna prövning har gjorts.

Paragrafen, som är ny, behandlar verkställighet av beslut när nya omständigheter har åberopats. Övervägandena finns i avsnitt 6.5. Paragrafen genomför delvis artiklarna 25.6, 46.6 och 46.8 i det omarbetade asylprocedurdirektivet.

Första stycket motsvarar första ledet i hittillsvarande 19 § tredje stycket.

Andra stycket motsvarar andra ledet i hittillsvarande 19 § tredje stycket. Därutöver anges att om Migrationsverket beslutar att inte bevilja ny prövning enligt 19 § och beslutet avser ett ensamkommande barn får beslutet om avvisning eller utvisning inte verkställas förrän tidigast en vecka från den dag barnet fick del av beslutet.

Av *tredje* stycket, som är nytt i sak, framgår att om ett beslut att inte bevilja ny prövning överklagas, och frågan om ny prövning inte har avgjorts tidigare, ska behörig migrationsdomstol pröva om inhibition ska beslutas och under tiden denna prövning görs får verkställighet inte ske. Domstolen ska pröva inhibitionsfrågan skyndsamt. En begäran om inhibition från klaganden efter att domstolen en gång har prövat inhibitionsfrågan innebär inte i sig att verkställighet inte får ske. Den nya bestämmelsen avser inte överklagande till Migrationsöverdomstolen.

13 kap.

1 § *Om en utlänning har ansökt om asyl i Sverige får Migrationsverket avgöra ett ärende utan muntlig handläggning endast om utlänningen förklaras vara flykting enligt 4 kap. 3 § första stycket.* Handläggningen kan ske i form av en muntlig förhandling eller i annan form.

Paragrafen behandlar muntlig handläggning hos Migrationsverket. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.7. Paragrafen genomför artikel 14.2 a i det omarbetade asylprocedurdirektivet.

Ändringen innebär att Migrationsverket endast kan avstå från muntlig handläggning i de fall utlänningen förklaras vara flykting. Detta gäller även om utlänningen enbart har ansökt om status som t.ex. alternativt skyddsbehövande.

14 kap.

5 § Migrationsverkets beslut att inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § får överklagas till en migrationsdomstol. Detsamma gäller verkets beslut att inte bevilja prövning enligt 12 kap. 16 a eller 19 b §.

I paragrafen regleras överklagande av Migrationsverkets beslut att inte bevilja ny prövning.

Paragrafhänvisningen ändras som en konsekvens av att hittillsvarande 12 kap. 19 a § ska betecknas 12 kap. 19 b §.

18 kap.

1 § Offentligt biträde ska förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i mål och ärenden om

1. avvísning, dock inte hos Polismyndigheten om inte utlänningen enligt 10 kap. 1 eller 2 § hållits i förvar sedan mer än tre dagar,

2. utvisning enligt 8 kap. 6 eller 10 § eller 11 § andra stycket,

3. verkställighet av beslut om avvísning eller utvisning enligt denna lag, om beslut om inhibition meddelats av Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen eller om ny prövning beviljats,

4. verkställighet av beslut om avvísning eller utvisning enligt denna lag, dock endast när det gäller fråga om förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § och utlänningen hållits i förvar sedan mer än tre dagar, och

5. hemsändande enligt 23 kap. 2 §.

Offentligt biträde ska alltid förordnas i mål och ärenden enligt första stycket 1 och 2 för barn som har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet. Offentligt biträde ska också förordnas för ett barn som saknar vårdnadshavare här i landet om ny prövning har beviljats barnet.

Offentligt biträde ska alltid förordnas för barn som hålls i förvar enligt 10 kap. 2 §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om offentligt biträde. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.11. Paragrafen genomför delvis artiklarna 20.3 och 25.6 d i det omarbetade asylprocedurdirektivet.

Av *andra stycket*, som är nytt, framgår att offentligt biträde alltid ska förordnas i mål hos Migrationsverket om avvísning eller utvisning av ensamkommande asylsökande barn och när ny prövning enligt 12 kap. 19 § har beviljats ett ensamkommande barn.

1 a § I mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring och beslut att inte bevilja ny prövning ska på utlänningens begäran offentligt biträde förordnas om utlänningen befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att *överklagandet inte kommer att bifallas*.

Offentligt biträde ska alltid förordnas i mål enligt första stycket för barn som befinner sig i Sverige och som saknar vårdnadshavare här i landet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om offentligt biträde i mål om överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring och beslut att inte bevilja ny prövning. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.9, 6.2.11 och 6.4. Paragrafen genomför delvis artiklarna 20.1, 20.3, 25.6 d och 45.4 i det omarbetade asylprocedurdirektivet.

Ändringarna i *första stycket* innebär dels att det införs en rätt till offentligt biträde i mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut att inte bevilja ny prövning, dels att det förtydligas att offentligt biträde ska förordnas på utlänningens begäran även i mål om överklagande av återkallelse av statusförklaring.

Av *andra stycket*, som är nytt, framgår att offentligt biträde alltid ska förordnas för ensamkommande barn i mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring och beslut att inte bevilja ny prövning om barnet befinner sig i Sverige. I fråga om ensamkommande barn får alltså offentligt biträde inte nekas på den grunden att det är uppenbart att överklagandet inte kommer att bifallas.

9.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn

Prop. 2016/17:17

3 § Ansökan om god man får göras av Migrationsverket och av socialnämnden i den kommun där barnet vistas. Överförmyndaren får också självmant ta upp frågan.

En god man ska förordnas så snart det är möjligt.

I ett ärende om förordnande av god man ska överförmyndaren ge barnet tillfälle att yttra sig, om det kan ske.

Överförmyndaren ska omedelbart efter förordnandet informera barnet om vem som har förordnats som god man. Informationen ska även lämnas till barnets boende och till det offentliga biträdet om ett sådant har förordnats för barnet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om förordnande av god man för ensamkommande barn. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.11. Paragrafen genomför delvis artikel 25.1 a i det omarbetade asylprocedurdirektivet.

Av fjärde stycket, som är nytt, framgår att barnet omedelbart efter att god man har förordnats ska få information om vem som har förordnats. Informationen ska även lämnas till barnets boende och till barnets offentliga biträde om ett sådant har förordnats.

I övrigt ändras paragrafen endast språkligt.

9.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

5 § I ärenden enligt denna lag gäller följande föreskrifter i utlänningslagen (2005:716) i tillämpliga delar:

1 kap. 3 b § om EES-medborgare,

1 kap. 13 § om skyndsam handläggning,

3 a kap. 2 § om familjemedlemmar till EES-medborgare,

4 kap. 1–4 §§ om flyktingar och andra skyddsbehövande,

5 kap. 1–1 c, 2 a–d, 3–10, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd,

5 a kap. 1–4 och 6 §§ om ställning som varaktigt bosatt,

6 kap. 3 § om arbetstillstånd,

6 a kap. 1–11 §§ om EU-blåkort,

8 kap. 12 och 13 §§ om utvisning av EES-medborgare och sådana medborgares familjemedlemmar,

8 kap. 14 § om utvisning av utlänningar med permanent uppehållsrätt, EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren och EES-medborgare som är barn,

8 a kap. 2 § första stycket om sådana hänsyn som ska tas till anknytningen till det svenska samhället, om fråga uppkommit om utvisning av en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige,

9 kap. 8 § om fotografi och fingeravtryck,

10 kap. 1, 2, 4–11 och 17 §§ om förvar och uppsikt,

12 kap. 1–5, 13 a och 21–23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,

13 kap. 1–7 §§ om muntlig handläggning hos förvaltningsmyndighet,

13 kap. 10 § om motivering av beslut,

13 kap. 11 § om tolkersättning,

13 kap. 12 § om rättelse av beslut på grund av oriktig uppgift,

13 kap. 15 och 16 §§ om DNA-analys,

16 kap. 1 § andra stycket om Migrationsöverdomstolen,

17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter,

18 kap. 1 § andra och tredje styckena om offentligt biträde för barn, och
19 kap. 1–4 §§ om kostnadsansvar.

Skyldigheten enligt 17 kap. 1 § utlänningslagen att lämna uppgifter gäller vid tillämpningen av denna lag även i förhållande till regeringen.

Paragrafen hänvisar till de bestämmelser i utlänningslagen som ska tillämpas vid handläggningen av ärenden enligt denna lag.

En ändring i *första stycket* görs till följd av att det i 18 kap. 1 § andra stycket UtL införs en rätt för ensamkommande barn att alltid få ett offentligt biträde förordnat i ärenden om avvisning och utvisning om barnet har ansökt om uppehållstillstånd som skyddsbehövande. Ändringen innebär att detsamma gäller om barnet har ansökt om uppehållstillstånd som skyddsbehövande och ärendet handläggs enligt denna lag. En paragrafhänvisning i första stycket ändras också som en konsekvens av att hittillsvarande 18 kap. 1 § andra stycket UtL flyttas till 18 kap. 1 § tredje stycket UtL. En följdändring görs i andra stycket och hänvisningen till det stycket står därför kvar.

9.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

16 § Migrationsverket ska inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § första stycket eller 19 b § första stycket utlänningslagen (2005:716) om de omständigheter som utlänningslagen åberopar till stöd för att ny prövning ska beviljas endast är sådana omständigheter som kan ligga till grund för skyddsbehov enligt 4 kap. 2 a § utlänningslagen.

Paragrafen anger vilka bestämmelser i utlänningslagen som inte kan ligga till grund för att bevilja ny prövning.

Paragrafhänvisningen ändras som en konsekvens av att hittillsvarande 12 kap. 19 a § utlänningslagen ska betecknas 12 kap. 19 b §.

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2013/32/EU

av den 26 juni 2013

om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (omarbetning)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktions-
sätt, särskilt artikel 78.2 d,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommit-
téens yttrande ⁽¹⁾,

efter att ha hört Regionkommittén,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽²⁾, och

av följande skäl:

(1) Ett antal väsentliga ändringar bör göras av rådets direktiv 2005/85/EG av den 1 december 2005 om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus ⁽³⁾. Av tydlighetsskäl bör det direktivet omarbetas.

(2) En gemensam asylpolitik, inklusive ett gemensamt europeiskt asylsystem, är en del av Europeiska unionens målsättning att gradvis upprätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa som är öppet för dem som av olika omständigheter legitimt tvingas söka skydd inom unionen. En sådan politik bör bygga på principerna om solidaritet och rättvis fördelning av ansvar, inklusive ekonomiska konsekvenser, mellan medlemsstaterna.

(3) Europeiska rådet enades vid sitt särskilda möte i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999 om att arbeta för att skapa ett gemensamt europeiskt asylsystem, grundat på en fullständig och allomfattande tillämpning av Genèvekonventionen om flyktingars rättsliga ställning av den 28 juli 1951, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967 (nedan kallad *Genèvekonventionen*), och på så sätt bekräfta principen om "non-refoulement" och på så sätt säkerställa att ingen skickas tillbaka för att bli utsatt för förföljelse.

(4) I slutsatserna från Tammerfors fastställs att ett gemensamt europeiskt asylsystem på kort sikt bör omfatta gemensamma normer för rättvisa och effektiva asylförfaranden i medlemsstaterna och, på längre sikt, unionsbestämmelser som leder till ett gemensamt asylförfarande i unionen.

(5) Den första etappen av det gemensamma europeiska asylsystemet slutfördes genom antagandet av relevanta rättsakter enligt fördragen, däribland direktiv 2005/85/EG, som utgjorde en första åtgärd i fråga om asylförfaranden.

(6) Vid Europeiska rådets möte den 4 november 2004 antogs Haagprogrammet, som anger de mål som skulle genomföras för området med frihet, säkerhet och rättvisa för perioden 2005–2010. I Haagprogrammet uppmanades Europeiska kommissionen i detta avseende att slutföra utvärderingen av den första etappens instrument, och att förelägga Europaparlamentet och rådet den andra etappens instrument och åtgärder. I enlighet med Haagprogrammet är målet med att inrätta ett gemensamt europeiskt asylsystem att fastställa ett gemensamt asylförfarande och en enhetlig status som gäller i hela unionen.

(7) I den europeiska pakten för invandring och asyl, som antogs den 16 oktober 2008, konstaterade rådet att skillnaderna fortfarande är stora mellan medlemsstaterna när det gäller beviljande av skydd och efterlyste nya initiativ, däribland ett förslag om att införa ett enda asylförfarande med gemensamma garantier, och därigenom slutföra inrättandet av det gemensamma europeiska asylsystemet i enlighet med Haagprogrammet.

⁽¹⁾ EUT C 24, 28.1.2012, s. 79.

⁽²⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 6 april 2011 (EUT C 296 E, 2.10.2012, s. 184) och rådets ståndpunkt vid första behandlingen av den 6 juni 2013 (ännu ej offentliggjord i EUT). Europaparlamentets ståndpunkt av den 10 juni 2013 (ännu ej offentliggjord i EUT).

⁽³⁾ EUT L 326, 13.12.2005, s. 13.

- (8) Vid Europeiska rådets möte den 10–11 december 2009 antogs Stockholmsprogrammet, som upprepade åtagandet att uppnå målet att till 2012 skapa ett gemensamt område för skydd och solidaritet grundat på ett gemensamt asylförfarande och en enhetlig status för dem som beviljats internationellt skydd, med höga skyddsnivåer och rättvisa och ändamålsenliga förfaranden. I Stockholmsprogrammet fastställdes att personer som är i behov av internationellt skydd måste garanteras tillgång till rättssäkra och effektiva asylförfaranden. Enligt Stockholmsprogrammet bör individer erbjudas likvärdig behandling i fråga om förfaranderegler och fastställande av status, oberoende av i vilken medlemsstat deras ansökan om internationellt skydd har lämnats in. Målet är att liknande fall bör behandlas lika och leda till samma resultat.
- (9) De medel som avdelas för Europeiska flyktingfonden samt för Europeiska stödkontoret för asylfrågor (nedan kallat *stödkontoret*) bör användas som stöd för medlemsstaternas ansträngningar när det gäller att genomföra de normer som fastställts för den andra etappen av det gemensamma europeiska asylsystemet, särskilt för de medlemsstater vars asylsystem utsätts för ett särskilt och oproportionellt hårt tryck, främst på grund av deras geografiska läge eller demografiska situation.
- (10) Vid genomförandet av detta direktiv bör medlemsstaterna ta hänsyn till relevanta riktlinjer som utarbetats av stödkontoret.
- (11) För att säkerställa en uttömmande och effektiv prövning av de sökandes behov av internationellt skydd i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet⁽¹⁾ bör unionsramen för hur internationellt skydd beviljas eller återkallas utgå från konceptet med ett enda förfarande.
- (12) Huvudsyftet med detta direktiv är att ytterligare utveckla miniminormerna för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av internationellt skydd för att inrätta ett gemensamt europeiskt asylförfarande i unionen.
- (13) Tillnärmningen av reglerna om förfaranden för beviljande eller återkallande av internationellt skydd bör bidra till att begränsa sekundära förflyttningar för personer som söker om internationellt skydd mellan medlemsstaterna när sådana förflyttningar motiveras av skillnader i de rättsliga ramarna och att skapa likvärdiga villkor för medlemsstaternas tillämpning av direktiv 2011/95/EU.
- (14) Medlemsstaterna bör få införa eller bibehålla förmånligare bestämmelser för tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som söker om internationellt skydd i en medlemsstat, om en sådan ansökan anses bygga på förutsättningen att personen i fråga är i behov av internationellt skydd i den mening som avses i direktiv 2011/95/EU.
- (15) När det gäller behandlingen av personer som omfattas av detta direktiv är medlemsstaterna bundna av sina skyldigheter enligt de internationella rättsliga instrument som de är parter i.
- (16) Det är av yttersta vikt att beslut om alla ansökningar om internationellt skydd fattas på grundval av fakta och, i första instans, av myndigheter vars personal har lämpliga kunskaper eller har erhållit nödvändig utbildning om internationellt skydd.
- (17) För att säkerställa att ansökningar om internationellt skydd prövas och beslut fattas objektivt och opartiskt är det nödvändigt att personal som utför uppgifter inom ramen för de förfaranden som avses i detta direktiv gör detta med vederbörlig respekt för tillämpliga etiska principer.
- (18) Det ligger i såväl medlemsstaternas som de som söker om internationellt skydds intresse att beslut om ansökningar om internationellt skydd fattas så fort som möjligt, dock utan åsidosättande av kraven på att en adekvat och fullständig prövning utförs.
- (19) I syfte att förkorta den totala tidsåtgången för förfarandet i vissa fall bör medlemsstaterna i enlighet med sina nationella behov kunna vara flexibla och prioritera prövningen av en viss ansökan genom att behandla den före andra, tidigare inkomna ansökningar, utan att frångå de för förfarandet normalt tillämpliga tidsfristerna, principerna och garantierna.
- (20) Under klart angivna omständigheter där det är sannolikt att en ansökan är ogrundad eller där det föreligger allvarlig oro för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen bör medlemsstaterna kunna påskynda prövningen, särskilt genom att införa kortare men rimliga tidsfrister för vissa steg i förfarandet, utan att det påverkar en adekvat och fullständig prövning eller sökandens faktiska tillgång till de grundläggande principer och garantier som föreskrivs i detta direktiv

(¹) EUT L 337, 20.12.2011, s. 9.

- (21) Så länge en sökande kan uppvisa godtagbara skäl bör avsaknad av handlingar vid inresan eller användning av förfalskade handlingar i sig inte automatiskt medföra gränsförfaranden eller påskyndade förfaranden.
- (22) Det ligger också i såväl medlemsstaternas som de sökandes intresse att säkerställa en korrekt bedömning av det internationella skyddsbehovet redan i första instans. Därför bör sökande i första instans erbjudas kostnadsfri information om de rättsliga förutsättningarna och förfarandet, med hänsyn till deras särskilda omständigheter. Tillhandahållandet av sådan information bör bland annat göra det möjligt för sökande att förstå förfarandet bättre och därmed hjälpa dem att följa gällande regler. Det skulle vara oproportionellt att begära att medlemsstaterna tillhandahåller sådan information endast via kvalificerade jurister. Medlemsstaterna bör därför ha möjlighet att använda de lämpligaste medlen för att tillhandahålla sådan information, till exempel genom icke-statliga organisationer, personal vid myndigheter eller särskilda statliga organ.
- (23) Sökande som överklagar ett beslut bör på vissa villkor beviljas kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde av personer som enligt nationell rätt är behöriga att tillhandahålla sådana tjänster. Sökande bör dessutom under alla faser av förfarandet ha rätt att på egen bekostnad samråda med juridiska rådgivare och biträden godkända eller tillåtna enligt nationell rätt.
- (24) Begreppet allmän ordning kan bland annat omfatta en fällande dom för ett allvarligt brott.
- (25) För att personer som behöver skydd enligt artikel 1 i Genèvekonventionen ska erkännas som flyktingar eller som subsidiärt skyddsbehövande på riktiga grunder, bör alla sökande få faktisk tillgång till förfarandet, möjlighet att samarbeta och effektivt kommunicera med de behöriga myndigheterna för att lägga fram alla relevanta omständigheter i sitt ärende och de förfarandegarantier som krävs för att de ska kunna föra sin talan genom alla skeden av förfarandet. Dessutom bör förfarandet vid prövning av en ansökan om internationellt skydd åtminstone ge sökanden rätt att stanna kvar i avvaktan på beslut av behörig myndighet, rätt till tolk för att kunna lägga fram sin sak när han eller hon hörs av myndigheterna, möjlighet att meddela sig med en företrädare för Förenta nationernas flyktingkommissarie (UNHCR) och med organisationer som tillhandahåller rådgivning till eller biträde för personer som ansöker om internationellt skydd, rätt till korrekt delgivning av beslut och rätt till en saklig och rättslig motivering av beslutet, möjlighet att rådgöra med en juridisk rådgivare eller annan rådgivare samt rätt att under avgörande skeden i förfarandet informeras om sin rättsliga ställning på ett språk som han eller hon förstår eller rimligen kan förväntas förstå samt, vid ett eventuellt avslag, rätt till ett effektivt rättsmedel inför en domstol eller en tribunal.
- (26) För att säkerställa faktisk tillgång till prövning bör tjänstemän som först kommer i kontakt med personer som söker internationellt skydd, i synnerhet tjänstemän som övervakar land- eller sjögränser eller som utför gränskontroller, få relevant information och nödvändig utbildning i hur man känner igen och hanterar ansökningar om internationellt skydd, varvid hänsyn bland annat ska tas till relevanta riktlinjer som utarbetats av stödkontoret. De bör kunna förse sådana tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som befinner sig på medlemsstaternas territorium – även i gränzoner, i territorialvatten eller i transitzoner – och som ansöker om internationellt skydd med relevanta upplysningar om var och hur ansökningar om internationellt skydd kan lämnas in. När sökanden befinner sig på medlemsstatens territorialvatten bör de få landstiga och få ansökan prövad i enlighet med detta direktiv.
- (27) Med tanke på att tredjelandsmedborgare och statslösa personer som uttryckt önskan om att ansöka om internationellt skydd är personer som ansöker om internationellt skydd, bör de uppfylla sina skyldigheter och komma i åtnjutande av sina rättigheter enligt detta direktiv och Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/33/EU av den 26 juni 2013 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd⁽¹⁾. I detta syfte bör medlemsstaterna snarast möjligt registrera att dessa personer är personer som ansöker om internationellt skydd.
- (28) För att underlätta tillgången till prövningsförfarandet vid gränsövergångsställen och i anläggningar för förvar bör information göras tillgänglig om möjligheterna att ansöka om internationellt skydd. Den grundläggande kommunikation som krävs för att de behöriga myndigheterna ska kunna förstå om en person vill ansöka om internationellt skydd ska säkerställas genom tolkningsarrangemang.
- (29) Vissa sökande kan vara i behov av särskilda förfarandegarantier bland annat på grund av ålder, kön, sexuell läggning, könsidentitet, funktionshinder, svår sjukdom, mental ohälsa eller sviter av tortyr, våldtäkt eller andra

(¹) Se sidan 96 i detta nummer av EUT.

- allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld. Medlemsstaterna bör försöka identifiera sökande i behov av särskilda förfarandegarantier innan beslut fattas i första instans. Dessa sökande bör ges det stöd som behövs, inbegripet tillräckligt med tid, för att de faktiskt ska få tillgång till förfarandena och kunna lägga fram det underlag som krävs för att styrka sin ansökan om internationellt skydd.
- (30) Om en sökande i behov av särskilda förfarandegarantier inte kan ges det stöd som behövs inom ramen för påskyndade förfaranden eller gränsförfaranden bör sådana sökande undantas från dessa förfaranden. Behov av särskilda förfarandegarantier av ett slag som skulle kunna förhindra tillämpningen av påskyndade förfaranden eller gränsförfaranden bör även innebära att sökanden får ytterligare garantier om hans eller hennes överklagande inte automatiskt har suspensiv verkan, så att rättsmedlet blir effektivt i hans eller hennes särskilda situation.
- (31) Nationella åtgärder för att identifiera och dokumentera symptom på tortyr eller andra allvarliga former av fysiskt eller psykiskt våld, däribland sexuellt våld, i förfaranden som omfattas av detta direktiv får bland annat bygga på principerna för effektiv utredning och dokumentation av tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (Istanbulprotokollet).
- (32) För att åstadkomma verklig jämställdhet mellan kvinnliga och manliga sökande bör prövningsförfarandet ta hänsyn till könsrelaterade aspekter. I synnerhet bör personliga intervjuer utformas på ett sätt som gör det möjligt för såväl kvinnliga som manliga sökande att tala om sina erfarenheter i fall som involverar könsrelaterad förföljelse. Komplexa könsrelaterade aspekter bör tillmätas vederbörlig vikt i förfaranden som avser begreppen säkert tredjeland, säkert ursprungsland eller efterföljande ansökan.
- (33) I överensstämmelse med Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad *stadgan*) och Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter från 1989 bör barnets bästa komma i främsta rummet när medlemsstaterna tillämpar detta direktiv. Vid bedömningen av vad som är barnets bästa bör medlemsstaterna i synnerhet ta vederbörlig hänsyn till den underåriges välbefinnande och sociala utveckling, inklusive hans eller hennes bakgrund.
- (34) Förfaranden för att pröva behovet av internationellt skydd bör göra det möjligt för de behöriga myndigheterna att göra en noggrann prövning av ansökningar om internationellt skydd.
- (35) Om medlemsstaterna använder sig av kroppsvisitering inom ramen för handläggningen av ansökan bör denna genomföras av en person av samma kön som sökanden. Detta ska inte påverka kroppsvisiteringar som genomförs av säkerhetsskäl på grundval av nationell rätt.
- (36) Om en sökande gör en efterföljande ansökan utan att nya bevis eller skäl läggs fram, skulle det vara orimligt om medlemsstaterna vore skyldiga att genomföra ett nytt fullständigt prövningsförfarande. I dessa fall bör medlemsstaterna ha rätt att avvisa ansökan i enlighet med *res judicata*-principen.
- (37) Vad avser medverkan av personal vid en annan myndighet än den beslutande myndigheten när det gäller att genomföra intervjuer i tid om innehållet i ansökan bör begreppet "i tid" bedömas mot bakgrund av de tidsfrister som anges i artikel 31.
- (38) Många ansökningar om internationellt skydd görs vid gränsen eller i en transitzon i en medlemsstat före ett beslut om sökandens inresa. Medlemsstaterna bör kunna införa rutiner för bedömningen av om en ansökan ska prövas eller ej och/eller sakprövningen som gör det möjligt att fatta beslut om ansökningar på platsen under klart definierade omständigheter.
- (39) När det fastställs huruvida situationen i sökandens ursprungsland alltjämt är osäker bör medlemsstaterna säkerställa att de erhåller exakt och aktuell information från relevanta källor som stödkontoret, UNHCR, Europarådet och andra relevanta internationella organisationer. Medlemsstaterna bör säkerställa att ett senareläggande av förfarandets avslutande är fullt förenligt med deras skyldigheter enligt direktiv 2011/95/EU och artikel 41 i stadgan, utan att det påverkar effektiviteten och rättvisan hos förfarandena enligt detta direktiv.
- (40) En nyckelfråga när det gäller att bedöma hur välgrundad en ansökan om internationellt skydd är, är sökandens säkerhet i det egna ursprungslandet. Om ett tredjeland kan anses vara ett säkert ursprungsland bör medlemsstaterna kunna fastställa dess säkerhet och förutsätta att det är säkert för en särskild sökande, såvida han eller hon inte lägger fram motbevis.

- (41) Med tanke på den harmoniseringsnivå som nåtts för när tredjelandsmedborgare och statslösa personer ska betraktas som personer som beviljats internationellt skydd, bör gemensamma kriterier upprättas för att fastställa tredjeländer som säkra ursprungsländer.
- (42) Fastställande av ett tredjeland som säkert ursprungsland med avseende på tillämpningen av detta direktiv garanterar inte någon absolut säkerhet för medborgare i dessa länder. Det ligger i sakens natur att vid den bedömning som ligger till grund för detta fastställande kan hänsyn tas endast till de allmänna civila, rättsliga och politiska förhållandena i landet samt till huruvida aktörer som utövar förföljelse, tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, i praktiken åläggs sanktioner om de befins skyldiga i det landet. Om en sökande visar att det föreligger giltiga skäl till att anse att landet inte är säkert när det gäller hans eller hennes särskilda omständigheter är det därför viktigt att fastställandet av landet som säkert inte längre kan anses vara relevant för honom eller henne.
- (43) Medlemsstaterna bör pröva alla ansökningar i sak, det vill säga bedöma om sökanden i fråga har rätt till internationellt skydd i enlighet med direktiv 2011/95/EU, förutom då det här direktivet föreskriver något annat, särskilt om det är rimligt att anta att ett annat land skulle göra prövningen eller lämna tillräckligt skydd. Medlemsstaterna bör i synnerhet inte vara skyldiga att bedöma sakskalet i en ansökan om internationellt skydd om ett första asylansökan har beviljat sökanden flyktingstatus eller tillräckligt skydd av annat slag och sökanden kommer att tillåtas resa in på nytt i det landet.
- (44) Medlemsstaterna bör inte vara skyldiga att bedöma en ansökan om internationellt skydd i sak om sökanden på grund av tillräcklig anknytning till ett tredjeland enligt definitionen i nationell rätt rimligtvis kan förväntas söka skydd i detta tredjeland, och det finns anledning att anta att sökanden kommer att tillåtas resa in eller resa in på nytt i det landet. Medlemsstaterna bör endast gå vidare på denna grund om denna särskilda sökande skulle vara säker i det berörda tredjelandet. För att undvika sekundära förflyttningar bland sökande bör gemensamma principer fastställas för medlemsstaternas övervägande eller fastställande av säkra ursprungsländer.
- (45) När det gäller vissa europeiska tredjeländer som iakttar särskilt strikta normer avseende mänskliga rättigheter och skydd av flyktingar bör medlemsstaterna tillåtas att inte pröva eller inte fullständigt pröva ansökningar om internationellt skydd för sökande som reser in på deras territorium från sådana europeiska tredjeländer.
- (46) De medlemsstater som tillämpar begreppet säkert land från fall till fall eller betecknar länder som säkra genom att anta förteckningar i detta syfte bör bland annat ta hänsyn till de riktlinjer och handledningar och den information om ursprungsländer och åtgärder, inbegripet rapporteringsmetoden från stödkontoret avseende information om ursprungsländer, som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 439/2010 av den 19 maj 2010 om inrättande av ett europeiskt stödkontor för asylfrågor⁽¹⁾, samt relevanta riktlinjer från UNHCR
- (47) För att underlätta ett regelbundet utbyte av information om den nationella tillämpningen av begreppen säkert ursprungsland, säkert tredjeland och europeiskt säkert tredjeland, liksom en regelbunden översyn från kommissionens sida av medlemsstaternas användning av dessa begrepp, och för att förbereda eventuell ytterligare harmonisering i framtiden, bör medlemsstaterna regelbundet meddela kommissionen vilka tredjeländer som omfattas av dessa begrepp. Kommissionen bör regelbundet underätta Europaparlamentet om resultaten av sina översyner.
- (48) I syfte att säkerställa korrekt tillämpning av begreppen säkert land på grundval av aktuell information bör medlemsstaterna göra regelbundna översyner av situationen i dessa länder på grundval av ett urval av informationskällor, särskilt information från andra medlemsstater, stödkontoret, UNHCR, Europarådet och andra relevanta internationella organisationer. Om en medlemsstat får kännedom om en betydande förändring av människorättssituationen i ett land som det betecknat som säkert bör medlemsstaten säkerställa att en översyn av situationen genomförs så snart som möjligt och att beteckningen som säkert land ändras vid behov.
- (49) När det gäller återkallande av flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande bör medlemsstaterna se till att de personer som har beviljats internationellt skydd vederbörligen informeras om en eventuell ny bedömning av deras status och får tillfälle att lägga fram sina synpunkter innan myndigheterna fattar ett motiverat beslut att återkalla deras status.
- (50) En grundläggande princip i unionsrätten återspeglas i det faktum att beslut som fattats om en ansökan om internationellt skydd, beslut om att inte ta upp prövningen av en ansökan på nytt efter det att den har avbrutits och beslut om återkallande av flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande är föremål för ett effektivt rättsmedel inför domstol eller tribunal.

⁽¹⁾ EUT L 132, 29.5.2010, s. 11.

- (51) I enlighet med artikel 72 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) påverkar detta direktiv inte medlemsstaternas ansvar för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten.
- (52) Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter ⁽¹⁾ reglerar den behandling av personuppgifter som utförs i medlemsstaterna i enlighet med det här direktivet.
- (53) Förfaranden mellan medlemsstater i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat ⁽²⁾ behandlas inte i detta direktiv.
- (54) Detta direktiv bör vara tillämpligt på sökande som omfattas av förordning (EU) nr 604/2013 utöver, och utan att det påverkar, bestämmelserna i den förordningen.
- (55) Genomförandet av detta direktiv bör utvärderas med regelbundna intervall.
- (56) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att fastställa gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och det därför, på grund av detta direktivs omfattning och verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (57) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument av den 28 september 2011 ⁽³⁾, har medlemsstaterna åtagit sig att, i de fall detta är berättigat, låta anmälan av införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i direktivet och motsvarande delar i de nationella instrumenten för införlivande. Med avseende på detta direktiv anser lagstiftaren att översändandet av sådana dokument är berättigat.
- (58) I enlighet med artiklarna 1, 2 och 4a.1 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i det protokollet, deltar dessa medlemsstater inte i antagandet av detta direktiv som inte är bindande för eller tillämpligt på dem.
- (59) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt på Danmark.
- (60) Detta direktiv respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns i stadgan. Direktivet syftar särskilt till att säkerställa full respekt för den mänskliga värdigheten samt till att främja tillämpningen av artiklarna 1, 4, 18, 19, 21, 23, 24, och 47 i stadgan, och bör genomföras i enlighet med detta.
- (61) Skyldigheten att införliva detta direktiv med nationell lagstiftning bör endast gälla de bestämmelser som utgör en innehållsmässig ändring i förhållande till direktiv 2005/85/EG. Skyldigheten att införliva de bestämmelser som är oförändrade följer av det direktivet.
- (62) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas skyldigheter vad gäller tidsfristen för införlivande med nationell lagstiftning av direktiv 2005/85/EG som anges i bilaga II del B.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Syfte

Syftet med detta direktiv är att fastställa gemensamma förfaranden för beviljande och återkallande av internationellt skydd enligt direktiv 2011/95/EU.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv gäller följande definitioner:

- a) *Genèvekonventionen*: konventionen av den 28 juli 1951 om flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967.

⁽¹⁾ EGT L 281, 23.11.1995, s. 31.

⁽²⁾ Se sidan 31 i detta nummer av EUT.

⁽³⁾ EUT C 369, 17.12.2011, s. 14.

- b) *ansökan om internationellt skydd eller ansökan*: en ansökan om skydd som lämnas in till en medlemsstat av en tredjelandsmedborgare eller statslös person och där det finns skäl att anta att personen söker flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande och att denne inte uttryckligen ansöker om en annan typ av skydd som ligger utanför tillämpningsområdet för direktiv 2011/95/EU och som kan omfattas av en separat ansökan.
- c) *sökande*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person som har ansökt om internationellt skydd och vars ansökan ännu inte har lett till ett slutligt beslut.
- d) *sökande i behov av särskilda förfarandegarantier*: sökande vars förmåga att utnyttja de rättigheter eller uppfylla de skyldigheter som följer av detta direktiv är begränsad på grund av individuella omständigheter.
- e) *slutligt beslut*: ett beslut om huruvida en tredjelandsmedborgare eller statslös person ska beviljas flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande enligt direktiv 2011/95/EU och som inte längre kan överklagas i enlighet med kapitel V i det här direktivet, oberoende av om ett sådant överklagande innebär att sökandena får stanna i de berörda medlemsstaterna i avvaktan på resultatet.
- f) *beslutande myndighet*: en myndighet med domstolsliknande uppgifter eller en administrativ myndighet i en medlemsstat som är ansvarig för att pröva ansökningar om internationellt skydd och behörig att fatta beslut i första instans i sådana ärenden.
- g) *flykting*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person som uppfyller kraven enligt artikel 2 d i direktiv 2011/95/EU.
- h) *person som uppfyller kraven för subsidiärt skydd*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person som uppfyller kraven enligt artikel 2 f i direktiv 2011/95/EU.
- i) *internationellt skydd*: flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande enligt definitionerna i leden j och k.
- j) *flyktingstatus*: en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller statslös person som flykting.
- k) *status som subsidiärt skyddsbehövande*: en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller statslös person som en person som uppfyller kraven för subsidiärt skydd.
- l) *underårig*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person under 18 år.
- m) *ensamkommande barn*: ett ensamkommande barn enligt definitionen i artikel 2.1 i direktiv 2011/95/EU.
- n) *företrädare*: en person eller organisation som av behöriga organ utsetts att bistå och företräda ett ensamkommande barn i förfarandena enligt detta direktiv, för att tillgodose barnets bästa och vid behov företräda barnet rättsligt. Om en organisation utses till företrädare ska den utse en person som ansvarig för att uppfylla företrädarens ansvar för det ensamkommande barnet i enlighet med detta direktiv.
- o) *återkallande av internationellt skydd*: ett beslut av en behörig myndighet om att återkalla, upphäva eller vägra att förnya en persons flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande i enlighet med direktiv 2011/95/EU.
- p) *stanna kvar i medlemsstaten*: att stanna kvar på den medlemsstats territorium där ansökan om internationellt skydd har lämnats in eller håller på att prövas, inbegripet vid gränsen eller i denna medlemsstats transitzoner.
- q) *efterföljande ansökan*: en ytterligare ansökan om internationellt skydd som lämnas in efter det att ett slutgiltigt beslut har fattats om en tidigare ansökan, inklusive fall där sökanden uttryckligen har dragit tillbaka sin ansökan och fall där den beslutande myndigheten har avslagit en ansökan efter ett implicit återkallande enligt artikel 28.1.

Artikel 3

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv är tillämpligt på alla ansökningar om internationellt skydd som lämnas in på medlemsstaternas territorium, inbegripet vid gränsen, i deras territorialvatten eller i deras transitzoner, samt på återkallande av internationellt skydd.
2. Detta direktiv är inte tillämpligt på ansökningar om diplomatisk eller territoriell asyl som lämnas in till medlemsstaternas beskickningar.
3. Medlemsstaterna får besluta att tillämpa detta direktiv på förfaranden för att fatta beslut om ansökningar om alla typer av skydd som inte ingår i tillämpningsområdet för direktiv 2011/95/EU.

Artikel 4

Ansvariga myndigheter

1. Medlemsstaterna ska för alla förfaranden utse en beslutande myndighet som ska ansvara för en korrekt prövning av ansökningarna enligt detta direktiv. Medlemsstaterna ska se till att denna myndighet förses med de resurser som krävs, inbegripet tillräckligt med kompetent personal, för att utföra sina uppgifter i enlighet med detta direktiv.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att en annan myndighet än den som anges i punkt 1 ska vara ansvarig då syftet är att

- a) handlägga ärenden enligt förordning (EU) nr 604/2013,
- b) bevilja eller neka inresa inom ramen för det förfarande som avses i artikel 43, på de villkor som anges i de punkterna och på grundval av den beslutande myndighetens motiverade yttrande.

3. Medlemsstaterna ska se till att personalen vid den beslutande myndighet som avses i punkt 1 har den utbildning som krävs. Därför ska medlemsstaterna tillhandahålla relevant utbildning som ska omfatta de moment som anges i artikel 6.4 a–e i förordning (EU) nr 439/2010. Medlemsstaterna ska också ta hänsyn till den relevanta fortbildning som har tagits fram och utvecklats av Europeiska stödkontoret för asylfrågor (nedan kallat *stödkontoret*). Personer som intervjuar sökande i enlighet med detta direktiv ska även ha tillägnat sig allmänna kunskaper om problem som kan ha en negativ inverkan på sökandens förmåga att bli intervjuad, till exempel indikationer på att sökanden tidigare kan ha varit utsatt för tortyr.

4. Om en myndighet utses enligt punkt 2 ska medlemsstaterna se till att personalen vid den myndigheten har lämpliga kunskaper eller får den utbildning som krävs för att kunna fullgöra sina skyldigheter vid genomförandet av detta direktiv.

5. Ansökningar om internationellt skydd som görs i en medlemsstat till myndigheterna i en annan medlemsstat som där utför inresekontroller ska behandlas av den medlemsstat på vars territorium ansökan lämnas in.

Artikel 5

Förmånligare bestämmelser

Medlemsstaterna får införa eller behålla förmånligare normer för förfaranden för beviljande och återkallande av internationellt skydd, förutsatt att de normerna är förenliga med detta direktiv.

KAPITEL II

GRUNDLÄGGANDE PRINCIPER OCH GARANTIER

Artikel 6

Rätt till prövning av ansökan

1. Om en person ansöker om internationellt skydd vid en myndighet som enligt nationell rätt är behörig att registrera sådana ansökningar ska denna diarieföring ske senast tre arbetsdagar efter det att ansökan gjorts.

Om ansökan om internationellt skydd görs vid en annan myndighet som kan förväntas få ta emot sådana ansökningar men som inte är behörig att registrera dem i enlighet med nationell rätt ska medlemsstaterna säkerställa att diarieföringen sker senast sex arbetsdagar efter det att ansökan gjorts.

Medlemsstaterna ska säkerställa att de andra myndigheter som kan förväntas få ta emot ansökningar om internationellt skydd, till exempel polisen, gränsbevakningen, invandringsmyndigheterna och personalen vid förvarsanläggningar har relevant information och att deras personal erhåller nödvändig utbildning med hänsyn till utförandet av sina uppgifter och sitt ansvar och instrueras att upplysa sökande om var och hur ansökningar om internationellt skydd kan lämnas in.

2. Medlemsstaterna ska se till att en person som har ansökt om internationellt skydd har en faktisk möjlighet att lämna in sin ansökan så snart som möjligt. Om sökanden inte lämnar in sin ansökan får medlemsstaterna tillämpa artikel 28 i enlighet därmed.

3. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2 får medlemsstaterna ställa som krav att ansökningar om internationellt skydd ska lämnas in personligen och/eller på en angiven plats.

4. Utan hinder av punkt 3 ska en ansökan om internationellt skydd anses ha lämnats in när en blankett har lämnats in av sökanden eller en officiell rapport inkom till de behöriga myndigheterna i den berörda medlemsstaten i enlighet med nationell rätt.

5. Om ett stort antal tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ansöker om internationellt skydd samtidigt, med följden att det i praktiken blir mycket svårt att respektera den tidsfrist som föreskrivs i punkt 1, får medlemsstaterna besluta att tidsfristen ska förlängas till tio arbetsdagar.

Artikel 7

Ansökningar som görs för personer i beroendeställning eller för underåriga

1. Medlemsstaterna ska se till att varje enskild myndig person med rättskapacitet har rätt att lämna in en ansökan om internationellt skydd för sin egen räkning.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att en sökande får lämna in asylansökningar för personer i beroendeställning. I sådana fall ska medlemsstaterna säkerställa att vuxna personer i beroendeställning samtycker till att en ansökan lämnas in för deras räkning och, om de inte skulle godta detta, att de ges möjlighet att själva lämna in en ansökan.

Samtycke ska begäras när ansökan lämnas in eller senast i samband med den personliga intervjun med den vuxna personen i beroendeställning. Innan samtycke begärs ska alla vuxna personer i beroendeställning enskilt informeras om de relevanta förfarandemässiga följderna av inlämnandet av ansökan för deras räkning och om deras rätt att göra en separat ansökan om internationellt skydd.

3. Medlemsstaterna ska se till att en underårig har rätt att lämna in en ansökan om internationellt skydd för sin egen räkning, om han eller hon har rättslig handlingsförmåga enligt den berörda medlemsstatens rätt, eller genom sina föräldrar eller andra vuxna familjemedlemmar, eller genom en vuxen person som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten har ansvar för henne eller honom, eller genom en företrädare.

4. Medlemsstaterna ska se till att de lämpliga organ som avses i artikel 10 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna ⁽¹⁾ har rätt att lämna in en ansökan om internationellt skydd för ensamkommande barns räkning om organen efter en individuell prövning av barnets situation anser att barnet kan ha sådant behov av skydd som avses i direktiv 2011/95/EU.

5. Medlemsstaterna får genom nationell lagstiftning fastställa

- a) i vilka fall en underårig har rätt att lämna in en asylansökan för sin egen räkning,
- b) i vilka fall en ansökan för ett ensamkommande barn måste lämnas in av en företrädare enligt artikel 25.1 a,
- c) i vilka fall inlämnandet av en ansökan om internationellt skydd även anses inbegripa inlämnande av en ansökan om internationellt skydd för eventuella ogifta underåriga.

Artikel 8

Information och rådgivning i förvarsanläggningar och vid gränsövergångsställen

1. Om det finns indikationer på att tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som hålls i förvarsanläggningar eller som finns vid gränsövergångsställen, inbegripet transitzoner vid de yttre gränserna, kan vilja ansöka om internationellt skydd ska medlemsstaterna ge dem information om möjligheten att göra detta. I dessa förvarsanläggningar och vid dessa gränsövergångsställen ska medlemsstaterna tillhandahålla tolkning i den utsträckning som behövs för att underlätta tillgång till asyloffarandet.

2. Medlemsstaterna ska se till att organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning till sökande har faktiskt tillträde till sökande som befinner sig vid gränsövergångsställen, däribland transitzoner, vid de yttre gränserna. Medlemsstaterna får anta bestämmelser om sådana organisationers och personers närvaro på gränsövergångsställen och i synnerhet om att tillträdet är föremål för en överenskommelse mellan de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna. Tillträdet får endast begränsas om detta objektivt och på grundval av nationell rätt är nödvändigt av skäl som har att göra med säkerhet, allmän ordning eller den administrativa driften av det berörda gränsövergångsstället under förutsättning att tillträdet därigenom inte begränsas mycket kraftigt eller omöjliggörs helt.

Artikel 9

Rätt att stanna kvar i medlemsstaten under prövningen av ansökan

1. Sökande ska ha rätt att stanna kvar i medlemsstaten enbart så länge som förfarandet pågår, till dess att den beslutande myndigheten har fattat beslut i enlighet med de förfaranden i första instans som fastställs i kapitel III. Rätten att stanna kvar ska inte utgöra ett berättigande till uppehållstillstånd.

2. Medlemsstaterna får avvika från denna regel endast när en person gör en efterföljande ansökan enligt artikel 41 eller när de kommer att överlämna eller i förekommande fall utlämna en person antingen till en annan medlemsstat enligt skyldigheter i enlighet med en europeisk arresteringsorder ⁽²⁾ eller på annat sätt, eller till ett tredjeland eller till internationella brottmålsdomstolar eller tribunaler.

3. En medlemsstat får utlämna en sökande till ett tredjeland i enlighet med punkt 2 endast om de behöriga myndigheterna är säkra på att ett utlämningsbeslut inte kommer att resultera i direkt eller indirekt *refoulement* i strid med den medlemsstatens internationella och unionsrättsliga åtaganden.

⁽¹⁾ EUT L 348, 24.12.2008, s. 98.

⁽²⁾ Rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämning mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 18.7.2002, s. 1).

Artikel 10

Krav som ställs på prövningen av asylansökningar

1. Medlemsstaterna ska se till att ansökningar om internationellt skydd inte avslås eller nekas prövning enbart på den grunden att de inte har lämnats in så snart som möjligt.

2. Vid prövning av ansökningar om internationellt skydd ska den beslutande myndigheten först fastställa om sökande uppfyller kraven på flyktingstatus och, om så inte är fallet, besluta om sökande kan komma i fråga för subsidiärt skydd.

3. Medlemsstaterna ska se till att den beslutande myndigheten fattar sina beslut om ansökningar om internationellt skydd efter en korrekt prövning. Medlemsstaterna ska därför se till att

- a) ansökningar prövas och beslut fattas individuellt, objektivt och opartiskt,
- b) exakt och aktuell information erhålls från olika källor, t.ex. från stödkontoret, UNHCR och relevanta internationella människorättsorganisationer, om den allmänna situation som råder i de sökandes ursprungsländer och, vid behov, i de länder som de sökande har rest igenom, och att denna information görs tillgänglig för den personal som ansvarar för att pröva asylansökningar och fatta beslut om dessa,
- c) den personal som prövar asylansökningar och fattar beslut om har kunskap om tillämpliga normer på området för asyl- och flyktinglagstiftning,
- d) den personal som prövar ansökningar och fattar beslut om dessa har möjlighet att vid behov inhämta råd från experter i särskilda frågor, t.ex. medicinska frågor, kulturella frågor och religionsfrågor samt barn- eller könsrelaterade frågor.

4. De myndigheter som avses i kapitel V ska, genom den beslutande myndigheten, genom sökanden eller på annat sätt, få tillgång till den allmänna information som avses i punkt 3 b, när denna behövs för att de ska kunna utföra sitt arbete.

5. Medlemsstaterna ska föreskriva regler för översättning av handlingar som är relevanta för prövningen av ansökningar.

Artikel 11

Krav som ställs på beslut av den beslutande myndigheten

1. Medlemsstaterna ska se till att beslut om ansökningar om internationellt skydd meddelas skriftligen.

2. När en ansökan avslås med avseende på flyktingstatus och/eller status som subsidiärt skyddsbehövande ska medlemsstaterna dessutom se till att de faktiska och rättsliga skälen för detta anges i beslutet och att det ges skriftlig information om hur ett beslut som går sökanden emot kan överklagas.

Medlemsstaterna behöver inte lämna skriftlig information om hur ett negativt beslut ska överklagas tillsammans med beslutet om sökanden har försetts med sådan information i ett tidigare skede antingen skriftligen eller med hjälp av elektroniska medel som är tillgängliga för sökanden.

3. För de ändamål som avses i artikel 7.2, och när ansökan grundar sig på samma skäl, får medlemsstaterna fatta ett enda beslut som omfattar samtliga personer i beroendeställning, såvida inte detta skulle leda till att en persons individuella förhållanden röjs på ett sätt som riskerar att skada hans eller hennes intressen, särskilt vid risk för förföljelse som grundar sig på kön, sexuell läggning, könsidentitet eller ålder. I sådana fall ska ett separat beslut fattas om den berörda personen.

Artikel 12

Garantier för sökande

1. Medlemsstaterna ska se till att alla sökande omfattas av följande garantier i samband med de förfaranden som föreskrivs i kapitel III:

a) Sökandena ska upplysas på ett språk som de förstår eller rimligen kan förväntas förstå om det förfarande som ska följas och om sina rättigheter och skyldigheter under detta förfarande och de tänkbara konsekvenserna av att inte uppfylla sina skyldigheter och inte samarbeta med myndigheterna. De ska upplysas om den tidsram och de medel som står till deras förfogande för att uppfylla skyldigheten att lägga fram de fakta som avses i artikel 4 i direktiv 2011/95/EU, liksom om konsekvenserna av ett uttryckligt eller implicit tillbakadragande av ansökan. Informationen ska tillhandahållas i så god tid att de kan utöva de rättigheter som garanteras genom det här direktivet och uppfylla de skyldigheter som anges i artikel 13.

b) Sökandena ska närhelst så är nödvändigt få hjälp av en tolk som kan framföra deras argument till de behöriga myndigheterna. Medlemsstaterna ska anse det vara nödvändigt att tillhandahålla tolk åtminstone när sökanden ska intervjuas i enlighet med artiklarna 14, 15, 16, 17 och 34 och adekvat kommunikation inte kan säkerställas utan sådana tjänster. I detta fall, liksom i andra situationer då de behöriga myndigheterna kallar in sökanden, ska kostnaderna för tolken täckas med offentliga medel.

c) Sökandena får inte nekas möjlighet att meddela sig med UNHCR eller någon annan organisation som erbjuder juridisk eller annan rådgivning till sökande i enlighet med nationell rätt i den berörda medlemsstaten.

- d) Sökandena och i förekommande fall deras juridiska rådgivare eller andra rådgivare, i enlighet med artikel 23.1, ska ha tillgång till den information som avses i artikel 10.3 b eller den information som tillhandahålls av de experter som avses i artikel 10.3 d, om den beslutande myndigheten har tagit hänsyn till denna information när den fattar beslut om deras ansökan.
- e) Sökandena ska inom skälig tid underrättas om vilket beslut den beslutande myndigheten har fattat om deras ansökan. Om en juridisk rådgivare eller annan rådgivare rättsligt företräder sökanden, får medlemsstaterna välja att underrätta honom eller henne om beslutet i stället för sökanden.
- f) Sökandena ska på ett språk som de förstår eller rimligen kan förväntas förstå informeras om resultatet av det beslut som fattats av den beslutande myndigheten, om de inte biträds eller företräds av en juridisk rådgivare eller annan rådgivare. Denna information ska i enlighet med bestämmelserna i artikel 11.2 innefatta upplysningar om möjligheterna att överklaga ett beslut som går dem emot.
2. Medlemsstaterna ska i fråga om de förfaranden som föreskrivs i kapitel V se till att alla sökande omfattas av garantier som är likvärdiga dem som anges i punkt 1 b–e.

Artikel 13

Skyldigheter för sökande

1. Medlemsstaterna ska ålägga sökande en skyldighet att samarbeta med de behöriga myndigheterna för att fastställa sin identitet och andra förhållanden som avses i artikel 4.2 i direktiv 2011/95/EU. Medlemsstaterna får ålägga sökande andra skyldigheter att samarbeta med de behöriga myndigheterna i den utsträckning behandlingen av ansökan kräver sådana skyldigheter.
2. Medlemsstaterna får särskilt föreskriva att
- a) sökande ska rapportera till de behöriga myndigheterna eller infinna sig där personligen, antingen genast eller vid en angiven tidpunkt,
- b) sökande måste överlämna handlingar de innehar som är av betydelse för prövning av ansökan, t.ex. egna pass,
- c) sökande ska informera de behöriga myndigheterna om sin aktuella bostadsort eller adress samt om ändringar av dessa snarast möjligt; medlemsstaterna får föreskriva att sökanden måste ta emot eventuella underrättelser på den senaste bostadsort eller adress som han eller hon sålunda har uppgett,

- d) de behöriga myndigheterna får kroppsvisitera sökanden och söka igenom de föremål han eller hon bär med sig; utan att det påverkar den kroppsvisitation som genomförs av säkerhetsskäl ska en kroppsvisitation av sökanden som företas enligt detta direktiv utföras av en person av samma kön som sökanden under fullständigt beaktande av principerna om mänsklig värdighet samt fysisk och psykisk integritet,
- e) de behöriga myndigheterna får ta ett fotografi av sökanden, och
- f) de behöriga myndigheterna får registrera sökandens muntliga utsagor, förutsatt att han eller hon blivit upplyst om detta i förväg.

Artikel 14

Personlig intervju

1. Innan den beslutande myndigheten fattar något beslut ska sökanden ges tillfälle att höras om sin ansökan om internationellt skydd av en person som är behörig att genomföra en sådan intervju enligt nationell rätt. Intervjuer om innehållet i en ansökan om internationellt skydd ska genomföras av personal vid den beslutande myndigheten. Denna punkt ska inte påverka tillämpningen av artikel 42.2 b.

Om ett stort antal tredjelandsmedborgare eller statslösa personer samtidigt ansöker om internationellt skydd, vilket gör det praktiskt omöjligt för den beslutande myndigheten att i tid genomföra intervjuer om innehållet i varje ansökan, får medlemsstaterna besluta att personalen vid en annan myndighet tillfälligt engageras för att genomföra sådana intervjuer. I sådana fall ska personalen vid den andra myndigheten på förhand erhålla relevant fortbildning, som ska omfatta de moment som anges i artikel 6.4 a–e i förordning (EU) nr 439/2010. Personer som genomför personliga intervjuer med sökande i enlighet med detta direktiv ska även ha tillägnat sig allmänna kunskaper om problem som kan ha en negativ inverkan på en sökandes förmåga att bli intervjuad, till exempel indikationer på att sökanden tidigare kan ha varit utsatt för tortyr.

När en person har lämnat in en ansökan om internationellt skydd för personer i beroendeställning ska varje vuxen person i beroendeställning beredas tillfälle till en personlig intervju.

Medlemsstaterna får genom nationell lagstiftning fastställa i vilka fall en underårig ska ges möjlighet till en personlig intervju.

2. Den personliga intervjun om innehållet i ansökan behöver inte genomföras om

- a) den beslutande myndigheten kan fatta ett positivt beslut om flyktingstatus på grundval av tillgänglig bevisning, eller
- b) den beslutande myndigheten anser att sökanden inte bör eller kan höras på grund av varaktiga omständigheter som ligger utanför hans eller hennes kontroll. Om oklarhet råder ska den beslutande myndigheten anlita en medicinsk yrkesutövare för att fastställa om tillståndet som gör att sökanden inte bör eller kan höras är övergående eller varaktigt.

Om en personlig intervju inte genomförs i enlighet med led b eller, i förekommande fall, med en person i beroendeställning, ska skäligen ansträngningar göras för att ge sökanden eller personen i beroendeställning möjlighet att lämna ytterligare upplysningar.

3. Även om någon personlig intervju som avses i denna artikel inte har genomförts, ska den beslutande myndigheten kunna fatta beslut om en ansökan om internationellt skydd.

4. Även om någon personlig intervju enligt punkt 2 b inte har genomförts, ska detta inte påverka den beslutande myndighetens beslut i negativ riktning.

5. Oberoende av artikel 28.1 får medlemsstaterna när de fattar beslut om en ansökan om internationellt skydd beakta att sökanden inte har infunnit sig för en personlig intervju, såvida inte han eller hon haft godtagbara skäl för att inte infinna sig.

Artikel 15

Krav på den personliga intervjun

1. En personlig intervju ska normalt äga rum utan att familjemedlemmar är närvarande såvida inte den beslutande myndigheten finner det nödvändigt för en korrekt prövning att andra familjemedlemmar är närvarande.
2. En personlig intervju ska genomföras under förhållanden som säkerställer tillbörlig konfidentialitet.
3. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att se till att personliga intervjuer genomförs under sådana förhållanden att sökandena kan lägga fram skälen för sina ansökningar på ett heltäckande sätt. Medlemsstaterna ska därför
 - a) se till att den person som genomför intervjun har den kompetens som krävs för att kunna beakta de personliga och allmänna omständigheter som ligger bakom ansökan, inklusive sökandens kulturella ursprung, kön, sexuell läggning, könsidentitet eller utsatta ställning,

- b) om möjligt ordna så att intervjun med sökanden genomförs av en person av samma kön, om sökanden så begär, såvida inte den beslutande myndigheten har skäl att anta att en sådan begäran grundar sig på omständigheter utan koppling till sökandens eventuella svårigheter att på ett uttömmande sätt lägga fram grunderna för sin ansökan,
- c) utse en tolk som kan säkerställa en fungerande kommunikation mellan sökanden och den person som genomför intervjun; kommunikationen ska äga rum på det språk som sökanden föredrar, såvida det inte finns något annat språk som han eller hon förstår och som han eller hon kan kommunicera tydligt på; när det är möjligt ska medlemsstaterna tillhandahålla en tolk av samma kön som sökanden, om sökanden så begär, såvida inte den beslutande myndigheten har skäl att anta att en sådan begäran grundar sig på omständigheter utan koppling till sökandens eventuella svårigheter att på ett uttömmande sätt lägga fram grunderna för sin ansökan,
- d) se till att den som intervjuar en person som ansökt om internationellt skydd om innehållet i ansökan inte bär militär eller brottsbekämpande myndigheters uniform,
- e) se till att intervjuer med underåriga genomförs på ett barn-tillvänt sätt.

4. Medlemsstaterna får fastställa regler för tredje parts närvaro vid den personliga intervjun.

Artikel 16

Den personliga intervjuens innehåll

När den beslutande myndigheten genomför en personlig intervju om innehållet i en ansökan om internationellt skydd ska myndigheten se till att sökanden har lämpliga möjligheter att lägga fram underlag som behövs för att styrka ansökan om internationellt skydd i enlighet med artikel 4 i direktiv 2011/95/EU så fullständigt som möjligt. Detta ska innebära en möjlighet för sökanden att förklara eventuella saknade uppgifter och/eller eventuella oförenligheter och motsägelser i sökandens utsagor.

Artikel 17

Rapportering och upptagning av personliga intervjuer

1. Medlemsstaterna ska se till att det i samband med varje personlig intervju antingen upprättas en ingående, objektiv rapport som innehåller alla väsentliga uppgifter eller att det görs en utskrift.
2. Medlemsstaterna får föreskriva ljud- eller videoupptagning av den personliga intervjun. Om en sådan upptagning görs ska medlemsstaterna se till att upptagningen eller utskriften av denna finns tillgänglig i anslutning till sökandens akt.

3. Medlemsstaterna ska se till att sökanden ges möjlighet att muntligen och/eller skriftligen kommentera eller förtydliga eventuella felöversättningar eller missuppfattningar i rapporten eller utskriften, antingen i samband med att den personliga intervjun avslutas eller inom en fastställd tidsfrist innan den beslutande myndigheten fattar beslut. För detta ändamål ska medlemsstaterna säkerställa att sökanden underrättas om rapportens hela innehåll eller innehållet i de väsentliga delarna av utskriften, om nödvändigt med bistånd av en tolk. Medlemsstaterna ska där efter begära att sökanden bekräftar att rapportens eller utskriftens innehåll återger intervjun korrekt.

Om den personliga intervjun tas upp i enlighet med punkt 2 och om upptagningen får användas som bevisning i sådana överklaganden som avses i kapitel V behöver inte medlemsstaterna begära att sökanden bekräftar att rapportens eller utskriftens innehåll återger intervjun korrekt. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 16 kan medlemsstaterna, om de tillhandahåller både en utskrift och upptagning av den personliga intervjun, neka sökanden att lämna in kommentarer och/eller förtydliganden med avseende på utskriften.

4. Om en sökande vägrar bekräfta att innehållet i rapporten eller utskriften återger den personliga intervjun korrekt, ska skälen till vägran noteras i sökandens akt.

En sådan vägran ska inte hindra den beslutande myndigheten från att fatta beslut om ansökan.

5. Sökande och deras juridiska rådgivare eller andra rådgivare, såsom dessa definieras i artikel 23, ska ha tillgång till rapporten eller utskriften och, i förekommande fall, upptagningen innan den beslutande myndigheten fattar beslut.

Om en medlemsstat föreskriver både en utskrift och en upptagning av den personliga intervjun behöver medlemsstaten inte ge tillgång till upptagningen under de förfaranden i första instans som avses i kapitel III. I sådana fall ska medlemsstaten likväl ge tillgång till upptagningen vid de överklaganden som avses i kapitel V.

Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 3 i denna artikel får medlemsstaterna, om ansökan behandlas i enlighet med artikel 31.8, föreskriva att tillgång till rapporten eller utskriften och, i förekommande fall, upptagningen beviljas vid den tidpunkt då beslutet fattas.

Artikel 18

Läkarundersökning

1. Om den beslutande myndigheten bedömer att det är relevant för bedömningen av en ansökan om internationellt skydd i

enlighet med artikel 4 i direktiv 2011/95/EU ska medlemsstaterna, med förbehåll för sökandens medgivande, anordna en läkarundersökning av sökanden med avseende på tecken som skulle kunna tyda på tidigare förföljelse eller allvarlig skada. Alternativt får medlemsstaterna föreskriva att sökanden anordnar en sådan läkarundersökning.

De läkarundersökningar som avses i första stycket ska utföras av kvalificerade medicinska yrkesutövare och resultatet därav ska överlämnas till den beslutande myndigheten, så snart som möjligt. Medlemsstaterna får utse de medicinska yrkesutövare som får utföra sådana läkarundersökningar. En sökandes vägran att genomgå en sådan läkarundersökning ska inte hindra den beslutande myndigheten att fatta beslut om ansökan om internationellt skydd.

Läkarundersökningar som utförs i enlighet med denna punkt ska täckas av offentliga medel.

2. Om ingen läkarundersökning utförs i enlighet med punkt 1 ska medlemsstaterna informera sökande om att de på eget initiativ och på egen bekostnad får genomföra en läkarundersökning med avseende på tecken som skulle kunna tyda på tidigare förföljelse eller allvarlig skada.

3. Resultaten av de läkarundersökningar som avses i punkterna 1 och 2 ska vägas in i den beslutande myndighetens bedömning tillsammans med övriga delar av ansökan.

Artikel 19

Kostnadsfritt tillhandahållande i första instans av rättslig information och information om förfarandet

1. När det gäller de förfaranden i första instans som avses i kapitel III ska medlemsstaterna se till att sökande på begäran får kostnadsfri rättslig information och information om förfarandet, vilket åtminstone inbegriper information om förfarandet mot bakgrund av sökandens särskilda förhållanden. Om beslutet angående en ansökan i första instans skulle gå sökanden emot ska medlemsstaterna också på begäran ge sökande information utöver den information som ges i enlighet med artiklarna 11.2 och 12.1 f i syfte att tydliggöra skälen till beslutet och förklara hur det kan överklagas.

2. Det kostnadsfria tillhandahållandet av rättslig information och information om handläggningen i ärendet ska omfattas av de villkor som anges i artikel 21.

Artikel 20

Kostnadsfritt rättsligt bistånd eller biträde vid överklaganden

1. Medlemsstaterna ska se till att kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde beviljas på begäran i sådana överklaganden som föreskrivs i kapitel V. Detta ska åtminstone omfatta utarbetande av de nödvändiga inlagorna och deltagande i förhandlingarna i domstol eller tribunal i första instans på sökandens vägnar.

2. Medlemsstaterna får också tillhandahålla kostnadsfritt rättsligt bistånd och/eller biträde i sådana förfaranden i första instans som avses i kapitel III. I sådana fall ska artikel 19 inte tillämpas.

3. Medlemsstaterna får föreskriva att kostnadsfritt rättsligt bistånd och/eller biträde inte ska beviljas om en domstol, tribunal eller annan behörig myndighet anser att sökandens överklagande saknar rimliga utsikter till framgång.

Om en myndighet som inte är en domstol beslutar att inte bevilja kostnadsfritt rättsligt bistånd eller biträde med hänvisning till denna punkt ska medlemsstaterna se till att sökanden har rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot det beslutet.

Vid tillämpningen av denna punkt ska medlemsstaterna se till att det rättsliga biståndet och biträdet inte inskränks godtyckligt och att sökandens faktiska tillgång till rättslig prövning inte hindras.

4. Kostnadsfri tillgång till rättsligt bistånd och biträde ska omfattas av de villkor som anges i artikel 21.

Artikel 21

Villkor för kostnadsfritt tillhandahållande av rättslig information och information om förfarandet och av rättsligt bistånd och biträde

1. Medlemsstaterna får föreskriva att den kostnadsfria rättsliga information och information om förfarandet som avses i artikel 19 ska tillhandahållas av icke-statliga organisationer, av personal vid myndigheter eller av särskilda statliga organ.

Det kostnadsfria rättsliga bistånd och biträde som avses i artikel 20 ska tillhandahållas av dessa personer i enlighet med vad som är godkänt eller tillåtet i nationell rätt.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att kostnadsfri rättslig information och information om förfarandet enligt artikel 19 och kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde enligt artikel 20 ska beviljas

a) endast personer som saknar tillräckliga medel, och/eller

b) endast genom tjänster som tillhandahålls av juridiska rådgivare eller andra rådgivare som genom nationell rätt särskilt har utsetts att bistå och företräda sökande.

Medlemsstaterna får fastställa att det kostnadsfria rättsliga bistånd och biträde som avses i artikel 20 beviljas endast för överklagandeförfaranden i enlighet med kapitel V vid en domstol eller tribunal i första instans och inte för ytterligare överklagande eller omprövning som föreskrivs i nationell rätt, inbegripet förnyad behandling eller en ytterligare omprövning.

Medlemsstaterna får också föreskriva att det kostnadsfria rättsliga bistånd och biträde som avses i artikel 20 inte beviljas sökande som inte längre befinner sig på territoriet vid tillämpning av artikel 41.2 c.

3. Medlemsstaterna får fastställa närmare föreskrifter för hur en sådan begäran om kostnadsfri rättslig information och information om förfarandet enligt artikel 19 och om kostnadsfritt rättsligt bistånd och/eller biträde enligt artikel 20 ska lämnas in och handläggas.

4. Medlemsstaterna får även

a) införa belopps- och/eller tidsgränser för tillhandahållandet av sådan kostnadsfri rättslig information och information om förfarandet som avses i artikel 19 och sådant kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde som avses i artikel 20, förutsatt att dessa gränser inte innebär att tillgången till rättslig information och information om förfarandet och rättsligt bistånd och biträde godtyckligt begränsas,

b) när det gäller avgifter och andra kostnader, föreskriva att behandlingen inte ska vara mer förmånlig än den behandling som deras medborgare vanligtvis får i frågor som gäller rättsligt bistånd.

5. Medlemsstaterna får begära att helt eller delvis få ersättning för beviljade kostnader om och när sökandens ekonomiska situation avsevärt har förbättrats eller om beslutet att bevilja sådana kostnader fattades på grundval av falska uppgifter från sökanden.

Artikel 22

Rätt till rättsligt bistånd och biträde i alla skeden av förfarandet

1. Sökande ska ges en faktisk möjlighet att på egen bekostnad rådgöra med en juridisk rådgivare eller annan enligt nationell rätt godkänd eller tillåten rådgivare i frågor som rör ansökningar om internationellt skydd i alla skeden av förfarandet, också efter ett beslut som gått sökanden emot.

2. Medlemsstaterna får tillåta icke-statliga organisationer att lämna kostnadsfritt rättsligt bistånd och/eller biträde till sökande i förfaranden som avses i kapitel III och kapitel V i enlighet med nationell rätt.

Artikel 23

Räckvidden för rättsligt bistånd och biträde

1. Medlemsstaterna ska se till att en juridisk rådgivare eller en annan, enligt nationell rätt godkänd eller tillåten, rådgivare som bistår eller företräder en sökande i enlighet med villkoren i nationell rätt har tillgång till den information i sökandens akt som ligger eller kommer att ligga till grund för ett beslut.

Medlemsstaterna får göra undantag för sådana fall där offentliggörande av uppgifter eller källor skulle äventyra den nationella säkerheten, säkerheten för de organisationer eller den eller de personer som tillhandahöll uppgifterna eller säkerheten för den eller de personer som uppgifterna hänför sig till eller där utredningar i samband med medlemsstaternas behöriga myndigheters behandling av ansökningar om internationellt skydd eller medlemsstaternas internationella relationer skulle äventyras. I sådana fall ska medlemsstaterna

- a) ge de myndigheter som avses i kapitel V tillgång till uppgifterna eller källorna, och
- b) fastställa förfaranden i nationell rätt som garanterar att sökandens rätt till försvar iakttas.

När det gäller led b får medlemsstaterna i synnerhet bevilja juridiska rådgivare eller andra rådgivare som genomgått säkerhetskontroll tillgång till uppgifterna eller källorna i fråga, i den mån uppgifterna är relevanta för prövningen av ansökan eller beslutet om att återkalla internationellt skydd.

2. Medlemsstaterna ska se till att den juridiska rådgivaren eller en annan rådgivare som bistår eller företräder en sökande har tillträde till områden med begränsat tillträde som försvarsenheter och transitzoner för att kunna rådgöra med denne, i enlighet med artiklarna 10.4 och 18.2 b och c i direktiv 2013/33/EU.

3. Medlemsstaterna ska tillåta sökanden att till den personliga intervjun medföra en juridisk rådgivare eller annan, enligt nationell rätt godkänd eller tillåten, rådgivare.

Medlemsstaterna får föreskriva att den juridiska rådgivaren eller den andra rådgivaren endast får göra inlägg i slutet av intervjun.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av denna artikel eller artikel 25.1 b får medlemsstaterna föreskriva regler för juridiska rådgivares eller andra rådgivares närvaro vid alla intervjuer under asylförfarandet.

Medlemsstaterna får begära att sökanden är närvarande vid den personliga intervjun även om han eller hon i enlighet med villkoren i nationell rätt företräds av en juridisk rådgivare eller annan rådgivare och får kräva att sökanden personligen besvarar de frågor som ställs.

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 25.1 b, ska frånvaron av juridisk rådgivare eller annan rådgivare inte hindra den behöriga myndigheten från att genomföra en personlig intervju med sökanden.

Artikel 24

Sökande i behov av särskilda förfarandegarantier

1. Medlemsstaterna ska inom rimlig tid efter det att en ansökan om internationellt skydd har gjorts bedöma huruvida sökanden är i behov av särskilda förfarandegarantier.

2. Den bedömning som avses i punkt 1 får integreras i befintliga nationella förfaranden och/eller i den bedömning som avses i artikel 22 i direktiv 2013/33/EU och behöver inte ske genom ett administrativt förfarande.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att sökande som har identifierats som sökande i behov av särskilda förfarandegarantier får det stöd som behövs för att de ska kunna utnyttja de rättigheter och uppfylla de skyldigheter som följer av detta direktiv under hela asylförfarandet.

Om det stöd som behövs inte kan ges inom ramen för de förfaranden som avses i artiklarna 31.8 och 43, särskilt i de fall där medlemsstaterna anser att sökanden är i behov av särskilda förfarandegarantier på grund av tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld, ska medlemsstaterna antingen inte tillämpa eller upphöra att tillämpa artiklarna 31.6 och 43. Om medlemsstaterna tillämpar artikel 46.6 på sökande på vilka artiklarna 31.6 och 43 inte kan tillämpas i enlighet med detta stycke ska medlemsstaterna åtminstone ge de garantier som föreskrivs i artikel 46.7.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa att behovet av särskilda förfarandegarantier även uppfylls, i enlighet med detta direktiv, om behovet framkommer i ett senare skede av förfarandet, utan att nödvändigtvis börja om förfarandet.

Artikel 25

Garantier för ensamkommande barn

1. När det gäller alla förfaranden som fastställs i detta direktiv ska medlemsstaterna, utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 14–17,

- a) snarast möjligt vidta åtgärder för att säkerställa att en företrädare företräder och biträder det ensamkommande barnet, för att göra det möjligt för honom eller henne att utnyttja de rättigheter och uppfylla de skyldigheter som följer av detta direktiv; det ensamkommande barnet ska omedelbart informeras om att en företrädare har utsetts; denna företrädare ska utföra sitt uppdrag i enlighet med principen om barnets bästa och ska ha de nödvändiga sakkunskaperna för detta; företrädaren ska endast bytas ut om det är nödvändigt; organisationer eller personer som befinner sig i eller skulle kunna befinna sig i en intressekonflikt med det ensamkommande barnet ska inte kunna utses till företrädare; företrädaren kan också vara den företrädare som avses i direktiv 2013/33/EU,
- b) se till att företrädaren ges tillfälle att informera det ensamkommande barnet om innebörden och de tänkbara konsekvenserna av den personliga intervjun och, i förekommande fall, om hur han eller hon kan förbereda sig inför den personliga intervjun. Medlemsstaterna ska se till att företrädaren och/eller en juridisk rådgivare eller annan, enligt nationell rätt godkänd eller tillåten, rådgivare är närvarande vid denna intervju och har möjlighet att ställa frågor och lämna synpunkter, inom den ram som fastställs av den person som genomför intervjun.

Medlemsstaterna får kräva att det ensamkommande barnet ska närvara vid den personliga intervjun, även om företrädaren är närvarande.

2. Medlemsstaterna får avstå från att utse någon företrädare om det ensamkommande barnet med största sannolikhet kommer att fylla 18 innan ett beslut fattas i första instans.

3. Medlemsstaterna ska se till att

- a) om ett ensamkommande barn intervjuas om sin ansökan om internationellt skydd i enlighet med artiklarna 14–17 och 34, ska denna intervju genomföras av en person som har nödvändiga kunskaper om underårigas särskilda behov,
- b) den beslutande myndighetens beslut om en asylansökan från ett ensamkommande barn förbereds av en tjänsteman med nödvändiga kunskaper om underårigas särskilda behov.

4. Ensamkommande barn och deras företrädare ska kostnadsfritt förses med rättslig information och information om

förfarandet enligt artikel 19 också i sådana förfaranden om återkallande av internationellt skydd som föreskrivs i kapitel IV.

5. Medlemsstaterna får använda sig av läkarundersökningar för att fastställa åldern på ensamkommande barn i samband med prövningen av en ansökan om internationellt skydd i sådana fall där medlemsstaterna, efter sökandens allmänna uttalanden eller andra relevanta indikationer hyser tvivel beträffande sökandens ålder. Om medlemsstaterna därefter fortfarande hyser tvivel när det gäller sökandens ålder ska de utgå ifrån att sökanden är underårig.

Alla läkarundersökningar ska ske med full respekt för den personliga värdigheten varvid den minst invasiva typen av undersökning bör föredras och utföras av kvalificerade medicinska yrkesutövare, för att i möjligaste mån medge ett tillförlitligt resultat.

När läkarundersökningar används ska medlemsstaterna se till att

- a) ensamkommande barn före prövningen av ansökan om internationellt skydd informeras om att en åldersbestämning genom en läkarundersökning kan komma att göras och att denna information ges på ett språk de förstår eller rimligen kan förväntas förstå; denna information ska innehålla upplysningar om undersökningsmetoden och eventuella konsekvenser som resultatet av läkarundersökningen kan få för prövningen av ansökan om internationellt skydd och också om konsekvenserna av en vägran från det ensamkommande barnet att genomgå en läkarundersökning,
- b) ensamkommande barn och/eller deras företrädare ger sitt samtycke till att en läkarundersökning görs för att fastställa de berörda underårigas ålder, och
- c) ett beslut om avslag på en ansökan om internationellt skydd från ett ensamkommande barn som har vägrat att undergå en läkarundersökning inte baserar sig enbart på denna vägran.

Det faktum att ett ensamkommande barn har vägrat att genomgå en läkarundersökning ska inte vara ett hinder för den beslutande myndigheten att fatta beslut om ansökan om internationellt skydd.

6. Barnets bästa ska komma i främsta rummet när medlemsstaterna genomför detta direktiv.

Om en medlemsstat under asylförfarandet fastställer att en person är ett ensamkommande barn får den

- a) tillämpa eller fortsätta att tillämpa artikel 31.8 endast om
- i) sökanden kommer från ett land som uppfyller kriterierna för säkra ursprungsländer enligt detta direktiv,

- ii) sökanden har lämnat in en efterföljande ansökan om internationellt skydd som inte kan nekas prövning i enlighet med artikel 40.5, eller
- iii) sökanden på allvarliga grunder kan betraktas som en fara för den inre säkerheten eller den allmänna ordningen i medlemsstaten eller med tvång har utvisats som ett allvarligt hot mot allmän ordning och säkerhet enligt nationell rätt,
- b) tillämpa eller fortsätta att tillämpa artikel 43 i enlighet med artiklarna 8–11 i direktiv 2013/33/EU endast om
- i) sökanden kommer från ett land som uppfyller kriterierna för säkra ursprungsländer enligt detta direktiv,
- ii) sökanden har lämnat in en efterföljande ansökan,
- iii) sökanden på allvarliga grunder kan betraktas som en fara för den inre säkerheten eller den allmänna ordningen i medlemsstaten eller med tvång har utvisats som ett allvarligt hot mot allmän ordning och säkerhet enligt nationell rätt,
- iv) det finns rimlig anledning att anta att ett land som inte är en medlemsstat är ett säkert tredjeland för sökanden i enlighet med artikel 38,
- v) sökanden har vilselett myndigheterna genom att visa upp falska handlingar, eller
- vi) sökanden i ond tro har förstört eller gjort sig av med en identitets- eller resehandling som skulle ha bidragit till att fastställa hans eller hennes identitet eller medborgarskap.

Medlemsstaterna får tillämpa leden v och vi endast i enskilda fall där det föreligger starka skäl att anta att sökanden försöker dölja relevanta faktorer som sannolikt skulle medföra ett negativt beslut och under förutsättning att sökanden har fått full möjlighet, med hänsyn tagen till de särskilda rätts-säkerhetsbehoven för ensamkommande barn, att uppvisa godtagbara skäl för de handlingar som avses i leden v och vi, inbegripet genom samråd med sin företrädare.

- c) neka prövning av ansökan i enlighet med artikel 33.2 c om ett land som inte är en medlemsstat anses vara ett säkert tredjeland för sökanden i enlighet med artikel 38 under förutsättning att detta är för den underåriges bästa,
- d) tillämpa det förfarande som avses i artikel 20.3 om den underåriges företrädare har juridisk utbildning i enlighet med nationell rätt.

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 41 ska medlemsstaterna vid tillämpningen av artikel 46.6 på ensamkommande barn åtminstone ge de garantier som föreskrivs i artikel 46.7 i samtliga fall.

Artikel 26

Förvar

1. Medlemsstaterna får inte hålla en person i förvar endast av det skälet att han eller hon är en sökande. Skäl och villkor för förvar samt garantier för sökande i förvar ska utformas i enlighet med direktiv 2013/33/EU.

2. I de fall en sökande hålls i förvar ska medlemsstaterna säkerställa att det finns en möjlighet till påskyndad rättslig prövning i enlighet med direktiv 2013/33/EU.

Artikel 27

Förfarande om ansökan återkallas

1. I den mån som medlemsstaterna i sin nationella rätt föreskriver en möjlighet att uttryckligen återkalla ansökan ska de se till att den beslutande myndigheten fattar beslut om att antingen avbryta prövningen eller att avslå ansökan om internationellt skydd om en sökande uttryckligen återkallar ansökan.

2. Medlemsstaterna får också bestämma att den beslutande myndigheten ska ha rätt att avbryta prövningen utan att fatta beslut. I så fall ska medlemsstaterna se till att den beslutande myndigheten inför en tjänsteanteckning i sökandens akt.

Artikel 28

Förfarande om sökanden implicit återkallar eller avstår från sin ansökan

1. Om det finns skälig grund att anta att en sökande implicit har återkallat eller avstått från sin ansökan, ska medlemsstaterna se till att den beslutande myndigheten fattar beslut om att antingen avbryta prövningen eller, förutsatt att den beslutande myndigheten finner ansökan ogrundad på grundval av en adekvat utredning av saksförhållandena i enlighet med artikel 4 i direktiv 2011/95/EU, avslå ansökan.

Medlemsstaterna får förutsätta att sökanden implicit har återkallat eller avstått från sin ansökan om internationellt skydd, i synnerhet om det har kunnat fastställas att

- a) sökanden har underlåtit att besvara en begäran om att lämna information av betydelse för ansökan i enlighet med artikel 4 i direktiv 2011/95/EU, eller har underlåtit att infinna sig till en personlig intervju enligt artiklarna 14–17 i det här direktivet, om inte sökanden inom rimlig tid kan visa att hans eller hennes underlåtenhet beror på omständigheter som han eller hon inte rådde över,

b) sökanden har avvikit eller utan tillstånd lämnat den plats där han eller hon bodde eller hölls i förvar utan att inom skälig tid kontakta den behöriga myndigheten eller han eller hon har underlåtit att inom skälig tid fullgöra sin anmälnings-skyldighet eller annan skyldighet att meddela sig om sökanden inte kan visa att detta berodde på omständigheter som han eller hon inte råde över.

För att genomföra dessa bestämmelser får medlemsstaterna fastställa tidsfrister eller riktlinjer.

2. Medlemsstaterna ska se till att en sökande som efter ett beslut om att avbryta prövningen enligt punkt 1 i denna artikel åter anmäler sig hos den behöriga myndigheten har möjlighet att begära att ärendet tas upp på nytt eller att lämna in en ny ansökan, som inte ska omfattas av förfarandet i artiklarna 40 och 41.

Medlemsstaterna får besluta om en tidsfrist på minst nio månader efter vilken sökandens ärende inte längre kan tas upp på nytt eller den nya ansökan får behandlas som en efterföljande ansökan som omfattas av förfarandet i artiklarna 40 och 41. Medlemsstaterna får föreskriva att sökandens ärende endast får tas upp på nytt en gång.

Medlemsstaterna ska se till att en sådan person inte avlägsnas i strid med principen om "non-refoulement".

Medlemsstaterna får föreskriva att den beslutande myndigheten ska kunna återuppta prövningen i det skede där prövningen av ansökan avbröts.

3. Denna artikel ska inte påverka tillämpningen av förordning (EU) nr 604/2013.

Artikel 29

UNHCR:s roll

1. Medlemsstaterna ska ge UNHCR möjlighet att

- a) ta kontakt med sökande, även de som hålls i förvar, befinner sig vid gränsen och i transitzoner,
- b) få tillgång till information om enskilda ansökningar om internationellt skydd, om förfarandets gång och om vilka beslut som har fattats, under förutsättning att sökanden samtycker till detta,
- c) vid utövandet av sin tillsyn enligt artikel 35 i Genèvekonventionen lägga fram synpunkter till vilken behörig myndighet som helst i fråga om enskilda ansökningar om internationellt skydd i alla skeden av förfarandet.

2. Punkt 1 ska även vara tillämplig på en organisation som för UNHCR:s räkning verkar i den berörda medlemsstaten i enlighet med ett avtal med medlemsstaten i fråga.

Artikel 30

Insamling av uppgifter om enskilda ärenden

Medlemsstaterna får inte vid prövning av enskilda ärenden

- a) röja uppgifter om enskilda ansökningar om internationellt skydd, eller det faktum att en ansökan har lämnats in, till den eller de påstådda aktörer som bedriver förföljelse eller orsakar allvarlig skada,
- b) inhämta uppgifter från den eller de påstådda aktörer som bedriver förföljelse eller orsakar allvarlig skada på ett sätt som skulle leda till att dessa aktörer får direkt information om att en ansökan har lämnats in av sökanden i fråga, och som skulle äventyra den fysiska integriteten hos sökanden eller hos personer i beroendeställning, eller skulle äventyra friheten och säkerheten för hans eller hennes familjemedlemmar som bor kvar i ursprungslandet.

KAPITEL III

FÖRFARANDET I FÖRSTA INSTANS

AVSNITT I

Artikel 31

Prövningsförfarande

1. Medlemsstaterna ska handlägga ansökningar om internationellt skydd genom ett prövningsförfarande i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II.
2. Medlemsstaterna ska se till att ett prövningsförfarandet avslutas så snart som möjligt utan att åsidosätta en lämplig och fullständig prövning.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att prövningsförfarandet avslutas inom sex månader från det att ansökan lämnats in.

Om en ansökan är föremål för det förfarande som föreskrivs i förordning (EU) nr 604/2013 ska tidsfristen på sex månader inledas vid den tidpunkt då det i enlighet med den förordningen fastställs vilken medlemsstat som är ansvarig för prövningen samt sökanden befinner sig på den medlemsstatens territorium och har tagits om hand av den behöriga myndigheten.

Medlemsstaterna får förlänga den tidsfrist på sex månader som anges i denna punkt med en period på högst ytterligare nio månader om

- a) ärendet involverar komplicerade faktiska och/eller rättsliga omständigheter,

b) ett stort antal tredjelandsmedborgare eller statslösa personer samtidigt ansöker om internationellt skydd, med följden att det i praktiken blir mycket svårt att avsluta förfarandet inom sexmånadersfristen,

c) förseningen uppenbart kan hänföras till sökandens underlåtenhet att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 13.

I vederbörligen motiverade undantagsfall får medlemsstaterna överskrida de tidsfrister som föreskrivs i denna punkt med högst tre månader om det krävs för att säkerställa tillräcklig och fullständig prövning av ansökan om internationellt skydd.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 13 och 18 i direktiv 2011/95/EU får medlemsstaterna skjuta upp avslutandet av prövningsförfarandet om den beslutande myndigheten, på grund av osäkra förhållanden i ursprungslandet som förväntas vara av tillfällig natur, inte rimligen kan fatta beslut inom de tidsfrister som fastställs i punkt 3. I dessa fall ska medlemsstaterna

a) se över situationen i det berörda ursprungslandet minst var sjätte månad,

b) i rimlig tid informera de berörda sökandena om skälen till senareläggandet, och

c) i rimlig tid informera kommissionen om uppskjutandet av förfarandena för det ursprungslandet.

5. Medlemsstaterna ska under alla omständigheter slutföra prövningsförfarandet inom högst 21 månader från det att ansökan inkommit.

6. Om inget beslut kan fattas inom sex månader ska medlemsstaterna se till att sökanden

a) informeras om förseningen, och

b) på begäran erhåller information om skälen för förseningen och om den tidsfrist inom vilken beslut om hans eller hennes ansökan är att vänta.

7. Medlemsstaterna får prioritera en prövning av en ansökan om internationellt skydd i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II, i synnerhet,

a) om ansökan kan förväntas vara välgrundad,

b) om sökanden är utsatt i den mening som avses i artikel 22 i direktiv 2013/33/EU eller är i behov av särskilda förfarandegarantier, särskilt ensamkommande barn.

8. Medlemsstaterna får även föreskriva att ett prövningsförfarande i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II ska påskyndas och/eller genomföras vid gränsen eller i transitzoner i enlighet med artikel 43 om

a) sökanden vid inlämnandet av sin ansökan och framläggandet av de faktiska omständigheterna endast tagit med uppgifter som saknar betydelse för prövningen av hans eller hennes rätt att betraktas som en person som beviljats internationellt skydd enligt direktiv 2011/95/EU, eller

b) sökanden kommer från ett säkert ursprungsland enligt detta direktiv, eller

c) sökanden har vilselett myndigheterna genom att lämna oriktiga uppgifter eller falska handlingar eller genom att undanhålla relevanta uppgifter eller handlingar som rör hans eller hennes identitet och/eller medborgarskap och som kunde ha påverkat beslutet i negativ riktning, eller

d) det är troligt att sökanden i ond tro har förstört eller gjort sig av med en identitets- eller resehandling som skulle ha bidragit till att fastställa hans eller hennes identitet eller medborgarskap, eller

e) sökanden har lämnat uppenbart inkonsekventa och motsägelsefulla, klart falska eller uppenbart osannolika uppgifter som motsäger tillräckligt kontrollerad information om ursprungslandet på ett sätt som gör att hans eller hennes påstående om rätt att betraktas som en person som beviljats internationellt skydd enligt direktiv 2011/95/EU uppenbart är föga övertygande, eller

f) sökanden har lämnat in en efterföljande ansökan om internationellt skydd som inte kan nekas prövning i enlighet med artikel 40.5, eller

g) sökanden lämnar in en ansökan enbart för att försena eller hindra verkställigheten av ett redan fattat eller förestående beslut som skulle leda till att sökanden avlägsnats, eller

h) sökanden olagligen anlände till medlemsstatens territorium eller olagligen förlängde sin vistelse och, utan goda skäl, varken har anmält sig till myndigheterna eller lämnat in en ansökan om internationellt skydd så snart som möjligt med tanke på omständigheterna kring inresan, eller

i) sökanden vägrar att fullgöra sin skyldighet att lämna fingeravtryck i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 av den 26 juni 2013 om inrättande av Eurodac för jämförelse av fingeravtryck för en effektiv tillämpning av förordning (EG) nr 604/2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har gett in i någon medlemsstat och för när medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter begär jämförelser med uppgifter i Eurodac för brottsbekämpande ändamål ⁽¹⁾, eller

j) sökanden på allvarliga grunder kan betraktas som en fara för den inre säkerheten och den allmänna ordningen i den aktuella medlemsstaten eller har med tvång utvisats som ett allvarligt hot mot allmän ordning och säkerhet enligt nationell rätt.

9. Medlemsstaterna ska fastställa tidsfrister för att fatta ett beslut i första instans i enlighet med punkt 8. Dessa tidsfrister ska vara rimliga.

Utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 3, 4 och 5 får medlemsstaterna överskrida dessa tidsfrister om det krävs i syfte att säkerställa en adekvat och fullständig prövning av ansökan om internationellt skydd.

Artikel 32

Ogrundade ansökningar

1. Om inte annat följer av artikel 27 får medlemsstaterna endast anse en ansökan som ogrundad om den beslutande myndigheten har konstaterat att sökanden inte har rätt till internationellt skydd enligt direktiv 2011/95/EU.

2. Vid ogrundade ansökningar, där någon av de omständigheter som förtecknas i artikel 31.8 är tillämplig, får medlemsstaterna även anse en ansökan vara uppenbart ogrundad, om den definieras på detta sätt i nationell lagstiftning.

AVSNITT II

Artikel 33

Ansökningar som inte kan tas upp till prövning

1. Utöver de fall då en ansökan inte prövas enligt förordning (EU) nr 604/2013 behöver inte medlemsstaterna pröva om sökanden uppfyller kraven för internationellt skydd enligt direktiv 2011/95/EU, om en ansökan inte anses kunna tas upp till prövning enligt denna artikel.

2. Medlemsstaterna får anse att en ansökan om internationellt skydd inte kan tas upp till prövning endast om

- a) en annan medlemsstat har beviljat internationellt skydd,
- b) ett land som inte är en medlemsstat betraktas som första asylland för sökanden enligt artikel 35,
- c) ett land som inte är en medlemsstat betraktas som ett säkert tredjeland för sökanden enligt artikel 38,
- d) ansökan är en efterföljande ansökan, där inga nya fakta eller uppgifter av relevans för prövningen av sökandens rätt att betraktas som en person som beviljats internationellt skydd enligt direktiv 2011/95/EU har framkommit eller lagts fram av sökanden, eller
- e) en person i beroendeställning lämnar in en ansökan efter det att han eller hon enligt artikel 7.2 har godtagit att det egna ärendet ska utgöra en del av en ansökan som lämnats in på hans eller hennes vägnar och det inte finns några omständigheter kring situationen för personen i beroendeställning som motiverar en separat ansökan.

Artikel 34

Särskilda bestämmelser om intervjuer för att avgöra om ansökan ska upptas till prövning

1. Medlemsstaterna ska ge sökande möjligheten att lägga fram sina synpunkter på tillämpningen av de grunder som avses i artikel 33 på de särskilda omständigheterna i hans eller hennes fall, innan den beslutande myndigheten beslutar huruvida ansökan om internationellt skydd ska tas upp till prövning eller inte. Medlemsstaterna ska därför genomföra en personlig intervju för att avgöra om ansökan ska upptas till prövning. Om medlemsstaterna vill avvika från denna regel i samband med en efterföljande ansökan, får detta endast ske med stöd av artikel 42.

Denna punkt ska inte påverka tillämpningen av artikel 4.2 a i detta direktiv och artikel 5 i förordning (EU) nr 604/2013.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att personal vid andra myndigheter än den beslutande myndigheten ska genomföra den personliga intervjun för att avgöra om ansökan om internationellt skydd ska tas upp till prövning eller inte. I sådana fall ska medlemsstaterna säkerställa att sådan personal i förväg får nödvändig grundläggande utbildning, särskilt om internationell människorättslagstiftning, unionens asylregelverk och intervju-teknik.

AVSNITT III

Artikel 35

Begreppet första asylland

Ett land kan betraktas som första asylland för en enskild sökande, om

⁽¹⁾ Se sidan 1 i detta nummer av EUT.

- a) han eller hon har erkänts som flykting i landet och fortfarande kan erhålla detta skydd, eller
- b) han eller hon åtnjuter annat tillräckligt skydd i landet, inbegripet enligt principen om "non-refoulement",

förutsatt att han eller hon kommer att tillåtas resa in på nytt i det landet.

När medlemsstaterna tillämpar begreppet första asylansökan på en sökandes särskilda omständigheter, får de ta hänsyn till artikel 38.1. Sökanden ska beredas tillfälle att bestrida tillämpningen av begreppet första asylansökan med hänvisning till de särskilda omständigheterna i hans eller hennes fall.

Artikel 36

Begreppet säkert ursprungsland

1. Om det fastställs att ett tredjeland är ett säkert ursprungsland enligt detta direktiv kan landet, efter en enskild prövning av ansökan, betraktas som ett säkert ursprungsland för en enskild sökande endast om

- a) han eller hon är medborgare i det landet eller
- b) han eller hon är en statslös person som tidigare hade sitt hemvist i det landet,

och han eller hon inte har lagt fram några allvarliga skäl för att landet inte ska anses som ett säkert ursprungsland med hänsyn till hans eller hennes särskilda omständigheter och i fråga om hans eller hennes rätt att betraktas som en person som beviljats internationellt skydd i enlighet med direktiv 2011/95/EU.

2. Medlemsstaterna ska i den nationella lagstiftningen fastställa närmare regler och föreskrifter för tillämpningen av begreppet säkert ursprungsland.

Artikel 37

Nationellt fastställande av tredjeländer som säkra ursprungsländer

1. Medlemsstaterna får behålla eller införa lagstiftning som, i enlighet med bilaga I, gör det möjligt att på nationell nivå fastställa säkra ursprungsländer i samband med prövning av ansökningar om internationellt skydd.

2. Medlemsstaterna ska regelbundet se över situationen i tredjeländer som fastställts som säkra ursprungsländer i enlighet med denna artikel.

3. Bedömningen av huruvida ett land är ett säkert ursprungsland i enlighet med denna artikel ska grunda sig på ett urval av informationskällor, särskilt information från andra medlemsstater, stödkontoret, UNHCR, Europarådet och andra berörda internationella organisationer.

4. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om de länder som betraktas som säkra ursprungsländer i enlighet med denna artikel.

Artikel 38

Begreppet säkert tredjeland

1. Medlemsstaterna får tillämpa begreppet säkert tredjeland endast om de behöriga myndigheterna är övertygade om att en person som ansöker om internationellt skydd kommer att behandlas i enlighet med följande principer i det berörda tredjelandet:

- a) Sökandens liv och frihet är inte hotade på grund av ras, religion, medborgarskap, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller politisk övertygelse.
- b) Det föreligger ingen risk för allvarlig skada enligt definitionen i direktiv 2011/95/EU.
- c) Principen om "non-refoulement" iakttas i enlighet med Genèvekonventionen.
- d) Förbudet mot varje återsändande som innebär åsidosättande av förbudet mot tortyr och grym, omänsklig eller förnedrande behandling i enlighet med folkrätten iakttas.
- e) Sökanden har möjlighet att ansöka om flyktingstatus och, om de befins vara flyktingar, erhålla skydd i enlighet med Genèvekonventionen.

2. Begreppet säkert tredjeland ska tillämpas i enlighet med bestämmelser i nationell rätt, inbegripet

- a) bestämmelser enligt vilka sökanden måste ha en anknytning till det berörda tredjelandet som gör att det skulle vara rimligt för denne att resa till det landet,
- b) bestämmelser om vilka metoder de behöriga myndigheterna ska använda för att säkerställa att begreppet säkert tredjeland kan tillämpas på ett enskilt land eller en enskild sökande; sådana metoder ska inbegripa att i varje enskilt fall bedöma huruvida landet är säkert för en enskild sökande och/eller att på nationell nivå fastställa länder som i allmänhet betraktas som säkra,
- c) bestämmelser i enlighet med internationell rätt som gör det möjligt att genom en enskild prövning fastställa huruvida det berörda tredjelandet är säkert för en enskild sökande, och vilka minst ska göra det möjligt för sökanden att överklaga tillämpningen av begreppet säkert tredjeland med anledning av att tredjelandet i fråga inte är säkert med hänsyn till hans eller hennes särskilda omständigheter; sökanden ska också tillåtas att invända mot sin anknytning till tredjelandet i enlighet med led a.

3. Om ett beslut genomförs endast på grundval av denna artikel ska medlemsstaterna

- a) informera sökanden om detta, och
- b) förse sökanden med en handling på tredjelandets språk som underrättar myndigheterna i det landet om att ansökan inte har prövats i sak.

4. Om tredjelandet nekar en sökande tillstånd att resa in på dess territorium, ska medlemsstaterna se till att rätt till prövning ges i enlighet med de grundläggande principer och garantier som beskrivs i kapitel II.

5. Medlemsstaterna ska regelbundet underrätta kommissionen om tredjeländer på vilka detta begrepp tillämpas enligt bestämmelserna i denna artikel.

Artikel 39

Begreppet europeiska säkra tredjeländer

1. Medlemsstaterna får föreskriva att en ansökan om internationellt skydd och säkerheten för sökanden när det gäller hans eller hennes särskilda omständigheter enligt beskrivningen i kapitel II inte ska prövas eller inte ska prövas fullständigt i fall där en behörig myndighet på grundval av sakförhållanden har fastställt att sökanden försöker att resa in eller har rest in olagligt på territoriet från ett säkert tredjeland i enlighet med punkt 2.

2. Ett tredjeland kan endast anses vara ett säkert tredjeland enligt punkt 1 om

- a) det har ratificerat och följer bestämmelserna i Genèvekonventionen utan geografiska begränsningar,
- b) det har inrättat ett lagstadgat asylförfarande, och
- c) det har ratificerat Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och följer bestämmelserna i denna, inklusive normerna med avseende på effektiva rättsmedel.

3. Sökanden ska beredas tillfälle att bestrida tillämpningen av begreppet europeiska säkra tredjeländer med hänvisning till att det berörda tredjelandet inte är säkert på grund av de särskilda omständigheterna i hans eller hennes fall.

4. De berörda medlemsstaterna ska i nationell rätt fastställa villkoren för genomförande av bestämmelserna i punkt 1 och följderna av de beslut som fattas enligt dessa bestämmelser i enlighet med principen om *"non-refoulement"*, inbegripet bestämmelser om undantag från tillämpningen av denna artikel av humanitära, politiska eller folkrättsliga skäl.

5. Vid genomförande av ett beslut som enbart grundas på denna artikel ska de berörda medlemsstaterna

- a) informera sökanden om detta, och
- b) förse sökanden med en handling på tredjelandets språk som underrättar myndigheterna i det landet om att ansökan inte har prövats i sak.

6. Om det säkra tredjelandet inte återtar sökanden ska medlemsstaterna se till att rätt till prövning ges i enlighet med de grundläggande principer och garantier som anges i kapitel II.

7. Medlemsstaterna ska regelbundet underrätta kommissionen om tredjeländer på vilka detta begrepp tillämpas i enlighet med denna artikel.

AVSNITT IV

Artikel 40

Efterföljande ansökan

1. När en person som har ansökt om internationellt skydd i en medlemsstat lämnar ytterligare utsagor eller lämnar in en efterföljande ansökan i samma medlemsstat ska medlemsstaten pröva dessa ytterligare utsagor eller fakta i den efterföljande ansökan i samband med prövningen av den tidigare ansökan eller i samband med prövningen av det omprövade beslutet eller överklagandet i den mån de behöriga myndigheterna kan beakta och pröva alla fakta som utgör grund för dessa ytterligare utsagor eller den efterföljande ansökan inom denna ram.

2. När beslut fattas enligt artikel 33.2 d om huruvida en ansökan om internationellt skydd ska tas upp till prövning ska en efterföljande ansökan om internationellt skydd först bli föremål för en preliminär prövning om nya fakta eller uppgifter har framkommit eller har lagts fram av sökanden vad avser sökandens rätt att betraktas som en person som beviljats internationellt skydd enligt direktiv 2011/95/EU.

3. Om den preliminära prövningen enligt punkt 2 leder fram till slutsatsen att nya fakta eller uppgifter har framkommit eller lagts fram av sökanden vilka på ett avgörande sätt bidrar till sökandens möjligheter att betraktas som en person som beviljats internationellt skydd enligt direktiv 2011/95/EU, ska ansökan prövas på nytt enligt kapitel II. Medlemsstaterna får också ange andra skäl till att gå vidare med en efterföljande ansökan.

4. Medlemsstaterna får föreskriva att ansökan endast kommer att prövas vidare om sökanden utan egen förskyllan i det tidigare förfarandet var oförmögen att göra gällande de situationer som avses i punkterna 2 och 3 i denna artikel, i synnerhet genom att använda sin rätt till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 46.

5. När en efterföljande ansökan inte prövas vidare enligt denna artikel ska den nekas prövning enligt artikel 33.2 d.

6. Det förfarande som avses i denna artikel får också tillämpas på

- a) en person i beroendeställning som lämnat in en ansökan efter det att han eller hon enligt artikel 7.2 har godtagit att det egna ärendet ska utgöra en del av en ansökan som lämnats in på hans eller hennes vägnar, och/eller
- b) en ogift underårig som lämnat in en ansökan efter det att en ansökan lämnats in på hans eller hennes vägnar enligt artikel 7.5 c.

I sådana fall ska man vid den preliminära prövningen enligt punkt 2 undersöka om det finns fakta avseende ifrågavarande persons eller den ogifte underåriges situation som motiverar en separat ansökan.

7. Om en person avseende vilken ett beslut om överföring ska verkställas i enlighet med förordning (EU) nr 604/2013 gör ytterligare framställningar eller lämnar in en efterföljande ansökan i den medlemsstat som ska verkställa överföringen, ska dessa framställningar eller efterföljande ansökningar utredas av den ansvariga medlemsstat som avses i den förordningen i enlighet med detta direktiv.

Artikel 41

Undantag från rätten att stanna kvar vid efterföljande ansökningar

1. Medlemsstaterna får göra undantag från rätten att stanna kvar på territoriet om en person
 - a) har lämnat in en första efterföljande ansökan som inte prövas vidare i enlighet med artikel 40.5, enbart för att försena eller hindra verkställigheten av ett beslut som skulle leda till att han eller hon omedelbart avlägsnas från den medlemsstaten, eller
 - b) lämnar in ytterligare en efterföljande ansökan i samma medlemsstat som redan fattat ett slutligt beslut om att inte pröva en första efterföljande ansökan enligt artikel 40.5 eller ett slutligt beslut om att avslå den ansökan såsom ogrundad.

Medlemsstaterna får göra ett sådant undantag endast om den beslutande myndigheten anser att avlägsnandet inte direkt eller indirekt resulterar i *refoulement* i strid med medlemsstatens internationella och unionsrättsliga åtaganden.

2. I de fall som avses i punkt 1 får medlemsstaterna också

- a) göra undantag från de tidsfrister som normalt är tillämpliga på påskyndade förfaranden, i enlighet med nationell rätt, om prövningsförfarandet påskyndas i enlighet med artikel 31.8 g,
- b) göra undantag från de tidsfrister som normalt är tillämpliga i prövningsförfaranden enligt artiklarna 33 och 34, i enlighet med nationell rätt, och/eller
- c) göra undantag från artikel 46.8.

Artikel 42

Förfaranderegler

1. Medlemsstaterna ska se till att sökande vilkas ansökningar är föremål för en preliminär prövning enligt artikel 40 omfattas av de garantier som anges i artikel 12.1.

2. Medlemsstaterna får i nationell rätt föreskriva bestämmelser om den preliminära prövningen enligt artikel 40. Dessa bestämmelser får bland annat

- a) ålägga den berörda sökanden att ange de sakförhållanden och lägga fram de bevis som motiverar ett nytt förfarande,
- b) tillåta att den preliminära prövningen genomförs enbart på grundval av skriftliga inlagor utan krav på att sökanden ska intervjuas personligen, förutom i de fall som avses i artikel 40.6.

Dessa regler får inte göra det omöjligt för en sökande att få tillgång till ett nytt förfarande och de får inte heller innebära att tillgången till ett nytt förfarande i praktiken sätts ur spel eller allvarligt inskränks.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att sökanden informeras på lämpligt sätt om utfallet av den preliminära prövningen och, om ansökan inte kommer att prövas vidare, skälen till detta och möjligheterna att överklaga eller begära en omprövning av det beslutet.

AVSNITT V

Artikel 43

Gränsförfaranden

1. Medlemsstaterna får föreskriva förfaranden, i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II, för att vid medlemsstatens gräns eller i transitzoner besluta om

- a) huruvida en ansökan som lämnas in där ska tas upp till prövning, enligt artikel 33, och/eller

b) innehållet i en ansökan i ett förfarande enligt artikel 31.8.

2. Medlemsstaterna ska se till att ett beslut inom ramen för de förfaranden som föreskrivs i punkt 1 fattas inom rimlig tid. Om ett beslut inte har fattats inom fyra veckor, ska sökanden beviljas inresa till medlemsstatens territorium så att hans eller hennes ansökan kan handläggas i enlighet med andra bestämmelser i detta direktiv.

3. I händelse av ankomster som omfattar ett stort antal tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som lämnar ansökningar om internationellt skydd vid gränsen eller i en transitzon, vilket gör det omöjligt i praktiken att där tillämpa bestämmelserna i punkt 1, får dessa förfaranden även tillämpas om och under den tid dessa tredjelandsmedborgare eller statslösa personer normalt är förlagda på platser i närheten av gränsen eller i transitzonen.

KAPITEL IV

FÖRFARANDE FÖR ÅTERKALLANDE AV INTERNATIONELLT SKYDD

Artikel 44

Återkallande av internationellt skydd

Medlemsstaterna ska se till att en utredning får inledas om att återkalla en persons internationella skydd så snart det framkommer nya fakta eller uppgifter som tyder på att det finns skäl att ompröva giltigheten av hans eller hennes internationella skydd.

Artikel 45

Förfaranderegler

1. Medlemsstaterna ska se till att när den behöriga myndigheten överväger att återkalla en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons internationella skydd i enlighet med artikel 14 eller 19 i direktiv 2011/95/EU, ska denna person åtnjuta följande garantier:

- a) Han eller hon ska underrättas skriftligen om att den behöriga myndigheten omprövar hans eller hennes rätt att betraktas som en person som beviljats internationellt skydd och skälen för en sådan omprövning.
- b) Han eller hon ska ges möjlighet att i en personlig intervju enligt artikel 12.1 b och artiklarna 14–17 eller i en skriftlig förklaring ange sina skäl till varför hans eller hennes internationella skydd inte bör återkallas.

2. Dessutom ska medlemsstaterna inom ramen för det förfarande som anges i punkt 1 se till att

a) den behöriga myndigheten kan erhålla korrekta och uppdaterade uppgifter från olika källor, vid behov t.ex. från stödkontoret och UNHCR, om den allmänna situationen i de berörda personernas ursprungsländer, och

b) om uppgifter samlas i ett enskilt fall för att ompröva en persons internationella skydd, får dessa inte inhämtas från en aktör som utövar förföljelse eller orsakar allvarlig skada på ett sådant sätt att en sådan aktör får direkt information om att den berörda personen är en person som beviljats internationellt skydd vars status är under omprövning, eller att den fysiska integriteten för den berörda personen eller personer i beroendeställning eller friheten och säkerheten för de familjemedlemmar som fortfarande är bosatta i ursprungslandet äventyras.

3. Medlemsstaterna ska se till att den behöriga myndighetens beslut att återkalla det internationella skyddet lämnas skriftligen. De faktiska och rättsliga skälen ska anges i beslutet och information om hur beslutet kan överklagas ska lämnas skriftligen.

4. Så snart den behöriga myndigheten har fattat ett beslut om att återkalla det internationella skyddet ska artiklarna 20, 22, 23.1 och 29 även vara tillämpliga.

5. Genom avvikelse från punkterna 1–4 i denna artikel får medlemsstaterna besluta att det internationella skyddet upphör genom lag om den som beviljats internationellt skydd otvetydigt av sagt sig detta skydd. Medlemsstaterna får också föreskriva att det internationella skyddet ska upphöra genom lag om den som beviljats internationellt skydd blir medborgare i den medlemsstaten.

KAPITEL V

ÖVERKLAGANDE

Artikel 46

Rätten till ett effektivt rättsmedel

1. Medlemsstaterna ska se till att sökande har rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot följande:

- a) Ett beslut som fattats om en ansökan om internationellt skydd, inbegripet ett beslut
 - i) att anse en ansökan ogrundad med avseende på flyktingstatus och/eller subsidiärt skydd,
 - ii) att en ansökan inte kan tas upp till prövning enligt artikel 33.2,
 - iii) som fattas vid gränsen eller i en medlemsstats transitzon enligt artikel 43.1,

- iv) att inte pröva en ansökan enligt artikel 39.
- b) En vägran att ta upp prövningen av en asylansökan på nytt efter det att den har avbrutits i enlighet med artiklarna 27 och 28.
- c) Ett beslut att återkalla internationellt skydd enligt artikel 45.
2. Medlemsstaterna ska se till att personer som av den beslutande myndigheten ansetts ha rätt till subsidiärt skydd tillförsäkras rätt till ett effektivt rättsmedel i enlighet med punkt 1 mot beslut som innebär att ansökan betraktas som ogrundad med avseende på flyktingstatus.
- Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 c får en medlemsstat neka prövning av ett överklagande av ett beslut som innebär att en ansökan anses vara ogrundad med avseende på flyktingstatus på grund av otillräckligt intresse från sökandens sida att fullfölja förfarandet, om den status som subsidiärt skyddsbehövande som beviljats av medlemsstaten ger samma rättigheter och förmåner som flyktingstatus i enlighet med unionsrätten och nationell rätt.
3. I syfte att fullgöra skyldigheterna i punkt 1 ska medlemsstaterna se till att ett effektivt rättsmedel medför full omprövning och prövning av det aktuella behovet av såväl de faktiska som de rättsliga omständigheterna, däribland, i förekommande fall, en prövning av behovet av internationellt skydd i enlighet med direktiv 2011/95/EU, åtminstone när handläggningen av överklagandet sker vid domstol eller tribunal i första instans.
4. Medlemsstaterna ska fastställa skäligen tidsfrister och andra nödvändiga bestämmelser så att sökanden kan utöva sin rätt till effektiva rättsmedel enligt punkt 1. Tidsfristerna får inte göra detta omöjligt eller orimligt svårt.
- Medlemsstaten får även föreskriva att beslut som fattats i enlighet med artikel 43 ska bli föremål för granskning *ex officio*.
5. Utan hinder av punkt 6 ska medlemsstaterna låta sökande stanna på deras territorium till dess att tidsfristen för utövande av rätten till ett effektivt rättsmedel har löpt ut och, om de har utövat denna rätt inom utsatt tid, i avvaktan på resultatet av omprövningen.
6. Vid beslut om
- a) att anse en ansökan uppenbart ogrundad i enlighet med artikel 32.2 eller ogrundad efter prövning i enlighet med artikel 31.8, utom i fall där dessa beslut grundar sig på de omständigheter som avses i artikel 31.8 h,
- b) att en ansökan inte kan tas upp till prövning enligt artikel 33.2 a, b eller d,
- c) att vägra att återuppta prövningen av sökandens ärende efter att det har avbrutits i enlighet med artikel 28, eller
- d) om att ansökan inte ska prövas eller inte ska prövas fullständigt enligt artikel 39,
- ska en domstol eller tribunal ha rätt att avgöra om den sökande får stanna kvar i medlemsstaten, antingen på begäran av sökanden eller *ex officio*, om beslutet leder till att sökandens rätt att stanna kvar i medlemsstaten upphör, och när i sådana situationer rätten att stanna kvar i medlemsstaten, i avvaktan på resultatet av prövningen inte regleras i nationell rätt.
7. Punkt 6 ska endast tillämpas på de förfaranden som anges i artikel 43 under förutsättning att
- a) sökanden har tillgång till nödvändig tolkning och nödvändigt rättsligt bistånd och biträde samt har minst en vecka på sig att förbereda sin begäran och att för domstolen lägga fram de argument som talar för att låta honom eller henne stanna kvar på territoriet i avvaktan på resultatet av förfarandet,
- b) inom ramen för prövningen av den begäran som avses i punkt 6, domstolen eller tribunalen prövar den beslutande myndighetens negativa beslut med avseende på faktiska och rättsliga omständigheter.
- Om de villkor som avses i leden a och b inte är uppfyllda ska punkt 5 tillämpas.
8. Medlemsstaterna ska tillåta sökanden att stanna kvar på deras territorium i avvaktan på resultatet av förfarandet enligt punkterna 6 och 7 för att avgöra om sökanden får stanna kvar på territoriet.
9. Punkterna 5, 6 och 7 ska inte påverka tillämpningen av artikel 26 i förordning (EU) nr 604/2013.
10. Medlemsstaterna får fastställa tidsfrister för domstolen enligt punkt 1 för att pröva den beslutande myndighetens beslut.
11. Medlemsstaterna får även i nationell lagstiftning fastställa under vilka förhållanden det kan anses att en sökande implicit har återkallat eller avstått från sitt rättsmedel enligt punkt 1, tillsammans med regler om det förfarande som ska följas.

KAPITEL VI

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER OCH SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 47

Överklagande från offentliga myndigheter

Detta direktiv påverkar inte offentliga myndigheters möjlighet att överklaga administrativa och/eller rättsliga beslut enligt nationell lagstiftning.

Artikel 48

Konfidentialitet

Medlemsstaterna ska se till att de myndigheter som genomför detta direktiv är bundna av tystnadsplikt enligt nationell lagstiftning vad avser alla uppgifter de får kännedom om i samband med sitt arbete.

Artikel 49

Samarbete

Varje medlemsstat ska utse en nationell kontaktpunkt och underrätta kommissionen om dess adress. Kommissionen ska översända dessa upplysningar till övriga medlemsstater.

Medlemsstaterna ska i samarbete med kommissionen vidta alla lämpliga åtgärder för att upprätta ett direkt samarbete och ett informationsutbyte mellan behöriga myndigheter.

Om de åtgärder som avses i artiklarna 6.5, 14.1 andra stycket och 31.3 b tillgrips ska medlemsstaterna så snart skälen för tillämpningen av dessa undantagsåtgärder inte längre föreligger, och minst årligen, informera kommissionen om detta. Denna information ska om möjligt innefatta uppgifter om den andel av ansökningarna för vilken undantag tillämpats jämfört med det totala antalet ansökningar som behandlats under perioden.

Artikel 50

Rapport

Senast den 20 juli 2017 ska kommissionen rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv i medlemsstaterna och föreslå nödvändiga ändringar. Medlemsstaterna ska till kommissionen översända alla uppgifter som behövs för att utarbeta denna rapport. Efter det att rapporten har lagts fram ska kommissionen minst en gång vart femte år rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv i medlemsstaterna.

Som en del av den första rapporten ska kommissionen också särskilt ta upp tillämpningen av artikel 17 och de olika verktyg som används när det gäller protokollet från den personliga intervjun.

Artikel 51

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa

artiklarna 1–30, artikel 31.1, 31.2, 31.6–31.9, artiklarna 32–46, artiklarna 49 och 50 och bilaga I senast den 20 juli 2015. De ska till kommissionen genast överlämna texten till dessa bestämmelser.

2. Medlemsstaterna ska senast den 20 juli 2018 sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artikel 31.3, 31.4 och 31.5. De ska till kommissionen genast överlämna texten till dessa bestämmelser.

3. När en medlemsstat antar de bestämmelser som anges i punkterna 1 och 2 ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. De ska även innehålla en uppgift om att hänvisningar i befintliga lagar och andra författningar till det direktiv som upphävs genom detta direktiv ska anses som hänvisningar till detta direktiv. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras och om hur uppgiften ska formuleras ska varje medlemsstat själv utfärda.

4. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 52

Övergångsbestämmelser

Medlemsstaterna ska tillämpa de bestämmelser i lagar och andra författningar som anges i artikel 51(1) på ansökningar om internationellt skydd som lämnats in och på förfaranden för återkallande av internationellt skydd som inlemts efter den 20 juli 2015 eller vid ett tidigare datum. Ansökningar som lämnats in före den 20 juli 2015 och förfaranden för återkallande av flyktingstatus som inlemts före den dagen ska omfattas av de lagar och andra författningar som antagits enligt direktiv 2005/85/EG.

Medlemsstaterna ska tillämpa de lagar och andra författningar som avses i artikel 51.2 på ansökningar om internationellt skydd som lämnats in efter den 20 juli 2018 eller ett tidigare datum. Ansökningar som lämnats in före den dagen ska omfattas av de lagar och andra författningar som anges i direktiv 2005/85/EG.

Artikel 53

Upphävande

För de medlemsstater som är bundna av det här direktivet ska direktiv 2005/85/EG upphöra att gälla den 21 juli 2015, dock utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter när det gäller den tidsfrist för införlivande med nationell lagstiftning av direktivet som anges i del B i bilaga II.

Hänvisningar till det upphävda direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga III.

*Artikel 54***Ikraftträdande och tillämpning**

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artiklarna 47 och 48 ska tillämpas från och med den 21 juli 2015.

*Artikel 55***Adressater**

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdat i den 26 juni 2013.

På Europaparlamentets vägnar

M. SCHULZ

Ordförande

På rådets vägnar

A. SHATTER

Ordförande

BILAGA I

Fastställande av säkra ursprungsländer enligt artikel 37.1

Ett land ska betraktas som ett säkert ursprungsland om det på grundval av den rättsliga situationen, tillämpningen av lagstiftningen inom ett demokratiskt system och de allmänna politiska förhållandena framgår att det allmänt och genomgående inte förekommer någon förföljelse enligt artikel 9 i direktiv 2011/95/EU, samt ingen tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning och inget hot på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt.

Vid denna bedömning ska man bland annat beakta i vilken utsträckning skydd mot förföljelse eller misshandel ges genom att undersöka

- a) landets berörda lagar och förordningar och på vilket sätt de tillämpas,
- b) hur landet iakttar de rättigheter och friheter som är fastställda i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och/eller i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och/eller Förenta nationernas konvention mot tortyr, särskilt de rättigheter från vilka det inte går att göra undantag enligt artikel 15.2 i nämnda Europeiska konvention,
- c) hur landet iakttar principen om "*non-refoulement*" i enlighet med Genèvekonventionen,
- d) om landet tillhandahåller ett system med effektiva rättsmedel mot överträdelse av dessa rättigheter och friheter.

BILAGA II

DEL A

Upphävt direktiv

(som det hänvisas till i artikel 53)

Rådets direktiv 2005/85/EG

(EUT L 326, 13.12.2005, s. 13)

DEL B

Tidsfrist för införlivande med nationell lagstiftning

(som det hänvisas till i artikel 51)

Direktiv	Tidsfrister för införlivande
2005/85/EG	Första tidsfrist: den 1 december 2007 Andra tidsfrist: den 1 december 2008

BILAGA III

Jämförelsetabell

Direktiv 2005/85/EG	Detta direktiv
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2 a-c	Artikel 2 a-c
—	Artikel 2 d
Artikel 2 d-f	Artikel 2 e-g
—	Artikel 2 h och i
Artikel 2 g	Artikel 2 j
—	Artikel 2 k och l
Artikel 2 h-k	Artikel 2 m-p
—	Artikel 2 q
Artikel 3.1 och 3.2	Artikel 3.1 och 3.2
Artikel 3.3	—
Artikel 3.4	Artikel 3.3
Artikel 4.1 första stycket	Artikel 4.1 första stycket
Artikel 4.1 andra stycket	—
Artikel 4.2 a	Artikel 4.2 a
Artikel 4.2 b-d	—
Artikel 4.2 e	Artikel 4.2 b
Artikel 4.2 f	—
—	Artikel 4.3
Artikel 4.3	Artikel 4.4
—	Artikel 4.5
Artikel 5	Artikel 5
Artikel 6.1	Artikel 6.1
—	Artikel 6.2-6.4
Artikel 6.2 och 6.3	Artikel 7.1 och 7.2
—	Artikel 7.3
—	Artikel 7.4
Artikel 6.4	Artikel 7.5
Artikel 6.5	—
—	Artikel 8
Artikel 7.1 och 7.2	Artikel 9.1 och 9.2

Direktiv 2005/85/EG	Detta direktiv
—	Artikel 9.3
Artikel 8.1	Artikel 10.1
—	Artikel 10.2
Artikel 8.2 a–c	Artikel 10.3 a–c
—	Artikel 10.3 d
Artikel 8.3 och 8.4	Artikel 10.4 och 10.5
Artikel 9.1	Artikel 11.1
Artikel 9.2, första stycket	Artikel 11.2 första stycket
Artikel 9.2, andra stycket	—
Artikel 9.2, tredje stycket	Artikel 11.2 andra stycket
Artikel 9.3	Artikel 11.3
Artikel 10.1 a–c	Artikel 12.1 a–c
—	Artikel 12.1 d
Artikel 10.1 d och 10.1 e	Artikel 12.1 e och f
Artikel 10.2	Artikel 12.2
Artikel 11	Artikel 13
Artikel 12.1 första stycket	Artikel 14.1 första stycket
Artikel 12.2 andra stycket	—
—	Artikel 14.1 andra och tredje stycket
Artikel 12.2 tredje stycket	Artikel 14.1 fjärde stycket
Artikel 12.2 a	Artikel 14.2 a
Artikel 12.2 b	—
Artikel 12.2 c	—
Artikel 12.3 första stycket	Artikel 14.2 b
Artikel 12.3 andra stycket	Artikel 14.2 andra stycket
Artikel 12.4–6	Artikel 14.3–14.5
Artikel 13.1–2	Artikel 15.1 och 15.2
Artikel 13.3 a	Artikel 15.3 a
—	Artikel 15.3 b
Artikel 13.3 b	Artikel 15.3 c
—	Artikel 15.3 d
—	Artikel 15.3 e
Artikel 13.4	Artikel 15.4

Direktiv 2005/85/EG	Detta direktiv
Artikel 13.5	—
—	Artikel 16
Artikel 14	—
—	Artikel 17
—	Artikel 18
—	Artikel 19
Artikel 15.1	Artikel 22.1
Artikel 15.2	Artikel 20.1
—	Artikel 20.2–20.4
—	Artikel 21.1
Artikel 15.3 a	—
Artikel 15.3 b och c	Artikel 21.2 a och b
Artikel 15.3 d	—
Artikel 15.3 andra stycket	—
Artikel 15.4–6	Artikel 21.3–21.5
—	Artikel 22.2
Artikel 16.1 första stycket	Artikel 23.1 första stycket
Artikel 16.1 andra stycket första meningen	Artikel 23.1 andra stycket inledande orden
—	Artikel 23.1 a
Artikel 16.1 andra stycket andra meningen	Artikel 23.1 b
Artikel 16.2 första meningen	Artikel 23.2
Artikel 16.2 andra meningen	—
—	Artikel 23.3
Artikel 16.3	Artikel 23.4 första stycket
Artikel 16.4 första stycket	—
Artikel 16.4 andra och tredje stycket	Artikel 23.4 andra och tredje stycket
—	Artikel 24
Artikel 17.1	Artikel 25.1
Artikel 17.2 a	Artikel 25.2
Artikel 17.2 b och c	—
Artikel 17.3	—
Artikel 17.4	Artikel 25.3
—	Artikel 25.4
Artikel 17.5	Artikel 25.5

Direktiv 2005/85/EG	Detta direktiv
—	Artikel 25.6
Artikel 17.6	Artikel 25.7
Artikel 18	Artikel 26
Artikel 19	Artikel 27
Artikel 20.1 och 20.2	Artikel 28.1 och 28.2
—	Artikel 28.3
Artikel 21	Artikel 29
Artikel 22	Artikel 30
Artikel 23.1	Artikel 31.1
Artikel 23.2, första stycket	Artikel 31.2
—	Artikel 31.3
—	Artikel 31.4 och 31.5
Artikel 23.2, andra stycket	Artikel 31.6
Artikel 23.3	—
—	Artikel 31.7
Artikel 23.4 a	Artikel 31.8 a
Artikel 23.4 b	—
Artikel 23.4 c i	Artikel 31.8 b
Artikel 23.4 c ii	—
Artikel 23.4 d	Artikel 31.8 c
Artikel 23.4 e	—
Artikel 23.4 f	Artikel 31.8 d
Artikel 23.4 g	Artikel 31.8 e
—	Artikel 31.8 f
Artikel 23.4 h och i	—
Artikel 23.4 j	Artikel 31.8 g
—	Artikel 31.8 h och i
Artikel 23.4 k och l	—
Artikel 23.4 m	Artikel 31.8 j
Artikel 23.4 n och o	—
—	Artikel 31.9
Artikel 24	—
—	Artikel 32 (flyttad artikel 28)
Artikel 25	Artikel 33
Artikel 25.1	Artikel 33.1

Direktiv 2005/85/EG	Detta direktiv
Artikel 25.2 a–c	Artikel 33.2 a–c
Artikel 25.2 d och e	—
Artikel 25.2 f och g	Artikel 33.2 d och e
—	Artikel 34
Artikel 26	Artikel 35
Artikel 27.1 a	Artikel 38.1 a
—	Artikel 38.1 b
Artikel 27.1 b–d	Artikel 38.1 c–e
Artikel 27.2–5	Artikel 38.2–5
Artikel 28	Artikel 32
Artikel 29	—
Artikel 30.1	Artikel 37.1
Artikel 30.2–30.4	—
—	Artikel 37.2
Artikel 30.5 och 30.6	Artikel 37.3 och 37.4
Artikel 31.1	Artikel 36.1
Artikel 31.2	—
Artikel 31.3	Artikel 36.2
Artikel 32.1	Artikel 40.1
Artikel 32.2	—
Artikel 32.3	Artikel 40.2
Artikel 32.4	Artikel 40.3 första meningen
Artikel 32.5	Artikel 40.3 andra meningen
Artikel 32.6	Artikel 40.4
—	Artikel 40.5
Artikel 32.7 första stycket	Artikel 40.6 a
—	Artikel 40.6 b
Artikel 32.7 andra stycket	Artikel 40.6 andra stycket
—	Artikel 40.7
—	Artikel 41
Artikel 33	—
Artikel 34.1 och 34.2 a	Artikel 42.1 och 42.2 a
Artikel 34.2 b	—
Artikel 34.2 c	Artikel 42.2 b

Direktiv 2005/85/EG	Detta direktiv
Artikel 34.3 a	Artikel 42.3
Artikel 34.3 b	—
Artikel 35.1	Artikel 43.1 a
—	Artikel 43.1 b
Artikel 35.2 och 35.3 a–f	—
Artikel 35.4	Artikel 43.2
Artikel 35.5	Artikel 43.3
Artikel 36.1–36.2 c	Artikel 39.1–39.2 c
Artikel 36.2 d	—
Artikel 36.3	—
—	Artikel 39.3
Artikel 36.4–6	Artikel 39.4–39.6
—	Artikel 39.7
Artikel 36.7	—
Artikel 37	Artikel 44
Artikel 38	Artikel 45
—	Artikel 46.1 a i
Artikel 39.1 a i och ii	Artikel 46.1 a ii och iii
Artikel 39.1 a iii	—
Artikel 39.1 b	Artikel 46.1 b
Artikel 39.1 c och d	—
Artikel 39.1 e	Artikel 46.1 c
—	Artikel 46.2 och 46.3
Artikel 39.2	Artikel 46.4 första stycket
—	Artikel 46.4 andra och tredje stycket
Artikel 39.3	—
—	Artikel 46.5–46.9
Artikel 39.4	Artikel 46.10
Artikel 39.5	—
Artikel 39.6	Artikel 41.11
Artikel 40	Artikel 47
Artikel 41	Artikel 48
—	Artikel 49
Artikel 42	Artikel 50

Direktiv 2005/85/EG	Detta direktiv
Artikel 43 första stycket	Artikel 51.1
—	Artikel 51.2
Artikel 43 andra och tredje stycket	Artikel 51.3 och 51.4
Artikel 44	Artikel 52 första stycket
—	Artikel 52 andra stycket
—	Artikel 53
Artikel 45	Artikel 54
Artikel 46	Artikel 55
Bilaga I	—
Bilaga II	Bilaga I
Bilaga III	—
—	Bilaga II
—	Bilaga III

Sammanfattning av departementspromemorian Genomförande av det omarbetade asylprocedurdirektivet (Ds 2015:37)

Prop. 2016/17:17
Bilaga 2

I denna promemoria behandlas genomförandet i svensk rätt av det omarbetade asylprocedurdirektivet.

I promemorian föreslås bl.a. att det uttryckligen ska anges i lag att en asylansökan kan anses uppenbart ogrundad endast i fall då de skäl som utlännings åberopar bedöms vara otillräckliga eller sakna trovärdighet. Vidare föreslås att behörig migrationsdomstol ska pröva om ett beslut om omedelbar verkställighet ska kvarstå, om ett sådant överklagas. Under denna prövning får verkställighet inte ske. Vid överklagande av ett beslut att neka ny prövning i fall där nya omständigheter inte har varit föremål för tidigare prövning ska behörig migrationsdomstol pröva frågan om inhibition och under denna prövning får verkställighet inte ske. När det gäller ensamkommande barn ska ett beslut om omedelbar verkställighet inte få verkställas förrän tidigast en vecka efter det att barnet fick del av beslutet. Detsamma gäller när ett ensamkommande barn nekas ny prövning.

Det föreslås också att det ska anges i lag att ett ensamkommande barn alltid ska ha rätt till ett offentligt biträde i asylärenden och ärenden om ny prövning samt att ensamkommande barn omedelbart efter förordnandet ska informeras om vem som har förordnats som god man.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om utlänningslagen (2005:716)
dels att nuvarande 12 kap. 19 a § ska betecknas 12 kap. 19 b §,
dels att 1 kap. 7 §, 8 kap. 19 §, 12 kap. 6, 7, 8 a, 10 och 19 §§, 14 kap. 5 §
och 18 kap. 1 och 1 a §§ ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas två nya paragrafer, 12 kap. 8 b och 19 a §§, av
följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. 7 §²

Säkerhetsärenden enligt denna lag är ärenden där Säkerhetspolisen av skäl som rör rikets säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet förordar

- att en utlänningsansökan ska avvisas eller utvisas,
- att en utlänningsansökan om uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska avslås eller att en utlänningsuppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska återkallas,
- att en utlänningsansökan om statusförklaring ska återkallas,
- att en utlänningsansökan om ställning som varaktigt bosatt ska avslås eller att en utlänningsställning som varaktigt bosatt ska återkallas.

Ett ärende hos Migrationsverket om huruvida ny prövning ska beviljas enligt 12 kap. 19 eller 19 a § är ett säkerhetsärende om beslutet om avvisning eller utvisning har fattats i ett säkerhetsärende.

Ett ärende hos Migrationsverket om huruvida ny prövning ska beviljas enligt 12 kap. 19 eller 19 b § är ett säkerhetsärende om beslutet om avvisning eller utvisning har fattats i ett säkerhetsärende.

8 kap. 19 §³

Migrationsverket får besluta att verkets beslut om avvisning enligt 17 § första stycket får verkställas

Migrationsverket får besluta att verkets beslut om avvisning enligt 17 § första stycket 1 eller 2 får

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (omarbetning).

² Senaste lydelse 2014:198.

³ Senaste lydelse 2014:198.

även om det inte har *vunnit* laga kraft (avvisning med omedelbar verkställighet), om det är uppenbart att det inte finns grund för asyl och att uppehållstillstånd inte heller ska beviljas på någon annan grund.

verkställas även om det inte har *fått* laga kraft (avvisning med omedelbar verkställighet), om det, *på grund av att de skäl som utlänningen åberopar är otillräckliga eller saknar trovärdighet*, är uppenbart att det inte finns grund för asyl och *det är uppenbart* att uppehållstillstånd inte heller ska beviljas på någon annan grund.

Migrationsverket får också besluta om avvisning med omedelbar verkställighet om en asylansökan avvisas med stöd av 5 kap. 1 b § första stycket 1 eller 2.

I 12 kap. 7 § finns närmare bestämmelser om verkställigheten av beslut om avvisning med omedelbar verkställighet.

12 kap.

6 §⁴

Polismyndighetens beslut om avvisning får verkställas även om det har överklagats. Detsamma gäller för Migrationsverkets beslut enligt 8 kap. 17 § andra stycket.

Polismyndighetens beslut om avvisning får verkställas även om det har överklagats. Detsamma gäller för Migrationsverkets beslut enligt 8 kap. 17 § *första stycket 3 eller andra stycket*.

7 §⁵

Migrationsverkets beslut om avvisning enligt 8 kap. 17 § första stycket eller utvisning får verkställas även om beslutet inte har *vunnit* laga kraft, om

Migrationsverkets beslut om avvisning enligt 8 kap. 17 § första stycket *1 eller 2* eller utvisning får verkställas även om beslutet inte har *fått* laga kraft, om

1. utlänningen har förklarat sig nöjd med beslutet (nöjdförklaring), eller

2. Migrationsverket enligt 8 kap. 19 § har beslutat att verkets beslut om avvisning får verkställas trots att det inte *vunnit* laga kraft.

2. Migrationsverket enligt 8 kap. 19 § har beslutat att verkets beslut om avvisning får verkställas trots att det inte *fått* laga kraft.

⁴ Senaste lydelse 2014:655.

⁵ Senaste lydelse 2014:198.

Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §, får ett beslut om avvisning eller utvisning inte verkställas innan ansökan har prövats och då avslagits genom ett beslut som har *vunnit* laga kraft eller innan ett beslut att avvisa ansökan enligt 5 kap. 1 b § har *vunnit* laga kraft.

Första stycket gäller inte om Migrationsverket har beslutat om omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 19 § *eller om utlänningen har utvisats på grund av brott. I dessa fall får beslutet om avvisning eller utvisning verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har prövats i en instans och då avslagits.*

Första stycket hindrar inte att utlänningen överlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

8 a §⁶

Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §, får ett beslut om avvisning eller utvisning inte verkställas innan ansökan har prövats och då avslagits genom ett beslut som har *fått* laga kraft eller innan ett beslut att avvisa ansökan enligt 5 kap. 1 b § har *fått* laga kraft.

Första stycket gäller inte om Migrationsverket har beslutat om omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 19 §. *Då gäller i stället att beslutet om avvisning får verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har prövats i en instans och då avslagits eller avvisats. Om beslutet avser ett ensamkommande barn får det dock verkställas tidigast en vecka från den dag då barnet fick del av beslutet. Om utlänningen överklagar beslutet i fråga om uppehållstillstånd ska den migrationsdomstol som ska pröva överklagandet pröva om beslutet att avvisningen ska ske med omedelbar verkställighet ska kvarstå. Beslutet om avvisning får inte verkställas innan denna prövning har gjorts.*

8 b §

Det som sägs i 8 a § gäller inte om utlänningen har utvisats på grund av brott. Då gäller i stället att beslutet om utvisning får verkställas när

⁶ Senaste lydelse 2014:198.

ansökan om uppehållstillstånd har prövats i en instans och då avslagits eller avvisats.

Bestämmelsen i 8 a § hindrar inte att utlänningen överlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

10 §⁷

Har en utlänning överklagat ett beslut om att avvisas med omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 19 §, ska Migrationsverket pröva om verkställigheten av beslutet tills vidare ska avbrytas (inhibition).

Även i andra fall när Migrationsverket omprövar ett avvisningsbeslut ska verket pröva frågan om inhibition.

När Migrationsverket omprövar ett avvisningsbeslut ska verket pröva om verkställigheten av beslutet tills vidare ska avbrytas (inhibition).

19 §⁸

Om utlänningen i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som *vunnit* laga kraft åberopar nya omständigheter

Om utlänningen i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som *fått* laga kraft åberopar nya omständigheter, *inbegripet nya fakta eller uppgifter av relevans för prövningen*

1. som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 1, 2 eller 3 §, och

2. dessa omständigheter inte kunnat åberopas av utlänningen tidigare, eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare,

ska Migrationsverket, om beslut om uppehållstillstånd inte kan meddelas enligt 18 §, ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning.

Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, ska Migrationsverket besluta att inte bevilja ny prövning.

Beslutet om avvisning eller utvisning får inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan

⁷ Senaste lydelse 2014:198.

⁸ Senaste lydelse 2009:1542.

om ny prövning ska ske eller, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § och en sådan ansökan inte tidigare under utlänningens vistelse i Sverige har prövats genom ett lagakraftvunnet beslut. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan och besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

Första stycket gäller inte om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § och en sådan ansökan inte tidigare under utlänningens vistelse i Sverige har prövats genom ett beslut som har fått laga kraft. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan och besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

19 a §

Om utlänningen i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som har fått laga kraft åberopar sådana nya omständigheter som avses i 19 § första stycket får beslutet om avvisning eller utvisning inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om ny prövning ska ske.

Om Migrationsverket beviljar ny prövning får beslutet om avvisning eller utvisning inte verkställas innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har fått laga kraft. Om Migrationsverket inte beviljar ny prövning och beslutet avser ett ensamkommande barn får beslutet om avvisning eller utvisning verkställas tidigast en vecka från den dag då barnet fick del av beslutet.

Om utlänningen överklagar ett beslut att inte bevilja ny prövning, och frågan om ny prövning inte har avgjorts tidigare, ska den migrationsdomstol som ska pröva överklagandet pröva om inhibition

ska meddelas. Beslutet om avvissning eller utvisning får inte verkställas innan denna prövning har gjorts.

14 kap.

5 §⁹

Migrationsverkets beslut att inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § får överklagas till en migrationsdomstol. Detsamma gäller verkets beslut att inte bevilja prövning enligt 12 kap. 16 a eller 19 a §.

Migrationsverkets beslut att inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § får överklagas till en migrationsdomstol. Detsamma gäller verkets beslut att inte bevilja prövning enligt 12 kap. 16 a eller 19 b §.

18 kap.

1 §¹⁰

Offentligt biträde ska förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i mål och ärenden om

1. avvissning, dock inte hos Polismyndigheten om inte utlänningen enligt 10 kap. 1 eller 2 § hållits i förvar sedan mer än tre dagar,

2. utvisning enligt 8 kap. 6 eller 10 § eller 11 § andra stycket,

3. verkställighet av beslut om avvissning eller utvisning enligt denna lag, om beslut om inhibition meddelats av Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen eller om ny prövning beviljats,

4. verkställighet av beslut om avvissning eller utvisning enligt denna lag, dock endast när det gäller fråga om förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § och utlänningen hållits i förvar sedan mer än tre dagar, och

5. hemsändande enligt 23 kap. 2 §.

Offentligt biträde ska alltid förordnas i mål och ärenden enligt första stycket 1 och 2 för barn som har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet. Offentligt biträde ska också förordnas för ett barn som saknar vårdnadshavare här i landet om ny prövning har beviljats barnet enligt 12 kap. 19 §.

⁹ Senaste lydelse 2013:648.

¹⁰ Senaste lydelse 2014:655.

Offentligt biträde ska alltid förordnas för barn som hålls i förvar enligt 10 kap. 2 §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet.

1 a §¹¹

I mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring ska på utlänningens begäran offentligt biträde förordnas om utlänningen befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att *utlänningen inte kommer att beviljas yrkad statusförklaring.*

I mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring *och beslut att inte bevilja ny prövning* ska på utlänningens begäran offentligt biträde förordnas om utlänningen befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att *överklagandet inte kommer att bifallas.*

Offentligt biträde ska alltid förordnas i mål enligt första stycket för barn som befinner sig i Sverige och som saknar vårdnadshavare här i landet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

¹¹ Senaste lydelse 2009:1542.

Förslag till lag om ändring i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn

Härigenom föreskrivs¹ att 3 § lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Ansökan om god man får göras av Migrationsverket och av socialnämnden i den kommun där barnet vistas. Överförmyndaren får också självmant ta upp frågan.

God man *skall* förordnas så snart det är möjligt.

I ett ärende om förordnande av god man *skall* överförmyndaren ge barnet tillfälle att yttra sig, om det kan ske.

God man *ska* förordnas så snart det är möjligt.

I ett ärende om förordnande av god man *ska* överförmyndaren ge barnet tillfälle att yttra sig, om det kan ske.

Överförmyndaren ska omedelbart efter förordnandet informera barnet om vem som har förordnats som god man.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (omarbetning).

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

I ärenden enligt denna lag gäller följande föreskrifter i utlänningslagen (2005:716) i tillämpliga delar:

- 1 kap. 3 b § om EES-medborgare,
- 1 kap. 13 § om skyndsam handläggning,
- 3 a kap. 2 § om familjemedlemmar till EES-medborgare,
- 4 kap. 1–4 §§ om flyktingar och andra skyddsbehövande,
- 5 kap. 1–1 c, 2 a–d, 3–10, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd,
- 5 a kap. 1–4 och 6 §§ om ställning som varaktigt bosatt,
- 6 kap. 3 § om arbetstillstånd,
- 6 a kap. 1–11 §§ om EU-blåkort,
- 8 kap. 12 och 13 §§ om utvisning av EES-medborgare och sådana medborgares familjemedlemmar,
- 8 kap. 14 § om utvisning av utlänningar med permanent uppehållsrätt, EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren och EES-medborgare som är barn,
- 8 a kap. 2 § första stycket om sådana hänsyn som ska tas till anknytningen till det svenska samhället, om fråga uppkommit om utvisning av en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige,
- 9 kap. 8 § om fotografi och fingeravtryck,
- 10 kap. 1, 2, 4–11 och 17 §§ om förvar och uppsikt,
- 12 kap. 1–5, 13 a och 21–23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,
- 13 kap. 1–7 §§ om muntlig handläggning hos förvaltningsmyndighet,
- 13 kap. 10 § om motivering av beslut,
- 13 kap. 11 § om tolkersättning,
- 13 kap. 12 § om rättelse av beslut på grund av oriktig uppgift,
- 13 kap. 15 och 16 §§ om DNA-analys,
- 16 kap. 1 § andra stycket om Migrationsöverdomstolen,
- 17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter,
- 18 kap. 1 § *andra* stycket om 18 kap. 1 § *tredje* stycket om offentligt biträde för barn, och offentligt biträde för barn, och
- 19 kap. 1–4 §§ om kostnadsansvar.

Skyldigheten enligt 17 kap. 1 § utlänningslagen att lämna uppgifter gäller vid tillämpningen av denna lag även i förhållande till regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

¹ Senaste lydelse 2014:589.

Förteckning över remissinstanser

Efter remiss har yttrande över departementspromemorian Genomförande av det omarbetade asylprocedurdirektivet (Ds 2015:37) avgetts av Riksdagens ombudsmän, Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Malmö, Förvaltningsrätten i Luleå, Justitiekanslern, Domstolsverket, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Kriminalvården, Migrationsverket, Barnombudsmannen, Kustbevakningen, Tullverket, Lunds universitet (Juridiska fakulteten), Diskrimineringsombudsmannen, Sveriges advokatsamfund, Flyktinggruppernas och asylkommittéernas riksråd (FARR), Riksföreningen Gode män Vårdnadshavare, Sveriges kristna råd, Svenska kyrkan, Svenska Röda Korset, UNHCR:s regionkontor för de baltiska och nordiska länderna och UNICEF.

Följande instanser har erbjudits att lämna yttrande men inte inkommit med något: Amnesty International – Svenska sektionen, Caritas, Judiska centralrådet, Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar, Rädda barnen och Sveriges muslimska råd.

Därutöver har Civil Rights Defenders och Riksförbundet för Social och Mental Hälsa kommit in med yttranden.

Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs⁴⁰ i fråga om utlänningslagen (2005:716)⁴¹
dels att nuvarande 12 kap. 19 a § ska betecknas 12 kap. 19 b §,
dels att 1 kap. 7 §, 8 kap. 19 §, 12 kap. 6, 7, 8 a, 10, 13 och 19 §§,
13 kap. 1 §, 14 kap. 5 §, 18 kap. 1 och 1 a §§ och rubriken närmast före
12 kap. 10 § ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas två nya paragrafer, 12 kap. 8 b och 19 a §§, av
följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

7 §⁴²

Säkerhetsärenden enligt denna lag är ärenden där Säkerhetspolisen av
skäl som rör rikets säkerhet eller som annars har betydelse för allmän
säkerhet förordar

- att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd eller arbetstillstånd
ska avslås eller att en utlännings uppehållstillstånd eller arbetstillstånd
ska återkallas,
- att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd eller arbetstillstånd
ska avslås eller att en utlännings uppehållstillstånd eller arbetstillstånd
ska återkallas,
- att en utlännings ansökan om ställning som varaktigt bosatt ska
avslås eller att en utlännings ställning som varaktigt bosatt ska återkallas.

Ett ärende hos Migrationsverket
om huruvida ny prövning ska
beviljas enligt 12 kap. 19 eller
19 a § är ett säkerhetsärende om
beslutet om avvísning eller utvis-
ning har fattats i ett säkerhets-
ärende.

Ett ärende hos Migrationsverket
om huruvida ny prövning ska
beviljas enligt 12 kap. 19 eller
19 b § är ett säkerhetsärende om
beslutet om avvísning eller utvis-
ning har fattats i ett säkerhets-
ärende.

8 kap.

19 §⁴³

Migrationsverket får besluta att
verkets beslut om avvísning enligt
17 § första stycket får verkställas
även om det inte har *vunnit* laga
kraft (avvísning med omedelbar

Migrationsverket får besluta att
verkets beslut om avvísning enligt
17 § första stycket *1 eller 2* får
verkställas även om det inte har
fått laga kraft (avvísning med

⁴⁰ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om
gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (omarbetning), i
den ursprungliga lydelsen.

⁴¹ Senaste lydelse av 12 kap. 19 a § 2013:648.

⁴² Senaste lydelse 2014:198.

⁴³ Senaste lydelse 2014:198.

verkställighet), om det är uppenbart att det inte finns grund för asyl och att uppehållstillstånd inte heller ska beviljas på någon annan grund.

omedelbar verkställighet), om *de skäl som utlännings åberopar saknar betydelse för prövningen av ansökan eller saknar tillförlitlighet*, och det därmed är uppenbart att det inte finns grund för asyl och *det är uppenbart att uppehållstillstånd inte heller ska beviljas på någon annan grund (uppenbart ogrundad ansökan)*. Migrationsverket får också besluta om avvisning med omedelbar verkställighet om en asylansökan avvisas med stöd av 5 kap. 1 b § första stycket 1 eller 2.

I 12 kap. 7 § finns närmare bestämmelser om verkställigheten av beslut om avvisning med omedelbar verkställighet.

12 kap.

6 §⁴⁴

Polismyndighetens beslut om avvisning får verkställas även om det har överklagats. Detsamma gäller för Migrationsverkets beslut enligt 8 kap. 17 § andra stycket.

Polismyndighetens beslut om avvisning får verkställas även om det har överklagats. Detsamma gäller för Migrationsverkets beslut enligt 8 kap. 17 § första stycket 3 eller andra stycket.

7 §⁴⁵

Migrationsverkets beslut om avvisning enligt 8 kap. 17 § första stycket eller utvisning får verkställas även om beslutet inte har vunnit laga kraft, om

Migrationsverkets beslut om avvisning enligt 8 kap. 17 § första stycket 1 eller 2 eller utvisning får verkställas även om beslutet inte har fått laga kraft, om

1. utlännings har förklarat sig nöjd med beslutet (nöjdförklaring), eller

2. Migrationsverket enligt 8 kap. 19 § har beslutat att verkets beslut om avvisning får verkställas trots att det inte vunnit laga kraft.

2. Migrationsverket enligt 8 kap. 19 § har beslutat att verkets beslut om avvisning får verkställas trots att det inte fått laga kraft.

8 a §⁴⁶

Om en utlännings har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §, får ett beslut om

Om en utlännings har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §, får ett beslut om

⁴⁴ Senaste lydelse 2014:655.

⁴⁵ Senaste lydelse 2014:198.

⁴⁶ Senaste lydelse 2014:198.

avvisning eller utvisning inte verkställas innan ansökan har prövats och då avslagits genom ett beslut som har *vunnit* laga kraft eller innan ett beslut att avvisa ansökan enligt 5 kap. 1 b § har *vunnit* laga kraft.

Första stycket gäller inte om Migrationsverket har beslutat om omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 19 § *eller om utlämningen har utvisats på grund av brott. I dessa fall får* beslutet om avvisning *eller utvisning* verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har *prövats i en instans och då avslagits*.

Första stycket hindrar inte att utlämningen överlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

avvisning eller utvisning inte verkställas innan ansökan har prövats och då avslagits genom ett beslut som har *fått* laga kraft eller innan ett beslut att avvisa ansökan enligt 5 kap. 1 b § har *fått* laga kraft.

Första stycket gäller inte om Migrationsverket har beslutat om omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 19 §. *Då gäller i stället* att beslutet om avvisning får verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har avslagits *eller avvisats av Migrationsverket. Om beslutet om avvisning överklagas ska den migrations-domstol som ska pröva överklagandet pröva om verkställigheten av avvisningsbeslutet tills vidare ska avbrytas (inhibition). Beslutet om avvisning får inte verkställas innan denna prövning har gjorts. Ett avvisningsbeslut som gäller ett ensamkommande barn får dock aldrig verkställas förrän tidigast en vecka från den dag då barnet fick del av beslutet.*

Första och andra styckena hindrar inte att utlämningen överlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

8 b §

Om en utlämning har utvisats på grund av brott gäller inte 8 a § första stycket. Då gäller i stället att beslutet om utvisning får verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har avslagits eller avvisats av Migrationsverket.

Första stycket hindrar inte att utlämningen överlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

10 §⁴⁷

Har en utlänning överklagat ett beslut om att avvisas med omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 19 §, ska Migrationsverket pröva om verkställigheten av beslutet tills vidare ska avbrytas (inhibition).

Även i andra fall när Migrationsverket omprövar ett avvisningsbeslut ska verket pröva frågan om inhibition.

När Migrationsverket omprövar ett avvisningsbeslut ska verket pröva om inhibition ska beslutas.

13 §⁴⁸

Om det i andra fall finns särskilda skäl till det, får Migrationsverket besluta om inhibition.

Bestämmelser om inhibition finns också i 16 a och 18–20 §§.

Om det i andra fall finns särskilda skäl till det, får Migrationsverket besluta om inhibition.

Bestämmelser om inhibition finns också i 8 a, 16 a och 18–20 §§.

19 §

Om utlänningen i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som vunnit laga kraft återoppar nya omständigheter

1. som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 1, 2 eller 3 §, och

2. dessa omständigheter inte kunnat återopparas av utlänningen tidigare, eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha återopparat omständigheterna tidigare,

ska Migrationsverket, om beslut om uppehållstillstånd inte kan

Om ett beslut om uppehållstillstånd inte kan meddelas enligt 18 §, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning om utlänningen i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft återoppar sådana nya omständigheter, inbegripet nya fakta eller uppgifter av relevans för prövningen som

1. kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 1, 2 eller 3 §, och

2. inte kunnat återopparas av utlänningen tidigare, eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha återopparat omständigheterna tidigare.

⁴⁷ Senaste lydelse 2014:198.

⁴⁸ Senaste lydelse 2014:198.

meddelas enligt 18 §, ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning.

Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, ska Migrationsverket besluta att inte bevilja ny prövning.

Beslutet om avvisning eller utvisning får inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om ny prövning ska ske eller, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § och en sådan ansökan inte tidigare under utlänningens vistelse i Sverige har prövats genom ett *lagakraftvunnet* beslut. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan och besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

Av 16 § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige framgår att första stycket inte gäller under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 om utlänningen endast åberopar sådana omständigheter som kan ligga till grund för skyddsbehov enligt 4 kap. 2 a §.

Första stycket gäller inte om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § och en sådan ansökan inte tidigare under utlänningens vistelse i Sverige har prövats genom ett beslut som *har fått laga kraft*. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan och besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

19 a §

Om utlänningen i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som har fått laga kraft åberopar sådana nya omständigheter som avses i 19 § första stycket, får beslutet om avvisning eller utvisning inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort om ny prövning ska ske.

Om Migrationsverket beviljar ny prövning får beslutet om avvisning eller utvisning inte verkställas innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har fått laga kraft. Om Migrationsverket inte beviljar ny prövning och beslutet gäller ett ensamkommande barn får beslutet om avvisning eller utvisning verk-

ställas tidigast en vecka från den dag då barnet fick del av beslutet.

Om utlänningen överklagar ett beslut att inte bevilja ny prövning och frågan om ny prövning inte har avgjorts tidigare, ska den migrationsdomstol som ska pröva överklagandet pröva om inhibition ska beslutas. Beslutet om avvísning eller utvisning får inte verkställas innan denna prövning har gjorts.

13 kap.

1 §⁴⁹

Migrationsverket får inte besluta om avvísning eller utvisning av en utlänning som har ansökt om asyl i Sverige eller vägra en utlänning begärd statusförklaring utan att det förekommit muntlig handläggning hos Migrationsverket. Muntlig handläggning ska även annars företas på begäran av utlämningen, om inte en sådan handläggning skulle sakna betydelse för att avgöra asylärendet. Handläggningen kan ske i form av en muntlig förhandling eller i annan form.

Om en utlänning har ansökt om asyl i Sverige får Migrationsverket avgöra ett ärende utan muntlig handläggning endast om utlämningen förklaras vara flykting enligt 4 kap. 3 § första stycket. Handläggningen kan ske i form av en muntlig förhandling eller i annan form.

14 kap.

5 §⁵⁰

Migrationsverkets beslut att inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § får överklagas till en migrationsdomstol. Detsamma gäller verkets beslut att inte bevilja prövning enligt 12 kap. 16 a eller 19 a §.

Migrationsverkets beslut att inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § får överklagas till en migrationsdomstol. Detsamma gäller verkets beslut att inte bevilja prövning enligt 12 kap. 16 a eller 19 b §.

18 kap.

1 §⁵¹

Offentligt biträde ska förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i mål och ärenden om

1. avvísning, dock inte hos Polismyndigheten om inte utlämningen enligt 10 kap. 1 eller 2 § hållits i förvar sedan mer än tre dagar,

⁴⁹ Senaste lydelse 2009:1542.

⁵⁰ Senaste lydelse 2013:648.

⁵¹ Senaste lydelse 2014:655.

2. utvisning enligt 8 kap. 6 eller 10 § eller 11 § andra stycket,
3. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, om beslut om inhibition meddelats av Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen eller om ny prövning beviljats,
4. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, dock endast när det gäller fråga om förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § och utlänningen hållits i förvar sedan mer än tre dagar, och
5. hemsändande enligt 23 kap. 2 §.

Offentligt biträde ska alltid förordnas i mål och ärenden enligt första stycket 1 och 2 för barn som har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet. Offentligt biträde ska också förordnas för ett barn som saknar vårdnadshavare här i landet om ny prövning har beviljats barnet.

Offentligt biträde ska alltid förordnas för barn som hålls i förvar enligt 10 kap. 2 §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet.

1 a §⁵²

I mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring ska på utlänningens begäran offentligt biträde förordnas om utlänningen befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att *utlänningen inte kommer att beviljas yrkad statusförklaring*

I mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring *och beslut att inte bevilja ny prövning* ska på utlänningens begäran offentligt biträde förordnas om utlänningen befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att *överklagandet inte kommer att bifallas.*

Offentligt biträde ska alltid förordnas i mål enligt första stycket för barn som befinner sig i Sverige och som saknar vårdnadshavare här i landet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

⁵² Senaste lydelse 2009:1542.

Förslag till lag om ändring i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn

Prop. 2016/17:17
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs¹ att 3 § lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Ansökan om god man får göras av Migrationsverket och av socialnämnden i den kommun där barnet vistas. Överförmyndaren får också självständigt ta upp frågan.

God man *skall* förordnas så snart det är möjligt.

I ett ärende om förordnande av god man *skall* överförmyndaren ge barnet tillfälle att yttra sig, om det kan ske.

God man *ska* förordnas så snart det är möjligt.

I ett ärende om förordnande av god man *ska* överförmyndaren ge barnet tillfälle att yttra sig, om det kan ske.

Överförmyndaren ska omedelbart efter förordnandet informera barnet om vem som har förordnats som god man. Informationen ska även lämnas till barnets boende och till det offentliga biträdet om ett sådant har förordnats för barnet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (omarbetning), i den ursprungliga lydelsen.

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

I ärenden enligt denna lag gäller följande föreskrifter i utlänningslagen (2005:716) i tillämpliga delar:

- 1 kap. 3 b § om EES-medborgare,
- 1 kap. 13 § om skyndsam handläggning,
- 3 a kap. 2 § om familjemedlemmar till EES-medborgare,
- 4 kap. 1–4 §§ om flyktingar och andra skyddsbehövande,
- 5 kap. 1–1 c, 2 a–d, 3–10, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd,
- 5 a kap. 1–4 och 6 §§ om ställning som varaktigt bosatt,
- 6 kap. 3 § om arbetstillstånd,
- 6 a kap. 1–11 §§ om EU-blåkort,
- 8 kap. 12 och 13 §§ om utvisning av EES-medborgare och sådana medborgares familjemedlemmar,
- 8 kap. 14 § om utvisning av utlänningar med permanent uppehållsrätt, EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren och EES-medborgare som är barn,
- 8 a kap. 2 § första stycket om sådana hänsyn som ska tas till anknytningen till det svenska samhället, om fråga uppkommit om utvisning av en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige,
- 9 kap. 8 § om fotografi och fingeravtryck,
- 10 kap. 1, 2, 4–11 och 17 §§ om förvar och uppsikt,
- 12 kap. 1–5, 13 a och 21–23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,
- 13 kap. 1–7 §§ om muntlig handläggning hos förvaltningsmyndighet,
- 13 kap. 10 § om motivering av beslut,
- 13 kap. 11 § om tolkersättning,
- 13 kap. 12 § om rättelse av beslut på grund av oriktig uppgift,
- 13 kap. 15 och 16 §§ om DNA-analys,
- 16 kap. 1 § andra stycket om Migrationsöverdomstolen,
- 17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter,
- 18 kap. 1 § andra stycket om 18 kap. 1 § andra och tredje offentligt biträde för barn, och styckena om offentligt biträde för barn, och
- 19 kap. 1–4 §§ om kostnadsansvar.

Skyldigheten enligt 17 kap. 1 § utlänningslagen att lämna uppgifter gäller vid tillämpningen av denna lag även i förhållande till regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

¹ Senaste lydelse 2014:589.

Förslag till lag om ändring i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Prop. 2016/17:17
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs att 16 § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §

Migrationsverket ska inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § första stycket eller 19 a § första stycket utlänningslagen (2005:716) om de omständigheter som utläningen åberopar till stöd för att ny prövning ska beviljas endast är sådana omständigheter som kan ligga till grund för skyddsbehov enligt 4 kap. 2 a § utlänningslagen.

Migrationsverket ska inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § första stycket eller 19 b § första stycket utlänningslagen (2005:716) om de omständigheter som utläningen åberopar till stöd för att ny prövning ska beviljas endast är sådana omständigheter som kan ligga till grund för skyddsbehov enligt 4 kap. 2 a § utlänningslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2016-09-01

Närvarande: F.d. justitieråden Severin Blomstrand och Annika Brickman samt justitierådet Agneta Bäcklund.

Genomförande av det omarbetade asylprocedurdirektivet

Enligt en lagrådsremiss den 11 augusti 2016 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),
2. lag om ändring i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn,
3. lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll,
4. lag om ändring i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Sophia Hägmark Svensson, biträdd av rättssakkunniga Johanna Fernlund.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen

8 kap. 19 §

Enligt paragrafen får Migrationsverket besluta om avvísning med omedelbar verkställighet i vissa fall, om de skäl som utlännings åberopar saknar betydelse för prövningen av ansökan eller saknar tillförlitlighet, och det därmed är uppenbart att det inte finns grund för asyl och det är uppenbart att uppehållstillstånd inte heller ska beviljas på någon annan grund (uppenbart ogrundad ansökan).

En utlänning kan åberopa exempelvis skyddsskäl eller anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som grund för en ansökan om uppehållstillstånd (se t.ex. 4 kap. 3 § samt 5 kap. 3 a och b §§). Det är inte skälen som kan sakna tillförlitlighet utan de uppgifter som utlännings åberopar till stöd för sin ansökan om uppehållstillstånd. Lagrådet förordar därför att ordet ”skäl” ersätts av ordet ”uppgifter”.

12 kap. 19 §

Enligt paragrafens första stycke ska Migrationsverket, om vissa förutsättningar är för handen, ta upp frågan om uppehållstillstånd när en utlänning i ett ärende om verkställighet av ett lagakraftvunnet beslut om av- eller utvisning åberopar nya omständigheter, inbegripet nya fakta eller uppgifter av relevans för prövningen. Stycket har, vid sidan av vissa

redaktionella åtgärder, ändrats genom att de kursiverade orden har lagts till.

Prop. 2016/17:17
Bilaga 6

Paragrafen syftar enligt författningskommentaren till att genomföra artiklarna 33.2 d och 40.2–5 i det omarbetade direktivet. Enligt artikel 33.2 d behöver medlemsstaterna inte pröva en efterföljande ansökan om inga nya fakta eller uppgifter av relevans för prövningen av sökandens rätt att betraktas som en person som beviljats internationellt skydd har framkommit eller lagts fram. Artikeln överensstämmer i allt väsentligt med artikel 32.3 i 2005 års asylprocedurdirektiv.

Av författningskommentaren framgår vidare att ändringen är avsedd att tydliggöra förutsättningarna för att bevilja en ny prövning genom att det nu uttryckligen anges att nya omständigheter inbegriper nya fakta eller omständigheter av relevans för prövningen. Någon beskrivning av vad som skiljer ”nya fakta eller uppgifter” från ”nya omständigheter” finns inte.

I skäl 36 till direktivet anförs att det skulle vara orimligt om medlemsstaterna vore skyldiga att genomföra ett nytt fullständigt prövningsförfarande om en sökande gör en efterföljande ansökan utan att nya bevis eller skäl läggs fram. I sådana fall bör medlemsstaterna ha rätt att avvisa ansökan i enlighet med res judicata-principen.

Mot bakgrund av vad som sägs i skälen till direktivet skulle en tänkbar tolkning av ”nya fakta eller uppgifter” kunna vara att uttrycket syftar på ny bevisning för att styrka tidigare påståenden. Lagrådsremissen hänvisar emellertid till de förarbetsuttalanden som gjordes i samband med att den aktuella bestämmelsen infördes:

Om de nya omständigheter eller bevis som åberopas i verkställighetsärendet endast avser att styrka redan tidigare åberopade omständigheter som hänför sig till utlänningsens skyddsbehov finns det normalt inte skäl att pröva hela ärendet på nytt. Här kan det handla om en ny handling, exempelvis en domstolshandling eller ett brev hemifrån, som ges in för att styrka tidigare gjorda påståenden (prop. 2004/05:170 s. 228).

Enligt lagrådsremissen är det som uttalades i den tidigare propositionen fortfarande aktuellt och något förtydligande av vad som gäller i det avseendet är inte avsett. Vidare anförs att förutsättningarna för att bevilja ny prövning enligt utlänningslagen redan enligt gällande ordning motsvarar förutsättningarna enligt det omarbetade direktivet och att någon ändring i sak inte är avsedd (s. 75-76).

Flera remissinstanser, bland dem domstolar som ska tillämpa bestämmelsen, har kritiserat den föreslagna ändringen som onödig, förvirrande och svår att tillämpa. Lagrådet instämmer i den kritiken.

Hänvisningen i direktivet till ”nya fakta och uppgifter” är densamma som i 2005 års asylprocedurdirektiv. Regeringen har anfört att redan

Prop. 2016/17:17
Bilaga 6

utlänningslagens gällande regler motsvarar det omarbetade direktivets krav i denna del och att någon ändring inte är avsedd. Vid föredragningen har till yttermera visso upplysts att den aktuella bestämmelsen ska ses över inom kort. Lagrådet förordar mot den bakgrunden att det föreslagna tillägget inte införs.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Justitiedepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 oktober 2016

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Lövin, M Johansson, Hultqvist, Regnér, Hellmark Knutsson, Ygeman, A Johansson, Bolund, Bah Kuhnke, Strandhäll, Fridolin, Wikström, Eriksson, Skog, Ekström

Föredragande: statsrådet Morgan Johansson

Regeringen beslutar proposition 2016/17:17 Genomförande av det omarbetade asylprocedurdirektivet